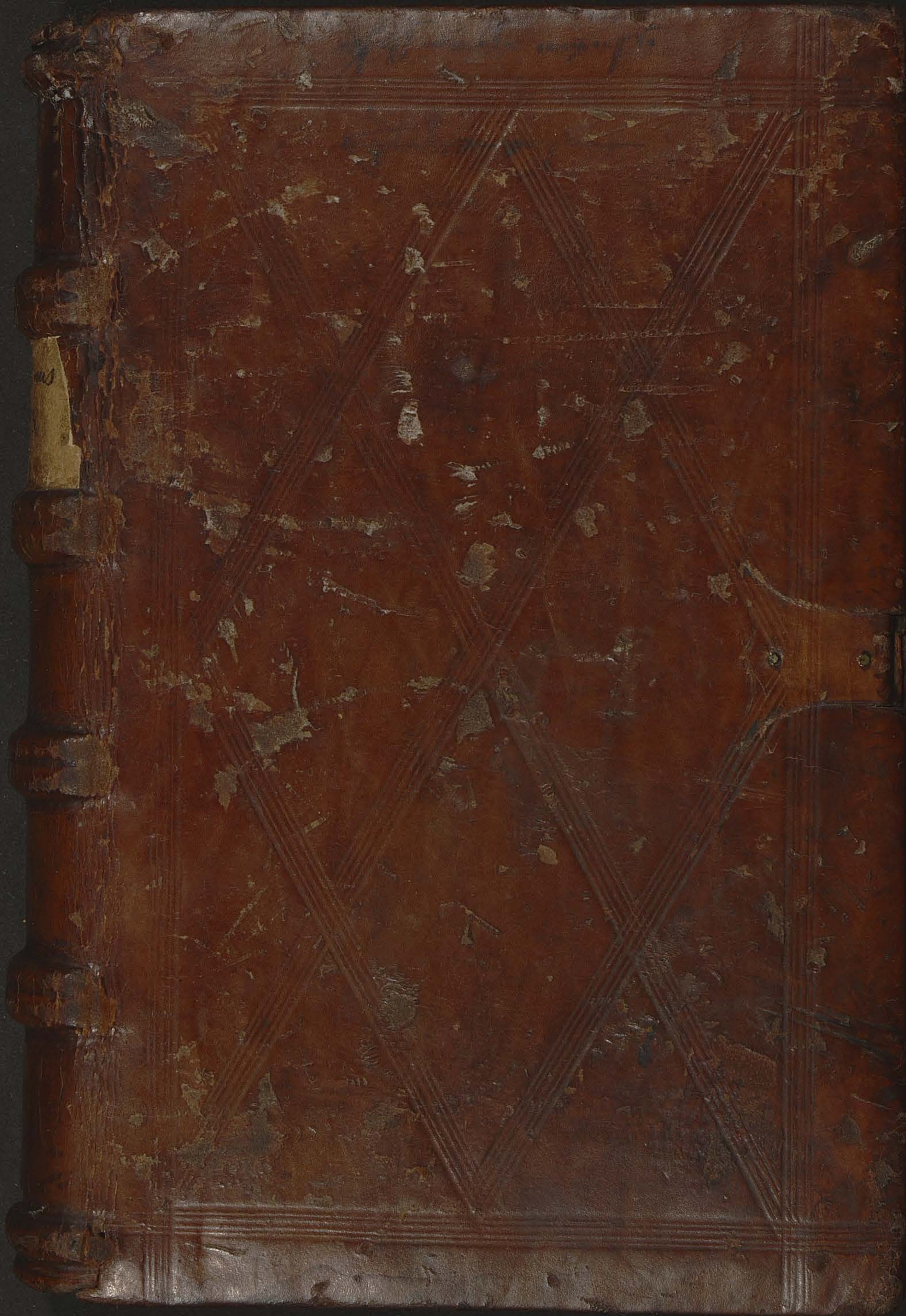

V
B J
C

Augustana Confessio

M Jacobi de Chesaz Collegiato &c

Sciendū est ꝙ btūs Augustin⁹ in trib⁹ vl
timis libꝛis ꝯfessionū nimis obscurus ē In xi. li.
tractat quid sit tēpus. ⁊ quid fecit deus añ tpa
In xij. ⁊ xiij. ad lōgū ducit ⁊ reducit illud ge
neseos. In pn̄cipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā indu
cens opinionē multoꝝ. Quid fecit de⁹ añ creatō
nē celi ⁊ terre Quid p celū ⁊ tarram intelligat̄.
Quid ē qd legit̄. terra erat inanis. ⁊ incōposita
et tenebꝛe erāt sup faciē abyssi ¶ In fine xij. li.
arguit supbiā disputantiū de veritate p̄dcōꝝ v̄
boꝝ q̄ tm̄ suas sentētias moysen volūt intēdisse
et nō alioꝝ. Deinde dicit ꝙ q̄de p̄dcā v̄ba intel
ligūt sic. In pn̄cipio fecit celū ⁊c. id ē in filio.
vel in pn̄cipio scꝫ tpm. fecit celū ⁊ terrā .i. istā in
feriorē ⁊ supiorē molē vn̄ cetere creature fcē sūt
sed hoc secundū repꝛobat Augustin⁹ dicēs. ꝙ
per celū spūales creature vt angeli intelligunt̄.
Per terrā v̄o materia infoꝛmis vn̄ creatura fōꝛta
est. Ibidē dicit ꝙ terra erat inuisibil̄ ⁊ infoꝛmis.
q2 tenebꝛe erāt sup faciez abissi. ⁊ pcōsequēs nō
erat tps ꝓpt̄ ꝯfusionē. ſꝫ ꝓpt̄ spēs foꝛmatas p di
stinctionē factū ē tps vt ptꝫ i textu In fine xiij
li. exponit v̄ba p̄dcā mistice. de recreatōe aie p
baptismū. ⁊ quō tenebꝛe pctōꝝ sunt sup faciē
abissi. Et quō de tenebꝛis fiat lux ⁊c. Itē quō
trinitas btā ostēsa est in creatione. scꝫ In pꝛin
cipio .i. filio fecit deus pater celū ⁊ terrā. ⁊ spūs
scꝫ sanctus ferebatur sup aquas.

¶ Ex libro retractationum sancti Augustini episcopi.

Confessionum mearum libri . xiij . et de malis et de bonis meis deum laudant iustum et bonum atque in eum excitant intellectum humanum . Interim quod ad me attinet hoc in me egerunt . cum scriberentur . et agunt cum leguntur . Quid de illis alij sentiant ipsi viderint . multis tamen fratribus eos multum placuisse et placere scio . A primo vsque ad decimum de me scripti sunt . in tribus ceteris de scripturis sanctis . ab eo quod scriptum est . in principio fecit deus celum et terram . vsque ad sabbati requiem in quarto libro cum de amici morte animi mei miseriam confiterer . dixi quod anima nostra vna quodammodo facta fuerit ex duabus . Et ideo in quam forte mori metuebam . ne totus ille moreretur quem multum amaueram . Que mihi quasi declamatio leuis quam grauis confessio videtur . quamuis vtcunque temperata sit hec ineptia . in eo quod additum est forte . Et illud in libro . xiij . quod dixi firmamentum factum inter spirituales aquas superiores et corporales inferiores . non satis considerate dictum est . Res autem in abdito est valde . Hoc opus sic incipit .

¶ Liber primus confessionum sancti Augustini Episcopi .

Incipit hic feliciter .:. .:.

Magnus es dñe et laudabil' valde
magna virt⁹ tua: ⁊ sapientie tue
non ē numer⁹. Et laudare te vult
hō aliqua porcio creature tue. ⁊ hō
circūferens mortalitatē suā. circū
ferēs testimoniū pcti sui. ⁊ testimoniū qꝛ super
bis resistis. ⁊ tñ laudare te vult hō: aliq̄ portio
creature tue. Tu excitas vt laudare te delectet.
quia fecisti nos ad te: ⁊ iquietū est cor nostrū
donec reqescat in te. Da mihi dñe scire ⁊ intelli
gere. vtꝝ sit p̄us iuocare te. an laudare te. ⁊ sci
re te p̄us sit an inuocare te. Sed q̄s te iuocat ne
sciēs te? Aliud enī ꝓ alio p̄t inuocare nesciens
te. An poti⁹ inuocaris vt sciaris? Quō aūt iuo
cabūt. in quē non crediderūt? Aut quō credēt si
ne p̄dicāte? Et laudabūt dñm. q̄ requirūt eum.
Querētes enī inueniūt eum. et iueniētes lauda
būt eū Querā te dñe inuocās te. ⁊ iuocē te cr..ēs
in te. p̄dicat⁹ enī es nob. Inuocat te dñe fides
mea quā dedisti mihi. quā inspirasti mihi p hu
manitatē filij tui. p ministeriū predicatoris tui
Et quō inuocabo deū meū. deū ⁊ dñm meū?
Qm̄ vtiq; in meipsū eū vocabo cū inuocabo eū.
Et q̄s loc⁹ ē in me q̄ veniat in me d's me⁹. q̄ de
us veniat i me. deus q̄ fecit celū et terrā? Ita ne
dñe deus me⁹ est q̄cq̄ȝ in me qd capiat te? An
qꝛ celū ⁊ t̄ra q̄ fecisti. ⁊ i q̄bꝰ me fecisti capiūt

te? An qȝ sine te nō essȝ quicq̄d ē. fit vt quicq̄d est capiat te? Qm̄ itaqȝ ⁊ ego sum. q̄d peto vt venias in me. qui nō essem n̄ esses in me? Nō em̄ ergo iā inferi ⁊ tn̄ etiā ibi es Nā ⁊ si descendero ad infernū ades. Nō ergo essem deus me? qui ō mino essem. nisi esses i me. An poti? nō eēm nisi essem in te ex q̄ oia. p quē oia. in quo oia? Etiā sic dn̄e. etiā sic. Quo te inuoco cū in te sim? Aut vnde venias in me? Quo em̄ recedā extra celū et terrā. vt inde veniat i me de? meus q̄ dixit. celū et terrā ego ipleo? Capiūt ergo ne te celū ⁊ terra qm̄ tu iples ea? An iples. ⁊ restat qm̄ nō te capiūt? ⁊ q̄ refūdis q̄cq̄d ipleto celo ⁊ terra r̄stat ex te? An op? habes vt a q̄q̄ȝ ꝯtinearis q̄ ꝯties oia qm̄ q̄ iples ꝯtinendo iples Nō enim vasa q̄ te plena sunt stabilē te faciūt. qȝ ⁊ si frangunt̄ nō effūderis ⁊ cū effūderis sup nos non tu iaces ꝫ erigis nos. nec tu dispergeris. ꝫ colligis nos. Sȝ q̄ iples oia iples. te toto iples oia. An quia nō p̄nt te totū capere oia. p̄tē tui capiūt. ⁊ eādē partē simul oia capiunt. An singulas singula et maiores maiora. minores minora capiūt Ergo est aliqua ps tua maior. aliqua minor. An vbi qȝ totus es. ⁊ res nulla te totuȝ capit. Quid es ergo deus meus? Quid rogo nisi domin? deus? Quis em̄ deus preter dominū aut quis deus p̄ter deū nostꝝ? Sūme optime potētissime oipotētissime. misericordissime ⁊ iustissime. secretissime

et pñtissime· pulcherrime ⁊ fortissime· stabilis
et incōprehēsibil᷑· imutabil᷑ mutās oia· nunq̄ȝ
nouꝰ nunq̄ȝ vetꝰ· innouās oia ⁊ in vetustatē p
ducēs supbos ⁊ nesciūt· semꝑ agēs semꝑ q̄etꝰ·
colligēs ⁊ non egēs· portās ⁊ iplēs ⁊ ꝓtegēs·
creans ⁊ nutriēs ⁊ pficiēs· q̄rēs cū nl desit tibi·
amas nec estuas Zelas ⁊ securꝰ es· penitet te
et nō doles· irasceris ⁊ trāquillꝰ es· opa mutas
nec mutas ꝯsiliū· recipis qđ inuenis ⁊ nūq̄ȝ ami
sisti· nunq̄ȝ inops ⁊ gaudēs lucris nunq̄ȝ auarꝰ
et vsuras exigis Superogat᷑ tibi vt debeas ⁊ q̄s
hȝ q̄cq̄ȝ nō tuū Reddis debita nulli dēns· dōs
debita nl pdēs Et q̄d diximꝰ ds meꝰ vita mea
dulcedo mea scā? Aut q̄d dicit aliq̄s cū de te dt
et ve tacētibꝰ de te· qm̄ loq̄ces muti sūt· Quis m̄
dabit acq̄escē in te? Quis dabit m̄ vt venias in
cor meum ⁊ inebries illud: vt obliuiscar mala
mea ⁊ vnū bonū meuȝ āplectar te? Quid mihi
es· Miserē vt loq̄r· q̄d tibi sū ipē· vt amari te iu
beas a me· ⁊ ñ faciā irascaris m̄ ⁊ mineris igētes
miserias? pua ne ipa? Sȝ si nō amē te heu mihi
Dic m̄ p miseratōes tuas dñe ds deꝰ· q̄d sis m̄
Dic aīe mee· salꝰ tua ego sū· Sic dic vt audiā
Ecce aures cordis mei añ te dñe· api eas· ⁊ dic
aīe mee salꝰ tua ego sū· Currā pꝰ vocem hāc· ⁊
apphendā te· noli abscōdere a me faciē tuā· mo
riar ne moriar vt eā videā· angusta est domus
aīe mee q̄ venias ad eā Dilatet abs te Ruiosa ē

refice eā· Habz q̄ offendāt oculos tuos· fateor et scio· Sed qs mūdabit eā? Aut cui alteri pre ter te clamabo· ab occultis meis mūda me dn̄e et ab alienis parce seruo tuo? Credo ꝓpter qd ⁊ lo quor· Dn̄e tu scis Nōne tibi ꝓlocut⁹ sū aduer sū me delicta mea dn̄e deus me⁹· ⁊ tu dimisisti impietatē cordis mei· Non iudicio cōtendo tecum qui veritas es· ⁊ ego nolo fallē meipsū· ne mē tiat iniqtas mea sibi· Non ergo iudicio contendo tecū· quia si iniquitatez obseruaueris dn̄e· dn̄e quis sustinebit? Sz tamē sine me loq̄ apud mi sericordiā tuā· me terrā ⁊ cinerē· Sine me tamē loqui· quoniaz ecce misericordia tua ē non hō ir risor me⁹ cui loquor et tu fortasse irrides me· ſz cōuersus misereberis mei· Quid enī est qd volo dicere dn̄e deus me⁹ nisi qr nescio vnde venerim huc· in istā dico mortalē vitā? An mortez vita lem nescio? Et susceperūt me ꝯsolatōes misera tionū tuaꝝ sicut audiui a parētibꝰ carnis mee· ex quo ⁊ in q̄ me formasti i tempore· Non enī ego memini· Exceperūt ergo me ꝯsolatōnes la ctis humani· Nec mater mea nec nutrices mee sibi vbera implebant· sed tu mihi dn̄e ꝑ eas da bas alimentū infantie scd̄m institutōnez tuā ⁊ diuicias vsq; ad fundū reꝝ dispositas Tu etiā mihi dabas nolle ampli⁹ q̄z dabas· ⁊ nutrien tibꝰ me dare mihi velle qd eis dabas Dare enī mihi ꝑ iordiatū affectū volebāt· q̄ habūdabūt

ex te. Nā bonū erat eis bonū meū. ex eis. quod
nō ex eis ꝫ p̄ eas erat. Ex te q̄ppe bō oīa deus.
et ex dō meo salus mihi vniuersa. qđ aīaduerti
postmodū clamāte te mihi p̄ hec ip̄a q̄ tribuis in
tus ⁊ foris. Nā tūc sugē norā. ⁊ acq̄escē dele
ctatōibꝫ flē aūt offēsionibus carnis mee. nihil
amplius. Post hec ridē cepi. dormiēs pͦ dein
de vigilās. Hoc enī de me mihi idicatū ē et cre
didi. qm̄ sic videmus ⁊ alios infantes. Nā ista
mea nō memini. Et ecce paulatim sentiebā vbi
eēm. ⁊ volūtates meas volebā ondē eis p̄ q̄s i
plerent᷑ ⁊ nō poterā. qꝛ ille intus erāt. foris aūt
illi. nec vllo suo sensu valebāt in animā meā in
troire. Itaqꝫ iactabaʒ mēbra ⁊ voces. signa si
milia volūtatibus meis pauca q̄ poterā. q̄lia po
terā. Non enī erāt veri similia Et cū mihi nō ob
tēpabat᷑. vel nō intellecto. vel ne obesset. idig̃
bar nō subditis ꝫ maioribus. ⁊ liberis non ser
uiētibus. ⁊ me de illis flēdo vindicabā. Tales
esse infantes didici q̄s discere potui. ⁊ me taleʒ
fuisse magis mihi ipsi indicauerūt nescientes q̄ʒ
sciētes nutritores mei. Et ecce infantia mea oli
mortua est ⁊ ego viuo. Tu aūt dn̄e qui ⁊ sēp̄
viuis ⁊ nihil moritur in te. qm̄ ante primordia
seculoꝝ. ⁊ ante omne qđ vel ante dici potest tu
es. ⁊ deꝰ es. dominusqꝫ oīm q̄ creasti. ⁊ apud
te reꝝ oīm instabiliū stant cause. ⁊ reꝝ omniū
immutabiliū stāt cause. ⁊ reꝝ oīm mutabiliuʒ

ĩmutabiles manẽt origines · et oim irracionabili
um et tpaliũ sempiterne viuũt rõnes Dic mihi
supplicã tuo de⁹ · et misericors misero tuo · dic mi
bi vtꝝ alicui iam etati mee mortue successerit i
fantia mea · an illa est quã egi intra viscera ma
tris mee · Nam et de illa mihi nõ nihil indicatum
est · et p̃gnantes ipse vidi feias · Quid añ hanc
etiã dulcedo mea d's me⁹ · Fui ne alicubi aut ali
q̃s Nã q̃s mihi dicat ista non habeo · nec mater
nec pr̃ potuerũt · nec alioꝝ expimentuȝ nec me
moria mea An irrides me ista q̃rentẽ · teqȝ de hoc
qd' noui laudari a me iubes et ↄfiteri me tibi Cõ
fiteor tibi dñe celi et terre · laudem dicẽs tibi de p̃
mordijs et infantia mea q̃ nõ memini · et dedisti
ea hoi ex alijs de se ↄijcẽ · et auctoritatib⁹ etiaȝ
mulierculaꝝ multa de se credẽ Erã ei et viuebã
etiã tũc · et sig̃ q̃b⁹ sensa mea nõ alijs facerẽ · iam
in fine ĩfãtie mee q̃rebã Vñ hoc tale aial' · ñ abs
te dñe · An q̃sq̃ȝ se faciẽdi erit artifex · Aut vlla
vena trahit' aliunde q̃ eẽ et viuẽ currat in nos · p̃
ter q̃ȝ qd' tu faciś nos dñe · Cui esse et viuere non
aliud atqȝ aliud est q: sũme esse ac sũme viuere
idipsũ es · Sũmus em̃ es · et nõ mutaris : neqȝ
pagit' in te hodiern⁹ dies · et tñ in te pagit' · q:
in te sunt et ista oia Non em̃ haberet vias trãseũ
di nisi ↄtineres ea · Et qm̃ ãni tui non deficiẽt · ã
ni tui hodiern⁹ dies · Et quã multi iam dies no
stri et pr̃m nr̃oꝝ p hodiernũ tuũ transierunt · et

ex illo acceperūt modos · et vtcūq3 extiterūt · et
transibūt adhuc alij et accipient · et vtcūq3 exi
stēt · Tu āt idēipse es · et oīa crastina atq3 vltra
oīaq3 hesterna et retro hodie facies hodie fecisti
Quid ad me si quis non intelligat? Gaudeat et
ipse dicēs · Quid est hoc · Gaudeat etiam sic · et
amet nō inueniēdo inuenire poti9 q3 inueniendo
non inuenire te · Exaudi deus Ve peccatis hoim
Et hō dicit hec · et misereris ei9 qm̄ tu fecisti eū
et peccatū nō fecisti in eo · Quis me cōmemorat
peccatū infantie mee · Quō nemo mūd9 a pctō
corā te · nec infans cui9 est vni9 diei vita sup ter
rā · Quis me cōmemorat · An q̄lz tātill9 nūc puu
lus · in q̄ video qd̄ nō memini de me · Quid ergo
tūc peccabā · An q2 vberib9 inhiabā plorās Nā
si nūc faciā nō quidē vberib9 ꝫ esce cōgruēti an
nis meis ita inhians · deridebar atq3 repħendar
iustissime · Tūc ergo repħēdēda faciebā · ꝫ q2 re
pħēdētē intelligē nō poterā · nec mos repħendit
me · nec rō sinebat · Nā extirpād9 et eiicim9 ista
crescētes Nec vidi aliquē sciētē cū aliquid pur
gat hō pīcē · An p tpe eē illa bō erāt flēdo petē
eē qd̄ noxie daret̄ · idigrī acrit̄ nō subiectis hoi
b9 liberis et maiorib9 hisq3 a q̄b9 genit9 ē · mł
tisq3 p̄tēa prudētiorib9 non ad nutū volūtatis
obtpātib9 · feriēdo nocē niti q̄ntū p̄t q2 ñ obedi
tur ipijs quib3 pniciose obediret̄ Ita imbecillitas
membrorū infantiliū inocēs ē · nō animus īfātiū

Vidi ego et expertus sum zelantem puerulum. nondum loquebatur. et intuebatur pallidus amaro aspectu collactaneum suum. Quis hoc ignorat? Expiare se dicunt ista matres atque nutrices nescio quibus remediis. Nisi vero et ista innocentia est. in fonte lactis vberti manante atque habundante opibus egentissimum et illo adhuc vno alimento vitam ducentem consortem non pati. Sed blande tolerantur hec. non quia nulla vel parua. sed quia etatis accessu peritura sunt. Quod licet probes. tamen ferri equo animo eadem ipsa non possunt. quando in aliquo annosiore deprehenduntur. Tu itaque domine deus meus qui dedisti vitam infanti et corpus quod ita vt videmus instruxisti sensibus. compegisti membris. figura decorasti. proque eius vniuersitate atque incolumitate omnes conatus animantis insinuasti. iubes me laudare te in istis et confiteri tibi et psallere nomini tuo altissime. quia deus es omnipotens et bonus. etiam si sola ista fecisses que nemo alius potest facere nisi tu vne a quo est omnis modus formosissime qui formas omnia et lege tua ordinas omnia. Hanc ergo etatem domine quam me vixisse non memini. de qua aliis credidi. et quam me egisse ex aliis infantibus coniecit. quamquam ista multum fida coniectura sit. piget me annumerare huic vite mee qua viuo in hoc seculo. Quantum enim attinet ad obliuionis mee tenebras par illi est quam vixi in matris vtero. Quod et si in iniquitate conceptus sum. et in peccatis mater mea me in vtero aluit. vbi oro te deus meus. vbi domine ego

seruus tuꝰ · vbi aut quādo innocēs fui? Sed ec
ce omitto illud tempꝰ · Et quid iam cuȝ eo est ·
cuiꝰ nulla vestigia recolo? None ab īfantia huc
pergens veni in puericiā? Vel potius ipsa in me
venit · ⁊ successit infantie nec discessit illa · Quo
enī abiit · ⁊ tamē iam nō erat · Nō enī erā infans
qui nō farer · sed iam puer loquēs erā · Et memi
ni hoc · ⁊ vn̄ loqui didicerim post aduerti · Non
enī docebāt me maiores hoies p̄bentes mihi v̄ba
certo aliquo ordine doctrine sic̄ paulloptꝰ lrās ·
sed egoipse mēte quā dedisti mihi dn̄e deus me
us cū gemitibꝫ ⁊ vocibꝫ varijs · ⁊ varijs mēbro
rū motibꝫ edē vellē sensa cord' mei · vt volūtati
pareť · nec valerē q̄ valebā oia · nec q̄bꝫ volebā
oia p̄stabā meōria · cū ipsi appellabāt rē aliq̄ȝ ·
et scd'm eā vocē corpꝰ ad aliq̄d mouebā videbā
et tenebā hoc ab ill' vocari rē illā qd' sonabāt cuȝ
eā vellēt ondē · Hoc aūt eos velle ex motu cor
poris apiebať · tanq̄ȝ verbis naturalibꝫ omniū
gentiū que vultu fiūt ⁊ nutu oculoꝝ ceterorūq̄ȝ
mēbroꝝ actu ⁊ sonitu vocis indicāte affc̄oeȝ ai i
petēdis habēdis reiciēdis fugiēdis ve rebus Ita
verba in varijs sentētijs · locis suis posita · ⁊ cre
bro audita · q̄ꝝ rerū signa essent paulatim colli
gebā · measq̄ȝ iā volūtates edomito in eis signis
ore per hec enūciabā · Sic cū his inť quos eram
volūtatū enūciādaꝝ siḡ cōicaui · ⁊ vite hūane p̄
cellosā societatē altius ingressus sum · pendēs ex

parentū auctoritate nutuq; maioꝝ hoīm. Deꝰ
deus meꝰ q̄s ibi miserias exptꝰ sū ⁊ ludificatio
nes. qn̄ q̄dē rc̄e mihi viuē puero id ꝓponebatur
obtpare monētibꝰ. vt in hoc sclo florerē ⁊ ex
cellerē linguosꝫ artibꝰ ad hōrē hoim ⁊ falsas diui
tias famulātibꝰ ¶ Inde i scolā datꝰ sū vt disce
rem lrās. in q̄bus q̄d vtilitatis essꝫ ignorabā mi
ser. ⁊ tamē si segnis essem in discēdo vapulabā
Laudabatᵘ eñi hoc a maioribꝰ. ⁊ multi añ nos
istā vitā agētes ꝯstruxerūt erūpnosas vias : ꝑ
q̄s trāsire cogebamur multiplicato labore ⁊ dolo
re filijs adā. Inuenimꝰ āt dn̄e hoīes rogātes te.
et didicimꝰ ab eis sentiētes te vt putaremꝰ esse
magnū aliquē q̄ posses etiā nō apparēs sensibꝰ
nr̄is exaudire nos ⁊ subuenire nob. Nā puer ce
pi rogare te auxiliū ⁊ refugiū meū. ⁊ in tuā in
uocationē rūpebā nodos lingue mee. ⁊ rogabā
te puꝰ non puo affectu ne in scola vapularem
Et cū me nō exaudiebas qd non erat ad insipi
entiā mihi. ridebantᵘ a maioribꝰ hoibus vsq; ab
ipsis pentibꝰ q̄ mihi accidē mali nihil volebant
plage mee. Magnū tūc ⁊ graue malū meū Est
ne quisq̄ꝫ dn̄e tā magnus animus pre grandi af
fectu tibi coherēs. Est ne inquā quisq̄ꝫ. Facit
eñi hoc q̄dā etiā stoliditas Est ēgo qui tibi pie
coherēdo ita sit grādit affcūs. vt eculeos ⁊ vn
gulas. atq; huiōi varia tormēta ꝑ q̄bꝰ effugi
endis tibi ꝑ vniuersas terras cuꝫ timore magno

supplicat̄ ita pui estimet diligens eos q̄ hec acer
bissime formidāt · queadmodū pentes nostri ri
debāt tormēta q̄b⁹ pueri a magistris affligeba
mur · Nō em̄ q̄ min⁹ ea metuebam⁹ · q̄ minus de
his euadendis depcabamur · Et peccabamus tñ
min⁹ scribēdo q̄ legendo · aut cogitādo de lrīs q̄z
exigebat̄ a nobis · Nō em̄ deerat dn̄e memoria
vel ingeniū · que nos habere voluisti p illa etate
satis · sed delectabat ludere Et vindicabatur in
nos ab eis q̄ talia vtiq̄ agebāt · Sz maiorꝝ nu
ge negocia vocant̄ · puerorꝝ aūt talia cū sint pu
niūtur a maiorib⁹ · ⁊ nemo miserat̄ pueros vel
illos vel vtrosq̄ · n̄ v̄o approbat q̄sq̄z bon⁹ rerū
arbit̄ vapulasse me qꝛ ludebā pila puer · ⁊ eo lu
do īpediebar q̄ min⁹ celerit̄ discerē lrās q̄bus ma
ior deformi⁹ luderē · Aut aliud faciebat idem ipē
a quo vapulabaz · qui si in aliq̄ questiuncula a
condoctore suo victus esset · magis bile atq̄ in
uidia torq̄ret̄ · q̄z ego cū in certamine pile a ɔlu
sore meo supabar · Et tamē peccabaz dn̄e deus
ordinator ⁊ creator rerꝝ oim naturaliū: pctōꝝ
aūt tm̄ nō ordinator · Dn̄e d̄s me⁹ peccabā faci
endo ɔtra p̄cepta pntū ⁊ mgrōꝝ illorꝝ · Poterā
em̄ postea bn̄ vti lrīs · q̄s volebāt vt discerē q̄cū
qꝫ aio illi mei · Nō em̄ meliora eligēs iobediēs
erā · s̄ amoē ludēdi amās ī ctamib; supbas vic
torias ⁊ scalpi auēs meas fals̄ fabell̄ q̄ prurirēt q̄
dēti⁹ Eadē curiosissiē magis magisq̄ p oclos

periculosa ciuitāte in spectacula ludosq; maior
qs tñ q̄ edunt ea dignitate p̄diti excellūt. vt hoc
pene oēs optēt puulis suis. quos tñ cedi libent
patiūtur si spectacul talib9 ipediant a studio
q̄ eos ad talia edēda cupiūt peruenire. Vide ista
dñe misericorditer. et libera nos iā iuocātes te. libera
etiā eos q̄ nōdū te inuocāt. vt iuocēt te et liberes eos
Audierā enī ego adhuc puer de vita eterna p
missa nob p humilitatē dñi dei nr̄i descendētis ad
supbiā nrām. et signabar iā signo crucis ei9. et cō
diebar eius sale. Jam inde ab vtero m̄ris mee q̄
multū sperauit i te vidisti dñe cū adhuc puer es
sem et q̄dā die p̄ssus stomachi dolore repēte estua
rē pene moritur9. vidisti dñe deus meus qm̄ cu
stos me9 iā eras quo motu ai et q̄ fide baptismū
xp̄i tui dei et dñi mei flagitaui a pietate matris
mee et matris omniū nostrorum ecclesie tue. et
cōturbata mater carnis mee. qm̄ et sempiternā
salutē meam carius perturiebat corde casto in fi
de tua iam curaret festinabūda vt sacramentis
salutarib9 initiarer. et abluerer te domine iesu cō
fitēs in remissionē peccatorum nisi statim recreat9
essem. Dilata est itaq; inūdatio mea. q̄si necce
esset vt adhuc sordidarer si viuerē. q2 videlz p9
lauacrum illud maior et piculosior in sordib9 de
lictorum reatus foret. Jta iam credebā. et illa. et
ōis domus nisi pater solus. q̄ tamē nō euicit in me
ius materne pietatis quominus in xp̄o crederē. sic

ille nondū crediderat Nam illa satagebat vt tu mihi pr̄ esses deꝰ meꝰ potiꝰ q̄ȝ ille ⁊ i hoc adiuuabat eam vt superaret viruȝ cui melioꝛ seruiebat. qꝛ et in hoc tibi vtiq̄ȝ id iubēti seruiebat Rogo te deꝰ meꝰ vellē scire si tu eciā velles q̄ cōsilio dilatus sim ne tūc baptizarer: vtꝝ bo nomeo mihi q̄si laxata sint loꝛa peccādi. an nō laxata sint: Vn̄ ergo eciaȝ nunc de aliȷs atq̄ȝ aliȷs sonat vndiq̄ȝ in auribꝰ nr̄is sonat: sine illū faciat qd̄ vult nondū ei baptizatꝰ ē. Et tn̄ in salute coꝛpis nō dicimꝰ. sine vulneret̄ āplius: nōdū ei sanatꝰ ē. Q̄nto ergo meliꝰ vt cito sanarer ⁊ id ageret̄ mecum meoꝝ meaq̄ȝ diligētia. vt recepta salus aīe mee. tuta esset tutela tua qui dedisses eam. Melius vere. Sed quot ⁊ quāti fluctꝰ impendere tēptationū post puericiam videbantur. Nouerat eos illa iam mat̄: ⁊ terram per eos. vnde postea formarer quam ipsam iam effugiē cōmittere volebat In ipsa tamē pueritia de qua mihi minus q̄ȝ de adolescentia metuebat̄ non amabaȝ lr̄as. ⁊ me in eas vrgeri oderā. et vꝛgebaꝛ tamē. ⁊ bene mihi fiebat: nec faciebam bene. Nemo auteȝ inuitus benefacit. eciā si bonū est qd̄ facit Nec q̄ me vrgebāt bn̄faciebant: ꝫ bn̄ mihi fiebat abs te deꝰ meus Illi ei nō metuebant̄ q̄ referrem qd̄ me discere cogebant p̄ter q̄ȝ ad saciandas insaciabiles cupiditates copiose inopie ⁊ ignominiose glꝛie. tu vero cui numerati sunt capilli nostri

errore oīm q̄ mihi instabāt vt discerē vtebaris
ad vtilitatē meā. meo āt q̄ discere nolebaʒ vte
baris ad penā meā. qꝛ plecti nō erā indignus tā
tillus puer. et tātus pctōr. Ita de nō bene faciē
tibus tu bn̄faciebas mihi. et de peccante me ipso
iuste retribuebas mihi. Iussisti em̄ et sic est vt
pena sua sibi sit oīs inordinatus aīmus. Quid
āt erit cause cur grecas lrās oderaʒ quibus pueru
lus ibuebar ne nūc quidē satis exploratū ē. Ada
mauerā em̄ ltias. nō q̄s pmi mgr̄i. sʒ quas docēt
qui grāmaticī vocant. Nā illas primas vbi lege
re ⁊ scribere ⁊ numerare discit. non minus onero
sas penalesq; habebam q̄ʒ oēs grecas Vnde tamen
⁊ hoc nisi de pctō et vanitate vite q̄ caro erā. et
spūs ambulās ⁊ nō reuertēs Nā vtiq; meliores
quia certiores erant pme ille lrē quibus fiebat in
me. factū est et habeo illud vt et legam si quid
scriptū inuenio ⁊ scribā ipse si quid volo. q̄ʒ ille
quibus tenere cogebar enee nescio cuius erroēs
oblitus erroꝝ meorum. et plorare dydonē mor
tuā qꝛ se occidit ob amorē. ¶ Cum interea me
ipsum in his a te morientē deus vita mea siccis
oculis ferrem miserrimus. quid em̄ miserius mi
sero nō miserāte seipm. et flentē didonis mortē
que fiebat amādo eneā. nō flentem āt mortem
suā q̄ fiebat nō amādo te deus lumen cordis mei
et panis oris intus aīme mee ⁊ virtus maritans
mentē meā. et sinū cogitationis mētis mee. Nō

te amabam ⁊ fornicabar abs te· et fornicāti sona
bant vndiqꝫ euge euge · Amicicia enim huius
mūdi fornicatio est abs te · et euge euge dicit̄ ⁊
vt pudeat si nō homo sit ita Et flebā nō hec sed
flebā didonē extinctā ferroqꝫ extrema secutā
seqns ipē extrema ꝯdita tua · relicto te ⁊ terra in
terrā iens · ⁊ si ꝓhiberer ea legē dolerē · q2 nō le
gerē qđ dolerē Talis dementia honestiores ⁊ vtili
ores lrē putant̄ q̄3 ille quibus legere ⁊ scribē di
dici Sȝ nūc in aīa mea clamet deus meus ⁊ veri
tas tua dicat mihi · nō ē ita · nō est ita · melior ē
ꝓrsus doctrina illa prior : Nā ꝑatior sū obliuisci
errores enee atqꝫ ōnia eiusmodi q̄3 legere ⁊ scri
bere At ei vela appendūt liminibꝰ grāmaticorꝝ
scolarꝝ ꝫ nō illa magis honorē secreti q̄3 tegumētū
erroris significāt Nō clamēt aduersū3 q̄s iā nō ti
meo dū ꝯfiteor tibi q̄ vult aīa mea deus meus ⁊
acqesco in reprehensione malarꝝ viarꝝ mearum vt
diligā bonas vias tuas Nō clamēt aduersꝰ me
venditores grāmatice vl emptores · q2 si ꝓponā
eis interrogās vtrꝝ verꝝ sit qđ eneā aliqn̄ carta
ginē venisse poeta dicit indoctiores nesciē se re
spōdebūt · doctiores āt etiā negabūt verū ē At si
q̄rā q̄bꝰ lrīs scribat̄ enee nomē oēs mī q̄ hec didi
cerūt verū rn̄dēt ꝑm id pactū ⁊ placitū q̄ iter se hoi
nes ista signa firmarūt Itē si q̄rā quid horꝝ ma
iore vite huiꝰ incōmodo quis obliuiscatur lege
re et scribere · an poetica illa figmenta quis non

videat quid respōsurꝰ sit qui non est penitꝰ obli
tus sui. Peccabā ergo puer cū illa mania istis
vtilioribꝰ amore postponebā vel potiꝰ ista ode
rā illa amabaꝫ. Iā vͦ vnū et vnū. duo et duo.
quatuor ⁊ q̄tuor odiosa cantatio mihi erat ⁊ dul
cissimū spectaculū vanitatis equus ligneꝰ pleꝰ
armatis. ⁊ troie incēdiū. atq; ipsiꝰ vmbra creu
sē. Cur ergo grecā etiā grāmaticā oderā talia cā
tantē? Nā ⁊ homerꝰ peritꝰ texē tales fabellas. ⁊
dulcissime vanꝰ ē. mihi tamē amarꝰ erat puero.
Credo etiā grecis pueris vgiliꝰ ita sit cū eū sic di
scere cogunt vt ego illū. Vim difficultas omino
ediscende lingue peregrine quasi felle asperge
bat omnes suauitates grecas fabulosaꝝ narratio
nū. Nulla eñ verba illa nouerā ⁊ seuis terroribꝰ
ac penis vt nossē instabat mihi vehemēter. Naꝫ
⁊ latina aliqñ infans vtiq; nulla nouerā. ⁊ tñ ad
uertēdo didici sine vllo metu atq; cruciatu. inter
etiā blādimēta nutricuꝫ ⁊ ioca arridentiuꝫ ⁊ leticiā
as alludentiū. Didici vͦ illa sine penali oneꝛ vr
gētiū cū me vrgeret cor meū. ad pariēda ꝯcep
ta sua. et q̄ n̄ esset nisi aliq̄ vba didicisse nō a do
cētibꝰ. ſ; a loquētibꝰ. i q̄ꝝ auribꝰ ego pturiebā
quicquid sentiebā. Hinc satis elucet maiorē hrē
vim ad discēda ista liberā curiositatē q̄ꝫ meticu
losā necessitatē. Sꝫ illius fluxū restrīgis legibꝰ tu
is deus. legibꝰ tuis a magistroꝝ ferulis vsq; ad tē
ptationes martirꝝ valentibꝰ legibus tuis miscēs

salubres amaritudines reuocātes nos ad te iocū
ditate pestifera q̄ recess[...]am⁹ a te · Exaudi dn̄e
deprecatōez meā ne deficiat aīa mea sub discipli
na tua · neq3 deficiā in cōfitendo tibi miseratōes
tuas q̄bus eruisti me ab omibus vijs meis pessi
mis vt dulcescas mihi sup oēs seductōes q̄s seq
bar ꝛ a mente validissime · et āplectar manū tu
am totis p̄cordijs meis · vt eruas me ab omni
tēptatione vsq3 in finē Ecce enī tu dn̄e rex me⁹
ꝛ deus meus tibi seruiat q̄cquid vtile puer didici
tibi seruiat quod loquor ꝛ scribo ꝛ lego ꝛ nume
ro · qm̄ cū vanā disciplinam dabas mihi ꝛ i eis
vanis pctā delectōnuz meaꝝ dimisisti mihi Di
dici enī i eis mlta v̓ba vtilia Sed ꝛ in reb⁹ non
vanis discipn̄t · et ea via tuta ē i q̄ pueri tui ā
bularēt Sz ve tibi flumē moris hūani · q̄s resis
tet tibi⁊ Quādiu nō siccaberis ⁊ q̄ush volues eue
filios i mare magnū · et formidolosū qđ vix tn̄
seunt q̄ lignū ōscēderit Nōne ego in te legi ꝛ to
nantē iouē ꝛ adulterātem · et vtiq3 nō posset hec
duo · s3 actū est vt hrēt auctoritatē ad imitādū
veꝝ adulteriū · lenocināte falso tonitru Quis aūt
penulatoꝝ mgr̄oꝝ audit aure sobria · ex eodem
plus̄ hoiem clamātē ꝛ dicētē fingebat hec home
rus ꝛ hūana ad deos trāsferebat · diuina mallez
ad nos Sz verius dr̄ quod fingebat Hec quidē
ille · s3 hoibus flagiciosis diuia tribuendo · ne fla
gicia putarent̄ et vt quisquis ea fecisset nō hoies

ꝑditos · ꝗ celestes deos videretur imitatus · Et
tn̄ o flumē tartareū iactant̄ in te filij hoīmū cuꝫ
mercedibus vt hec discāt · et magna res agit̄ cū
agit̄ hoc publice in foro in cōspcū legū sup̄ mer
cede salaria decernētiū · ⁊ saxa tua ꝑcutis ⁊ sonas
dicēs Hic v̄ba discunt̄ · hinc acq̄rit̄ eloquentia
rebus ꝑsuadendis · sentētijsqꝫ explicādis maxi
me ncc̄aria · Ita v̄o nō ꝯgnosceremus v̄ba hec
imbreꝫ aureū · ⁊ gremiū et fucū · et tēpla celi · et
alia verba q̄ in eo loco scripta sūt · nisi terentius
inducēt neq̄ꝫ adolescentē ꝓponentē sibi iouē ad
exemplū stupri · dū spectat tabulā quādaꝫ pi
ctā in ꝑiete vbi inerat pictura hec iouē q̄ pacto
diane misisse aiūt in gremiū q̄ndā ꝑ imbrē aureū
fucū fem̄ mulieri Et vide queadmodū se conci
tant ad libidinē · q̄si celesti magisterio At quē
deū inquit · qͥ tēpla celi summo sonitu concutit ·
Ego homūtio id nō facereꝫ Ego vero illud spō
te feci ac libens Nō oio ꝑ hanc turpitudinē ver
ba ista cōmodius discunt̄ · sed ꝑ hec v̄ba turpi
tudo illa ꝯfidentiꝰ ꝑpetrat̄ Nō accuso v̄ba q̄si va
sa elcā atꝫ p̄ciosa · sed vinū erroris qd̄ in eis nobꝭ
ꝓpinabat̄ ab ebrijs doctoribꝫ · ⁊ nisi biberemus
cedebamur · nec appellare ad aliquē iudicem so
briū licebat Et tn̄ ego deꝰ meus in cuius ꝯspcū
iā secura ē recordatio mea libenter hoc didici ⁊ in
leis delcābar mis · ⁊ ob hoc bone spei puer appel
abar Sine me deus meꝰ dicē aliq̄d ⁊ de igenio

meo munē tuo in q̄bus a me d'liramentis attere
baꝛ Proponebaꝛ eñ mihi negociū anime mee
satis inq̄etū p̄mio laudis et dedecoris ꝉ plagaꝝ
metu· vt discerē v̄ba iunonis irascentis et dolen
tis ꝙ nō possꝫ ytalia teutroꝝ auertere regē q̄ nū
q̄ꝫ iunonē dixisse audierā· sed figmentoꝝ poeti
coꝝ vestigia errātes seq̄ cogebamur: et aliquid
dicē solutis v̄bis q̄le poeta dixisset versibꝰ Et il
le dicebat laudabilius in q̄ ꝓ digitate adūbrate
psoē ire ac doloris siĺior effc̄s emiebat v̄b sñias
ↄgruenꝛ vestientibꝰ Vt q̄d mihi illud o v̄a vita
d's meus q̄d mihi recitāti acclamabanꝛ p̄ mĺtis
coetaneis ⁊ collcōribus meis Nōne ecce illa oīa
fum? ⁊ vent? Ita ne aliud nō erat vbi exerceret
ingeniū ⁊ lingua mea· Laudes tue dn̄e· laudes
tue p scp̄tuās tuas susp̄edēnt palmitē cord' mei
⁊ nō rapeꝛ p īania nugaꝝ turpis p̄da volatilibꝰ
Nō eñ vno° sacrificaꝛ trāsgressoribꝫ āgeĺ Quid
āt miꝝ ꝙ in vanitates ita ferebar· ⁊ a te de? me
us ibā foras qñ mihi imitandi p̄ponebanꝛ homi
nes q̄ aliqua facta sua ñ mala si cū barbarismo
aut soleocismo enūciarent· reprehensi ↄfundebā
ꝛ· siāt libidines suas integris ⁊ rite ↄseq̄ntibus
verbis copiose ornateq̄ narrarēt· laudati gĺia
banꝛ Vides hec dn̄e et taces longa nimis ⁊ mĺ
tū misericor' ⁊ verax Nūq̄d semꝑ tacebi' ⁊ nūc
eruis de hoc imanissimo ꝓfundo q̄rentē te aīaꝫ ⁊
sitientē delc̄atōes tuas ⁊ cui? cor d't tibi· quesiui

vultū tuū · vultum tuū dn̄e requirā Nam lōge a vultu tuo in affectu tenebroso · nō ei pedibus ā spacijs locorum itur abs te · aut redit̄ ad te Aut vero filius ille tuus minor equos vl̄ currus · vl̄ naues q̄siuit · ā auolauit penna visibili · aut moto pollite iter egit vt in longinq̄ regione viuens p̄dige dissiparet qd̄ dederas p̄ficiscenti dulcis pr̄ q: dederas ⁊ egeno redeunti dulcior In affectu ergo libidinoso · id ei est tenebroso · atq: i · longe a vultu tuo Vide dn̄e deus ⁊ pacienter vt vides vide quō diligenter obseruēt filij hoim pacta lrāꝝ ⁊ sillabaꝝ accepta a p̄oribus locutoribꝫ ⁊ a te accepta et̄na pacta ꝑpetue salutis negligāt vt qui illa sonoꝝ vetera placita teneat · ā doceat · si ꝯtra disciplinā grāmaticā sine aspiratōe prime sillabe hoiez dixerit magis displiceat hoibus q̄ꝫ si ꝯtra tua p̄cepta hoiem oderit cū sit ho · q̄si vo quelibꝫ inimicū hoiem pniciosius sentiat q̄ꝫ ipsū odiū quo in eū irritat̄ · ā vastet quis q̄ꝫ ꝑseq̄ndo aliū grauius q̄ꝫ cor suū inimicādo vastat Et certe nō est interior lrāꝝ scia q̄ꝫ scripta ꝯsciencia · id se alteri non facē qd̄ nolit pati · q̄ꝫ tu secretus es hitās i excelsꝭ i silētio deus solꝰ magnus lege infatigabili sp̄ergēs penales cecitates super illicitas cupiditates Cū homo eloq̄ntie famam querit astans an̄ hoiem iudicē circumstante hoinū multitudine inimicū suū odio imanissimo insectas vigilantissime cauet ne per ligue errorem di

cat int̄ hoies · ⁊ ne ꝑ mentis furorē hoiem aufeāt
ex hoibus nō cauet Horꝫ ergo puer morꝫ in limi
ne iacebā miser · ⁊ huius arene palestra erat illa
vbi magis timebā barbarissmū facere q̃ȝ cauebā
si facerem non facientibus inuidere · Dico hec ⁊ ꝯ
fiteor tibi deus meus · i quibus laudabar ab eis
quibus placē tunc mihi erat honeste viuē Non
enim videbā voraginē turpitudinis in quā ꝓie
ctus erā ab oculis tuis Nā in illis iā quid me fe
dius fuit · vbi etiā talibus displicebā fallendo i
numerabilibus mēdacijs ⁊ pedagogū ⁊ mgrōs
⁊ parētes amore ludēdi studio spectandi nugā
toria ⁊ imitandi ludicrā inqetudinem · Fur
ta etiā faciebā de cellario parentum et de mensa
vl' gula imperitante · vel vt haberē quod darem
pueris ludum suū · in quo pariter vtriq; d'lectaba
mur cū vēdentibꝰ In quo etiā ludo fraudulētas
victorias ipse vane excellētie cupiditate vict᷒
sepe aucupabar Quid aūt tā nolebā pati · atq;
atrociter si deprehenderē arguebā · q̃ȝ id qd' ali
is faciebā · Et si dephensus argueret · seuire ma
gis q̃ȝ cedere libebat Ista ne ē innocētia pueril'
Non est domine nō est oro te deus meus · Nam
hec ipsa sunt q̄ a pedagogis ⁊ magistris a nucī
bus ⁊ pilulis ⁊ passeribus ad p̄fectos ⁊ reges
aurum predia mancipia · hec ipsa omnino succe
dentibus maioribus etatibus transeunt sicuti fe
rulis maiora supplicia succedunt Humilitatis ·

ergo signū i statura pueritie rex noster ꝓbasti
cū aisti · taliū ē eni regnū celoꝝ · Sȝ tñ dñe tibi
excellentissimo atȝ optimo ꝯditori ⁊ rectori vniuersi
tatis deo nr̄o grās etiā si me puerū tm̄ ee voluisses
Erā eni ⁊ iā tūc viuebā atq; sentiebā meāq; in
columinitatē vestigiū secretissime vnitatis ex q̄
erā cure hēbā · custodiebā iteriori sensu integri
tatē sensuum meoꝝ · inq; ipsis ꝑuis paruarūq;
reꝝ cogitationibus veritate delectabar · falli no
lebam · memoria vigebam · locutione istruebar
amicicia mulcebar · fugiebam dolorem abiectio
nem · ignorantiā · Quid in tale animāte nō mira
bile atq; laudabile At ista omnia dona dei mei
sunt · non mihi ego dedi hec · Et bona sunt ⁊ hec
omnia ego Bonus ergo est q̄ fecit me ⁊ ipse ē
bonū meū · et illi exulto bonis omnibus quibus
etiā puer erā Hoc eni peccabā qd̓ nō in ipso · sȝ
in creaturis eius me atq; ceteras voluptates sub
limitates · veritates · q̄rebam atq; irruebam in
dolores · confusiones · errores Grās tibi dulcedo
mea · et honor meus · et fiducia mea deus meus ·
gratias tibi de donis tuis Sed tu mihi ea serua ·
Ita eni seruabis me · et augebunt et ꝑficient q̄
dedisti mi ⁊ ero ipē tecū · qr ⁊ vt sim tu dedisti m

Sā Augustini secūdus liber incipit

REcordari volo transactas feditates
meas ⁊ carnales corruptōes aīe mee
non quod eas amem · sed vt amē te

deus meus · Amore amoris tui facio istud · recolens vias meas nequissimas i amaritudie recogitatōis mee vt tu dulcescas mihi dulcedo ñ fallax dulcedo felix ⁊ secura et colligens me a dispersione in q̄ frustrati discussus sū · dū ab vno te auersus i multa euanui · Exarsi eñ aliqñ saciari in i feris in adolescētia · et siluescē ausus sū varijs ⁊ vmbrosis amoribꝰ · et ꝯtabuit spēs mea · ⁊ ꝯputrui corā ocul' tuis placens mihi ⁊ placē cupiens oculis hoim Et q̄d erat q̄d me delcābat · ñ amare et amari Sȝ nō tenebat' mod' ab aio vsq̄ ad aium q̄tenus est limosus limes amicicie sed exalabant nebule de limosa ꝯcupiscentia carnis ⁊ scatebra pubertatis · et obnubilabant atq̄ obfuscabāt cor meū vt nō discerneret' serenitas dilcōis a caligine libidinis Vtrūq̄ in ꝯfuso estuābat · et rapiebat ibecillā etatē ꝑ abrupta cupiditatū atq̄ mersabat gurgite flagiciorum Inualueāt super me ira tua · et nesciebam · obsorduerā stridore cathene mortalitatis mee pena superbie aīe mee · et ibam longius a te et sinebas · et iactabar · ⁊ effundebam et diffluebam et ebulliebā ꝑ fornicationes meas · et tacebas O tardū gaudiū meū · tacebas tunc et ego ibā porro lōge a te i plurima et plura sterili a seia dolorū supbia deiectōe et inq̄eta lassitudie · q̄s mihi modulaet' erūpnā meā ⁊ nouissia rerū fugaces pulchtudies i vsū vtēt earūq̄ suauitatibȝ metas prefigeret vt vsq̄

ad ꝯiugale lit⁹ estuarēt fluct⁹ etatis mee Si tñ
q̄llitas ī eis nō poterat eē fine ꝓcreādoꝝ liberoꝝ
cōtenta sicut p̄scribit lex tua dn̄e · q̄ formas eci
am ꝓpaginē mortalitatis nostre potēs imponere
leuē manū ad tēpamentū spinaꝝ a ꝑadiso tuo
seclusaꝝ Nō eīn longe est a nobis omipotentia
tua · etiā cum longe sum⁹ a te · Aut certe sonituz
nubiū tuaꝝ vigilantius aduēterē · tribulationez
autē carnis hēbunt huiōi · ego autem vobis par
co · et bonū est homini mulierē non tangere · et q̄
sine vxore est cogitat ea que sūt dei · quomodo
placeat deo · qui autem matrimonio vinct⁹ est ·
cogitat ea que sunt mūdi · quomodo placeat vx
ori Has ergo voces exaudirez vigilantior et ab
cisus ꝓpter regnuz celoꝝ felicior expectarem am
plexus tuos Sed efferbui miser · seq̄ns impetū
fluxus mei relicto te · et excessi omnia legittima
tua · nec euasi flagella tua · q̄s ēi hoc mortaliū
Nā tu sꝑ adeās misericordit̄ seuiēs et amarissīs
aspgēs offēsionib⁹ oēs illicitas iocūditates me
as · vt ita q̄rerez sine offēsione iocūdari Et vbi
hoc possem iuenire quicq̄m p̄ter te dn̄e: p̄ter te q̄
fingis dolorem in precepto · et ꝑcutis vt sanes ·
et ocādis nos ne moriamur abs te · Vbi erā q̄m
longe exulabā a delicijs domus tue āno illo xvi
etatis carnis mee · cū accepit in me sceptrū et to
tas manus ei dedi vesania libidinis licētiose ꝑ dede
cus hūanum illicite autē ꝑ leges tuas Non fuit

cura meoꝝ ruentē excipe me mr̄imonio · ꝭ cura fu
it tm̄ vt discerē sermonē facere quā optimū ⁊ p
suadē dc̄oē · Et āno quidē illo itmissa erant stu
dia mea dū mi r̄ducto ab amaueris i q̄ vicia vr
be iā ceperā lr̄atorie atꝫ oratorie papiēde grā pe
grinari longinquiores apꝺ cartaginē pegrina
tionis sūptus p̄parabant animositate magis q̄ꝫ
opibꝰ pr̄is municipis thagestensis ad modū te
nuisꝰ Cui narro hec? Neqꝫ ei tibi deus meus · ꝭ
apud te narro hec gn̄i meo gn̄i humano · q̄ntu
lacunqꝫ ex pticula incidere pt in istas meas lit
teras Et vt quid hoc? Vt videlicꝫ ego et quisq̄s
hec legit cogitem? de q̄ꝫ pfundo clamandū sit
ad te Et quid ꝓpius auribus tuis · si cor ꝯfitēs ·
et vita ex fide est · Quis ei nō extollebat laudi
busꝰ · tūc hominē pr̄ē meū q vltra vires rei fami
liaris sue impendet filio q̄cquid etiā longe peg
nanti studio ꝯcā opus essꝫ Multoꝝ ei ciuiū lōge
opulentioꝝ nullū tale negociū pro liberis erat ·
cū interea nō satagarꝫ idē pater q̄lis crescerem
tibi autē q̄ꝫ castus essem · dūmō essem disertus ·
vl desert? potius a cultura tua de? q̄ es vnus ve
rus ⁊ bonus dn̄s agri tui cordis mei Sed vbi se
xo illo et decimo āno interposito ocio ex necessi
tate domestica feriatus ab omni scola cū pēti
bus esse cepi excesserūt caput meū vepres libidi
num · et nulla erat eradicāsꝰ manus Quin ymmo
vbi me ille pr̄ i balneis vidit pubescentē ⁊ iqēta

ĩ̄dutū adolescētia· q̄si iā ex hoc ĩ nepotes gesti
ret ⁊ gaudēs mrī indicauit· gaudēꝫ violētia in q̄
te iste mūdus oblit⁹ ē creatorē suū ⁊ creaturā tu
az ꝓ te amauit· de vino inuisibili ꝑuerse atꝫ in
clinatē ĩ yma volūtatis sue Sꝫ mrīs in pectoē iā
inchoaueras tēplū tuū· et exordiuz sancte exhor
tatōis tue Nā ille adhuc catecumin⁹ ⁊ hec recēs
erat· Itaqꝫ illa exiliuit pia trepidatione ac tre
more· et q̄zuis mihi nōdum fideli· timuit tamen
vias distortas in quibus ambulant qui ponunt
ad te terguz ⁊ nō faciem· Ei mihi et audeo dicere
tacuisse te deus meus cū irē abs te longius· Ita
ne tu tacebas tūc mihi· et cuius erant nisi verba
tua ꝑ matrem meā fidelē tuā que cantasti in au
res meas Nec inde q̄cq̄ꝫ descendit in cor vt face
rem illud volebat ei illa ⁊ secreto memini vt mo
nuerit cū sollicitudīe ingēti ne fornicarer· maxi
meqꝫ ne adulterarē cuiusq̄ꝫ vxorem· Qui mihi
monit⁹ muliebres videbāt̄ q̄bus obtꝑare erubes
cerē Illi āt tui erāt et nesciebā· et te tacere puta
bā· atqꝫ illā loq̄ ꝑ quā tu mihi nō tacebas· ⁊ in
illa ꝯtēpnebaris a me· filio e⁹: filio āncille tue· ſ
uo tuo Sꝫ nesciebā· et p̄ceps ibā tāta cecitate·
vt int̄ coetaneos meos puderet me minoris dede
coris quā audiebā eos iactātes flagitia sua· et
tāto gloriātes magis q̄nto magis turpes essent·
Et libebat facere nō solū libidinē fa̅· verūetiam
laudis Quid dignū est vituꝑatione nisi vicium

Ego ne vituperarer viciosior fiebā et vbi nō sub
erat q̄ admisso equarer pditis · fingebā me fecis
se qđ nō feceram ne viderer abiectior quo eram in
nocētior et ne vilior haberer quo erā castior · Ec
ce cū q̄bus comitibꝯ iter agebā platearū babilo
nie · et volutabar in ceno eius tāq̄ȝ in cinamomis
et vngentis preciosis · et in vmbilico eius quo te
nacius hererem calcabat me inimicus invisibilis et
seducebat me · qꝛ ego seductilis erā · Nō em̄ et il
la q̄ iā de medio babilonis fugerat · sed ibat in ce
teris eius tardior mr̄ carnis mee sicut monuit me
pudiciciā · ita curauit qꝫ de me a viro suo audie
rat ¶ Jamqꝫ pestilentiosum et in posterum peri
culosū sentiebat cohercere termino cōiugalis af
fectꝰ si resecari ad vnū nō poterat · nō curauit hoc
qꝛ metus erat ne impediretur spes mea cōpede vx
oris Nō spes illa quā in te futuri sc̄li hēbat mr̄
sed spes lr̄arū q̄s vt nossem nimis volebat parēs
vterqꝫ · Ille qꝛ de te xp̄e nihil cogitabat · de me
āt inania · illa āt qꝛ nō solum nullo detrimento
sed eciā nōnullo adiumento ad te adipiscēduȝ
pro futura existimabat vsitata illa studia doc
trine Ita em̄ coniicio recolens vt possū mores pn
tū meorū ¶ Relaxabantur eciā mihi ad ludendū ha
bene vltra temperamentū seueritatis in dissolutōeȝ affcō
nū variarū et in oibꝯ erat caligo intercludens mi dš meus
serenitatē veritatis tue et pdiebat tāq̄ȝ ex adipe ini
quitas mea · Furtuȝ certe punit lex tua domine et

lex scripta in cordibꝰ hominū. q̄z ne ipsa quidē
delet iniquitas Quiˢ ei fur equo aio furē patit̄.
Nec copiosus ad actū inopia. Et ego furtum
facere volui et feci. nulla cōpulsus egestate nec
penuria: ſ; faſtidio iuſticie. ⁊ ſagina iīquitatis
Nā id furatus ſū quod mihi abundabat. et mł
tomelius Nec ea re volebā frui quaz furto appe
tebam. ſ; ipſo furto et pc̄cō. Arbor erat pirus ī
vicina nr̄e vinee. pomis onuſta: nec forma: nec
ſapore illecebroſis Ad hanc excutiendaz atq̧
aſportandā nequiſſimi adoleſcentuli. prexim⁹
nocte intempeſta. quouſq̧ ludū de peſtilentie
more in areiˢ pduxeram⁹. Et abſtulimus inde
onera ingentia nō ad nr̄as epulas: ſ; vł proiiciē
da porciˢ etiā ſi aliquid inde comedim⁹. dū fie
ret tn̄ a nobis qđ eo liberet q̄ nō liceret Ecce cor
meū de⁹ me⁹. ecce cor meū qđ miſerat⁹ es ī imo
abiſſi. dicat tibi nūc. ecce cor meū q̄d ibi quere
bat. vt eſſē gratis mal⁹. et malicie mee cā nulla
eēt niſi malicia Feda erat ⁊ amaui eā Amaui p
ire: amaui defectū meū nō illud ad quod defici
ebā. ſ; defcūm meū ipm amaui. Turpis anima
⁊ diſſiliens a firmamēto tuo in exterminiū. non
dedecore aliqđ. ſed dedecus appetēs. Etenim ſpe
cies ē pulchris corpib⁹. ⁊ auro. et argēto. ⁊ oī
bus ⁊ ī ɔtactu carnis ɔgruētia valz plimū. cete
riſq̧ ſenſib⁹ eſt cuiq̧ accōmodata modificatio
corpoꝝ Hz etiā honor tēporalꝭ ⁊ imperitādi atz

superandi potentia suum decus. vnde etiam vin
dicte auiditas oritur. et tamē in cūcta hec adi
piscenda non est egrediendum abs te domine.
neq3 deuiādum a lege tua. Et vita qua hic vi
uim9 haberet illecebram suam. propt quēdam
modum decoris sui. et cōueniētiam cum his om
nib9 infimis pulchris. Amicicia quoq3 hominū
caro nodo dulcis est. ꝓpter vnitatē de multis ani
mis. Propt vniuersa hec atq3 huiusmodi. pec
catū admittit. dum imoderata in ista inclinacō
ne cum extrema bona sint meliora et sūma bona
deseruntur tu dn̄e deus noster. et veritas tua. et
lex tua. Habēt enī et hec yma delectatōnes sed
nō sicut deus me9 qui fecit omnia. quia in ipso
delectat iustus. et ipse est delicie recto℞ corde
Cum itaq3 de facinore querit qua causa factū
sit. credi nō solet. nisi cū appetit9 adipiscēdi ali
cui9 illo℞ bono℞ que infima diximꝰ esse potuis
se apparuerit. aut met9 amittēdi. Pulchra enī
sunt et decora. q̄3 q̄uis pre bonis superioribꝰ opi
bus et beatificis abiecta et iacētia. Homicidium
fecit Cur fecit? Adamauit eius cōiugem aut p̄
diū. aut voluit depdari vnde viueret. aut timu
it ab illo tale aliq̄d amittere. aut lesus vlcisci se
exarsit. Vt enī homicidium sine causa faceret ipō
homicidio delectat9. quis crediderit? Nā et de q̄
dictū est vecordi et nimis crudeli homine. qd g̃
tuito potius malus erat atq3 crudelis. predicta

ē tñ cā· ne p̱ oci̇ū inq̄t torpeſcēt mān⁹ ā anim⁹
Id q̄ꝫ cur ita· Vt ſcꝫ illa exercitatione ſcelerꝝ
capta vrbe hōres ipia diuitias aſſeq̄ret· ⁊ carēt
metu legū ⁊ difficultate rerꝝ ꝓpt̄ inopiā rei fami
liaris ⁊ ꝯſciam ſceleruꝫ· Nec ipſa igit̄ catilina
amauit facinora ſua· ꝫ vtiqꝫ aliud e⁹ cā illa faci
ebat· Quid ego miſer i te amaui o furtū meū· o
facin⁹ illud meū nocturnū xvi· āni etatis mee·
Nō eñi pulchꝝ eras· cū furtū eēs Aut vo aliqd
es vt loq̄r ad te· Pulcͥ erāt poma illa q̄ furati ſu
m⁹. qm̄ creatura tua erāt pulcherrīe oīm creator
oīm de⁹ bone· deus ſūmū bonū ⁊ bonū verꝝ meū
Pulchra erāt illa poma ſed nō ipſa ꝯcupiuit aīa
mea miſerabil' Erat eñi mihi meliorꝝ copia· illa
aūt decerpſi tm̄ vt furarer· Nā decerpta proieci·
epulat⁹ inde ſolā iniq̄tatē q̄ letabar fruēs Nā
et ſi q̄d illorꝝ pomorꝝ intrauit i os meū· cōdimē
tū ibi facin⁹ erat· Et nūc dñe deus meus q̄ro q̄d
me in furto delectauerit· ⁊ ecce ſpēs nulla eſt·
Nō dico ſicut in eq̄tate atqꝫ prudētia· ſed neqꝫ
ſicut i mēte hoīs atqꝫ memoria ⁊ ſenſib⁹ ⁊ vege
tāte vita· neqꝫ ſicut ſpecioſa ſūt ſydera ⁊ decora
locis ſuis· ⁊ terra ⁊ mare plena fetib⁹ qui ſucce
dūt naſcēdo decedētib⁹· nō ſaltim vt ē q̄dā defa
ua ſpēs ⁊ vmbratica vicijs fallentib⁹ Nam ⁊ ſup
bia celſitudinē imitat̄· cū tu ſis vn⁹ ſup oīa de⁹
Cū tu ſis p̄ cūctis honorād⁹ vn⁹ ⁊ gl'oſus excelſ⁹
in eternū· Et ſeuicia poteſtatū timeri vult Quis

autē timēdus nisi vnus deus · Cui⁹ potestate eri
pi aut subtrahi quid p̄t · quādo aut vbi aut quo
vel a q̄ p̄t · Et blādicie lasciuiētiū amari volūt ·
sed neq3 blādius ē aliq̄d tua caritate · nec ama
tur quicq̄3 salubri⁹ · q̄3 illa p̄ cūctis formosa et
luminosa veritas tua Et curiositas affectare vi
det studium scie cū tu omnia sume noueris Ig
norātia q̄3 ipsa atq3 stulticia simplicitatis ⁊ ino
centie noīe tegit · q2 te simplici⁹ quicq̄3 nō repi
tur · Quid te āt innocēti⁹ · quādoquidē opa tua
malis inimica sūt Et ignauia q̄si quietē appetit ·
q̄ vero quies certa p̄ter dn̄m · Luxuria sacietatē
atq3 abūdantiā se cupit vocari · tu es autē pleni
tudo ⁊ indeficiēs copia incorruptibil' suauitatis
Effusio liberalitatis obtēdit vmbrā · sed bonorū
omniū largitor affluētissim⁹ tu es Auaricia mlta
ta possidere vult · ⁊ tu possides omnia · Inuidia
de excellētia litigat · quid te excellētius · Ira vin
dictam q̄rit · te iustius quid vindicat · Timor in
solita ⁊ repētina exhorrescit rebus que amant
aduersātia · dū p̄cauet securitati · Tibi em̄ quid
insolitū · quid repētinū · Aut q̄s a te sepat q̄d di
ligis · aut vbi n̄ apud te firma securitas Tristicia
rebus amissis cōtabescit quib⁹ se oblectabat cu
piditas q2 ita sibi nollet · sicut tibi auferri nihil
posse · Ita fornicat anima cū auertit abs te · et
querit extra te ea que pura ⁊ liquida nō inuenit
nisi cū redit ad te · Peruerse te imitant oēs qui

longe se a te faciūt. et extollūt se aduersum te.
Sed etiā sic te imitādo indicāt creatorem te esse
ois nature. ⁊ ideo nō esse quo a te omnimodo re
cedat᷑. ¶ Quid ergo in illo furto ego dilexi. in
quo dn̄m meū vel viciose atq; peruerse imitat⁹
sum? An libuit facere cōtra legem saltim fallacia
quia potētatu non poteram vt mancā libertatem
captiu⁹ imitarer faciēdo impune quod nō liceret
tenebrosa omnipotētie similitudine? Ecce ē ille
seru⁹ fugiens dominū suū. ⁊ cōsecut⁹ vmbram
O putredo o monstrum. vite ⁊ mortis ꝓfundi
tas. Potuit ne libere quod non licebat. non ob
aliud nisi quia non licebat? Quid retribuam do
mino? Quod recolit hec memoria mea ⁊ anima
mea nō metuit. inde diligam te dn̄e ⁊ grās agā
et cōfitear nomini tuo. qm̄ tanta dimisisti mihi
mala ⁊ nefaria opa mea Gratie tue deputo ⁊ mi
sericordie tue ꝙ peccata mea tanꝙ glaciē solui
sti. gratie tue deputo ꝙ quecūq; non feci mala
Quid e nō facere potui. q̄ etiā gratuitū facin⁹
amaui? Et oia mihi dimissa esse fateor. ⁊ q̄ mea
spōte feci mala. ⁊ q̄ te duce nō feci. Quis est ho
minū qui suam cogitās infirmitatē audet virib⁹
suis tribuere castitatē atq; innocētiam suam. vt
min⁹ amet te quasi min⁹ ei necessaria fuerit mia
tua q̄ donas pctā ɔuersis ad te? Qui eñ vocat⁹
a te secutus est vocē tuā ⁊ vitauit ea q̄ me de me
ipso recordantē ⁊ facientē legit. nō me derideat

ob eo medico egrū sanari a quo sibi pstitutū est vt nō egrotaret vel potius vt minus egrotaret Et ideo te tantūdem immo āplius vero diligat. qr p quē me videt tātis pctō meo languori bus exui. per euz se videt tātis pctō languori bus nō iplicari. Quē fructū habui miser aliqñ in his que nūc recolēs erubesco. maxime in illo furto in quo ipsū furtum amaui nihil aliud cuz et ipsū esset nihil: et eoipso ego miserior? Et tamen solus id nō fecissem. sic recordor animū tūc meum: solus oino id nō fecissem. Ergo amaui ibi etiā cōsortiū eoꝝ cū quibus id feci. Non ergo nihil aliud q̄z furtū amaui: imo vero nihil aliud qr et illud nihil ē Quid ē reuera? Quis est q̄ docceat me. nisi q̄ illuiat cor meuz: et discernit vmbras eius? Quid ē qd mihi venit in mentē qrere et discutē et cōsiderare? Quia si tūc amarē poma illa q̄ furatus sū et eis frui cuperē. possem etiā solus si satis esset cōmittere illā iniqtatem qua per uenirē ad voluptatē meam nec cōfricatione con sicioꝝ animoꝝ accenderem pruritum cupiditatis mee. Sz qm̄ in illis pomis voluptas mihi nō erat. ea erat in ipō facinore q̄z faciebat cōsortiuz simul peccātium. quid erat ille affectus animi? Certe enim plane turpis erat nimis. et ve mihi erat qui habebam illum. Sed tamē quid erat? Delicta q̄s itelligit? Risus erat quasi titillato corde. q fallebamus eos qui hec a nobis fieri

non putabant et vehementer nolebant. ¶ Cur ergo eo me delectabat. q̄ id non faciebā solus? An quia eciam nemo facile solus ridet? Nemo q̄dem facile. sed tamen eciam solos et singulos homines cum alius nemo presens est vincit risus aliquando. si aliquid nimie ridiculum sensibus occurrerit vel animo. At ego id solus non facerē non facerem omnino solus Ecce est coram te deus meus viua recordacio anime mee. solus non facerem furtum illud in quo me non libebat id quod furabar. Sed quia furabar quod me solum facere prorsus nō liberet. nec facerem. ¶ O nimis inimica amicicia seductio mētis inuestigabilis. ex ludo et ioco nocendi auiditas et alieni damni appetitus. nulla lucri mei nulla vlcīscendi libidine. Sed cum dicitur eamus faciamus et pudet non esse impudentem. Quis exaperit istam tortuosissimam et implicatissimam nodositatem? Feda est. Nolo in eam intendere. nolo eā videre. Te volo iusticia et innocentia pulchra et decora honestis luminibus et insatiabili satietate quies est apud te valde et vita inperturbabilis Qui intrat in te intrat in gaudium domini sui. et non timebit et habebit se optime in optimo De fluxi ego abs te et erraui deus meus nimis deuius a stabilitate tua in adolescentia mea. et factus sum mihi regio egestatis.

¶ Incipit ↄfessionū beati Augustini episcopi
Liber tercius.

Veni kartaginē ꝛ circūstrepebat me
vndiq; sartago flagiciosoꝝ amoꝝ.
Nondū amabā ꝛ amare amabā. et
secretiore indigentia oderā me minus
indigentem. Querebā quid amarem amās ama
re. ꝛ oderā securitatē ꝛ vias sine muscipul᷑. qm̄
fames mihi erat int᷒ ab interiore cibo teipso de᷒
meus. ꝛ ea fame non esuriebam. sed eram sine
desiderio alimentoꝝ incorruptibilium. Non qꝛ
plenus eis eram sed quo inanior eo fastidiosior
et ideo nō bene valebat aīa mea. ꝛ vlcerosa ꝓii
ciebat se foras miserabilit̄ scalpi auida cōtactu
sensibiliū. Sed si non haberent animā. nō vtiq;
amarentur amare ꝛ amari. Dulce mihi magis
erat. si eciā amātis corpe fruerer. Venā igit̄ ami
cicie coinquinabā sordib᷒ ↄcupiscētie: candorē
q; ei᷒ obnubilabā de tartaro libidis. ꝛ tn̄ fed᷒
atq; inhonestus elegās ꝛ vrban᷒ esse gestiebā
abūdanti vanitate. Rui eciā in amorē. q̄ cu
piebā capi. De᷒ meus mia mea q̄nto felle mihi
suauitatē illā ꝛ q̄m bonus asꝑsisti. qꝛ ꝛ amat᷒
sū ꝛ ꝑueni occulte ad vinculū fruēdi. ꝛ colliga
bar let᷒ erūnos̄ nexib᷒. vt ceder ̄ v̄gis ferreis
ardentib᷒ zeli ꝛ suspicōm ꝛ timoꝝ ꝛ irarū atq;
rixaꝝ. Rapiebāt me spectacula theatrica ple
na imaginib᷒ miseriaꝝ mearū ꝛ fomitib᷒ ignis

mei. Quid ē q̄ hō ibi vult dolerē. cū spectat lu
ctuosa ꝛ tragica: q̄ tñ pati ipse nollet? Et tam̄
pati vult ex eis dolorē spectator. ꝛ dolor ipē vo
luptas est ei?. q̄d ē nisi mirabilis īsania? Nā eo
magis eis mouet̄ q̄sq₃. quominꝰ a talibus affe
ctibus sanus ē. Quāq₃ cū ipse patit̄ miseria. cū
alijs ꝯpatit̄ mia dici solꝫ. Sz q̄lꝫ tādē mia i rbꝰ
sceicis ꝛ fictis? Nō ei ad subueniēdū ꝓuocat̄ au
ditor. sꝫ tm̄ ad dolēdū iuitat̄ ꝛ auctori eaꝝ ima
ginū āpliꝰ fauet cū āpliꝰ dolꝫ Et si calaītates il
le hoim ꝟ ātiq̄ ꝟ false sic agāt̄ vt q̄ spcāt ñ doleat
abcedit eīn fastidiens et rephendēs. si autem do
leat manet itētus et gaudēs Et lacime ėgo amā
tur et dolores Certe ois hō gaudē et amare vult
An cū meminē miseꝝ se eē libeat. libet tñ eē mi
sericordē? Q ꝟ q2 nō sine dolore ē. hac vna causa
amant̄ dolores .et hoc de illa vena amicicie ē Sz
q̊ vadit q̊ fluit? Vt q̄d decurrit in torrētē picis
buliētis estus imais tetraꝝ libidinū in quo ipa
mutat̄ et vtit̄ ꝑ mutū ꝓpriū de celesti serenitate
detorta atq₃ deiecta? Repudiet̄ ergo mia? Ne
quaq̄m ergo ament̄ doloēs aliqñ. sꝫ caue imūdi
ciā aia mea sub tutore deo meo deo pr̄m nr̄oꝝ et
laudabili et supexaltato i oia secula. caue imū
diciā Neq₃ em̄ nūc ñ misereor. sꝫ tūc in theatris
ꝯgaudebā amātibus cū sese fruebant̄ ꝑ flagi
cia. q̄₃uis h̄ imaginarie gererētur i ludo specta
culi. cū t āt sese amittebāt q̄si misericors ꝯtrista

bar· et vtrūq; delectabat tñ Nūc vo magis mi
sereor gaudentē in flagicio · q̄m velut dura ꝑpeſ
ſū detrimēdo ꝑniciosē voluptatis et amiſſiōe miſe
re felicitatis · Hec certe verior mia · ſ; nō in ea de
lectat dolor · Nā et ſi approbat̄ officio caritatis
q̄ dolet miſeꝝ · mallet tñ vtiq; non eſſe qd dolēt
q̄ germiatus miſericors ē · Si em̄ ē maliuola be
niuolētia qd fieri nō p̄t · p̄t et ille q̄ veracit̄ ſince
riterq; miſeret̄ cupē eē miſericors vt miſerat̄ Nō
nullus itaq; dolor approbādus · nullus amād?
ē · Hoc mō em̄ tu dn̄e deus q̄ aīas amas lōge la
teq; purius q̄z nos · et incorruptibili? miſereris
q nullo dolore ſauciaris Et ad hec q̄s ydone?
At ego tūc miſer dolore amabā et q̄rebā vt eſſ;
qd dolerem · qñ mihi in erūpna aliena et falſa et
ſaltatoria ea magis placebat actō hiſtriōis me
q; alliciebat vehemētius · q̄ mihi lacrime excutie
bant̄ · Quid āt miꝝ · cū infelix pecus aberrās a
grege tuo et ipatiens cuſtodie tue turpi ſcabie
fedarer · Et inde erāt doloꝝ amoēs · nō q̄b? al
tius penetrarer · Nō em̄ amabā talia ꝑpeti q̄lia
ſpectarē ſ; q̄b? auditis et fictis tāq̄z in ſupficie
raderer · q̄s tamē q̄ſi vngues ſcalpētiū feruidus
tumor et tabes et ſanies horrida cōſequebatur ·
Talis vita mea nunquid vita erat deus meus ·
Et circūuolabat ſuper me fidelis a longe miſeri
cordia tua · In q̄tas iniq̄tates diſtabui · et ſacri
legā curioſitatē ſecut? ſū · vt deſerētē te deducēt

me ad ꝑmia ⁊ infida ⁊ circũuentoria obſequia
demonioꝝ. qbꝰ imolabã fcã mea mala. ⁊ in oi
bus flagellabas me. ¶ Auſus ſũ etiã in celebri
tate ſolẽnitatũ tuaꝝ intra parietes ecciẽ tue ↄcu
piſcẽ ⁊ agẽ negociũ ꝓcurãdi fructus mortis.
vñ me vberaſti grauibꝰ penis. ſ; nihil ad culpam
meã O tu ꝑgrãdis mia mea ds meꝰ refugiũ me
um a terribilibꝰ nocẽtibꝰ in qbꝰ vagatꝰ ſũ ꝑſidẽ
ti collo ad lõge ſecedẽdũ a te. amãs vias meas
et nõ tuas. amãs fugitiuã libtatẽ. Habebãt ⁊
illa ſtudia q̃ honeſta vocabant̃ ductũ ſuũ intu
entẽ fora litigioſa vt excellerẽ in eis. eo laudabi
lior q̃ fraudulentior. Tãta eſt cecitas hoim etiã
de cecitate gloriantiũ ⁊ maior iã eram in ſcola re
thoris ⁊ gaudebã ſupbe ⁊ tumebã typo. q̃; q̃m
longe ſedacior dñe tu ſcis. ⁊ remotus oino ab
euerſionibꝰ q̃s faciebãt euerſores. Hoc em̃ no
mẽ ſeuũ ⁊ dyabolicũ velut inſigne vrbanitatis
ẽ int̃ q̊s viuebã pudore ipudẽti. q: tal̃ nõ erã ⁊
cũ eis erã. ⁊ amicicijs eoꝝ delectabar aliqñ a q̃
rũ ſemꝑ factis abhorrebã. hoc ẽ ab euerſionibꝰ
quibus ꝓterue inſectabant̃ ignotoꝝ verecũdiã
quã ꝑturbabant gratis. illudendo atq; inde pa
ſcẽdo maliuolas leticias ſuas Nihil eſt illo actu
ſimilꝰ actibus demonioꝝ. Quid ita verius q̃;
euerſores vocantur? Euerſi plane ipſi atq; per
uerſi. deridentibus eos ⁊ ſeducentibus fallacibꝰ
occulte ſpiritibus in eoipſo quo alios irridere

amāt ꝛ fallere. Inter hos ego imbecilli tūc eta
te discebā libros eloquētie. in qua eminere cupi
ebam fine damnabili ꝛ ventoso ꝑ gaudia vani
tatis humane. Et visitato iam discēdi ordīe ꝑ
uenerā in librū quēdā cuiusdā ciceronis cui⁹ lin
guā fere oēs mirant̄ pectus nō ita. sed liber ille
ipsius exhortationē cōtinet ad phiam. ꝛ vocat̄
ortēsius Ille vero liber mutauit affectū meū. ꝛ
ad teipsum mutauit p̄ces meas ꝛ vota ac deside
ria mea fecit alia: Viluit mihi repente oīs vana
spes ꝛ immortalitate sapiētie ↄcupiscebā estu
cordis incredibili. et surgere iā ceperā vt redirē
ad te. Nō eīn ad acuendā linguam qd videbar
emere maternis mercedib⁹ cum agerē annū eta
tis vndeuicesimū. iam defuncto patre añ bienni
um. nō ergo ad acuēdā linguā referebaʒ illum
librū. neq; mihi locutōneʒ ſ; qd loquebat̄ ꝑsua
serat. Quō ardebā deus me⁹ quō ardebā euola
re a terrenis ad te: Et nesciebā quid ageres me
cū. apud te ē eīn sapiētia Amor aūt sapiētie no
men grecū hʒ philosophiā quo me accendebāt
ille littere. Sunt qui seducāt per philosophiam
magno et blando et honesto nomine colorantes
et fucantes errores suos. et ꝓpe omnes qui ex il
lis et supra tēporibus tales erant notantur in eo
libro et demonstrant̄. et manifestat̄ ibi salutife
ra illa āmonitio spūs tui per seruū tuum bonū et
piū. Videte ne q̄s decipiat ꝑ phiam et manem

seductionē scd̄m traditionē hoiem scd̄m elemē
ta hui? mūdi ⁊ nō scd̄m xp̄m: quia in ipso ha
bitat omnis plenitudo diuinitatis corpalit̄ Et
ego illo tp̄e scis tu lumē cordis mei qm̄ nondū
mihi hec apostolica nota erāt. hoc tamē solo de
lectabar in illa exhortatione q̄ nō illam aut il
lam sectā sed ipsā quecūq; esset sapientiā vt di
ligerē ⁊ quererē et assequerer ⁊ tenerē atq; ample
xarer fortiter excitabar sermone illo et accende
bar ⁊ ardebaz. et hoc solū me in tāta flagrantia
refrangebat q̄ nomen xp̄i non erat ibi. quoniā
hoc nomē scd̄m misericordiā tuā dn̄e hoc nomē
saluatoris mei filij tui i ip̄o adhuc lacte matris
tenerū cor meuz pie biberat ⁊ alte retinebat. Et
quicqd sine hoc nomine fuisset q̄zuis litteratū ⁊
expolitū ⁊ veridicū. nō me totū rapiebat. Ita
q; institui animū intēdere in scripturas sanctas
vt viderē quales essent. ⁊ ecce video rem non cō
pertā supbis neq; nudatam pueris. sed incessu
humilē successu excelsā ⁊ velatā misterijs. ⁊ nō
erā ego talis vt intrare in eā possem. ā inclinare
ceruicē ad ei? gressus. Non enī sicut mō loquor
ita sensi cū attēdi ad illaz scripturā. s; visa ē mi
hi indig̃ q̄z tuliane dig̃tati ꝯparez. Tumor enī
meus refugiebat modum eius et acies mea non
penetrabat interiora eius. Verūptamē illa erāt
q̄ crescēt cū puul'. s; ego dedignabar eē puul?
et turgidus fastu mihi grādis videbar Itaq;

incidi in hoīes sup̄be delirātes et carnales nimis ⁊
loquaces · in quoꝝ ore laquei diaboli · ⁊ viscuz
confectū cōmixtione sillabaꝝ nois tui · ꝫ ⁊ dn̄i
nr̄i ihu xp̄i ⁊ paclíti ꝯsolatores nr̄i sp̄ussc̄i · hec
em̄ oia nō recedebāt de ore eoꝝ sed sonotenꝰ et
strepitu lingue · ceteꝝ cor iane veri Et dicebāt
veritas ⁊ veritas · ⁊ multi eā dicebāt mihi ⁊ nus
q̄z erat in eis · ꝫ falsa loqbant̄ nō de te tm̄ q̄ vere
veritas es · ꝫ etiā de istis elemētis huiꝰ mūdi cre
aturis tuis · de q̄bꝰ etiā vera dicētes p̄hos trans
gredi debui p̄ amore tuo · mi pat̄ sūme bone pul
chritudo pulchroꝝ oim · O veritas veritas · q̄z
itime etiā tūc medulle aī mei suspirabāt tibi cū
te illi sonarēt mihi frequenter ⁊ multipliciť voce
sola ⁊ libris multis ⁊ igētibꝰ · ⁊ illa erāt fercula
i q̄bꝰ mihi esuriēti te ifēbant̄ p̄ te sol ⁊ luna pul
chra opa tua · ꝫ tn̄ opa tua nō tu · nec ipsa pri
ma · Priora em̄ spiritalia opa tua · q̄z ista cor
pea quāuis lucida ⁊ celestia · At ego nec p̄ora
illa sed teipsam te veritas in q̄ nō est cōmutatio
nec momēti obumbratio esuriebam ⁊ sitiebam
Et apponebantur adhuc mihi in illis ferculis
fantasmata splendida · quibꝰ iam melius erat
amare istum solem saltim istis oculis veruz · q̄z
illa falsa animo decepto per oculos Et tamē qr
te putabam māducabam nō auide quidez quia
nec sapiebas in ore meo sicuti es · neq̄ enim tu
eras illa figmenta inania · nec nutriebar ex eis

sed exhauriebar magis. Cibus em̄ in somp̄nis similim⁹ est cibis vigilantiū. quo tamē dormien tes nō aluntur Dormiūt em̄. At illa nec similia erant vllo mō tibi sicut nūc mihi locutus es. qꝛ illa erant corpalia fantasmata falsa corpa. qui bus certiora sunt vera corpa ista q̄ videm⁹ visu carneo siue celestia siue terrestria. cū pecudib⁹ et volatilib⁹. Videm⁹ hec. ⁊ certiora sūt q̄ȝ ima ginamur ea Et rursus certi⁹ imaginamur ea q̄ȝ ex eis suspicamur alia grādiora ⁊ infinita q̄ oi no nulla sūt. q̄lib⁹ ego tūc pascebar inanib⁹ ⁊ nō pascebar. At tu amor me⁹ in quē deficio vt fortis sim. nec ista corpea es que videm⁹ q̄ȝ q̄ȝ i celo. nec ea es que nō videmus ibi. quia tu ista cōdidisti. nec in sūmis tuis conditōib⁹ habes. Quāto ergo lōge es a fantasmatib⁹ illis meis a fantasijs corpm q̄ ōmino nō sunt quib⁹ certiores sunt fantasie corpm eorū q̄ sunt: ⁊ eis certiorā corpa q̄ tū nō es. ꝟ nec aīa es. q̄ vita ē corpm Ideo melior vita corpoꝝ. certiorq̄ q̄ȝ corpa. Sȝ tu vita es aīaꝝ. vita vitaꝝ. viuēs teipsa. ⁊ nō mutaris vita aīe mee Vbi ergo tūc mihi eās et q̄ȝ lōge pegrinabar abs te exclusus ⁊ a siliqs porcoꝝ q̄s de siliqs pascebā. Quāto em̄ melio res grāmaticoꝝ ⁊ poetaꝝ fabelle. q̄ȝ illa discipu la. Nā v̄sus ⁊ carmē ⁊ medea volās vtiliores cer te q̄ȝ q̄nq̄ elemēta varie fucata ꝓpt q̄nq̄ antra tenebraꝝ. q̄ oio nulla sunt. ⁊ ocādūt credentē.

Nā versū ⁊ carmē etiā ad vera pulmēta trāsfero
volantē āt medeā ⁊ si cātabā nō asserebā · ⁊ si cā
tari audiebā non credebā · sed illa credidi · Ve
ve quibꝰ gradibus deductꝰ sum in ꝓfūda iferi
Quippe laborās ⁊ estuās inopia veri · cū te d̄s
meꝰ Tibi enī ↄfiteor q̇ me miseratꝰ es ⁊ nōdū cō
fitētē · cū te nō ſ̄m intellectū mētis q̇ me p̄stare
voluisti vel vis ꝫ ſ̄m sensū carnis q̄rerē · Tu āt
eras interior intimo meo · ⁊ supior summo meo ·
Offēdi in illā mulierem audacē inopē prudentie
enigma salomonis · sedentē sup sellā in foribus
et dicētē · Panes occultos libent̄ edite · ⁊ aquā
dulcē furtiuam bibite Que me seduxit · qꝛ inue
nit foris habitantē in oculo carnis mee · ⁊ talia
ruminātē apud me q̄lia p illū vorassem · Nescie
bā enī aliud vere q̄d ē · ⁊ q̄si acutule mouebar
vt suffragarer stultis deceptoribꝰ cū a me q̄rerēt
vn̄ malū · ⁊ vtꝝ fōr corpea d̄s fruēt̄ : ⁊ hrēt ca
pillos ⁊ vngues · ⁊ vtꝝ iusti existimādi essent
qui haberēt vxores multas simul · ⁊ occiderēt ho
mines ⁊ sacrificarēt de aīlibus Quibus rebus ig
narus pturbabar ⁊ recedens a veritate · ire in eā
mihi videbar · qꝛ non noueram malum nōn esse
nisi priuationē boni vsqꝫ ad qd̄ omnino nō est
Qd̄ vn̄ viderē cuius videre vsqꝫ ad corpus erat
oculꝰ · et aīo vsqꝫ ad fantasma · et nouerā deū eē
spūm · nō cui mēbra eēnt p longū et latum · nec
cui esse moles possit · qꝛ moles in pte minor est ·

q̄z in toto suo. Et si infinita sit. minor ē in aliq̄
pte certo spacio definita. q̄z per infinitū. ⁊ nō ē
tota vbiq; sicut sp̄us. sicut deus. Et q̄d in nob̄
esset scd̄m qđ essem⁹ similes deo. ⁊ si recte i scp̄
turis dicēmur ad imaginez dei. prorsus ignora
bā. Et nō nouerā iustiāā verā iteriorē nō ex cō
suetudie iudicantē. sed ex lege rāsīma dei oīpo
tētis q̄ formarent̄ mores regionū ⁊ dieꝝ p̄ regio
nib⁹ ⁊ dieb⁹. cū ipsa vbiq;. ac semp̄ essz ⁊ non
alibi alia. nec alias alit̄. scd̄m quā iusti essent
abrahā. ⁊ ysaac. ⁊ iacob. ⁊ moyses. ⁊ dauid.
et illi oēs laudati ore dei ꝫ eos ab iperitis iudica
ri iniq̄s iudicātib⁹ ex humano die. ⁊ vniuersos
mores hūani gn̄is ex pte moris sui mecientibus.
tāq̄z si q̄s nesci⁹ in armamētis. q̄d cuiq; mēbro
accōmodatuz sit. ocrea velit caput cōtegi. ⁊ ga
lea calciari. ⁊ murmuret qđ nō apte cōueniat. â
in vno die iudicio a p̄meridianis horis institor
quisquā stomachet̄ nō sibi cōcedi q̄d venale p̄
ponere q̄ mane concessum est. â in vna domo vi
deat aliq̄s tractare manib⁹ a quoquā seruo qđ
facere nō sinat̄ qui pocula ministrat aut aliquid
post p̄sepia fieri qđ ante mēsam p̄hibeat̄. ⁊ in
dignet̄ cum sit vnū habitaculum ⁊ vna familia
nō vbiq; atq; oīb⁹ idē tribui Sic sunt isti qui i
dignant̄ cū audierūt illo sc̄lo licuisse iustis ali
q̄d qđ isto n̄ lz iustis. ⁊ q̄ ill̄ aliud p̄cepit de⁹
istis aliud p̄ tp̄alib⁹ caus̄ cū eidē iustiāe vtriq;

seruierint. cũ in vno hoĩe et in vno die ⁊ in vnis
edibꝯ videãt aliud alij mẽbro ↄgruere. ⁊ aliud
iã dudũ licuisse. ⁊ post horã nõ licẽ. q̃ddã i il
lo ãgulo ꝑmitti vel iuberi qđ in isto iuste vetet̃
et vindicet̃. Nunq̃d iusticiã varia est et muta
bilis? Sꝫ tp̄a q̃bꝯ p̄sidet nõ pit̃ eũt. tp̄a ei sũt
Hoĩes aũt q̃ꝝ vita sup terrã breuis est q2 sensu
non valẽt causas ↄtexere seculoꝝ p̄orũ aliarũqꝫ
gẽtiũ q̃s expti nõ sunt cũ his q̃s expti sũt i vno
aũt corpe vel die vel domo facile pñt vidẽ quid
cuiqꝫ mẽbro q̃bꝯ momẽtis. q̃bꝯ ptibꝯ psonis
ve congruat. In illis offendũtur. hic seruiũt.
Hec ego tũc nesciebã ⁊ non aduertebã. ⁊ feri
ebãt vndiqꝫ ista oculos meos ⁊ non videbã. ⁊
cantabã carmina ⁊ nõ mihi licebat ponere pedẽ
quelibet vbilibꝫ. sed in alio atqꝫ alio metro ali
ter atqꝫ alit̃. ⁊ in vno aliquo versu nõ omnibꝯ
locis eũdem pedem. Et ars ipsa q̃ canebã nõ ha
bebat aliud alibi. sed oĩa simul. Et nõ ituebar
iusticiã cui seruirẽt boni ⁊ sci hoĩes lõge excellẽ
tius atqꝫ sublimiꝯ hr̃e simul oĩa q̃ p̄cepit. ⁊ nul
la ex pte variari. ⁊ tñ varijs tp̄ibꝯ nõ oĩa sil̃ s
p̄opa distribuentẽ ac p̄cipientẽ. Et rep̄hẽde
bã cecus pios prẽs. nõ solũ sicut deꝯ iubẽt atqꝫ
inspiraret vtẽtes p̄ñtibꝯ. veꝝ q̃ꝫ sicut deꝯ reuela
ret futura p̄nũciãtibꝯ. Sꝫ nunq̃d aliq̃n ã alicu
bi iniustũ est diligẽ deuꝫ ex toto corde ex tota
aĩa ex tota mẽte. ⁊ diligẽ p̄ximũ tãq̃ꝫ seipsũ?

Itaq; flagicia q̄ sunt ꝯtra naturā vbiq; ac sem
p̲ detestāda atq; puniēda sūt. q̄lia sodomitarū
fuerūt. Que si oēs gētes facerēt eodē criminis rea
tu diuina lege tenerent̄ q̄ nō sic fecit hoies vt se
illo vterētur mō. Violat̄ quippe ipsa societas q̄
cū deo nobis esse dȝ. cū eadem natura cuius ille
auctor est libidinis puersitate polluit̄. ¶ Que
aūt ꝯtra mores hoim sūt flagicia p̄ moꝝ diuersi
tate vitāda sunt. vt pactū int̄ se ciuitatis aut gē
tis ꝯsuetudine vel lege firmatū nulla ciuis aū pe
grine libidine violet̄. Turpis enī ois ps. vniu
so suo nō ꝯgruēs Cū aūt deus aliq̄d ꝯtra morē
aut pactū quorūlibet iubet. ꝛ si nunq̄ ibi factū
est. faciendū est. ꝛ si omissum instaurendū est
et si institutū nō erat instituendū est. Si enī re
gi licet in ciuitate cui regnāt iubere aliq̄d q̄d ne
q; ante illū quisq̄; nec ipse vnq̄; iusserat. ꝛ non
cōtra societatē ciuitatis eius obtpat̄. ymmo con
tra societatē nō obtpat̄. generale quippe pactū
est societatis hūane obedire regibꝫ suis. quāto
magis deo regnatori vniuerse creature sue ad ea
que iusserit sine dubitatione seruiēdū est. Sicut
enī in potestatibꝫ societatis hūane maior ptās
minori ad obediendū p̄ponit̄. ita deus oibus. Itē
in facinoribꝫ vbi libido est nocēdi siue p̄ ꝯtume
liam siue p̄ iniuriam. ꝛ vtrūq;. vel vlciscendi cā
sicut inimico inimicus. vel adipiscēdi alicuius ex
tra cōmodi sicut latro viatori. vel euitandi mali

sicut ei qui timet᷑ · vel inuidēdi sicut feliciori mi
serior · ā in aliquo ꝓspat⁹ ei quē sibi eq̄ri timet
aut eq̄lē dolet · ā sola voluptate alieni mali sicut
spectatores gladiatoꝝ ā irrisores ā illusores q̄
rūlibꝫ · Hec sūt capita iniq̄tatis q̄ pullulāt p̄nci
pādi ⁊ spectādi ⁊ sentiēdi libidine · ā vna aut
duab⁹ eaꝝ · ā siꝉ oib⁹ Et viuit᷑ male aduersus
tria ⁊ septē psalteriū decē cordaꝝ decalogū tuū
de⁹ altissime ⁊ dulcissime · Sꝫ q̄ flagicia in te q̄
nō corrūperis ? Aut q̄ aduersus te facinora · cui
noceri non p̄t ? Sꝫ hoc vindicas qđ in se hoīes ꝑ
petrāt · q꞉ etiā cū in te peccant ipie faciūt in aīas
suas · ⁊ mētit᷑ iniq̄tas sibi siue corrūpēdo ac per
uertēdo naturā suā · quā tu fecisti ⁊ ordinasti · ꝉ
immoderate vtēdo cōcessis rebus vel in non ꝯcessa
flagrādo in eū vsum est qui est ꝯtra naturā · aut
rei tenent᷑ aīo ⁊ verbis seuiētes ⁊ aduersus te ⁊
aduersus stimulū calcitrātes · aut cū disruptis li
mitib⁹ hūane societatis letant᷑ audaces p̄uatis
conciliationib⁹ · aūt dirēptoib⁹ ꝓut cuiqꝫ delcā
uerit aut offenderit · Et ea fiūt cū tu derelinque
ris fōs vite · q̄ es vn⁹ ⁊ ver⁹ creator ⁊ rector vni
uersitatis : ⁊ p̄uata supbia diligit᷑ in p̄te vnum
falsū · Itaqꝫ pietate hūili redit᷑ in te ⁊ purgas
nos a ꝯsuetudie mala · ⁊ ꝓpici⁹ es pctis ꝯfitētiū
et exaudis gemit⁹ ꝯpeditoꝝ ⁊ soluis a vincuꝉ
q̄ nobꝭ fecim⁹ · si iā nō erigam⁹ aduersus te cor
nua false libtatis auaricia plus hn̄di ⁊ damno

totū amittēdi · ampli⁹ amādo ꝓpriū nostꝝ q̄ʒ te
oīm omne bonū · Sed inter flagicia ꝛ facinora
et tā multas iniq̄tates sunt pctā ꝓficientiū · q̄ a
bn̄ iudicātib⁹ ꝛ vitupant̄ ex regula pfcōis · et
laudant̄ spe frugis sicut herba segetis · Et sunt
quedā similia vel flagicio vel facinori ꝛ nō pctā
qꝛ nec te offēdūt dn̄m ꝛ deū nostꝝ nec sociale
cōsortiū · cū ꝯsiliant̄ aliq̄ in vsum vite ꝯgrue tpi
et icertū est an libidine habendi aut puniūtur
corrigēdi studio ptāte ordinata · ꝛ incertum ē
an libidine nocēdi · Multa itaqꝫ q̄ hoib⁹ impro
bāda vident̄ testimonio tuo approbata sunt et
multa laudata ab hoib⁹ teste te damnātur · cuꝫ
sepe se aliter habeat species facti et aliter facien
tis anim⁹ atqꝫ articulus occulti tēporis · Cū ve
ro aliquid tu repēte inusitatuꝫ ꝛ improuisum im
peras · etiam si hoc aliquādo vetuisti · q̄ʒuis cām
imperij tui p tpe occultes ꝛ q̄ʒuis cōtra pactū sit
aliquoꝝ hoim societatis · q̄s dubitet esse faciēdū
qn̄ ea iusta ē societas hoim q̄ seruit tibi. Sʒ bea
ti q̄ te impasse sciūt · Fiūt eñ oia a seruiētibus
tibi · vel ad exhibendū qđ ad pn̄s opus est · vel
ad futura pnunciāda · ¶ Hec ego nesciens irri
debā illos scōs seruos ꝛ tuas pphas Et q̄d age
bā cū irridebā illos · nisi vt irriderer abs te. Sē
sim atqꝫ paulatim pduct⁹ ad eas nugas vt cre
derem ficū plorare cum decerpit̄ · ꝛ mrēʒ eius ar
boreʒ lacteis manare lacrimis · Quā tamē ficū

si cōmedissꝫ aliqs scūs alieno sane nō suo scelē
decerptā misceret visceribꝰ ꝛ anhelaret de illa ā
gelos · imo vero ꝑticulas dei gemēdo in oracōe
atqꝫ ructādo · q̄ ꝑticule sūmi ꝛ veri dei ligate fu
issent in illo pomo · nisi electi sci dente ac vētre
soluerent᷑ · Et credidi miser magis esse miam ꝑ
stādā fructibꝰ terre: q̄ꝫ hoibꝰ ꝓpter quos nasce
rent᷑ · Si qs eīn esuriēs peteret q̄ manicheus nō
esset · q̄si capitali supplicio dānāda buccella vi
deret᷑ si ei daret᷑ · Et misisti manū tuā ex alto ꝛ
de hac ꝓfunda caligine eruisti animā meā · cū
pro me ploraret ad te mat᷑ mea fidel᷑ tua · āpli
us q̄ꝫ flent mrēs corpea funera Videbat eīn illa
mortem meam ex fide et spū quem habebat ex
te · ꝛ exaudisti eā dn̄e Exaudisti eā nec despe
xisti lacrimas eiꝰ · cū ꝓfluētes rigarēt terram sub
ocul᷑ eiꝰ in oī loco orōnis eius · ꝛ exaudisti eā
¶ Nā vn̄ illud somniū q̄ eā ꝯsolatus es vt ꝛ vi
uere me secū crederet ꝛ habere mecū eandē men
sā in domo qd̄ nolle ceperat · auersans ꝛ detestās
blasphemias erroris mei᷑ · Vidit eīn se stantem
in q̄dā regula lignea · ꝛ aduenientē ad se iuuenē
splendidū hilarē atqꝫ arridentē sibi · cū illa essꝫ
merēs atqꝫ merore ꝯfecta · Qui cum causas ab
ea q̄sisset mestiāe sue cotidianarūqꝫ lacrimarū
docēdi vt assolet non discendi grā · atqꝫ illa rn̄
disset · ꝑditionē meā se plāgere · iussisse illū qd̄
secura essꝫ atꝫ āmonisse vt attēdēt ꝛ vidēt vbi

esset illa ibi eē ꝛ me. Qđ illa vbi attēdit. vidit
me iuxta se i eadē regula stātē. Vn̄ hoc n̄ q̄ erāt
aures tue ad cor eiꝰ o tu bone oipotēs q̄ sic curās
vnūquēq3 nr̄m tāq3 solū cures. ꝛ sic oēs tanq3
singulos. Vn̄ illud eē q̄ cū m̄ narrass3 ip̄m visū
et ego ad id trahē conarer vt illa se potiꝰ nō des
parꝫ futuꝝ eē qđ erā. ꝯtinuo sine aliq̄ hesitatōe
nō inq̄t. nō eīn m̄ dc̄m ē vbi ille ibi ꝛ tu. ſ3 vbi
tu ibi ꝛ ille. Cōfiteor tibi dn̄e recordatōe3 meā
q̄ntū recolo q̄ sepe n̄ tacui āpliꝰ me isto ꝑ mrē3
vigilāte rn̄so tuo q̄ tā viciña iterꝑtatōis falsita
te turbata nō ē. ꝛ tā cito vidit qđ vidēdū fuit.
qđ ego certe āteq3 dixiss3 nō viderā. ꝛ iā tūc fu
isse cōmotū. q3 ipso somnio q̄ feīe pie gaudiu3
tāto pꝰ futuꝝ ad ꝯsolatōe3 tūc p̄ntis sollitudis
tāto an̄ p̄dictū ē. Nā noūē ferme āni secuti sūt
q̄bꝯ ego i illo limo ꝓfūdi ac tenebris falsitatis
cū sepe surgē conarer ꝛ grauiꝰ allidere volutatꝰ
sū. cum tn̄ illa vidua casta pia ꝛ sobria quales
amas iā q̄dē spe alacrior. ſ3 fletu ꝛ gemitu non
segnior nō desinēt horis oibꝯ orōm suaꝝ de me
plāgē ad te. Et itrabūt in ꝯspectū tuū p̄ces eiꝰ
et me tn̄ dimittebas adhuc volui ꝛ iuolui illa ca
ligie. ꝛ dedisti alteꝝ rn̄sū interī qđ recolo Nā ꝛ
multa p̄tēa p̄t qđ ꝓpero ad ea q̄ me magis vr
gēt ꝯfiteri tibi. ꝛ multa nō memini. ¶ Dedisti
ergo alteꝝ ꝑ sacdote3 tuū q̄ndā epm nutritū in
ecc̄a. ꝛ exercitatū in libris tuis. Quē cū illa fe

mina rogasset vt dignaret mecū colloq̄ ⁊ refelle͂ er
rores meos · ⁊ docēt me mala · ac docēt bō · facie
bat em̄ hoc si q̄s forte p̄doneos iuenisset · noluit il
le · prudent̄ sane q̄ntū sensi postea · rn̄dit em̄ me
adhuc idocile͂ · eo q̄ inflat⁹ eēm nouitate heb̄ il
li⁹ · ⁊ nōnullis q̄stiūcul̄ iā multos īpitos exagi
tassem sic̄ illa īdicauerat ei Sz inq̄t · sine illū ibi
et tm̄ roga p̄ eo dn̄m · vt ipse legēdo repiat · q̄s
ille sit error · ⁊ quāta impietas Simul eciā nar
rauit se quoq̄ paruulū a seducta matre sua da
tum fuisse manicheis · ⁊ ōnes pene nō legisse tā
tum verū eciā scriptitasse libros eorum sibiq̄ ap
paruisse nullo cōtra disputāte ⁊ cōuincente · q̄z
esset illa secta fugiēda · itaq̄ fugisse · Que cū
ille dixisset atq̄ illa nollet acquiescere sed ista
ret magis deprecādo ⁊ vbertim flēdo vt me vide
ret ⁊ mecū dissererēt · ille iam substomachans te
dio · vade inquit a me · ita viuas · fieri em̄ nō po
test vt fili⁹ istarum lacrimarum peat · Quod illa
ita se accepisse inter colloquia sua mecū sepe re
cordabatur · at si de celo sonuisset ·

Finit ɔfessionū aurelij augustini lib̄ terci⁹

Incipit̄ liber quartus eiusdem ·

P Er idem temp⁹ annorum nouem ab
vndeuicesimo anno etatis mee vsq̄
ad duotricesimuz seducebamur ⁊ se
ducebam⁹ falsi atq̄ fallētes in varijs
cupiditatib⁹ · ⁊ palam p̄ doctrinas q̄s liberales

vocāt· occulte aūt falso noie religiōis Hic supbi
ibi supstiiosi· vbiqꝫ vani ac popularis glīe sec
tantes inanitatē· vsqꝫ ad theatricos plausus et
contētiosa certamina ⁊ agonē coronaꝝ femine
aꝝ ⁊ spectaculoꝝ nugas ⁊ intēpātiā libidinū
Illac aūt purgari nos ab istis sordib⁹ expeten
tes cū eis qui appellarent̄ electi ⁊ sancti afferre
mus escas · de quib⁹ nob̄ in officina aq̄liculi sui
fabricarēt angelos ⁊ deos per q̄s liberamur · ⁊ se
ctabar ista atqꝫ faciebā cū amicis meis ꝑ me ac
mecū deceptis · Irrideāt me arrogātes et nōdū
salubriter ꝓstrati et elesi a te deus meus · ego
tn̄ cōfitear tibi dedecora mea in laude tua · Sine
me obsecro · ⁊ da mihi circuire p̄nti memoria p̄
teritos circuitus erroris mei · ⁊ imolare tibi hosti
as iubilatōnis Quid enī sū ego mihi sine te nisi
dux in p̄ceps ? Aut q̄d sū cū mihi bn̄ ē n̄ sugēs
lac tuū · ā fruēs te cibo q̄ nō corrūpit̄ ? Et q̄s hō
ē q̄lꝫ hō cū sit hō ? Sꝫ irrideāt nos fortes ⁊ poten
tes · nos aūt infirmi ⁊ inopes confiteamur tibi ·
Docebā in illis ānis artē rethoricā · ⁊ victoriosā
loq̄citatē victus cupiditate vendebā · Malebaꝫ
tn̄ dn̄e tu scis bonos hr̄e discipulos sic appellā
tur boni · ⁊ eos sine dolo docebā dolos nō in q̄b⁹
cōtra caput innocētis agerēt · ꝫ aliqn̄ ꝓ capite no
cētis Et d̄s vidisti i lōginquo lapsantē i lubrico
et i multo fumo scintillātē fidē meā · qu exhibe
bā in illo magisterio diligētibus vanitateꝫ ⁊ q̄

rentibus mēdaciū socius eorum ¶ In illis ānis vnā
habebā nō eo qd' vocat' legittimū cōiugio cognitā
sed q̄z vagus ardor libidis iops prudētie indaga
uerat. sz vnā tn̄ ei q3 seruās thori fidē. In q̄ sane
experirer exēplo meo q̄d distaret int' cōiugal' pla
citi modū qd' federatū essz generādi grā. et pac
tū libidinosi amoris vbi ples eciā contra votū
nascit'. quāuis iam nata cogat se diligi. ¶ Re
colo eciaz cū mihi theatricī carminis certamē in
re placuissz mandasse mihi nescio quē aruspicez
quid ei dare vellem mercedis vt vincerē. me au
tem feda illa sacramēta detestatuz et abhomina
tum respōdisse. nec si corona illa essz immortali
ter aurea. muscā pro victoria mea necari sinerē
Necaturus enī erat ille in sacrificijs suis animātia
et illis honoribus inuitaturus mihi suffragatura
demonia videbat'. Sed hoc q3 maluz nō ex tua
castitate repudiaui deus cordis mei. nō enī ama
re te nouerā. qui nisi fulgores corporeos cogitare
nō nouerā. Talibus enī figmentis suspirans aia
nonne fornicat' abs te et fidit in falsis. et pascit
ventos? Sed videlicz et sacrificari pro me nollez
demonibus. quibus me illa supstitōne ipse sac
ficabam. Quid est enī aliud ventos pascere. q̄z
ipsos pascē. hoc ē errādo eis esse voluptati atq3
derisui? Ideoq3 illos planos q̄s mathematicos
vocāt plane cōsulere nō desistebā. quod quasi nullū
eis essz sacrificiū et nulle preces ad aliquē spm̄ ob

docebāt. occulte aūt falso noīe religiōis Hic supbi
ibi supstiaosi. vbiqz vani ac popularis glē sec
tantes inanitatē. vsqz ad theatricos plausus et
contētiosa certamina ⁊ agonē coronaꝝ femine
aꝝ ⁊ spectaculoꝝ nugas ⁊ intēpātiā libidinū
Illac aūt purgari nos ab istis sordib9 expeten
tes cū eis qui appellarent electi ⁊ sancti afferre
mus escas. de quib9 nob in officina aqliculi sui
fabricarēt angelos ⁊ deos per qs liberamur. ⁊ se
ctabar ista atqz faciebā cū amicis meis p me ac
mecū deceptis. Irrideāt me arrogātes et nōdū
salubriter ꝓstrati et elisi ad te deus meus. ego
tn̄ cōfitear tibi dedecora mea in laude tua. Sine
me obsecro. ⁊ da mihi circuire pn̄ti memoria p̄
teritos circuitus erroris mei. ⁊ imolare tibi hosti
as iubilatōis Quid eīn sū ego mihi sine te nisi
dux in p̄ceps? Aut qd sū cū mihi bn̄ ē n̄ sugēs
lac tuū. a fruēs te cibo q nō corrūpit? Et qs hō
ē qlz hō cū sit hō? Sz irrideāt nos fortes ⁊ poten
tes. nos aūt infirmi ⁊ inopes confiteamur tibi.
Docebā in illis āńis artē rethoricā. ⁊ victoriosā
loqacitatē victus cupiditate vendebā. Malebaz
tn̄ dn̄e tu scis bonos hr̄e discipulos sic appellā
tur boni. ⁊ eos sine dolo docebā dolos nō in qb9
cōtra caput innocētis agerēt. s aliqn̄ p capite no
cētis Et ds vidisti i lōginquo lapsantē i lubrico
et i multo fumo scintillātē fide meā. qu exhibe
bā in illo magisterio diligētibus vanitatez ⁊ q̄

rentibus mēdaciū soci⁹ eoꝝ. ¶ In illis ānis vnā
habebā nō eo qđ vocatᷣ legittimū ꝯiugio ꝯgnitā
sed q̄ȝ vag⁹ ardor libidinis īops prudētie indaga
uerat. ſȝ vnā tñ ei q̄ȝ seruās thori fidē. In q̄ sane
expirer exēplo meo qđ distaret int̄ ꝯiugal' pla
citi modū qđ federatū essȝ generādi grā. et pac
tū libidinosi amoris vbi ꝓles eciā contra votuȝ
nascitᷣ. quāuis iam nata cogat se diligi. ¶ Re
colo eciaȝ cū mihi theatrici carminis certamē mi
re placuissȝ mandasse mihi nescio quē aruspiceȝ
quid ei dare vellem mercedis vt vincerē. me au
tem feda illa sacramēta detestatuȝ et abhomina
tum respōdisse. nec si corona illa essȝ immortali
ter aurea. muscā pro victoria mea necari sinerē
Necatur⁹ eñi erat ille in sacrificijs suis animātia
et illis honoribus inuitatur⁹ mihi suffragatura
demonia videbatᷣ. Sed hoc q̄ȝ maluȝ nō ex tua
castitate repudiaui de⁹ cordis mei. nō eñi ama
re te nouerā. qui nisi fulgores corporeos cogitare
nō nouerā. Talibus eñi figmentis suspirans aīa
nonne fornicatᷣ abs te et fidit in falsis. et pascit
ventos? Sed videlicȝ et sacrificari ꝓ me nolleȝ
demonibus. quibus me illa sup̄stitōne ipse sac
ficabam. Quid est eñi aliud ventos pascere. q̄ȝ
ipsos pascē. hoc ē errādo eis esse voluptati atq̄ȝ
derisui? Ideoq̄ȝ illos planos q̄s mathematicos
vocāt plane ꝯsulere nō desistebā. q꜡ quasi nullū
eis essȝ sacrificiū et nulle p̄ces ad aliquē sp̄m ob

diuinationē dirigerent. qđ tn̄ xpiana ⁊ v̄a pie
tas ꝯseq̄nt repellit ⁊ dānat. Bonū ē eñi ꝯfiteri
tibi dn̄e. ⁊ dicere miserē mei. ⁊ cura aiam meaꝫ
qm̄ peccauit tibi. neqꝫ ad licētiā pec̄cādi abuti i
dulgētia tua. ꝫ me meminisse dn̄ice vocis ecce san⁹
fact⁹ es iā noli peccare ne q̄d tibi deteri⁹ ꝯtigat
Quā totā illi salubritatēꝫ iterficē conant. cū di
cūt de celo tibi ē ieuitabil̄ cā ⁊ ven⁹ hoc fecit. ā sa
turn⁹ aut mars scꝫ vt hō sine culpa sit caro ⁊ san
guis ⁊ supba putredo. culpād⁹ sit āt celi ac sy
deꝝ creator ⁊ ordiator. Et q̄s ē hic ñ de⁹ nr̄ sua
uitas ⁊ origo iustiāe. q̄ reddis vnicuiqꝫ scđm
opa ei⁹ ⁊ cor ꝯtritū ⁊ hūiliatū nō spnis. Erat
eo tp̄e vir sagax mediāe artis pitissim⁹ atqꝫ in
ea nobilissim⁹. qui pcōsul manu sua coronā illā
agonisticam imposuerat non sano capiti meo. ꝫ
nō vt medic⁹. Nā illius morbi tu sanator. q̄ resi
stis supbis hūilibꝫ aūt das grām. Nūquid tn̄ etc
per illū senē defuisti mihi. ā destitisti mederi aie
mee. Quia eñi fcūs ei erā familiarior ⁊ ei⁹ smo
nibꝫ. erāt ei sine v̄boꝝ cultu viuacitate sentētia
rū iocūdi ⁊ g̃ues. assidu⁹ ⁊ fixus inherebā. vbi
cognouit ex colloq̄o meo libris genethiacoꝝ eē
me deditum benigne ac p̄rne me monuit vt eos
abijcerē. neqꝫ curā ⁊ operā rebꝫ vtilib⁹ ncc̄ariā.
illi vanitati frustra ipendere dicēs se ita illā didi
cisse vt vict⁹ eius pfessionē p̄mis ānis etatis sue
deferre voluissꝫ q̄ vitā degēt. ⁊ si ypocratē itelle

xissz · et illas vtiq; lrãs potuissz intellige͂ · et tamē
nō ob aliã cãm se postea illis relictis medicinaz
assecutū nisi qꝛ eas falsissimas cōpisset · et nollet
vir grauis decipiēdis hoib? victum q̄rere · At tu in
quit qui te in hominib? sustētas rethoricã tenēs
hāc aūt fallaciã libero studio non ncẽtate rei fa
miliaris sectaris · quo magis mihi te optz de illa
credere · qui eã tã pfcē discē elaboraui q̄z ex ea
sola viuere volui · A q̄ ego cū q̄sissem q̄ causa er
go fieret vt multa inde vera pnūciarent̄ · rn̄dit
ille vt potuit · vim sortis hoc facere in rez natura
vsqueq; diffusã · Si eni de paganis poete cu
iuspiã lōge aliud canētis atq; intēdentis cū sor
te q̄s ↄsulit mirabilit̄ ↄson? negocio sepe versus
exiret · mirandū non ee͂ dicebat si ex aīa hūana
supiore aliq̄ instinctu nesciēte quid in se fieret
nō arte ſ sorte sonaret aliquid · qd interrogātis
reb? factisq; ↄcineret ¶ Et hoc q̄dē ab illo vel per
illū pcurasti mihi · et q̄d ipē postea p meipm q̄
rerē in memoria mea delimasti ¶ Tūc aūt nec ipē
nec carissim? meus nebridius adolescēs valde bo
n? et valde castus irridēs totū illud diuinatōnis
gen? psuadere mi potuerūt vt hec abijcerem. qm
me āplius ipsoz auctoz mouebat auctoritas
et nullū certū q̄le q̄rebã documentū adhuc inue
nerã · q̄ mihi sine ābiguitate apperet q̄ ab eis cō
sultis vera dicerent̄ sorte nō arte ispectoz fidez
dici · ¶ In illis ānis q̄ pmo tpe i municipio quo

natus sũ rufinũ docere ceperã. cõpauerã amicũ so cietate studiorꝝ nimis carum coeuũ mihi ꝛ cõflo rentẽ flore adolescẽtie. Mecũ puer creuerat ꝛ pa riter in scola ieramus pariterqꝫ luseram⁹ sed nõ dum erat sic amicus. Quãqꝫ ne tũc quidẽ sicuti est vera amicicia. quia nõ est vera nisi cum eam tu agglutinas int̃ coherẽtes tibi caritate diffusã in cordibus nostris per spiritũ sanctũ qui dat⁹ est nob. sed tñ dulcis erat nimis. cocta feruo re ꝑ iliũ studiorꝝ. Nã ꝛ a fide vera q̃ꝫ si germani tus ꝛ penit⁹ adolescẽs tenebat. deflexerã euꝫ in supsticiosas fabellas ꝛ pniciosas ꝓpter quas me plãgebat mater mea. cum iam errabat in aio il le hõ. ꝛ non poterat aia mea sine illo. Et ecce tu imminẽs dorso fugitiuorꝝ tuorꝝ deus vltionũ et fons miarꝝ sil̃. q̃ cõuertis nos ad te miris modis ecce abstulisti hoiem de hac vita. cũ vix exple uisset annũ in amicicia mea suauis mihi sup oẽs suauitates illi⁹ vite mee. Quis laudes tuas enu merat vn⁹ in se vno. q̃s exptus ẽ. Quid tũc fe cisti ds me⁹ ꝛ q̃ꝫ inuestigabil' abissus iudiciorꝝ tuorꝝ. Cũ eñ laboraret ille febrib⁹ iacuit diu i sudoẽ lutali sine sensu. ꝛ cũ desparet᷑. baptisa t⁹ ẽ nesciẽs me ñ curãte ꝛ p̃sumẽte id r̃tinẽ poti⁹ aiaꝫ ei⁹ qđ a me accepat. non qđ i nesciẽtis cor pe fiebat. Lõge ãt alit̃ eãt. nã recreatus ẽ ꝛ sal u⁹ fact⁹. Statimqꝫ vt p̃mũ cũ eo loq̃ potui. po tui aũt mox vt ille potuit. qm̃ nõ discedebã. ꝛ

nimis pendebamus ex inuicē. et tēptaui apud il
lū irridere tanq̄ȝ ⁊ illo irrisuro mecum baptismū
queȝ accepat mēte atqȝ sensu absentissim⁹. sed
tamen iam se accepisse didicerat. At ille ita me
exhorruit vt inimicū. ādmonuitqȝ mirabili et re
pentina libertate. vt si amic⁹ esse vellē talia sibi
dicere desinerē. Ego aūt obstupefact⁹ atqȝ tur
batus distuli oēs mot⁹ meos vt cōualescēt pri
us. essetqȝ ydoneus virib⁹ valitudis. cū q̄ agē
possem qđ vellē. Sȝ ille abreptus demēcie mee
vt apud te Ꝑuaret̄ ↄsolatōi mee post paucos di
es me absente repetit̄ febrib⁹ ⁊ defungit̄. Quo
dolore cōtenebratū ē cor meū. ⁊ quicq̄d aspicie
bā mors erat. ⁊ erat mihi patria supplicīū. ⁊ pr̄
na dom⁹ mira infelicitas. Et quicq̄d cū illo cō
municauerā. sine illo incruciatū imanē v̄tebat̄.
Expetebāt eū vndiqȝ oculi mei ⁊ nō dabat̄ ⁊
oderā oīa q̄ nō haberēt eū. nec mihi iā dicere po
terāt ecce veniet. sicut cū viueret qn̄ absens erat
Et fact⁹ erā ipse mihi maḡ q̄stio. ⁊ interroga
bā aīam meā q̄re tristis essȝ. ⁊ q̄re ↄturbarȝ me
valde. ⁊ nihil nouerat rn̄dere mihi Et si dicebaȝ
spera in deū iuste nō obtpabat. q̄ ⁊ verior erat
et melior hō queȝ carissimū amiseram. q̄ȝ fantas
ma in quod sperare videbat̄. Solus fletus erat
dulcis mihi. ⁊ successerat amico meo in delicijs
animi mei. Et nūc domine iam illa trāsierunt ⁊
tp̄e lenitū ē vulnus meū. Possuȝ ne audire abs

te q̄ veritas es ⁊ ām̄oue aurē cordis mei ori tuo
ivt dicas mihi cur flet⁹ dulcis sit miseris⸮ An tu
q̄ꝫuis vbiqꝫ aſſis lōge abiecisti a te miseriā nrāꝫ
Et tu in te manes · nos āt ī expimētis voluimur
et tñ nisi ad aures tuas plorarem⁹ nihil r̄ſidui d̄
ſpe nrā fiēt Vñ igit̄ ſuauis fructus de amaritudie
vite carpit̄ gemē ⁊ flē ⁊ ſuſpirare ꝯqri tibi⸮ An
hoc ibi dulce ē qd̄ ſpam⁹ exaudire te⸮ Rcē illud
in p̄cib⁹ · q̄ deſideriū puemēdi hn̄t · Nunq̄d i do
lore amiſſe rei ⁊ luctu q̄ tūc opiebar⸮ Neqꝫ eñ
ſperabā reuiuiſcē illū ā hoc petebā lacrimis ꝫ tm̄
dolebā ⁊ flebā · miſer eñ erā · ⁊ amiſerā gaudiū
meū · An ⁊ flet⁹ res amara p̄ faſtidio rerū q̄bus
p̄us fruebamur · ⁊ dū tūc ab eis abhorremus de
lectat⸮ Quid āt iſta loquor⸮ Non eñ tp̄s q̄ren
di nūc ē · ꝫ ꝯfitēdi tibi · Miſer erā · et miſer ē ois
anim⁹ vinct⁹ amicicia rez mortaliū · ⁊ dilania
tur cū eas amittit · ⁊ tūc ſentit miſeriā q̄ miſer ē
et āteq̄ꝫ amittat eas Sic eñ ego erā illo tp̄e · ⁊
flebā amariſſime · ⁊ req̄eſcebā i amaritudie Ita
miſer erā · ⁊ habebā cariorē illo amico meo vitā
ipſam miſerā · Nā q̄ꝫuis eam mutare vellē nollē
tamē amittere magis q̄m illū · ⁊ neſcio an vellē
vel ꝓ illo ſicut de oreſte ⁊ pilade tradit̄ ſi nō fin
git̄ · qui vellēt ꝓinuicem mori vel ſimul mori · q̄
morte peius eis erat nō ſimul viuere · Sed in me
neſcio quis affectus nimis huic cōtrarius ortus
erat · ⁊ tediū viuēdi erat in me ḡuiſſimū ⁊ moriē

di metus credo q̃ magis illū amabaꝫ · eo magis
mortē q̄ mihi eū abstulerat tanq̄ꝫ atrocissimā imi
micā oderā ꝛ timebā · ꝛ eā repente ꝯsūpturā oēs
hoies putabā · qꝛ illū potuit Hic erā oīno memi
Ecce cor meū de⁹ meus · ecce int⁹ vide qꝛ memi
spes mea q̄ me mūdas a taliū affectōnū imūdi
cia · diriḡes oculos meos ad te · ꝛ euellens de la
queo pedes meos · Mirabar enim ceteros morta
les viuere · qꝛ ille quē q̄si non moriturū dilexerā
mortuos erat · ꝛ me magis qꝛ illi alt̄ erā viuere
illo mortuo mirabar · ¶ Bene quidam dixit de
amico suo · dimidiū aīe mee · Nā ego sensi aīam
meam ꝛ animā illi⁹ vnā fuisse animā in duob⁹
corpib⁹ · ꝛ ideo mihi horror erat vita · quia no
lebā dimidi⁹ viuere · ꝛ ideo forte mori metuebā
ne totus ille moreret̄ · quē multū amaueram · O
dementiā · nescientē diligē hoies humaniter · O
stultū hoiem imoderate hūana patientē · qd̄ ego
tūc erā Itaq̄ꝫ estuabā · suspirabā · flebā · turba
bar · nec requies erat nec ꝯsiliū · Portabā enim
conscissam et cruentē aīam meā impatientē por
taria me · et vbi eā ponerē non inueniebā · Non
in amenis nemorib⁹ · nō in ludis atq̄ꝫ cantibus
nec in suaue olentib⁹ locis nec in ꝯuiuijs appa
tis · neq̄ꝫ in voluptate cubilis et lecti · non demi
q̄ꝫ in libris atq̄ꝫ carminib⁹ q̄escebā · Horrebāt
omnia · et ipsa lux et quicq̄d non erat quod ille
erat · improbū et odiosum erat · p̄ter genitum et

lac̄rimas. Naʒ in eis solis aliq̄ntula requies. vbi
auteʒ inde afferebat᷑ anima mea. onerabat me
grādi sarcina miserie. que ad te dn̄e leuāda erāt
et curāda. Sciebā sed nec volebā nec valebā.
eo magis quia nō mihi eras aliqͩ solidū ꝛ firmū
cum de te cogitabā. Nō em̄ tu eras. sed vanum
fantasma ꝛ error me⁹ erat deus meus. Si cona
bar eā ibi ponere vt req̄esceret ꝑ inane labebat᷑
et iteꝝ ruebat super me. ꝛ ego mihi remāseram
infelix locus. vbi nec esse possem. nec inde rece
dere. Quo em̄ cor meum fugeret a corde meo?
Quo a meipso fugerem. quo non me sequerer?
Et tamē fugi de patria. Minus em̄ eū querebāt
oculi mei vbi videre nō solebant. atq; a thaga
stēsi oppido veni kartagineʒ Non vacāt tēpora
nec ociose voluūtur per sensus nostros. faciūt in
animo mira opera. Ecce veniebāt ꝛ ꝑteribāt de
die in diem. et veniēdo ꝛ ꝑtereūdo inferebāt mi
hi species alias ꝛ alias memorias. ꝛ paulatim
resarciebāt me ꝑstinis generib⁹ delectationum
quib⁹ cedebat dolor me⁹ ille. sed succedebāt nō
quidem dolores alij. causa tamē alioꝝ dolorum.
Nam vnde me facillime ꝛ intime dolor ille pe
netrauerat. nisi q₂ fuderaʒ in harenā animā meā
diligēdo moriturū ac si non morituꝝ? Maxime
quippe me reparabant atq; recreabant aliorum
amicorum solacia cum quib⁹ amabam qͩ non
propt᷑ te amabā. ꝛ fabula ingens hoc erāt ꝛ lōgū

mendaciū. cuius adulterina confricatōe corrūpe
bat᷑ mēns nostra pruriēs in aurib⁹? Sȝ illa mihi
fabula nō moriebat᷑ · sed q̄s amicoꝝ meoꝝ mo
reret᷑. Alia erāt q̄ in eis āplius capiebāt animū ·
colloqui ⁊ cōridere ⁊ vicissim beniuole obseq̄ · sil᷑
legē libros dulciloq̄s sil᷑ nugari simul honestari
dissentire interdū sine odio tanq̄ȝ ipse hō secū ·
atqȝ ipsa rarissima dissensiōe cōdire cōsensiones
plurimas · docere aliq̄d inuicē aut discē abinuicē
desiderarē absentes cū molestia suscipe veniētes
cū leticia · His atqȝ huiōi signis a corde amātiū
et redamantium procedentibus per os per ling
uam per oculos ⁊ mille motus gratissimos quasi
fomitib⁹ conflare animos ⁊ ex pluribus vnum
facere · hoc est q̄d diligit᷑ in amicis · ⁊ sic diligit᷑
vt rea sibi sit humana ꝯscia si nō amauerit reda
mantē · aut si amātē nō redamauerit · nihil que
rens ex eius corpe · pret᷑ indicia beniuolētie Hic
ille luctus si quis moriatur ⁊ tenebre doloꝝ: et
versa dulcedine in amaritudinē cor madidū · ⁊
ex amissa vita morientiū mors viuentiū · Bea
tus qui amat te · ⁊ amicum in te · ⁊ inimicū ꝓpt᷑
te Solus enī nullū carum amittit · cui oēs in illo
cari sunt qui nō amittit᷑ · Et quis est iste nisi de⁹
noster · deus qui fecit celū ⁊ terram · ⁊ implet ea
quia implēdo ea · fecit ea. Te nemo amittit · nisi
qui dimittit · Et qui dimittit quo it · aut quo fu
git · nī a te placido ad te iratū. Nā vbi nō inuenit

legē tuā in pena sua: Et lex tua veritas · ⁊ veri
tas tu Deus v̄tutū ꝯuerte nos · ⁊ oñde faciē tuā
et salui erim⁹ Nā quoq̄ versū se v̄terit aīa hoīs ·
ad dolores figit᷑ alibi p̄terq̄ȝ in te Tā · ı · q̄ȝuis ⁊
si figit᷑ in pulchris extra te ⁊ extra se q̄ tñ nulla
eēnt nisi eēnt abs te · q̄ oriūt᷑ ⁊ occidūt ⁊ oriēdo
q̄si eē icipiūt · ⁊ crescūt vt ꝑficiāt᷑ · ⁊ pfcā sene
scūt · ⁊ itereūt · etem̄ oīa senescūt et oīa intereūt
Ergo cū oriūt᷑ ⁊ tēdūt eē q̄ magis crescūt cele
rit᷑ vt sint eo magis festināt vt ñ sint Hic ē mo
d⁹ eoꝝ tm̄ dedisti eis q꞉ ptes sūt reꝝ q̄ ñ sūt oēs
simul · ſ; decedendo ac succedēdo agūt oēs vniuer
sū cui⁹ ptes sunt Ecce sic ꝑagit᷑ ⁊ s̄mo n̄r ꝑ sig
sonātia · Nō em̄ erit tot⁹ s̄mo si vnū verbū non
decedat · cum sonuerit ptes suas vt succedat ali
ud · Laudet te ex illis aīa mea de⁹ creator oīm ·
sed nō in eis infigat᷑ glutino amoris per sensus
corpis Eūt em̄ quo ibāt vt nō sint · ⁊ ꝯscindūt
eam desiderijs pestilētios · q̄m ipē esse vult · ⁊ re
quiescē amat in eis q̄ amat · In illis āt nō ē · vbi
q꞉ nō stāt fugiūt · Et q̄s ea sequit᷑ sensū carnis ·
aut q̄s ea ꝯp̄hēdit vel cū p̄sto sunt: Tard⁹ est
em̄ sensus carnis · q̄m sensus carnis ē · ⁊ ipse est
mod⁹ eius · Sufficiat ⁊ aliud ad qđ fact⁹ ē · ad
illud aūt nō sufficiāt vt teneat trāscurrētia ab ini
cio debito vsq; ad finē debitū · In verbo em̄ tuo
ꝑ qđ creant᷑ · ibi audiūt hinc ⁊ hucusq; noli eē
vana aīa mea ⁊ obsurdescē i aure cordis tumł

tu vaitatis tue. Audi ⁊ tu. Verbū ipm clamat
vt redeas. ⁊ ibi est locus quietis imperturbabil'
vbi nō deserit' amor si ipse nō deserat. Ecce illa
discedūt vt alia succedāt vt oībꝫ suis ptibꝫ cō
stet infima vniuersitas. Nunquid ego aliquo
discedo ait verbū dei? Ibi fige mansionē tuam.
ibi cōmēda quicq̄d inde habes aīa mea saltim fa
gitata fallacijs. Veritati cōmēda quicq̄d tibi
est a veritate ⁊ nō perdes aliquid. ⁊ reflorescent
putrida tua ⁊ sanabūtur oēs languores tui. ⁊
fluxa tua reformabunt' ⁊ restringent' ad te. ⁊
nō te deponēt q̄ descēdūt. sꝫ stabūt tecū. ⁊ pma
nebūt ad sp stātē ac pmanētē deū. Vt q̄d pūsā
seq̄ris carnē tuā? Ipa te seq̄t' ꝯūsa. Quicq̄d p il
lā sentis i pte ē ⁊ ignoras totū cuius hee ptes sūt
et delcāt te tñ. Sꝫ si ad totū ꝯphēdēdū essꝫ ydo
neus sensus carnis tue: ac nō ⁊ ipē in pte vniuersi
accepissꝫ p pena tua iustū modū. velles vt trāsi
res quicq̄d exissꝫ in pñtia. vt magis tibi omnia
placerent. Nā ⁊ q̄d loq̄mur p eūdem sensum car
nis audis: ⁊ nō vis vtiqꝫ stare sillabas sed trāf
uolare. vt alie veniāt. ⁊ totū audias Ita semp
oia quibꝫ vnū aliq̄d ꝯstat: ⁊ nō sunt oia simul
ea q̄bus ꝯstat. Plus delcānt oia q̄ꝫ singula. si pos
sint sentire oia. Sꝫ lōge his melior q̄ fecit ōia.
et ipē ē d's nr̄. ⁊ nō discedit. q2 nec succedit' ei
Si placent corpa deū ex ill' lauda. ⁊ in artificē
eoꝝ retorq̄ amorem. ne in his que tibi placēt tu

displiceas. Si placent anime i deo amentur. qz et ipse mutabiles sunt. et in ipso fixe stabiliunt. alioqn iret et piret. In illo ergo amentur et rape ad eu tecu q̄s potes. et dic eis huc amemus. huc amemus ipe fecit hec. et no e loge. No eni fecit atqz abijt. sed ex illo in illo sunt: Ecce vbi est: vbi sapit veritas Intimus cordi e sz cor errauit ab eo. Redite puaricatores ad cor. et inherete il li q fecit vos. State cu eo. et stabitis Requiesci te in eo. et qeti eritis. Quo itis in aspera? Quo itis? Bonu qd amatis ab illo e. Sz qntu e ad illu. bonu est et suaue. Sed amaruz erit iuste. quia iniuste amatur deserto illo quicqd e ab illo est. Quo vobis adhuc et adhuc ambulare vias difficiles et laboriosas? No est requies vbi que ritis ea? Querite qd queritis sz ibi no est vbi qri tis. Beata vita queritis in regione mortis. no e illuc. Quo eni bta vita. vbi nec vita? Et des cendit huc ipsa vita nra et tulit morte nram et oc cidit ea de habudatia vite sue. et tonuit clamas redeamus hinc ad eum. in illud secretu vnde p cessit ad nos in ipsum pmu vginale vteru vbi ei nupsit humana creatura caro mortalis ne semp esset mortalis. et inde velut sponsus pcedes de tha lamo suo exultauit vt gigas ad currenda via. No eni tardauit sed cucurrit clamas dicis. factis morte vita descesu ascesu clamas et redeamus ad eu. Et discessit ab oculis vt redeamus ad cor

et inueniam⁹ eū· Abcessit em̄· ⁊ ecce hic ē· No
luit nobiscuꝫ diu eē· ⁊ nō reliq̄t nos· Illuc em̄
abcessit· vn̄ nunq̄ꝫ recessit· qꝛ mūd⁹ ꝑ eū fcūs ē·
et i hoc mūdo erat· ⁊ venit in hūc mūdū pctōres
saluos facē· cui ꝯfitet̄ aīa mea ⁊ sanat eaꝫ· qm̄
peccauit illi· Filij hoim· quousq; graues corde?
Nunq̄d ⁊ post descensū vite nō vultis ascendere
et viuē? Sed quo ascēdistis· qn̄ in alto estis·
et posuistis in celū os vestrū? Descēdite vt ascē
datis· ⁊ ascēdatis ad deū· Cecidistis em̄· ascē
dēdo ꝯtra eū· Dic eis ista vt plorēt i ꝯualle plo
racōis· ⁊ sic eos rape tecū ad deuꝫ· qꝛ de spū ei⁹
hec dicis eis sic dicēs ardēs igne caritatis Hec
tūc nō nouerā· ⁊ amabā pulchra iferiora ⁊ ibā
in ꝓfundū ⁊ dicebā amicis meis· nō amem⁹ ali
q̄d ṅ pulcrū? Quid ē ergo pulchrū· ⁊ q̄d ē pulc̄
tudo? Quid ē qđ nos alliciat ⁊ ꝯsiliat reb⁹ quas
amam⁹? Nisi em̄ esſꝫ in eis decus ⁊ spēs· nullo
mō nos ad se mouerēt Et aīaduertebā ⁊ videbā
in ipsis corꝑibus aliud esse q̄si totū· ⁊ ideo pul
chrū· aliud aūt qđ ideo decēt qm̄ apte accōmo
daret̄ alicui· sicut ps corꝑis ad vniuersū suū· ā
calciamentū ad pedē ⁊ similia· ⁊ ista cōsideratō
scaturiuit in aīo meo ex itimo corde meo· ⁊ scꝑ
si libros đ pulchro ⁊ apto· puto duos aut tres
Tu scis deus· nā excidit mihi· Nō em̄ habem⁹
eos· ꝫ aberrauerūt a nobis nescio q̄uo· Quid ē
aūt qđ me nouit· dn̄e đs me⁹· vt adhieriū rōe

vrbis oratorē scriberē illos libros · quem nō no
uerā faciē sed amauerā hominē ex doctrine fama
que illi clara erat? Et q̄dā verba eius audierā·
et placuerāt mihi Sʒ magis qꝛ placebat alijs ·
et eū efferēbāt laudibꝰ stupētes qđ ex hoīe syro
docto pꝰus grece facūdie · postea ī latinā etiā do
ctor mirabilis extitissʒ · ⁊ eēt sciētissimꝰ rerū ad
studiū sapie ꝑtinētiū. mihi placebat Laudatᷣ hō
et amatᷣ absens · Vtrū nā ab ore laudātis ītrat
in cor audiētis amor ille? Absit · Sʒ ex amante
alio · accēditᷣ aliꝰ · Hinc em̄ amatᷣ · q̄ laudatᷣ ·
dū nō fallaci corde laudatoris ꝑdicari creditᷣ ·i·
cū amās eū laudat · Sic em̄ tūc amabā hoīnē
ex hoīm iudicio · Nō em̄ ex tuo deus meus · in q̄
nemo fallitᷣ Sʒ tn̄ cur nō sic auriga nobilꝭ · sicut
venator studijs popularibꝰ diffamatꝰ? ſʒ lōge
alitᷣ ⁊ grauitᷣ · ⁊ ita queadmodū ⁊ me laudari
vellē · Non aūt vellē ita laudari ⁊ amari me vt
histriōes q̄ʒq̄m eos ⁊ ipē laudarē ⁊ amarē · ſʒ
eligēs latē q̄ʒ ita notus esse ⁊ velle hrī odio q̄ʒ
sic amari · Vbi distribuūtur ista pōdera varioꝝ
et diuersoꝝ amoꝝ in aīa vna? Quid ē qđ amo
in alio · qđ rursus n̄ odissem nō a me detestarer
et repellerē · cū sit vtꝗ nr̄m hō? Nō em̄ sic equꝰ
bonꝰ amatᷣ ab eo · q̄ nollʒ hō eē etiā si possʒ Hoc
et de histriōe dicēdū ē · q̄ naturē nr̄e sociꝰ ē Ergo
ne amo in hoīe · qđ odi esse cū sim hō? Grande ꝓ
fūdū ē ipse hō cꝰ etiā capillos tu dn̄e nūeratos

babes ꝛ nõ minuũtur i te. ꝛ tñ capilli ei⁹ magis mirabiles q̃ȝ affcũs ei⁹ ꝛ mot⁹ cordis eius. At ille rethoꝛ ex eo erat gñe quẽ sic amabã vt vellẽ esse me talẽ. ꝛ errabã typo ꝛ circũferebar omni vento. ꝛ nimis occulte gubnabar abs te Et vñ scio ꝛ vñ certus cõfiteoꝛ tibi ꝙ illũ in amoꝛe laudatiũ magis amauerã q̃ȝ in rebꝰ ipsis de quibus laudabat᷑. qꝛ si nõ laudatũ vituparet eum idẽ ipsi ꝛ vituparando atqȝ sꝑnẽdo ea ipa narraret. nõ accẽderer in eũ ꝛ nõ excitarer. Et certe res ñ alie foret nec hõ ipse ali⁹. ꝟ tãtũmõ ali⁹ affect⁹ narrãtiũ Ecce vbi iacet aĩa infirma. nõdũ hẽns soliditati vitatis. Sicut aure linguaꝝ flauerit a pectoꝛibꝰ opiantiũ. ita fert᷑ ꝛ vtit᷑. toꝛquet᷑ ac retoꝛq̃tur. ꝛ obnubilat᷑ ei lumẽ. ꝛ nõ cernit᷑ veritas. ꝛ ecce ẽ añ nos Et magnũ q̃ndã mihi erat. si ꝟmo me⁹ ꝛ studia mea illi viro inotescerẽt. Que si ꝓbarȝ flagrarẽ magis. si ãt iꝓbaret. sauciaret᷑ coꝛ vanũ ꝛ inane soliditatis tue Et tñ pulchꝝ illud atqȝ aptũ vñ ad eũ scripserã libent᷑ aĩo v̄sabã. ob os ꝯtemplatõis mee ꝛ nullo collaudatoꝛe mirabar Sȝ tante rei cardinem in arte tua nõdũ videbã oĩpotẽs. q̃ facis mirabilia solus. ꝛ ibat anim⁹ meus ꝑ foꝛmas coꝛꝑeas. et pulchꝝ q̇d ꝑ seipsum. aptũ aũt q̇d ad aliq̇d accõmodatũ decẽt definiebã ꝛ distinguebã. ꝛ exẽplis coꝛꝑeis astruebã. Et cõuerti me ad aĩ naturã ꝛ ñ me sinebat falsa opĩo q̃ȝ de spũalibꝰ

habebā veꝝ cernere. Et irruebat in oculos ipsa vis veri. ⁊ auertebā palpitantē mentē ab incor pea re. ad liniamēta ⁊ colores ⁊ tumētes mag nitudines Et qꝛ nō poterā ea vidē in aīo. puta bā me non posse videre aīm meū. Et cū in v̈tute pacē amarē. in viciositate aūt odissez discordiā in illa vnitatē. in ista q̄ndā diuisionē notabam Inq; illa vnitate mēs rōnal̄ ⁊ natura veritatis ac sūmi boni mihi esse videbat̄. ī ista v̈o diuisio ne irracōnabil̄ vite nescio q̄z sbam ⁊ naturaz sū mi mali. q̄ nō solū essz sba. ꝭ oīo vita essz. ⁊ tñ abs te nō eēt deus me⁹. ex q̄ sunt oīa miser opīa bar. Et illā monadē appellabā. tāq̄z sine vllo sexu mētē hāc v̈o dyadē. irā ī facinoribꝯ libidi nē in flagicijs. nesciēs q̄d loq̄rer Nō ei nouerā neq; didicerā nec vllā sbam malū eē. nec ipsam mentē nrām summū atq; incōmutabile bonū Si cut eni facinora sunt si viciosus ē ille aī mot⁹ in q̄ est ipet⁹ ⁊ se iactat insolēter ac turbide ad fla gicia. si est imoderata illa aīe affectio qua car nales hauriūtur voluptates. ita errores ⁊ false opiniones vitā cōtamināt si racionalis mēs ipa viciosa ē. q̄lis in me tūc erat. nesciēte alio lumīe illā illustrādā esse. vt sit pticeps veritatis. qꝛ ñ est ipsa natura veritas. Qm̄ tu illuīas lucernaz meā dñe. de⁹ meus illuīab̄ tenebras meas. ⁊ de plenitudīe tua nos oēs accepim⁹ Etenī tu lumē veꝝ q̄d illuminat oēm hoiem venientez in hunc

mundū· qꝛ in te nō est trāſmutatio nec momēti
obūbratio · ſed ego conabar ad te · ⁊ repellabar
abs te vt ſaperē mortē · qm̄ ſupbis reſiſtis Quid
aūt ſupbius · q̄ȝ vt aſſerē mira demēcia me id eē
naturaliter qđ tu es · Cū enim ego eſſem muta
bilis · et eo mihi manifeſtū eſſȝ · qꝛ vtiqȝ ideo ſa
piēs eē cupiebā · vt ex deteriore melior fierē ma
lebā tn̄ etiā te opinari mutabilez · q̄ȝ nō hoc eſſe
qđ tu es Itaqȝ repellebar · ⁊ reſiſtebas vētoſe
ceruicī mee · Et imaginabar formas corpeas · ⁊
caro carnē accuſabā · ⁊ ſpūs ambulās nōduȝ re
uertebar ad te · Et ambulādo ambulabā in ea q̄
non ſunt · neqȝ in te neqȝ in me · neqȝ in corpe ·
neqȝ mihi creabātur a veritate tua · ſed mea va
nitate fingebant̄ ex corpe Et dicebam puulis
fidelibꝰ tuis ciuibus meis a quibꝰ neſciens exu
labam · dicebā illis garrulus ⁊ ineptus · Cur er
go errat aīa quā fecit deus · Quia mihi nolebaȝ
dici cur ergo errat deus · Et cōtendebā magis i
cōmutabilē tuā ſbam coactā errare : q̄ȝ meā mu
tabilē ſpōte deuiaſſe · ⁊ pene errare ꝯfitebar Et
etiā etate ānoꝝ fortaſſe vigintiſex aut vij · cū il
la volumina ſcpſi · voluēs apud me corpalia fig
mēta obſtrepentia cordi meo ⁊ auribꝰ · q̄s intē
debā dulcis veritas i iteriorē melodiā tuā · cogi
tans de pulchro ⁊ apto et ſtare cupiēs ⁊ audi
re te et gaudio gaudere ꝑpter vocem ſpōſi et nō
poteraȝ · qꝛ vocibꝰ erroris mei rapiebar foras · et

pondē supbie mee in ỹma decidebā. Nō eni͂ da bas auditui meo gaudiū ꝛ leticiam. aut exulta bant ossa q̄ hūiliata nō erāt. Et q̄d m̄ pderāt ꝙ annos natus ferme viginti cū in manꝰ meas ve missent aristotilica q̄dā q̄s appellāt decē categori as q̄ꝝ noie cū eas rethoꝛ cartaginenſ magister meꝰ buccis typo crepātibꝰ ꝯmemoꝛaret. ꝛ alij q̄ docti habebant. tāq̄ʒ in nescio q̄d magnū ꝛ diuinū suspēsi ībiabāt. legi eas solꝰ ꝛ itellexi. Quas cū ꝯtulissē cū eis q̄ se dicebāt vix eas ma gistris eruditissimis nō loq̄ntibꝰ tm̄. ſꝫ multa in puluē depingētibꝰ itellexisse nihil inde aliud m̄ dicere potuerunt. q̄ʒ ego solus apud meipsū le gens cognouerā. Et satis aperte mihi videbanť loq̄ntes de substātijs sicuti ē hō ꝛ que illis eēnt sicuti est figura hominis. qualis sit ꝛ statura q̄t pedū sit. ꝛ cognatio cuiꝰ frater sit aut vbi sit cō stitutꝰ. aut quādo natꝰ. aut stet aut sedeat. ā calciatꝰ ā armatus sit. ā aliq̄d faciat aut patiať aliq̄d. ꝛ q̄cūq̄ʒ in his nouē gn̄ibꝰ quoꝝ exēpli grā q̄dā gratis posui. vel in ip̄o sbe gn̄e innume rabilia repiunť. Quid hoc mihi pderat qn̄ ꝛ ob erat. cū eciā te deꝰ meꝰ mirabiliť simplicem atq̄ʒ incōmutabilē illis decē predicamētis putās quic quid essꝫ oino cōpꝛehensū sic intelligere conarer quasi ꝛ tu subiectꝰ esses magnitudini tue ā pul chꝛitudini vt illa esset in te quasi in subiecto sicē in coꝛpe. cū tua magnitudo ꝛ tua pulchꝛitudo

tu ipse sis. corpus autē non eo sit magnū ꝛ pul
chꝝ quo corp⁹ est. qꝛ ꝛ si minus magnū ꝛ mi
n⁹ pulchꝝ esset. nihilomin⁹ corpus essꝫ. Falsi
tas ei erat quā de te cogitabā nō veritas. ꝛ fig
mēta miserie mee. nō firmamentū beatitudinis
tue. Iusseras enī ꝛ ita fiebat in me. vt terra spi
nas ꝛ tribulos pareret mihi. et cū labore ꝑueni
rē ad panē meū Et q̄d mī ꝓdeāt q̄ oēs libros
artium q̄s liberales vocāt tunc nequissim⁹ malaꝝ
cupiditatū seru⁹ per meipsum legi et intellexi.
quoscunqꝫ legere potui. Et gaudebam in eis.
et nesciebā vnde esset. quicq̄d ibi verū et certuꝫ
essꝫ. Dorsum enī habebā ad lumē. et ad ea que
illuminātur faciē. vnde ipsa facies mea qua illu
minata cernebā non illūinabat. Quicq̄d de ar
te loquēdi et disserēdi. quicq̄t de dimēsionibus
figuraꝝ et de musicis et de numeris. sine magna
difficultate nullo hoīm tradēte intellexi Hās tu
dn̄e de⁹ me⁹. qꝛ et celeritas ītelligēdi. et discē
di acumē donū tuū est ꝫ nō inde sacrificabā tibi
Itaqꝫ mī nō ad vsū ꝫ ad ꝑniciē magis valebat
qꝛ tā bonā ꝑtē sbe mee sategi hrē in ꝑtāte. et for
titudinē meā nō ad te custodiebā. sed ꝓfect⁹
sū abs te in lōginquā regionē vt eā dissipareꝫ in
meretricias cupiditates Sꝫ nā q̄d mihi ꝓdeāt
bona res non bn̄ vtēti bn̄. Nō enī sentiebā illas
ārtes etiā ab studiosꝭ ꝛ ingeniosꝭ difficillime intel
ligi. n cū eis easdeꝫ conabar exponē. et erat ille

excellentissim⁹ in eis qui me exponente nõ tar
dius seq̄ret. ¶ Sȝ ergo mihi hoc ꝓderat putãti
ꝗ tu dñe de⁹ veritas corp⁹ eẽs lucidũ ⁊ imensũ
et ego frustũ de illo corpore? Nimia ꝑuersitas
Sȝ sic erã nec erubesco de⁹ meus ꝯfiteri tibi i me
misericordias tuas. ⁊ iuocare te. q̄ ñ erubui tũc
ꝓfiteri hoibꝫ blasphemias meas. ⁊ latrare adũ
sũ te. Quid ergo mihi tunc ꝓderat ingeniũ ꝑ il
las doctrinas agile ⁊ nullo ãminiculo hũani ma
gisterij. tot nodissimi libri enodati. cũ deformi
ter ⁊ sacrilega turpitudine in doctrina pietatis
errarẽ? Aut quid tantũ oberat ꝑuulis tuis lõge
tardius ingeniũ. cum a te lõge nõ recederẽt. vt
in nido ecc̄e tue tuti plumescerent. ⁊ alas carita
tis alimẽto sane fidei nutrirẽt? O domine de⁹ no
ster in velamẽto alaꝝ tuaꝝ speremꝰ. ⁊ ꝓtege
nos ⁊ porta nos. tu portabis ⁊ ꝑuulos ⁊ vsqȝ
ad canos tu portabis. qm̄ firmitas nr̄a qñ tu es
tunc ẽ firmitas. cũ aũt nr̄a ẽ infirmitas ẽ. Viuit
apud te semp̄ bonũ nostꝝ. Et qꝛ inde auersi su
m⁹. ꝑuersi sum⁹ Reuertamur iã dñe vt nõ euer
tamur. qꝛ viuit apud te sine vllo defcũ bonũ no
stꝝ q̄d tu ipse es Et nõ timebim⁹ ne nõ sit q̄ re
deam⁹. qꝛ nos inde ruim⁹. nobis aũt absentibꝫ
non ruit domus nostra eternitas tua.

¶ Explicit aurelij augustini confessionũ liber
quartus. Sequit̄ quintus eiusdem.

ACcipe sacrificiū confessionū mea⁊ de
manu lingue mee. quaz formasti et
excitasti vt confiteat̃ nomini tuo. et
sana oīa ossa. et dicāt domine quis si
milis tibi. Neq₃ enī docet te quid in se agat̃ qui
tibi ꝯfitet̃. quia oculū tuū nō excludit cor clau
sum. nec manū tuam repellit duricia hominū. ꝫ
solius eciam cū voles aut miserās aut vindicās.
et nō est qui se abscondit a calore tuō. Sed te
laudet aīa mea vt amet te. et cōfiteat̃ tibi misera
tiōes tuas vt laudet te nō cessat nec tacet laudes
tuas vniuersa creatura tua. nec spūs oīs per os
cōuersum ad te. nec aīalia nec corpalia. p os
cōsiderantiū ea. vt exurgat in te a lassitudie aīa
nrā innitēs eis q̄ fecisti. et trāsiens ad te q̄ fecisti
hec mirabilit̃. et ibi refectio et vā fortitudo Eāt
et fugiāt a te inqeti et iniq̄. et tu vides eos et di
stinguis vmbras et ecce pulchra sunt cū eis oīa
et ipsi turpes sunt. Et q̄d nocuerūt tibi. aut ī q̄
impiū tuū dehonestauerūt. a celꝭ vsq₃ ad nouissi
mū iustū et integ⁊ ? Quo ei fugert cuz fugerēt
a facie tua. ā vbi tu nō īuenis eos ? Sz fugerīt
vt nō viderēt te videntē se atq₃ excecati in te offē
derēt: quia non deseris aliqd̄ eo⁊ q̄ fecisti. In
te offenderēt iniusti et iuste vexarent̃. subtrahē
tes se lenitati tue. et offendētes in rectitudinem
tuā. et cadentes in asperitatē suā Videlz nesciūt
ꝙ vbiq₃ sis quem nullus circūscribit locus. et

sol⁹ es pn̄s etiā his q̄ lōge fiūt a te. Cōuertant̃
ergo ⁊ q̄rāt te. q̄ꝛ̄ sic ip̄e deseruerūt creatorē su
um. ita tu deseruisti creaturā tuā. Ipi ꝯuertāt̃
et q̄rāt te. ⁊ ecce ibi es in corde eoꝝ. in corde cō
fitentiū tibi. ⁊ ꝓiciētiū se in te. ⁊ plorantiū in
sinu tuo post vias suas difficiles. Et tu faciles
terges lacrimas eoꝝ. ⁊ magis plorāt ⁊ gaudēt
in fletib⁹. q̄ꝛ̄ tu dn̄e nō aliq̄s hō caro ⁊ sanguis
sed tu dn̄e qui fecisti reficis ⁊ cōsolaris eos. Et
vbi ego erā quādo te querebā? Et tu eras an̄ me
ego aūt a me discesserā. nec me inueniebā. quā
tominꝰ te. ¶ Proloquar in ꝯspectu dei mei an
nū illum vnde tricesimū etatis mee Iam venerat
kartaginē quidā manicheoꝝ episcop⁹ faust⁹
nomine. magn⁹ laqueꝰ dyaboli. Et multi ipli
cabant̃ in eo ꝑ illecebrā suauis loquētie. q̄ꝫ ego
iam. tam ⁊ si laudabaꝫ discernebā tamē a veri
tate rerū quaꝝ discendaꝝ auid⁹ erā. nec qual
vasculo ſmonis ſꝫ q̄d mihi scie ꝯmedēdū appo
neret noiat⁹ apud eos ille faust⁹ intuebar. Fa
ma eñ de illo ꝓlocuta mihi eāt. q̄ esset honesta
rū oim doctrinaꝝ ꝑitissim⁹. ⁊ apprime discipli
nis liberalib⁹ eruditus. Et q̄ꝛ̄ multa phoꝝ le
gerā memorieq̄ꝫ mādata retinebā. ex eis q̄dā
cōꝑabā illꝰ maicheoꝝ lōgis fabulꝰ. et mihi ꝓba
biliora ista videbant̃. q̄ dixerūt illi qui tm̄ po
tuerūt valē vt possent estiare sclm. q̄ꝫq̄ꝫ ei⁹ do
minū mime iuenerit q̄ꝛ̄ magn⁹ es dn̄e et hūilia

respiciś · excelsa aūt a longe ꝯgnoscis Nec pro
pinq̄s nisi obtritis corde · nec inueniris a supbis
nec si illi curiosa pīcia nūerent stellas et harenā
et demetiant̄ sy deras plagas · et vestigēt vias
astroꝝ · Mente em̄ sua querunt ista et ingenio
qđ tu dedisti eis · et multa inuenerūt · et p̄nūci
auerūt ante multos ānos defect⁹ luminariū sol̄
et lune quo die q̄ hora quāta ex pte futuri eēnt
et nō eos fefellit numer⁹ · Et ita factū est vt p̄
nūciauerūt · Et scripserūt regulas idagatas et
legunt̄ hodie · atq; ex eis p̄nūciat̄ · quo ānō et
q̄ mēse āni · ꝛ quo die mēs · et q̄ hora diei et q̄ta
pte luminis sui · defcūra sit lūa vel sol · ꝛ ita fit vt p̄
nūciat̄ · Et mirant̄ hec hoīes ꝛ stupēt q̄ nesciūt
ea · ꝛ exultāt atq; extollunt̄ q̄ sciūt · ꝛ p ipiā su
pbiā recedētes et deficiētes a luīe tuo · tāto an̄ so
lis defectū futuꝝ p̄uidēt : et ī p̄ntia suū n̄ vidēt
Nō em̄ religiose querūt vn̄ habeāt ingeniū quo
ista gerunt · et inuenientes q2 tu fecisti eos · non
ipsi dant tibi se vt serues qđ fecisti · et quales se
ipsi fecerāt · Occidūt se tibi et trucidāt exaltatio
nes suas · sicut volatilia · et curiositates suas sic
cut pisces maris quib⁹ perābulāt secretas semi
tas maris abissi · et luxurias suas sicut pecora
campi · et tu de⁹ ignis edax ꝯsumas mortuas
curas eoꝝ · recreās eos immortālit · Sed nō noue
runt viā verbū tuū · p qđ fecisti ea q̄ numerant ·
et ipōs q̄ nūerāt · et sensū q̄ cernūt q̄ numerāt et

mentē de qua numerāt Et sapiētie tue nō ē nūe
rus · Ipse āt vnigenitꝰ fcūs ē nobꝭ sapīa ⁊ iusti
cia ⁊ sanctificatio · ⁊ numeratus ē int̄ nos · ⁊ sol
uit tributū cesari · Nō nouerūt hāc viā q̄ descen
dāt ad illū a se · ⁊ ꝑ eū ascendāt ad eū · Nō no
uerūt hāc viā · Et putāt se excelsos esse cū sydꝫ
ribus ⁊ lucidos · ⁊ ecce ruerūt in terrā · ⁊ obscuā
tum ē insipiēs cor eoꝝ · Et multa vera de creatu
ra dicūt: ⁊ veꝝ creature · artificē nō pie querūt ·
et ideo nō inueniūt · Aut si iueniūt ɔgnoscētes
deū · nō sicut deū honorāt · ⁊ grās agūt sed eua
nescūt in cogitatōibꝰ suis · ⁊ dicūt se esse sapiē
tes sibi retribuēdo q̄ tua sunt · ac ꝑ hoc studēt ꝑ
uersissima cecitate etiā tibi tribuere q̄ sibi sūt . mē
dacia sua in te ɔferentes q̄ veritas es · imutātes
gloriā incorrupti dei i similitudinē imagis corru
ptibilꝭ hois : ⁊ volucꝝ ⁊ q̄drupedū et ꝭpentiū ·
et ɔuertūt veritatē tuā in mēdaciū · et colūt et ꝭ
uiūt creature potiꝰ q̄ȝ creatori Multa tñ ab eis
ex ip̄a creatura v͛a dcā retinebā · et occurrebat
mihi rō ꝑ nūeros et ordinē tpm et visibiles atte
statōes sydeꝝ et ɔferebā cū dcīs manichei q̄ de
bis rebꝰ multa scp̄sit copiosissime delirās Et nō
mihi occurrebat rō nec solsticioꝝ nec eq̄noctō
rū nec defectuū luiariū nec q̄cq̄t tale i libꝭ scꝉa
ris sapie didicerā · ibi āt credere iubebar · et ad il
las racōes nūerus et oculꝭ meis exploratas non
occurrebat · et longe diuersū erat · Nunq̄d dn̄e

deus veritatis · quisquis nouit ista iam placet tibi? Infelix em̄ hō: qui scit illa oīa te aūt nescit Btūs aūt qui te scit · etiā si illa nesciat Qui vo te ꝛ illa nouit · nō ꝓpter illa beatior · ꝫ ꝓpter te solū btūs ē · si ꝯgnoscēs te sicut deū glorificet ꝛ grās agat · ꝛ nō euanescat ī cogitationibꝰ suis Sicut em̄ melior ē qui nouit possidē arborē et de vsu eius tibi grās agit · q̄ꝫuis nesciat vel q̄t cubitis alta sit vel quāta latitudine diffusa q̄ꝫ ille qui eā metit̄ ꝛ omnes ramos eiꝰ numerat · ꝛ neqꝫ possidet eā neqꝫ creatorē eius nouit aut diligit: sic fidelis hō cuiꝰ totus mūdus diuitiaꝝ ē · et quasi nihil hñs omnia possidet iherēdo tibi cui seruiūt oīa · q̄ꝫuis nec saltem septētrionū giros nouerit · dubitare stultū est q̄n vtiqꝫ melior sit q̄ꝫ mensor celi ꝛ numerator sydeꝝ · ꝛ pensor elementoꝝ · ꝛ negligēs tui qui oīa in mēsura ꝛ numero ꝛ pondere disposuisti · Sꝫ tñ quis q̄rebat manicheū nescio queꝫ etiā ista scribē · sine quorū pitia pietas disci poterat? Dixisti em̄ hoī · ecce pietas ē sapia · quā ille ignorare possꝫ · q̄ꝫuis ista pfecte nosset · Ista vero q̄ nō nouerat · impudentissime audēs docere prorsus illā nosse non posset · Vanitas est em̄ mūdana ista etiā nota ꝓfiteri · pietas aūt tibi cōfiteri · Vnde ille deuiꝰ ad hoc ista multū locutꝰ est: vt cōuictꝰ ab eis qui ista vera didicissent quis esset eiꝰ sensus i ceteris q̄ abditiora sunt manifeste cognosceretur

Non enī pui se estimari voluit. sed spūm scūm
consolatorē et ditatorē fideliū tuoꝝ auctorita
te plenaria psonalit̄ in se esse psuadere conat⁹ ē
Itaq; cū de celo ac stellis ⁊ de solis ac lune mo
tib⁹. falsa dixisse dephenderet̄. q̄zuis ad doctri
nā religionis ista nō ptineāt. tamē ausus ei⁹ sa
crilegos fuisse satis eminēt. cum ea nō solū igno
rata sed eciā falsa tā vesana vanitate supbie di
ceret vt ea tanq̄ꝫ diuine psone tribuē sibi nitere
tur. Cū ei audio xpianū aliquē frēm illū ā illū
ista nescientē. ⁊ aliud p alio sentiētē. patiēter
intueor opiantē hoiem. nec illi obeē video cū de
te dne creatore oim nō credat indigna. si forte
situs ⁊ habit⁹ creature corpal' ignoret. Obest
aūt si hoc ad ipsā doctrine pietatis formā ptinē
arbitret̄. ⁊ ptinati⁹ affirmare audeat qđ igno
rat Sꝫ eciā tal' ifirmitas i fidei cunabul' a carita
te mrē sustinet. donec assurgat nouus ho in viꝝ
perfectū. ⁊ circūferri nō possit oi vento doctrīe
In illo aūt q̄ doctor q̄ auctor q̄ dux ⁊ pnceps
eoꝝ quib illa suadēt. ita fieri ausus ē. vt q̄ eū
seq̄rent̄ nō quēlibꝫ hoiez ꝫ spūm scm̄ tuū se seq̄
arbitrarent̄: q̄s tantā demētiā sicubi falsa dixis
se cōuincerent̄ nō detestandā lōgeq; abijciēdam
esse iudicaret? Sꝫ tn̄ nōdū liq̄do cōperā vtꝝ eciā
scđm ei⁹ vba vicissitudies lōgioꝝ ⁊ breuioꝝ di
erū atꝫ noctiū. ⁊ ipius noctis ⁊ diei. ⁊ deliq̄a
luminū ⁊ si quis eiusmodi in alijs libris legeram

possent exponi · vt si fortẽ possent · incertũ quidẽ
mihi fiẽt · vtꝝ ita se res hrẽt an nõ ita · sed ad fi
dẽ meã illi⁹ auctoritatẽ ꝓpt̃ creditã scitatẽ ꝑpo
nerẽ Et p ãnos ferme ipõs nouẽ q̃bꝫ eos aĩo va
gabũd⁹ audiui nimis extento desiderio venturũ
expectabã istũ faustum · Ceteri enĩ eoꝝ in q̃s
forte incurrissem qui taliũ reꝝ questionibus a
me obiectis deficiebãt illũ mihi ꝓmittebãt cui⁹
aduẽtu collatoq3 colloquio facillime mihi hec ⁊
si qua forte maiora q̃rerẽ enodatissime expedirẽ
tur · Ergo vbi venit exptus sũ hominẽ gratũ et
iocũdum verbis · ⁊ eaipsa q̃ illi solẽt dicere mul
to suaui⁹ garrientẽ · Sed quid ad meã sitim p̃
ciosoꝝ poculoꝝ decẽtissim⁹ ministrator · Jam re
bus talibꝫ saciate erãt aures mee · Nec ideo mihi
meliora videbant᷑ · q2 meli⁹ dicebant᷑ · nec ideo
vera q2 diserta · nec ideo sapiẽs aĩa · q2 vultus cõ
gru⁹ ⁊ decoꝝ eloquiũ · Jlli aũt qui eũ mihi pro
mittebãt non boni reꝝ estimatores erãt Et ideo
illis videbat᷑ prudẽs ⁊ sapiẽs · q2 delcãbat eos lo
quẽs · ¶ Sẽsi ãt aliud gen⁹ hoim eẽ v̾itatẽ hrẽ
suspcãm · ⁊ ei nolle acq̃escẽ si cõpto atq3 vberi s̾
mone ꝓmeret᷑ Me ãt iã docueras de⁹ me⁹ miris
et occultis modis : ⁊ ꝓptẽa credo q̄ tu me docu
eris qm̃ veꝝ ẽ · nec quisq̃3 p̃ter te alius doctor ẽ
veri vbiq3 ⁊ vndecũq3 claruerit · Jã ergo abs te
didicerã nec eo debẽ videri aliq̃d veꝝ dicĩ q2 elo
quent᷑ d̾r · nec eo falsũ · q2 icõposite sonãt signa

labioꝝ · rurſus nec ideo veꝝ · quia ipolite eluūcia
tur · nec ideo falſum q2 ſplēdid9 ſmo ē · Sed p
inde eē ſapiam ⁊ ſtulticiā ſicut ſūt cibi vtiles et
inutiles · v̄bis aūt ornatis ⁊ inornatis ſicut vaſ
vrbanis ⁊ ruſticanis vtroſq3 cibos poſſe miſtrari
Igit auiditas mea q̄ illuz tāto tpe expectaue
rā hoīem · delectabat q̄de motu affcūq3 diſpu
tātis · ⁊ verb ɔgruētib9 atq3 ad veſtiēdas ſen
tētias facile occurrētib9 Delcābar aūt · ⁊ cū mł
tis vel eciā p̄ multis laudabā ac efferebā · Sed
moleſte habebā q in cetu audiētiū nō ſinerer i
gerē illi ⁊ ptiri cū eo curas q̄ſtionū meaꝝ · ɔfe
rendo familiarit ⁊ accipiēdo ac reddēdo ſmonē ·
Q ubi potui · et aures eius cū familiarib9 meis
eoq3 tēpe occupare cepi · q̄ nō decedēt alternis
diſſerē et ptuli q̄dā · q̄ me mouebāt · expt9 ſū
p̄us hoīem exptē liberaliū diſciplinaꝝ · n̄ ḡmati
ce atq3 eius ipſi9 vſitato modo Et q2 legerat ali
quas tulianas oracōnes · et paucīſſimos ſenece
libros et nōnulla poetaruz ⁊ ſue ſecte ſi qua vo
lumina latine atq3 ɔpoſite ɔſcripta erant · et q2
aderat cotidiana ſmocīnādi exercitatio inde ſup
petebat eloquiuz qđ fiebat acceptius · magiſq3
ſeductorium moderamine ingenij ⁊ q̄dā lepore
naturali · Ita ne ē vt recolo dn̄e deus me9 arbit
ɔſcie mee corā te cor meū · et recordatio mea:
Qui me tūc agebas abdito ſecreto prouidentie
tue · ⁊ inhoneſtos errores meos iā ɔuertebas an

faciē meā. vt viderē et odissem. Nā postea q̄z il
le mihi imp̄itꝰ eaꝝ artiū q̄bꝫ eū excellē putaue
rā satis apparuit. desp̄āre cepi posse mihi eū illa
que me mouebāt ap̄ire atqꝫ dissoluere. quorū
quidem ignarꝰ posset veritatē tenere pietatis. sed
si manicheꝰ nō esset. Libri quippe eoꝝ pleni sūt
lōgissimis fabulis. de celo ⁊ syderibꝫ et sole ⁊ lu
na. Que mihi eū q̄d vtiqꝫ cupiebā collatis nūe
roꝝ rōnibꝫ quos alibi ego legerā vtꝝ potiꝰ ita
essent vt manichei libris cōtinebāt. an certe vel
par etiā inde rō redderet: subtilit. subtilit expli
care posse iā nō arbitrabar. Que tn̄ vbi ꝯsideran
da ⁊ discutiēda ꝑtuli: modeste sane ille nec au
sus ē subire ipsā sarcinā. Nouerat enī se ista non
nosse. nec eū puduit ꝯfiteri. Nō erat de talibꝫ q̄
les multos loq̄ces passus erā conātes ea me docē
et docētes nihil. nec iste vero cor habebat ⁊ si nō
rectū ad te. nec tamē nimis incautū ad seipsū.
Non vsqueq̄qꝫ īp̄itꝰ erat impitie sue. ⁊ noluit se
temere disputādo in ea coartare. vn̄ nec exitꝰ ei
vllus nec facilꝰ esset reditus Et hinc mihi āpliꝰ
placuit. Pulchrior ē enī tp̄antia ꝯfitētis ai. q̄z
illa q̄ nosse cupiebā. Et eū in oibus difficiliori
bus ⁊ subtilioribꝫ q̄stionibꝰ talem inueniebam
¶ Refracto itaqꝫ studio quo intēderā in mani
chei lrās magisqꝫ despans de ceteris eoꝝ doctori
bꝰ. qn̄ in multis q̄ me mouebāt ita ille nomina
tus apparuit. cepi cū eo ꝑ studio eius agē vitam

ꝗ flagrabat in eas lr̄as q̄s tūc iā rethoꝛ cartagis
adoleſcētes docebā. ⁊ legē cū eo ſiue q̄ ille audi
ta deſideraret. ſiue q̄ ipē tali igenio apta exiſtia
rē. Ceteꝝ conatꝰ oīs meus ꝗ ꝓficē in illa ſecta
ſtatuerā. illo hoīe ꝯgnito prorſus interādit. nō
vt ab eis oīo ſeparer. ſꝫ q̄ſi meliꝰ q̄cq̄ꝫ nō iueni
ens eo ꝗ iā quoꝗ mō irruerā ꝯtētꝰ interī eē decre
uerā. n̄ aliqd̕ forte qd̕ magis eligēdū eſſꝫ eluce
ret. Ita ille fauſtꝰ q̄ multis laqueus extitit mor
tis. in eū quo captꝰ erā relaxari iā cepat. nec vo
lēs nec ſciēs. Manꝰ eīn tue d̕s meꝰ i addito ꝓui
dentie tue nō deſerebāt aīaꝫ meā. ⁊ de ſanguine
cordis mr̄is mee ꝑ lacrīmas eius diebꝰ ac nocti
bus ꝓ me ſacrificabatᷣ tibi. ⁊ egiſti mecū miris
et occultis modis. Tu illud egiſti deꝰ meꝰ Nā
a dn̄o greſſus hoīs dirigentᷣ. ⁊ viam eius volet.
Aut q̄ ꝓcuratio ſalutis. p̄ter manū tuā reficien
te q̄ feciſti? Egiſti ergo mecū vt mihi ꝑſuadere
tur romā ꝑgē. ⁊ potiꝰ ibi docē qd̕ docebā carta
gine. Et hoc vn̄ mihi ꝑſuaſū ē nō p̄teribo ꝯfiteri
tibi. qm̄ ⁊ ī his altiſſimi tui receſſus. ⁊ p̄ntiſſima
in nos mīa tua cogitāda ⁊ p̄dicāda ē. Nō ideo
romā ꝑgerē volui qꝛ maiores queſtus maiorqꝫ
mihi dignitas ab amicis qui hoc ſuadebāt ꝓmit
tebatᷣ. q̄ꝫq̄ꝫ ⁊ iſta ducebāt aīm tūc meū. ſꝫ illa
erat cā maxīa ⁊ pene ſola. qꝛ audiebā quietius
ibi ſtudē adoleſcētes ⁊ ordīatiore diſcipline co
hercōe ſedari. nec ī eiꝰ ſcolā quo mgr̄o n̄ vtūtᷣ

Passim ⁊ ꝓteruē irruāt · nec eos ādmitti oīno ni
si ille ꝑmiserit · Contra apud carthaginē fida ē
et intēpans licētia scolasticoꝝ · Irrūpūt ipudē
ter ⁊ ꝓpe furiosa fronte ꝑturbāt ordinē · quē q̄s
q̄ȝ discipulis ad ꝓficiēdū instituerit Multa inu
merosa faciūt mira · hebetudie ⁊ puniēda legibꝰ
nisi ꝯsuetudo ꝑrona sit · hoc miseriores eos ondēs
quo iā q̄si liceat faciūt qđ ꝑ tuā eternā legē nun
q̄ȝ licebat · Et ipune se facē arbitrant᷑ . cū ipa fa
ciēdi cecitate puniant᷑ · ⁊ incōparabilit᷑ patiantur
peiora q̄ȝ faciūt Ergo quos mores cū studerem
meos esse nolui · eos cū docerē cogebar ꝑpeti ali
enos · ⁊ ideo placebat ire vbi talia nō fieri ōnes
qui nouerāt indicabāt · Veꝝ aūt tu spes mea ⁊
portio mea in terra viuentiū ad mutādū terrarū
loca ꝓ salute aīe mee ⁊ carthagini stimulos qui
bꝰ inde auellerer admouebas · ⁊ rome illecebras
quibꝰ attraherer ꝓponebas mihi ꝑ homines qui
diligūt vitā mortuā · hinc insana faciētes · inde
vana pollicētes · ⁊ ad corrigēdos gressus meos
vtebaris occulte ⁊ illoꝝ ⁊ mea ꝑuersitate · Nā
et qui ꝑturbabāt ociū meū feda rabie ceci erant
et qui inuitabāt ad aliud terram sapiebāt · ego
autē qui detestabar hic verā miseriā · illic falsam
felicitatē appetebā Sȝ q̄re hinc abirē ⁊ illuc irē
tu sciebas deus · nec indicabas mihi nec mr̄i · que
me profectū atrociter planxit ⁊ vsq; ad mare se
cuta est · sed fefelli eā violent᷑ me tenentem · vt

aut reuocar3 · aut mecū ꝑgēt · et finxi me amicū
nolle deserere donec vēto facto nauigarē · ⁊ mē
titus sū m̄ri · ⁊ illi m̄ri · Et euasi · q2 ⁊ hoc dimisi
sti mihi misericorditͤ · seruās me ab aq̄s maris
plenū execrādis sordib⁹ vsq3 ad aquā grē tue ·
qua me abluto siccarentͬ flumīa maternoꝝ ocu
loꝝ · q̄b⁹ ꝓ me quotidie tibi rigabat terra3 sub
vultu suo Et tn̄ recusanti sine me redire vix per
suasi · vt in loco q̄ ꝓxim⁹ nr̄e naui erat memoria
beati cipriani maner3 ea nocte · s3 ea nocte clācu
lo ego ꝓfcūs sū · illa aūt māsit orādo ⁊ flēdo Et
q̄d a te petebat de⁹ meus tātis lacrimis · nisi vt na
uigare me nō sineres ? S3 tu alte ꝯsulēs ⁊ exau
diēs cardinē desiderij eius nō curasti qđ tūc pe
tebat · vt in me faceres qđ semꝑ petebat Flauit
vent⁹ ⁊ īpleuit vela nr̄ā · ⁊ litus subtraxit aspe
ctib⁹ nr̄is · in q̊ mane illa īsaniebat dolore · ⁊ q̄
rel̄ ⁊ gemitu īpleuit aures tuas ꝯtēpnētes ista ·
cū ⁊ me cupiditatib⁹ meis raperes ad finiēdas
ipsas cupiditates · ⁊ illius carnale desideriu3 iu
sto doloꝝ flagello vapularet Amabat enī secū
p̄ntiā meā more matꝝ · s3 multis multo āplius
et nesciebat qđ tu illi gaudioꝝ fcūrus esses de
absentia mea Nesciebat ideo flebat ⁊ eiulabat
atq3 ill̄ cruciatib3 arguebantͬ ī ea reliq̄aꝝ eue ·
cū gemitu q̄rens qđ cu3 gemitu pepeat · Et tn̄
post accusationē fallaciaꝝ ⁊ crudelitatis mee cō
uersa rursus ad dep̄candū te ꝓ me abijt absolita

et ego romã· Et ecce excipior ibi flagello egri
tudinis corꝑalis · ⁊ ibã iam ad iferos portãs
omnia mala q̃ ꝯmiserã ⁊ in te ⁊ in me et i alios
multa ⁊ grauia · ſup originał pcti vinculũ quo
oẽs in adã morimur · Non em̃ quicq̃ꝫ eoꝝ mihi
donaueras in xp̃o nec ſoluerat ille i cruce ſua ini
micicias q̃s tecũ cõtraxerã pctis meis · Q̃uo em̃
eas ſolueret in cruce fantaſmatis quod de eo cre
diderã? Quã ergo falſa mihi videbat̃ mors carnis
eius · tã vera erat aie mee · Et q̃ꝫ vera erat mors
carnis eius tã falſa vita aie mee q̃ id nõ credebat
et ingrauiſcẽtibus febribus iã ibaꝫ ⁊ ꝑibã · Quo
em̃ ire ſi hinc tũc abirẽ · ñ in ignẽ atqꝫ tormẽta
digna factis meis in veritate ordis tui? Et hoc
illa neſciebat · ⁊ tñ ꝓ me orabat abſens Tu ãt
vbiqꝫ pñs vbi erat exaudiebas eã · ⁊ vbi erã mi
ſerebẽris mei vt recuparẽ ſalutem corpis mei ad
huc inſanus corde ſacrilego Neqꝫ em̃ deſiderabã
i illo tãto ꝑiculo baptiſmũ tuũ ⁊ melior erã pu
er qñ illũ de materna pietate flagitaui ſicut iã
recordatus atqꝫ ꝯfeſſus ſum · ſed in dedecus me
um creuerã · ⁊ cõſilia medicine tue demẽs irride
bã · q̃ nõ me ſiuiſti talẽ bis mori · Quo vulnere ſi
feriret̃ cor mr̃is · nunq̃ꝫ ſanaret̃ · Non em̃ ſatis
eloquor quid erga me hẽbat animi · ⁊ quanto
maiore ſollicitudine me ꝑturiebat ſpũ q̃ꝫ carne
peꝑeat · Nõ itaqꝫ video quõ ſanaret̃ · ſi mea ta
lis illa mors trãſuerberaſſꝫ viſcera dilcõis eꝰ · Et

vbi eẽrit tãte p̃ces ⁊ tã crebre sine intermissiõe.
Nusq̃z nisi ad te. An vo tu deus miaꝝ spernẽs
cor cõtritũ ⁊ hũiliatũ vidue caste ac sobrie. fre
quẽtãtis elemosinas. obsequẽtis atq̧ seruiẽtis
scis tuis. nullũ diẽ ꝑtermittẽtis oblationẽ ad al
tare tuũ. bis in die mane ⁊ vespere ad ecc̃az tu
am sine vlla itermissione veniẽtis. nõ ad vanas
fabulas: ⁊ aniles loq̃citates. sed vt te audiret i
tuis sermonib9 ⁊ tu illã in suis p̃cib9. Hui9 ne
tu lacrimas quib9 non a te auꝝ ⁊ argentũ pete
bat nec aliq̃d mutabile ã volubile bonũ sed salu
tem aĩe filij sui. tu cui9 munere talis erat ꝯtẽnẽs
et repellẽs ab auxilio tuo. Nequaq̃z dñe ỹmo
vero aderas ⁊ exaudiebas. ⁊ faciebas ordine q̃
predistinaueras esse faciendũ. Absit vt tu falle
res eam in illis visiõib9 ⁊ responsis tuis que iã
cõmemoraui ⁊ que non cõmemoraui. que illa fi
deli pectore tenebat. ⁊ semꝑ orans tanq̃z cyro
grapha tua ingerebat tibi. Dignaris em̃ qm̃ in
seculũ mia tua eis quib9 omnia debita dimittis
eciã promissiõib9 tuis debitor fieri. Recreasti
ergo me ab illa egritudine. ⁊ saluũ fecisti filiũ
ancille tue tũc interim corꝑe. vt essz cui salutem
meliorẽ atq̧ certiorẽ dares Et iungebar eciam
rome tũc fals illꝭ atq̧ fallẽtib9 scis. non em̃ tm̃
auditorib9 eoꝝ quoꝝ i nũero erat ec̃ is in cui9
domo egrotauerã ⁊ cõualuerã. s; eis ec̃ q̃s elcõs
vocãt Adhuc ei m̃ videbat̃ nõ eẽ nos qui pecca

mus · ꝫ nescio q̃z aliã in nob̃ peccare naturã Et
delectabat supbiã meã extra culpã eē · ⁊ cũ ali
q̃d mali fecissem nõ ↄfiteri me fecisse vt sanares
aiam meã qm̃ peccabat tibi · ꝫ excusare eã ama
bam · ⁊ accusare nescio q̃d aliud qđ mecũ essē
et ego nõ essem · Verꝫ ãt totũ ego erã · ⁊ aduer
sũ ipietas mea me diuiserat · ⁊ erat pctm̃ insana
bili⁹ quo me pctõrez eē nõ arbitrabar · ⁊ exec̃
bilis iniq̃tas te de⁹ oipotẽs te a me ad pniciẽ me
am q̃z me a te i salutẽ malle supari · Nõdũ ergo
posueras custodiã ori meo · ⁊ ostiũ continẽtie c̃
cũ labia mea · vt nõ declinaret cor meũ in verba
maligna ad excusãdas excusatões in pctis cũ
hoib⁹ opantib⁹ iniq̃tatez · ⁊ ideo adhuc cõbina
bar cũ elc̃is eorꝫ · Sed tñ iã desperans i ea falsa
doctrina me posse proficē eaipa q̃b⁹ si nil meli⁹
repirẽ ↄtẽtus eē decreuerã · iã remissi⁹ negligẽti⁹
q̃z retinebã · Etenĩ suborta ē eciã mihi cogitatõ
prudẽtiores illos fuisse ceteris phos quos acha
demicos appellãt q̃ de oib⁹ dubitandũ eē censu
erãt · nec aliquid veri ab hoie ↄphendi posse de
creuerãt · Ita enim ⁊ mihi liquido sensisse vide
bantur · vt vulgo habentur eciam illorum inten
tionem nõdum intelligenti Nec dissimulaui eun
dem hospitẽ meũ reprimere a nimia fiducia quã
sensi eũ habere de reb⁹ fabulosis quib⁹ manichei
libri pleni sunt · Amicicia tñ eorꝫ familiarius vte
bar · q̃z ceterorꝫ hoim qui in illa heresi nõ fuissent

Nec eam defendebã pristina animositate · ꝫ ta
mẽ familiaritas eoꝝ plures eñ eos roma occul
tat pigrius me faciebat aliud q̃rere · ꝑsertim de
sperantẽ in ecc̃a tua dñe celi ⁊ terre creatoꝛ om
niũ visibiliũ et inuisibiliũ posse inueniri veꝝ vn
de me illi auerterãt · Multũq; mihi turpe videba
tur credere figuram te habere humane carnis · ⁊
membroꝝ nostroꝝ liniamẽtis corporalib⁹ ter
minari · ⁊ quoniaʒ cũ de deo meo cogitare vellẽ
cogitare nisi moles corpoꝝ nõ noueram neq; ei
videbat᷑ mihi esse quicq̃ʒ ꝙ tale nõ essʒ · hec ma
xima ⁊ ꝓpe sola causa erat ieuitabil' erroris mei
Hinc eñ ⁊ mali substãtiam quãdam credebaʒ
esse talem et habere suam molem tetram et defoꝛ
mem · siue crassam quã terram dicebãt · siue tenu
em atq; subtilem sicuti est aeris corp⁹ · q̃m ma
lignam mentẽ per illam terram repentem imagi
nãtur · Et quia deũ bonũ nullam malã naturaʒ
creasse qualiscũq; me pietas credere cogebat ·
constituebam ex aduerso sibi duas moles vtrã
q; infinitam · sed malaʒ angusti⁹ · bonam gran
dius · ⁊ ex hoc initio pestilẽtioso me cetera sacri
legia sequebãtur · Cum enim conaretur anim⁹
me⁹ recurrerẽ in catholicam fidem repcutiebar ·
quia nõ erat catholica fides q̃ʒ esse arbitrabar Et
magis pius mihi videbar · si te deus me⁹ cui cõfi
tent᷑ ex me miserationes tue vel ex ceteris ꝑtib⁹
infinitũ crederez · q̃ʒq̃ʒ ex vna q̃ tibi moles mali

opponebatᷣ cogerer finitū fateri · q̄z si ex oib⁹ ptī
b⁹ in corpis hūani forma te opinabar finiri Et
meli⁹ mihi videbar credere nullū malū te creasse
qđ mihi nescienti nō solū aliq̄ sbā ſ; etiā corpea
videbatᷣ · quia ꝛ mentē cogitare nō nouerā nisi
eā subtile corp⁹ esse qđ tn̄ p loci spacia diffū de
retᷣ abs te · q̄m credere abs te esse qualē putabaz
naturā mali · Ipsum q̄ꝫ saluatorē nostꝝ vnige
nitū tuū tanq̄z de massa lucidissie molis tue por
rectū ad nr̄am salutē ita putabaz · vt aliud de il
lo nō crederem · nisi qđ possem vanitate imagia
ri · Talē itaq̄ꝫ naturā eius nasci nō posse de ma
ria v̾gine arbitrabar · nisi carne concerneretᷣ Con
cerni aūt ꝛ non inq̄nari nō videbaz · quod mihi
tale figurabā · Metuebam itaq̄ꝫ credere in carne
natū · ne credere cogerer ex carne inq̄natū · Nūc
spiritales tui blāde ꝛ amantᷣ ridebūt me · si has
cōfessiones meas legerint · Sꝫ tamē talis erā ·
Deinde que illi in scripturis tuis repꝓhendebant
defendi nō posse existimabā sed aliquādo sane
cupiebaz · cum aliquo illoꝝ libroꝝ doctissimo
conferre singula · et experiri quid inde sentiret ·
Iam enī helpidij cuiusdā aduersus eosdem ma
nicheos corā loquētis ꝛ differētis sermones · eti
am apud carthaginē mouere me ceperāt · cū ta
lia de scripturis ꝓferret quib⁹ resisti non facile
posset · ꝛ ibecilla mihi rn̄sio videbatᷣ istoꝝ · Quā
quidē nō facile palā ꝓmebāt · sed nob secreti⁹ ·

cū diceret scp̄turas noui testamēti falsatas fuisse
a nescio qb⁹ q̄ iudeoꝝ legem iserē xp̄iane fidei
voluerūt· atq₃ ipsi icorrupta exēplaria nulla ꝓ
ferrēt· Sʒ me maxie captū ꝛ offocatū q̄dāmō
depmebāt corꝑalia cogitātē moles ille· sub qui
b⁹ anhelās in aurē tue veritatis liq̄dā ꝛ simplicē
respirare nō poterā· ¶ Sedulo ergo agē ceperā
ꝓpt' qd' venerā vt docerē rome artē rethoricā· ꝛ p̄
us domi ꝯgregare aliq̄s q̄bus ꝛ ꝑ q̄s inotescē ce
perā· ꝛ ecce ꝯgnosco alia rome fieri q̄ nō patie
bar in affrica Nā reuera illas euersiones a ꝑditis
adolescētib⁹ ibi nō fieri manifestatū ē mihi Sʒ
subito iquiūt ne mercedē mg̃ro reddāt· ꝯspirāt
multi adolescētes ꝛ trāsferūt se ad aliū des'tores
fidei: ꝛ q̄b⁹ p̄ pecunie caritate iusticia vilꝭ ē Ode
rat eciā istos cor meū q̄zuis nō ꝑfcō odio· Qd'
eni ab eis passurus erā magis oderā fortasse· q̄ʒ
eo ꝙ cuilibʒ illicita faciebant· Certe tn̄ turpes
sūt tales ꝛ fornicant' abs te amādo volatica ludi
bria tēpoꝝ ꝛ lucꝝ luteū· qd' cū apprehēdit' ma
nū inq̄nat· ꝛ āplectēdo mūdū fugientē ꝛ ꝯtēp
nēdo te manentē· ꝛ reuocantē· ꝛ ignoscentē rede
unti ad te meretrici anime hūane· Et nūc tales
odi prauos ꝛ distortos q̄zuis eos corrigēdos di
ligam· vt pecunie doctrinā ipsam quā discunt
preferāt· ei vero te deū veritatē ꝛ vbertatem cer
ti boni ꝛ pacem castissimā· Sed tūc magis eos
pati nolebā malos ꝓpt' me· q̄ʒ fieri ꝓpt' te bonos

volebā. Itaqȝ postea qȝ missum est a mediola
no romā ad pfectū vrbis vt illi ciuitati rethori
ce magister ꝓuideret impertita etiā euectōe pub
lica egoipse ambiui p eosdem ipsos manicheos
vanitatib9 ebrios quib9 vt carerē ibam sed vtri
qȝ nesciebam9. vt dictione ꝓposita me ꝓbatū
pfcūs tūc symmac9 mitteret. Et veni mediola
nū ad ambrosiū epm in optimis notū orbi terre
piū cultorē tuū. cui9 tunc eloquia strēnue mini
strabāt adipem frumēti tui. et leticiam olei. et so
briam vini ebrietatē populo tuo. Ad eū aūt du
cebar abs te nesciēs. vt p eū ad te sciēs ducerer
Suscepit me paterne ille hō dei et pegrinatōez
meā satis epāliter dilexit. Et eum amare cepi.
pmo quidem non tanqȝ doctorē veri qd in ecclia
tua prorsus desperabā. sed tāqȝ hoiem benignū
in me. Et studiose audiebā disputantem in po
pulo. nō intentione q debui. sed qsi explorans
ei9 facundiā vtrū cōueniret sue fame. an maior
minor ve pflueret qȝ pdicabat. Et verbis ei9 sus
pendebar intētus. rerū aūt incuriosus et contēptor
astabā et delectabar suauitate sermonis. qȝqȝ
eruditioris. min9 tñ hylarescētis atqȝ mulcētis
qȝ fausti erāt. qd attinet ad dicendi modū. Ce
terū rerū ipsarū nulla coparatio. Nā ille p maniche
as fallacias aberrabat. iste autē saluberrime doce
bat salutē. Sȝ longe ē a peccatorib9 salus. qlis
ego tūc aderā et tñ ꝓpinquabā sensim et nesciēs

Cũ enim nõ satagerẽ discere q̃ dicebat · sed tñ
quẽadmodũ dicebat ea audire · mihi quippe iã
desperãti ad te viaz patere hoĩni inanis cura re
mãserat · h̃ veniebat in aĩm meũ siľ cũ verƀ que
diligebã res eciã quas negligebã · Neqꝫ eñ ea
dirimẽ poterã · Et dũ cor apirẽ ad excipiẽdum
q̃ꝫ diserte dicẽt · ꝑiter intrabat ⁊ q̃ꝫ vere diceret
gradati q̃dẽ · Nã p̃mo eciaz ipa defendi posse mĩ
iã ceperũt videri : ⁊ fidẽ catholicã ꝓ q̃ nil posse di
ci aduersus oppugnãtes manicheos putaueraz ·
iã nõ ipudent̃ asseri existimabã · maxie audito
vno atꝫ altero ⁊ sepi⁹ enigmate soluto de scrip
turis veterib⁹ de spũali intellectu vbi cũ ad lrãz
accipere occidebar spiritalit̃ Itaqꝫ plerisqꝫ illo
rũ librorꝝ expositis locis · iã rep̃hendebã despe rã
tionẽ meã · illã dũtaxat q̃ crediderã legẽ ⁊ ꝓphe
tas detestãtib⁹ atqꝫ irridẽtib⁹ resisti oio nõ posse
Nec tamẽ ideo iam mihi catholicã viam tenẽdaz
esse sentiebã · quia ⁊ ipsa poterat habere doctos
assertores suos qui copiose ⁊ non absurde obie
cta refellerẽt. nec ido iam dãnandũ illud qđ te
nebam · quia defensionis ꝑtes equabant̃ · Ita
enim catholica nõ mihi victa videbat̃ · vt nõdũ
etiam victrix appareret Tũ vero fortit̃ intẽdi aĩ
mũ · si q̃uo possem certis aliquib⁹ documẽtis ma
nicheos cõuincere falsitatis : Quod si possem spi
ritalẽ substantiã cogitare · statim machinamẽ
ta illa oĩa soluerentur · ⁊ abicerentur ex animo

meo· sed nõ poterã· Verũptñ de ipso mũdi hu
ius corpe omniq3 natura quã sensus carnis attin
geret· multo pbabiliora plerosq3 sensisse pħos
magis magisq3 consideràs atq3 cõparans iudica
bã· Itaq3 achademicoꝝ more sicut existiman
tur dubitãs de omnibꝫ atq3 int oĩa fluctuans·
manicheos quidẽ relinquẽdos esse decreui· nõ ar
bitrãs eo ipso tpe dubitatõnis mee in illa secta
mihi pmanẽdũ esse· cui iam nõ nullos pħos p̃
ponebã· quib9 tamẽ pħis qđ sine noie salutari
xpi essent· curationẽ lãguoris aĩe mee cõmittere
oĩno recusabã· Statui ergo tã diu esse cathecu
min9 in catholica ecc̃a· mihi a pentibꝫ cõmẽda
ta· donec aliq̃d certi eluceret· quo cursum dirige
rem·

Expliciũt cõfessionũ bti augusti epi lib q̃nt9

Incipit liber sextus·

SPes mea a iuuentute mea vbi mihi
eras· ꝛ quo recesseras? An vero tu nõ
feceras me· ꝛ discreueras me a q̃drũ
pedib9 ꝛ volatilib9 celi? Sapientio
rem me feceras· et ambulabã per tenebras et lu
bricũ· Et querebã te foris a me ꝛ nõ inueniebã
deũ cordis mei· et veneraꝫ in pfundũ maris· ꝛ
diffidebã ꝛ desperabã de inuentõe veri Iã vene
rat ad me mat pietate fortis terra mariq3 me sẽ
quẽs· ꝛ in picul oĩbꝫ de te secura· Nã ꝛ p ma
rina discrimia ipõs nautas ꝯsolabat: a quibus

rudes abissi viatores cū pturbant⁹ ɔsolari solēt. polliceńs eis puētionē cū salute q₂ hoc ei tu p visū polliciāt⁹ eras. Et iuenit me piclitātē q̄dē ḡuiter despatōe idagādē vitatis. ꝫ tñ ei cū idicassē nō me q̄dē iā eē manicheū ꝫ neq₃ catholicū xp̄ianū iā q̄si inopiatū aliq̄d audierit exiliuit leticia cū iā secura fiēt ex ea pte miserie mee in q̄ me tāq̄₃ mortuū ꝫ resuscitandū tibi flebat ⁊ fētro cogitatōis efferēbat. vt dicēs filio vidue. iuuenis tibi dico surge. ⁊ reuiuiscēt ⁊ icipet loq̄. ⁊ reddēs illū mr̄i sue: Nulla ēgo turbulēta exultatōe trepidauit cor ei⁹. cū audissꝫ ex tāta pte iā factū ꝙ tibi q̄tidie plāgebat vt fiēt. vitatē me nōdū adeptū ꝫ falsitati iā ereptū immo vō q₂ certa erat et qđ restabat te daturꝝ q̄ totū ꝓmiseras placidissime ⁊ pectoē pleno fiducie rn̄dit m̄i credē se in xp̄m. ꝙ p̄usq̄₃ de hac vita emigret me visura essꝫ fidelē catholicū. Et hoc q̄dē m̄i. Tibi āt fons misericordiaꝝ p̄ces ⁊ lac̄mas deńiores. vt accelerares adiutoriū tuū ⁊ illūinares tēbras meas. et studiosi⁹ ad ecc̄iam currē. ⁊ in ābrosij ora suspēdi ad fontē saliētis aq̄ in vitā eternā. Diligebat autē illū sicut angelū dei. eo ꝙ p illum cognouerat me interim ad illā āciṗitē fluctuationē iam esse pductū: per quā trāsituꝝ me ab egritudine ad sanitatē intercurrēte artiori periculo q̄si per accessionē quā creticā medici vocāt certa p̄sumebat Itaq₃ cū ad memorias sanctoꝝ sicut in

affrica solebat pultes ⁊ panem ⁊ merū attulissꝫ atqꝫ ab ostiaria ꝓhiberet᷑ · vbi hoc epm vetuis se cognouit tam pie atqꝫ obediēt᷑ amplexa ē · vt ipse mirarer q̄ꝫ facile accusatrix poti⁹ consue tudinis sue quā disceptatrix illius ꝓhibitōis effecta sit · Non enī obsidebat spiritū ei⁹ vinolē tia eāqꝫ stimulabat in odium veri amoꝛ vini · si cut plerosqꝫ mares ⁊ feminas qui ad canticū so brietatis · sicut ad potionē aquatā madidi nau seāt · Sed illa cū attulisset canistꝛꝫ cū solēnibꝰ epul᷑ ꝑgustādis atqꝫ largiēdis pl⁹ eciā q̄ꝫ vinū potillū ꝓ suo palato satis sobrio tēpatū vn̄ dig natione sumeret nō ponebat · ⁊ si multe essent q̄ illo mō videbant᷑ honorāde memoꝛie defuncto rū · idēipsū vinū qđ vbiqꝫ poneret circūferebat quo iā nō solū aq̄tissimo · ſꝫ eciā tepidissimo cum suis pn̄tibꝰ ꝑ soꝛbicōes exiguas ꝑtiret᷑ · qꝛ pie tatē ibi q̄rebat non voluptatē · Itaqꝫ vbi cōpit a ꝑclaro ꝓdicatoꝛe atqꝫ antistite pietatis ꝑcep tū esse ista nō fieri nec ab eis qui sobrie facerēt · ne vlla occasio se ingurgitādi daret᷑ ebrios · ⁊ qꝛ illa q̄si ꝑntalia supstitioni gētiliū essent simi lima · abstinuit se libentissime · ⁊ ꝓ canistro ple no terrenis fructibꝰ plenū purgatioꝛibus votis pect⁹ ad meōꝛias martirꝫ afferre didicerat · vt et qđ possꝫ daret egētib⁹ · ⁊ sic dicatio dnīcī coꝛ poꝛis illic celebraret᷑ · cui⁹ passionis imitatione imolati ⁊ coꝛonati sūt martires Sꝫ tn̄ vidꝛ mī

dñe deus meus ⁊ ita ē in ɔspcū tuo de hac re cor
meū · n̄ facile fortasse de hac āputāda ɔsuetudi
ne mrēm meaꝫ fuisse cessurā · si ab alio ꝓhiberet̃
quē non sicut ambrosiū diligebat · ⁊ quē ꝓpter
salutē meā maxime diligebat · eā vero ille ꝓpter
eiꝰ religiosissimā ɔūsationē q̃ in bonis opibꝰ tā
feruēs spū frequētabat eccāꝫ · ita vt sepe erūpe
ret cū me vidēt in eiꝰ p̄dicationeꝫ · ḡtulās m̄ ꝙ
talē mrēm haberē · nesciēs q̄lē illa me filiū q̄ du
bitabā de illis omnibꝰ · et inueniri posse viam vi
te minime putabā · Nec iam ingemiscebā oran
do vt subuenires mihi · sed ad querendū intētus
et ad disserendū inquietꝰ erat animꝰ meus Ip
sumq; ambrosiū felicē quendā hoīeꝫ scd̄m secu
lum opinabar · quē sic tāte ptātes honorarēt · ce
libatus tm̄ eius mihi laboriosus videbat̃ Quid
autē ille spei gerēt · et aduersus ipsiꝰ excellētie
temptamēta quid luctaminis haberet · quid ve
solaminis in aduersis · ⁊ occultū os eius qd̄ erāt
in corde eiꝰ q̄ꝫ sapida gaudia de pane tuo rumi
naret · nec conicē nouerā nec exptꝰ eram nec il
le sciebat estus meos nec foueam periculi mei ·
Non em̄ querē ab eo poteram qd̄ volebā sicut vo
lebā · secludentibꝰ me ab eius aure atq; ore · ca
teruis negociosoꝝ hoīm · quoꝝ infirmitatibus
seruiebat Cū q̄bꝰ quādo nō erat · qd̄ ꝑ exiguū
temporis erat aut corpꝰ reficiebat necessarijs su
stentacul̃ aut lectione animū Sed cū legebat

oculi ducebant᷑ per paginas · ⁊ cor intellectuꝫ
rimabat᷑ · vox autē et lingua quiescebāt Sepe
cum adessem⁹ · non eñ vetabat᷑ quisq̄ȝ ingredi
aut ei venientes nūciari mos erat · sic eum legētem
vidim⁹ tacite aliter nunq̄ȝ · Sedentesq̄ȝ in diutur
no silētio · quis eñ tam intēto esse oneri auderet
discedebam⁹ ⁊ coniectabam⁹ eū paruo ipō tpe qđ
reparāde mēti sue nāciscebat᷑ feriatū ab strepitu
cāꝝ alienaꝝ nolle ī aliđ auocari ⁊ cauē fortas
se ne auditore suspēso ⁊ ītēto si q̄ obscuri⁹ posuis
set ille q̄ȝ legerat · ⁊ iā exponē esset necesse · aut
de aliquib⁹ difficiliorib⁹ disceptare questioni
bus atq̄ȝ huic operi temporibꝫ impēsis min⁹ q̄ȝ
vellet voluminū euolueret · quāq̄ȝ ⁊ causa seruā
de vocis que illi facillime obtūdebat᷑ poterat esse
iustior causa tacite legēdi · quoq̄ȝ tamen animo
id ageret · bono vtiq̄ȝ ille vir agebat sed certe mi
hi nulla dabat᷑ copia sciscitādi que cupiebam
de tam sancto oraculo tuo pectore illi⁹ · nisi cū
aliquid breuiter esset audiendū · Estus aūt illi
mei ociosum eū valde cui effūderent᷑ requiebāt
nec vnq̄ȝ inueniebāt Et eū quidē in populo ver
bum veritatis recte tractantē omni die dominico
audiebam · ⁊ magis magisq̄ȝ mihi cōfirmabat᷑
oēs ꝯfutaꝝ calūpniaruꝫ nodos quos illi decepto
res nostri aduersus diuinos libros innectebant
posse dissolui · Vbi vero eciam cōperi ad imagi
nem tuam hominē a te factum ab spiritalibus

filijs tuis quos de mr̄e catholica p̄ grām regenera
sti nō sic intelligi vt hūani corpis for̄ te termia
tū crederet atq; cogitaret. q̄zq̄m quō se hrēt spi
ritał sba ne q̄dez temuiter atq; i enigmate suspi
cabar tamē gaudēs erubui non me tot ānos ad
uersus catholicā fidem. ƺ ɔtra carnaliū cogitatoꝝ
figmēta latrasse. Eo quippe temerarius ⁊ ipiꝰ
fuerā. q̄ ea q̄ debebā q̄rēdo discē accusando dix
erā Tu em̄ altissie ⁊ ꝓxie. secretissime ⁊ p̄ntissie
cui mēbra nō sunt alia maiora ⁊ alia minora. ƺ
vbiq; totus es ⁊ nusq̄z locoꝝ es. non es vtiq;
forma ista corpea. tn̄ fecisti hoiem ad imaginē
tuā. ⁊ ecce ipse a capite vsq; ad pedes in loco ē
Cū ergo nescirē quō hec subsistēt imago tua.
pulsās ꝓponerē quō credēdū essz. nō insultās op
ponerē q̄re ita creditū essz. Tāto igit̄ acrior cu
ra rodebat intima mea quid certi retinerē quāto
me magis pudebat tādiu illusum ⁊ deceptū pro
missiōe ceteroꝝ puerili errore ⁊ aiositate tā mul
ta icerta q̄si certa garrisse. Qd em̄ falsa eēnt. po
stea mihi claruit. Certū tn̄ erat q̄ incerta eēnt.
et a me aliqn̄ ꝓ certis hita fuissent cū catholicaz
tuā cecis ɔtētionibꝰ accusarē. ⁊ si nondū cōptā
vt vera docentē. nō tn̄ ea docentē q̄ grauit̄ accusa
bā. Itaq; ɔfundebar ⁊ cōuertebar ⁊ gaudebā
deus meꝰ. q̄ ecc̄a tua vnica corpꝰ vnici tui q̄ nı̄
nomē xp̄i infanti ē inditū nō sapēt infantiles nu
gas. neq; hoc hrēt in doctrīa sua sana. q̄ de cre

atorē oīm in spaciū locī q̄zuis sūmū et amplum tñ vndiq; terminatū mēbrorum hūanorum figura cō trudēt. Gaudebā etiā q vetera scripta legis et pphāru iā nō illo oculo mihi legēda pponerent̄ q̄ ātea videbant̄ absurda. cū arguebā tāq̄ ita sentiētes scōs tuos. Verū aūt nō ita sentiebāt. Et tāq̄ regulā diligētissime cōmēdaret. sepe in pplaribo smonibo suis dicētē ābrosiū let? audie bā. littera occīdit spūs aūt viuificat. cū ea q̄ ad litterā puersitatem docere videbant̄ remoto misti co velamēto spiritaliter aperiret. nō dicēs quod me offenderet. q̄zuis ea diceret que vtrum vera essent adhuc ignorarem. Tenebam em̄ cor me um ab omni assentiōe timens p̄cipiciū. et suspen dio magis necabar. Volebā em̄ eorum que nō viderē ita me certum fieri. vt cert? essem q septē et tria decem sunt. Neq; em̄ tam insan? eram vt ne hoc quidem putarē posse cōprehendi. s; sicut hoc ita cetera cupiebā. siue corpalia que coram sensibus meis nō adessent. siue spiritalia de qui bus cogitare nisi corpaliter nesciebā. Et sanari credēdo poterā. vt purgatior acies mētis mee di rigeret̄ aliquo mō in veritatē tuam semp manē tem et ex nullo deficientē. sed sicut euenire asso let vt malū medicū exptus etiā bono timeat sē cōmittere. ita erat valitudo aīe mee. Que vtiq; nisi credendo sanari non poterat. et ne falsa crede ret curari recusabat. resistens manibus tuis qui

medicamēta fidei cōfecisti et aspersisti sup mor
bos orbis terrarum. et tantā illis auctoritatē tribu
isti. Ex hoc tamē q̄ꝫ iam ppōnēs doctrinam ca
tholicam modesti⁹ ibi minimeq; fallaciter sentie
bā iuberi vt crederet̄ qd non demōstrabat̄. siue
esset quid. sed cui forte nō esset. siue nec q̄d esset
qm̄ illic temeraria polliciatiōe sciētie credulita
tem irrideri. et postea tam multa fabulosissima
et absurdissima. quia demōstrari non poterant cre
denda ipari. Deinde paulatim tu dñe manu mi
tissima et misericordissima ptractās et cōponens
cor meū cōsiderāti q̄ꝫ innūerabilia crederem q̄ nō
viderē. neq; cum gererētur affuissem. sicut tam
multa in historia gentiū. tam multa de locis at
q; vrbibus q̄ non viderā. tā multa amicis tā mul
ta medicis. tam multa hoibus alijs atq; alijs q̄
nisi crederent̄ oio i hac vita nil agerem⁹. postre
mo q̄ꝫ inconcusse fide fixū retinerē de quib⁹ parē
tibus ortus essem. qd scire nō possem. nisi audi
endo credidissem. psuasisti mihi nō q̄ crederēt li
bris tuis q̄s tāta in oibus fere gētibꝫ aucte fun
dasti. sz q̄ nō crederēt eē culpādos. nec audien
dos eē. si q̄ forte mihi dicerēt vn̄ scit illos libros
vni⁹ veri et veracissimi dei spū eē hūano gn̄i mistra
tos. Idipsū ei maxie credēdū erat. qm̄ nulla pu
gnacitas calūpniosarum q̄stionū per tā multa q̄ le
gerā int se cōfligentiū phorum extorq̄re mihi potu
it: vt aliqn̄ nō crederē te eē q̄cq̄d esses posses qd

ego nescire aut ãministratõez rez hũanaz ad te ptiné. Sz id credebã aliqñ robustius aliquã do exili⁹. sp tñ credidi ⁊ eẽ te ⁊ curã nr̃i gere. eẽ ãã si ignorabã vel q̃d sentiendũ essz de substã tia tua. vel q̃via duceret ã reducẽt ad te Ideoq₃ cũ essem⁹ ĩfirmi ad inueniẽdã liq̃da rõe veritatẽ et ob hoc nob opus essz auctoritate sanctaz lit teraz. iam credere ceperã nullo modo te fuisse tri buturũ tam excellentẽ illi scripture per oẽs iam terras auctoritatẽ. nisi ⁊ per ipsam tibi credi. ⁊ per ipsam te queri voluisses. Iam enĩ absurdita tem que me in illis litteris solebat offẽdere. cuz multa ex eis ꝓbabiliter exposita audissem. ad sacramentoz altitudinẽ referebã. Eoq₃ mihi il la venerabilior ⁊ sacrosancta fide dignior appa rebat auctoritas quo ⁊ oib⁹ ad legendũ esset ĩ promptu. ⁊ secreti sui dignitatẽ in itellcũ ꝓfun diore suaret. verb aptissimis ⁊ hũillimo gñe lo quẽdi se cũctis pbens. ⁊ exercẽs intentõez eoz qui nõ sũt leues corde: ⁊ vt excĩpet oẽs popula ri sinu. ⁊ p angusta foramina paucos ad te trai cẽt. multo tñ plurẽs q̃z si nec si tãto apice aucto ritatis emineret nec turbas gremio sancte hũili tatis hauriret. Cogitabã hec ⁊ aderas mihi. sus pirabã ⁊ audiebas me. fluctuabaz ⁊ guberna bas me Ibã pviã sc̃li latã. nec deserebas Inhi abã honorib⁹ lucris ꝯiugio. ⁊ tu irridebas Pa tiebar in eis cupiditatib⁹ amarissimas difficul

tatēs · tē ꝓpicio tātomagis q̃ntomīnꝰ finebas mī
dulcescē q̃cq̃d nō eras tu · Vide dn̄e cor meū · q̄
voluisti vt hoc recordarer ⁊ ꝯfitēr tibi · nūc tibi
inhereat aīa mea · q̃ꝫ de visco tā tenaci mortis ex
uisti Quā misera erat · ⁊ sensū vulneris tu pūge
bas · vt relictis oībꝫ ꝯūteret' ad te q̄ es sup̲ oīa ·
et sine q̄ nulla eēnt oīa · ꝯūteret' ⁊ sanaret' Quā
ergo miƀ erā · ⁊ q̄uo egisti vt sentirē iseriā meā
Die illo q̄ cū parē recitare ip̲atori laudes q̄bus
pl'a mētirer · ⁊ mētiēti faueret' ab sciētibꝰ easq̃ꝫ
curas ānhelaret cor meū · ⁊ cogitatōm tabificaꝝ
febribus estuaret · trāsiēs p̲ vicū q̄ndā mediola
nēsem aīaduūti pauperē mēdicū · iā credo saturꝝ ·
iocantē atq̃ꝫ letātē · ⁊ igemui · Et locutꝰ fui cum
amicis q̄ mecū erāt multos dolores isaniaꝝ nr̄aꝝ
qꝛ oībꝰ talibus conatibꝰ nr̄is q̃libꝰ tūc labora
bā sb̄ stimul' cupiditatū · trahēs ifelicitatis mee
sarcinā ⁊ trahēdo exaggerās nl̄ vellemꝰ aliud n̄
ad securā noticiā p̲ueire · q̄ nos mēdicꝰ ille iā p̄
cessissꝫ nūq̃ꝫ illuc fortasse vēturos Qđ enī iā ille
paucul' ⁊ emēdicatis nūmul' adeptꝰ erat ad hoc
ego tā erūnosƀ ānfractibꝰ ⁊ circuitibꝰ ambiebā ·
ad leticiā scꝫ tp̲al' felicitatis · Nō enī veꝝ gau
diū hēbat · ꝫ ⁊ ego illis āmbitōibꝰ multo falsiꝰ q̄
rebā · Et certe ille letabat' · ego anxiꝰ erā Secu
rus ille · ego trepidꝰ · Et si q̄s q̃ꝫ p̲cūctaret' me
vtꝝ mallē exultare an metuē · rn̄derē exultare ·
Rursus si interrogaret · vtꝝ me talē mallē q̄lis

ille. an q̃lis ego tūc essem. meipsm curis timori
b⁹ q₃ ɔfectū eligerē. s₃ puersitate nunquid verita
te? Neq₃ enī eo me p̄ponē illi debā q̄ doctior erā
qm̄ nō inde gaudebā. s₃ placē inde q̄rebā hoīb⁹
nō vt eos docerē. s₃ tantū vt placerē. Propterea
et tu baculo discipline tue ɔfrigebas ossa mea
¶ Recedāt ergo ab anima mea. qui dicūt ei:
interest vnde quis gaudeat. Gaudebat mēdic⁹
ille vinolētia. tu gaudere cupiebas gloria Qua
gloria dn̄e? Que nō est in te. Nam sicut verum
gaudiū non erat. ita nec illa vera gloria. ⁊ am
plius vertebat mentē meā Et ille ipsa nocte di
gestur⁹ erat ebrietatem suā. ego autē cum mea
dormierā ⁊ surrexeram ⁊ dormitur⁹ ⁊ surrectu
rus erā. Vide quot dieb⁹. Interest vo vn̄ quis
gaudeat scio ⁊ gaudiū spei fidel' incorpabilit̄
distat ab illa vaītate. s₃ ⁊ tūc distabit int̄ nos
Nimirū quippe ille felicior erat. non tm̄ q̄ hilari
tate pfundebat' cum ego curis euiscerarer. verū
etiā q̄ ille bene optando acquisiuerat vinū. ego
aūt mentiēdo querebā cypbū. Dixi tūc mul
ta in hac sentētia caris meis Et sepe aduertebā
in his quō mihi esset. ⁊ inueniebam male mihi
esse. ⁊ dolebam ⁊ cōduplicabā ipsum male. Et
si quid irrisisset₃ psperum tedebat acepphendere.
q₂ pene p̄usq̄₃ teneret' auolabat. Cōgemisceba
m⁹ in his q̄ simul amice viuebam⁹ Et maxie ac
familiarissie cū alipio ⁊ nebridio ista colloq̄bar

quorū alipius ex eodez quo ego eram ort⁹ mu
nicipio parentibꝰ p̄matibꝰ municipalib⁹ me mi
nor natu. Nam ⁊ studuerat apud mecū in nr̄o
docere cepi oppido ⁊ postea cartagine. ⁊ dilige
bat multuz me. ꝙ ei bonus ⁊ doctus viderer. et
ego illum ꝓpter magnā v̓tutis indolem. q̄ in nō
magna etate satis eminebat. Gurges tamē mo
rum carthaginēsiū quibꝰ nugatoria feruēt spe
ctacula obsorbuerat eū. ⁊ insania circēsiū. Sed
cū in eo miserabilit̄ volueret̄. ego autē rethoricā
ibi ꝓfessus publica scola vterer. nōdū me audie
bat vt magistꝝ. ꝓpter q̄ndā simultatē q̄ int̄ me
et prēm ei⁹ erat exorta. Et ꝯperā ꝙ circū exicia
bilit̄ amaret ⁊ g̃uit̄ āgebar. ꝙ tātā spē ꝑditu
r⁹ vel eē ꝑdidisse m̄ videbat̄. Sz mouēdi eū ⁊ ali
q̄ coherc̄oe reuocādi nulla erat copia. vel amicicie
beniuolētia. vel iure magisterij. putabā ei eū de
me cū prē sentire. ille v̓o nō sic erat. Itaqꝫ post
posita in hac re prīs volūtate salutare me cepi
veniēs in auditoriū meū ⁊ audire aliq̄d ⁊ abire.
¶ Sed enī de memoria mihi lapsū erat agē ci
illo. ne vanorꝝ ludorꝝ ceco ⁊ p̄cipiti studio tā b
nū interimeret ingeniū. Verꝝ autē tu dn̄e. q̄ p
des gubernacul̄ oīm q̄ creasti. nō eū oblit⁹ eās
futurꝝ int̄ filios tuos antistitē sacramēti tui. E
vt apte tibi tribueret̄ ei⁹ correptio ꝑ me quide
illā ꝫ nescientez opat⁹ es. Nā quodā die cū s
derē loco solito. ⁊ corā me adeēnt discipuli vei

salutauit·sedit·atq; in ea q̄ agebāt᷑ intēdit anī
mū· Et forte lectio in manib⁹ erat· q̄z dū expo
nerē ⁊ oportune mihi adhibēda videret᷑ similitu
do circēsiū· q̄ illud qd̓ insinuabā ⁊ iocūdi⁹ ⁊ pla
ni⁹ fiēt· cū irrisiōe mordacī eoꝝ q̄s illa captiuaſ
set insania· Scis tu de⁹ noster· q̄ tūc de alipio
ab illa peste sanādo nō cogitauerī· At ille in se
rapuit· meq; illud non nisi ꝓpter se dixisse credi
dit· Et qd̓ alius acciꝑet ad succēsenduz mihi·
accepit honest⁹ adolescēs ad succēsendū sibi et
ad me ardenti⁹ diligendū· Dixeras enī tu iam
olim· ⁊ innexueras lr̄is tuis Corripe sapientez·
et amabit te· At ego illū non corripuerā· Sed
vtēs tu oībus ⁊ sciētibus ⁊ nesciētibus ordine
quo nosti· ⁊ ille ordo iustus ē· de corde ⁊ ligua
mea carbones ardētes opatus es· quibus mentē
bone spei adureres tabescentē ac sanares· Tace
at laudes tuas qui miserationes tuas nō conside
rat· que tibi de medullis meis cōfitent᷑· Etenim
ille post illa v̓ba ꝓripuit se ex fouea tam alta q̄
libent᷑ demergebat᷑· et cum mirabili volupta
te cecabat᷑· Et excussit animū forti tꝑantia· et
resilierunt oēs circensiū sordes ab eo· ampliusq;
illuc nō accessit· Sed deinde prēm reluctantem
euicit· vt me magistro vteret᷑· Cessit ille: atq;
cōcessit· Et audire me rursus incipiēs illa mecuz
supstitiōe inuolutus est· amās in manicheis su
stentationē continētie quā verā ⁊ germanā esse

putabā. Erat aūt illa vecors ꝛ seductoria ꝑdo
sas aias captas nondū v̓tutis altitudinē sciētes
tangere. ꝛ supficie decipi faciles. sed tñ adūbra
te simulateqꝫ v̓tutis Nō sane relinquēs incātatā
sibi a parētib⁹ terrenā viā romā ꝓcesserat vt ius
disceret. ꝛ ibi gladiatorꝝ spectaculi inhiatu i
credibili ꝛ incredibilit̄ abrept⁹ est. Cum enim
auersaret̄ ꝛ detestaret̄ talia. quidam eius ami
ci ꝛ cōdiscipuli cum forte de prādio redeūtibus
pui⁹ esset recusantem vehement̄ ꝛ resistētem fa
miliari violentia duxerūt in amphiteatꝝ crude
lium ꝛ funestoꝝ ludoꝝ dieb⁹ hec dicentē. Si
corpus meum in locum illum trahitis ꝛ ibi ↄsti
tuitis. nunqd ꝛ animum ꝛ oculos meos in illa
spectacula potestis itēdere? Adero itaqꝫ absēs
ac sic ꝛ vos ꝛ illa supabo. Quib⁹ auditis illi ni
hilo segni⁹ eū adduxerūt secū. idipsū forte ex
plorare cupiētes vtꝝ possꝫ efficere. Quo vbi vē
tum ē ꝛ sedib⁹ quibus potuerūt locati sūt. ferue
bāt oia imanissimis voluptatib⁹. Ille clausis fo
rib⁹ oculoꝝ interdixit aio ne in tāta mala pro
cederet. atqꝫ vtinā ꝛ aures obturauissꝫ. Nā quo
dā pugne casu cū clamor ingēs totius populi ve
hemēter eū pulsassꝫ. curiositate victus. ꝛ quasi
patus quicqd illud essꝫ cōtēnere ꝛ vince
re in aia q̄ꝫ ille in corpe quē cernere ↄcupiuit. ce
ciditqꝫ miserabili⁹ q̄ꝫ ille. quo cadēte fcūs ē cla
mor q̄ p ei⁹ aures intrauit. ꝛ reserauit ei⁹ luia vt

eſſet qua feriret̄ ⁊ deijceret̄ audax adhuc potiꝰ
q̃ȝ fortis animꝰ · ⁊ eo infirmior quo ꝺ ſe p̄ſump
ſerat · qui debuit de te Vt eñ vidit illum ſangui
nem immanitatē ſimul ebibit · ⁊ nõ ſe auertit · ſ;
fixit aſpectũ · ⁊ hauriebat furias ⁊ neſciebat ·
delectabat̄ ſcelere certaminis · ⁊ cruẽta volup
tate inebriabat̄ · Et nõ erat autē ille qui veneāt
ſed vnꝰ de turba ad quã venerat · ⁊ verꝰ eoꝝ ſo
ciꝰ a q̃bꝰ adductꝰ erat · Quid plura? Specta
uit · clamauit · exarſit · abſtulit inde iſaniã qua
ſtimularet̄ redire · non tñ cũ illis a quibus p̄us
abſtractꝰ eſt · ſed etiam p̄ illis ⁊ alios trehens
Et inde tñ manu validiſſima ⁊ miſericordiſſima
eruiſti eũ tu · ⁊ docuiſti nõ ſui hrē ſed tu fiduciã
ſ; lõge poſtea · Verũptñ iã hoc ad medicinaȝ fu
turã in eiꝰ memoria reponebat̄ · Nã ⁊ illud qꝺ
cũ adhuc ſtuderet · iã me audiens apud cartha
ginē · ⁊ medio die cogitaret in foro qꝺ recitatu
rus erat ſicut exerceri ſcolaſtici ſolent · ſiuiſti eũ
cõprehẽdi ab edituis fori tanq̃ȝ furem · Non ar
bitror aliã ob cãm te pmiſiſſe deꝰ noſter · niſi vt
ille vir tãtus futurꝰ iam inciperet diceret · q̃ȝ non
facile in ꝯgnoſcẽdis cauſ hō ab hoīe damnãdus
eſſet temeraria credulitate · Quippe añ tribunal
deambulabat ſolus cũ tabulis ⁊ ſtilo · Cũ ecce
adoleſcẽs q̃dã ex nũero ſcolaſticoꝝ fur verꝰ ſe
curĩ clãculo apportãs illo ñ ſentiẽte igreſſꝰ ē ad
cãcellos plũbeos q̃ vico ãgẽtario ꝺ ſup pminerẽt

et p̄pade̾ plurib̄ū cepit · Sono aūt securis audito submurmurauerūt argētarij q̄ subt̾ erāt · et mise rūt · q̄ apphenderēt quē forte iuenissent · Quorꝫ vocib⁹ auditis relicto instrumēto ille discessit · timēs ne cū eo teneret̾ Ampli⁹ aut q̄ nō videat intrantē · et exeūtē sensit · et celerit̾ vidit abeūtē · Et cām scire cupiēs ingressus ē locū: et iuētā se curī stās atꝫ admirās ꝯsiderabat · Cū ecce illi q̄ missi erāt repiūt eū solū ferentē ferꝝ cui⁹ sonitu excitati venerāt · tenēt attrahūt · ꝯgregatis inq̄li nis fori tāq̄ꝫ furē manifestū se ꝯphendisse gl̾a bant̾ et inde offerēd⁹ iudicijs ducebat̾ Sꝫ hac ten⁹ docēdus fuit Statim enī dn̄e subuenisti in nocētie · cui⁹ testis eras tu solus Cū enī duceret̾ vel ad custodiā vel ad suppliciū · fit eis obuiā · quidā architectus cui⁹ maxima erat cura pub licaꝝ fabricaꝝ Gaudēt illi eū potissimū occurris se · cui solebāt in suspicōeꝫ venire ablataꝝ rerū qꝫ perissent de foro · vt quasi tandē iam ille cog nosceret a quib⁹ hec fierēt Verꝫ autē viderat hō sepe alipiū in domo cuiusdā senatoris ad queꝫ salutandū ventitabat · statimqꝫ ꝯgnitū maū ap phensa semouit a turbis Et tāti mali cām q̄rēs quid gestū essꝫ audiuit · oēsqꝫ tumultuantes q̄ aderāt et minacit̾ fremētes iussit venire secū · Et venerūt ad domū illi⁹ adolescētis · qui rē ꝯmise rat · Puer vō erat anī ostiū et tā pūus erat · vt ni hil exide dn̄o suo metuēs facile possꝫ totū idicare

Cū eo q̄ppe in foro fuit pedissiquus puer quez
postea q̄m recoluit alipius architecto ītimauit
At ille securim demōstrauit puero querens ab
eo cui⁹ esset · q̄ cōfestim nrā inquit · Deinde int
rogatus · aperuit cetera · Sic in illā domuz trāsla
ta cā cōfusisq̄ turbis q̄ de illo triūphare iaz cepe
rāt · futurus dispēsator v̄bi tui ⁊ mltaruz in ecc̄a
tua cāꝝ examiator · expientior · īstructiorq̄ di
scessit · Hūc g° rome inuenerā · ⁊ adhesit mī for
tissio vinclo mecūq̄ mediolanū ꝑfcūs ē vt nec
me desererēt ⁊ qđ didicerat de me aliq̄d agēt ſm
votū magis pntum q̄z suū Et ibi iā assederat mi
rabili ꝯtinētia ceteris · cū ille magis miraret⁹ eos
q̄ auꝝ innocētie p̄ponerēt Tēptata q̄ ē eius ido
les · nō solū illecebra cupiditatis ſ; eciā stimulo
mortis Rome assidebat comiti largitōni ytaliā
anaꝝ Erat eo tp̄e quidā potētissim⁹ senator · cu
ius ⁊ beneficijs obstricti multi ⁊ terrore subditi
erāt · voluit sibi licere nescio q̄d ex more potētie
sue · q̄ eēt ꝑ leges illicitum · Restitit alipius ·
ꝓmissū ē p̄miū · irrisit aīo · ꝓtente mīne · calcauit
mirātibus oib⁹ īusitatā aīaz q̄ hoiez tm̄ ⁊ inume
rabilib⁹ p̄stādi nocēdiq̄ mōis · ingēti fama cele
bratū vł amicū nō optaret · ł nō formidarz ini
micū Ipē āt iudex cui cōsiliarius erat · q̄muis ⁊
ipē fieri nollet nō tñ apte recusabat · ſ; i istū cau
sā trāsferēs ab eo se nō ꝑmitti asserebat · quia ⁊
reuera si ipse faceret iste discederet · Hoc solo

autē pene electus erat studio litterario vt p̄ciībꝫ
pretoriani9 codices sibi conficiendos curaret Sꝫ
consulta iusticia deliberationez in melius vertit.
vtiliorē iudicans eq̄tatē q̄ ꝓhibebatur. q̄m ptā
tem q̄ sinebat᷑ Paruū est hoc. sed qui in ꝑuo fi
delis ē ⁊ in magno fidelis Nec vllo mō erit inane
qđ de tue veritatis ore ꝓcessit. si i iniusto mammo
na fideles nō fuistis qđ veꝝ est q̄s credet vobis
et si in alieno fideles nō fuistis. quod vestrū est
q̄s dabit vobis Tal' ille tūc inherebat mi. mecūꝫ
nutabat in ꝯsilio. quisnā esset tenēdus vite mō9
¶ Nebridius etiā q̄ relicta pr̄ia. vicina cartagi
ni atꝫ ip̄a cartagine. vbi freq̄ntib9 erat. r̄licto
paterno rure optio. r̄licta domo. ⁊ nō secutura
mr̄e. nullā ob aliā cām mediolanū venerat. n̄ vt
mecū viuēt in flagrātissimo studio veritatis et
sapie Pariter suspirabat piterqꝫ fluctuabat btē
vite inq̄sitor ardēs et q̄stionū difficillimaꝝ scru
tator acerrimus Et erāt ora egentium. inopiaꝫ
suam sibimet inuicem anhelantiā ⁊ a te expectā
tium et vt dares eis escā in tempore oportuno.
Et in oi amaritudine q̄ nrōs sclares act9 seque
bat᷑ de mia tua. intuētib9 nobis finē cur ea patē
mur occurrebāt tēbre. et auersabamur gemētes
et dicebamus. q̄ꝫ diu hec Et hoc crebro diceba
mus et dicētes nō relinq̄bamus ea. qꝛ non eluce
bat certū aliq̄d qđ illis relictis apphēdēm9. et
ego maxie mirabar satagēs ⁊ recolēs q̄ꝫ longuꝫ

tēpus eſſꝫ ab vndeuiceſimo āno etatis mee q̊ feꝛ
ué cepā ſtudio ſapie· diſponēs ea iuenta r̄linq
re oēs vanaꝝ cupiditatū ſpes ianes ⁊ iſamas iſ̄
daces Et ecce iā tricenariā etatē gerebā in eodē
luto heſitās· auiditate fruēdi pñtib⁹ fugiētib⁹
et diſſipantibꝫ me· dū dico cras iueniā· ecce mai
feſtū apꝑebit· et tenebo ⁊ ecce fauſt⁹ veiet ⁊ ex
ponet oia O magni vachademici· nihil ad agen
dā vitā cti ꝯphēdi pt· ymo q̄ram⁹ diligētius ⁊
nō deſperem⁹ Ecce iā nō ſūt abſurda i libris ec
cleſiaſticis q̄ abſurda videbāt̄· et pñt alit̄ atq;
honeſte itelligi· Figā pedes i eo ḡdu i q̊ puer a
pñtibꝫ poſit⁹ erā· donec inueniat̄ pſpicua vitaᷓ
Sꝫ vbi q̄ret̄· qñ q̄ret̄· nō vacat ābroſio· nō va
cat legē Vbi ipos codices q̄rim⁹ Vñ ā qñ ꝯpa⁹
a q̄bꝫ ſumim⁹ Deputēt̄ tpa· diſtribuāt hore ꝑ
ſalute aie magna ſpeᷓ aborta ē Nō docꝫ catholi
ca fides qᷓ putabam⁹ ⁊ verū accuſaba⁹ nephas
hñt docti e⁹ credē· deū figura hūani corpis t̄mi
natū· et dubitam⁹ pulſaē q̊ apiant̄ cetêā Añme
ridiais horis diſcipli occupāt· cetēis quid faci
m⁹· cur nō id agim⁹ Sꝫ qñ ſalutamus aicos ma
ioēs· q̊ꝝ ſuffragijs op⁹ hēmus· qñ ꝑpam⁹ qᷓ
emāt ſcolaſticí· qñ repamus noſipos r̄laxā° aī
mos ab intētōe curaꝝ· pereant oia· et dimitta⁹
hec vana ⁊ inania· conferamus nos ad ſolam in
quiſitionem veritatis· Vita hec miſera eſt
Mors icerta ſi ſubito obrepat· et quomodo hic

exibemꝰ ⁊ vbi nobis discēda sunt q̄ hic negle
ximus · ac nō potius hꝰ negligētie supplicia luē
da sunt · q̄d si mors ipa omnem curā cuȝ sensu
amputabit · et finiet Ergo ⁊ hoc q̄rendū Sȝ ab
sit vt ita sit · Nō vacat · nō ē inane · q̄ꝺ tam emi
nēs culmē auctoritatis xp̄iane fidei toto vrbe di
ffundit᷑ Nunq̄ȝ tanta ⁊ talia ꝓ nobis diuinitꝰ
agerent᷑ · si morte corꝑis eciā vita aīe ↄsumeret᷑
Quid cunctamur igit᷑ relicta spe scłi conferre
nos totos ad q̄rendum deū ⁊ vitaȝ btām · Sȝ ex
pecta · iocūda sūt eciā ista · hn̄t nō ꝑuā dulcedi
nē suā Nō facile ab eis p̄cidenda ē itentio · q2 tur
pe est ad ea rursū redire Ecce iam q̄ntū ē ⁊ impe
tret᷑ aliquis honor · Et quid ampliꝰ in his desite
randuȝ Suppetit amicoꝝ maioꝝ copia · vt nihil
aliud ⁊ multū festinemꝰ · vł p̄sidatus dari pt ·
⁊ ducēda vxor cū aliqua pecunia ne sūptū nos
strū grauet Et ille erit modus cupiditatis Mł
ti magni viri ⁊ imitatōne digssimi · sapie studio
cū ↄiugibꝫ dediti fuerūt Cū hec dicebā ⁊ alt᷑na
bāt h ivēti ⁊ ipellebāt huc atȝ illuc cor meū trā̄si
bāt tēpora ⁊ tardabā cōuerti ad dn̄m deū · ⁊ dif
ferebā de die in diē viuē in te ⁊ nō differebā q̊ti
die in memetipō mori Amās btāȝ vitaȝ · Time
bā illam in sede in sua · ⁊ ab ea fugiens querebā
eam Putabā em̄ me miseꝝ fore nimis · si feie p̉
uarer amplexibꝰ Et medicinam mie tue ad eā
dem infirmitatem sanādam nō cogitabam quia

exptus nō erā. et pprium viruū credebam esse con
tinentiā. qua ꝝ mihi nō erā ↄscius. cum taz stul
tus essē vt nescirez sicut scriptū est. nemiē pos
se esse cōtinentem nisi tu dederis. Vtiqz dares si
gemitu int̄no pulsarē aures tuas. et fide solida i
te iactarē curā meā. phibebat me sane alipius
ab vxore ducēda. cāns nullo mō nos posse secu
ro ocio simul i amore sapie viuē sicut iā diu desi
derarem?. si id fecissē Erat em̄ ipē i ea re eciā tūc
castissim? ita vt mirū essz. qz k expiētiā ↄcubit?
ceperat. i ingressu adolescētie sue. s; n̄ heseāt ma
gisqz doluerat et spreuerat. et deide iā cōtinētissime
viuebat Ego āt resistebā illi exēplis eoꝝ q̄ ↄiu
gati coluissēt sapiaz et pmeruissēt deū. et habui
ssēt fideliter ac dilexissēt amicos A quoꝝ ego q̄
dez granditate aimi longe aberā. et delāt? mor
bo carnis mortifeā suauitate trahebā cathenā me
ā solui timēs et quasi ↄcusso vulnere repellens ver
ba bn̄ suadentis tāqz manū soluētis Insup eciā
p me ipsi q̄z alipio loquebatur serpens. et inne
ctebat atz spergebat p linguā meaz dulces la
queos in via eius q̄bus illi honesti et expediti pe
des implicarent̄ cū em̄ me ille miraret̄ quē non
puipenderet ita herere visco illius voluptatis vt
me affirmarē quociēscūqz inde inter nos q̄rem?
celibē vitā nullo mō posse degere atqz ita me de
fenderē. cū illū mirantē viderē et dicerē multum i
tereē inter illud qd ipē raptim et furti expt? esset

qđ pene iã nec meminisset q̃dem atꝫ ideo nulla
molestia facile ↄtēpneret · et delectationes cõsuetu
dinis mee ad q̃s si accessisset honestuꝫ nomē mr̄i
monij · nõ eū mirari oportere cur ego illam vitã
neq̄re spernē. cepat et ipse desirare ↄiugiū · neq̄
q̃ꝫ victus libidine tał voluptatisꝫ curiositatis
Dicebat eñ scire se cupere q̃dnã esſꝫ illud sine
q̃ vita mea · q̄ illi sic placebat · nõ mĩ vita ꝫ pęnã
videret Stupebat ei liber ab illo vinculo aĩ9 ser
uitutē meã · et stupēdo ibat in expiendi cupidi
nē · vēturus in ipaꝫ expientiã atq̃ȝ inde fortas
se lapsurus in eã quã stupebat ſuitutē · qm̃ spõ
sionē volebat facē cū morte · et q̄ amat piculum
incidit i illud Neutrꝝ eñ nrm̃ sicut ē ↄiugale de
cus i officiū regēdi mr̄imonij et suscipiēdoꝝ li
beroꝝ ducebãt · nisi tenuit · Magna ãt ex pte at
qꝫ vehemēter ↄsuetudo saciãde insaciabił ↄcupi
scētie me captū excruciabat · illū ãt ãmiratio ca
piēdū trahebat Hic eram9 donec tu altissime nõ
deserens humū nrãm · miseratus miseros subueni
res miris ꝛ occultis modis Et istabat ipigre vt
ducerē vxorē Iã petebã iã ꝓmittebat · maxie
mr̄e dante opaꝫ · q̃ me iã ↄiugatū baptismus sa
lutaris ablueret: quo me indies gaudebat apta
ri · et vota sua ac promissa tua in mea fide cõple
ri aiaduertebat · Cum sane et rogatu meo et de
siderio suo forti clamore cordis abs te deprecare
tur quotidie · vt ei ꝑ visum ostēderes aliquid de

futuro mr̄imonio meo nunq̄ȝ voluisti. Et vide
bat q̄dā vana et fantastica. q̄ cogebat impetus
de hac re satagentis hūani spūs et narrabat nō
cū fiducia q̄ solebat cū tu demonstrabas ei. sed
contēpnens ea Discebat eī discernē se nescio
q̄ sapore. quē verbis explicare nō poterat. quid
interesset inter releuātē te. et animā suā sompniā
tem Instabatꝰ tñ et puella petebatur. cuiꝰ etas
ferme biennio minor q̄m nubilis erat. Et quia
ea placebat expectabatꝰ. Et multi amici agita
ueramus aīo. et colloq̄ntes et detestātes turbulē
tas hūane vite molestias. pene iā firmaueramꝰ
remoti a turbis ociose viuere Id ocium sic moli
ti vt si quid hrē possemus ꝯferremus in medium
vnāqȝ rē familiarē ꝯflaremus ex oibus vt ꝑ aicī
cie sinceritatē nō eēt aliud huiꝰ et aliud illius. ȝ
qd ex cunctisꝰ fieret vnū et vniuersum singulo
rū eēt ⁊ oia oim cū videremur nob eē posse deceȝ
nos ferme hoies in eadē societate essētqȝ int nos
p̄diuites romaianus maxie ꝯmunicepsꝰ nr̄ queȝ
tunc g̃ues estus negocioꝝ suoꝝ ad comitatū at
traxerāt ab ineūte etate mihi familiarissimus qui
maxime instabat huic rei et magnā in suadēdo
habeat auctoritatē q̄ ampla res eis multum ce
teris anteibat et placuerat nobis vt bini annui
tanq̄ȝ magistratusꝰ omnia necessaria curarent.
ceteris quietis. ¶ Sed postea q̄ȝ cepit cogitare
vtrum hoc mulierculae sinerent quas et alij nrm̄

ā debant · ⁊ nos brē volebam⁹ · totū illud placi
tū qđ bene formabam⁹ dissiliuit ī manib⁹ · atq̄
ꝯfractū ⁊ abiectū est · Inde ad suspiria ⁊ gemi
tus ꝯuertebamur · ⁊ gressus ad sequēdas latas
⁊ tritas vias sc̄li · qm̄ multe cogitatōes erāt in
corde nr̄o · ꝯsiliū autē tuū manꝫ ieternū Ex quo
ꝯsilio deridebas nr̄a ⁊ tua ꝑpabas nob̄ daturus
escaꝫ i oportuitate · ⁊ aptur⁹ manū tuā atꝫ iple
turus aīas nr̄as bn̄dctōe Interea mea pc̄tā mł
tiplicabant̄ · ⁊ auulsa a latere meo tāq̄ꝫ impedi
mēto ꝯiugij cū qua cubare solit⁹ erā · cor vbi ad
herebat ꝯscisū et vulneratū mihi erat ⁊ trahebat
sanguinē Et illa in affricā redierat · vouens tibi
aliū se virū nesciturā · relicto apud me naturali
ex illa filio meo At ego infelix nec femine imi
tator · dilationis impatiēs · tāq̄ꝫ post bienniuꝫ
acceptur⁹ eā q̄ꝫ petebam · qꝛ nō amator ꝯiugij ·
ꝫ libidinis seruus erā · ꝓcuraui aliā nō vtiq̄ ꝯiu
gem · q̄ tanq̄ꝫ sustentaret̄ ⁊ ꝑduceret̄ vł integer
vł anxior morb⁹ aīe mee satellitio ꝑdurantis cō
suetudinis in regimē vxoris Nec sanabatur vul
nus illud meuꝫ qđ prioris ꝑscisione factum fue
rat · ꝫ post feruorē doloreq̄ acerrimuꝫ putresce
bat · et q̄si frigidiu⁹ · ꝫ desperatius dolebat · Ti
bi laus tibi gł'ia: fons miaꝝ Ego fiebam miseri
or · et tu ꝓpinqor aderat iamiāq̄ dextera tua ere
ptura me de ceno et ablatura me et ignorabam ·
Nec me reuocabat a profundiore voluptatum

carnaliū gurgite nisi met⁹ mortis et futuri iudi
cij tui q̄ per varias q̄dez opiniones nunq̄z tamē
resistit de pectore meo Et disputabā cum ami
cis meis alipio et nebridio: de finibus bonoꝝ et
maloꝝ. epicuꝝ accepturū fuisse palmā in aīmo
meo. nisi ego credidissem post mortē restare aīe
vitā et tractus meritoꝝ q̄d epicurus credere no
luit Et q̄rebam si essemus inmortales. et in per
petua corporis voluptate sine vllo amissionis terro
re viueremus. cur nō essem⁹ btī aut q̄d aliud q̄
reremus. nesciens id ipsū ad magnā miseriā p̄
tinere. q̄d ita demersus et cecus cogitare n̄ possē
lumē honestatis et gr̄atissime āplectende pulchritu
dinis. quā nō vidit oculus carnis et videtur ex
animo Nec cōsiderabam miser ex qua vena mihi
manaret. q̄ ista ip̄a feda. tamen cū amicis dul
citer cōferebā: nec esse sine aīcis poterā btūs etiā
ſm sēsū que tūc hēbā in q̄ntalibꝫ affluentia cā
naliū voluptatū Quos vtiq̄ amicos grātis dilige
bā: vicissimq̄ ab eis me diligi gratis sentiebam
O tortuosas vias. Ve anime audaci q̄ sperauit
si a te recessisset se aliquid meli⁹ hitturā versa et re
uersa in tergum et in latera et in ventrez Et durā
sūt oīa. et tu solus reqēs. Et ecce ades et liberās
a miserabilibus erroribꝫ. et cōstituis nos in via
tua. et cōsolaris nos et dicis Currite. ego feram
et ego p̄ducam et ibi ego feram.

Explicit cōfessionū btī augustini epī lib vi.

Incipit liber septimus

IAm mortua erat adolescētia mea ma
la et nephanda et ibam in iuuētutē
quanto etate maior · tanto vanitate
turpior · q̄ cogitare aliquid substan
tie nisi tale nō poterā · quale p̄ hos oculos videri
solet Nō te cogitabā deus in figura corporis hūani
ex q̄ audire aliq̄d de sapia cepi s; hoc semp̄ fugi
⁊ gaudebā me hoc repperisse i fide spiritalꝭ mris
nr̄e catholice tue · s; q̄d te aliud cogitarē n̄ occur
rebat Et conabar cogitare te hō ⁊ talꝭ hō summū
et solū ⁊ verū deū ⁊ te incorruptibilē ⁊ inuiolabilē
⁊ incōmutabilē totis medullis credebā q̄zuis · q̄z
nesciēs vn̄ ⁊ quō · plane tñ videbā et certus eram
id quod corrūpi p̄t deterius eē q̄z id quod n̄ p̄t
et quod violari nō p̄t incunctāter p̄ponebā vi
olabili · et q̄ nullā patitur p̄mutationē · melius
eē id q̄d mutari p̄t · clamabat violentꝰ cor meū
aduersus oīa fantasmata mea ⁊ hoc vno ictu co
nabar abigē circūuolātē turbā imūditie ab acie
mētis mee Et vix dimota in ictu ocli · ecce con
globata rursus aderat ⁊ irruebat in aspectū meū
et obnubilabat eū vt q̄zuis nō formā hūani cor
poris corpeū tñ aliq̄d cogitarē cogerer p̄ spacia
locoꝝ · siue infusū mūdo siue etiā extra mūdū
p̄ infinita diffusū · etiā ipsum incorruptibile ⁊ i
uiolabile et incōmutabile quod corruptibili ⁊ vi
olabili ⁊ cōmutabili preponebā · q̄m quicquid

pubã spaciis talibus nihil mihi eẽ videbat̃ Sz
prorsus nihil nec inanẽ quidẽ tanq̃ȝ si corpus au
ferat̃ loco ⁊ maneat locus õni corpe vacuatus ⁊
terreno ⁊ hũido ⁊ aereo ⁊ celesti · ȝ tñ sit locus ina
nis tanq̃ȝ spaciosum nihil Ego itaȝ incrassatus
corde nec mihi metipsi vel ipse cõspicuus · quic
q̃d nõ p aliq̃nta spacia tenderet̃ vl diffũderet̃
vl ꝯglobaret̃ · vl tumeret vl tale aliq̃d capet
ã cape posset · nihil ꝓrsũs eẽ arbitrabar · Per q̃
les eñi formas ire solent oculi mei · per tales ima
gines ibat cor meum · Nec videbam hanc eãdeȝ
intentionẽ qua illas ipsas ymagines formabaȝ
non esse tale aliquid · Que tamen ipsas non for
maret · nisi esset magnũ aliquid Ita eciam te vi
ta vite mee grandẽ per infinita spacia vndiq̃ȝ co
gitabam penetrare totã mundi molem · et extra
eã quaq̃ v̄sum p immẽsa sine termino vt hrẽt te
terra · hẽret celũ · hrẽnt oia ⁊ illa finirent̃ in te tu
ãt nusq̃ȝ Sicut aũt luci solis nõ obsistẽt corpus
aeris huius q̃ supra terrã ẽ q̃ minus p eum traice
ret̃ penetrãs eũ · nõ disrũpendo aut cõcidendo sed
implẽdo eũ totũ · sic tibi putabã nõ solũ celi ⁊ ae
ris et maris · ȝ eciã terre corpus pviũ ⁊ ex õnibꝫ
maximis minimisȝ ptibꝫ penetrabile ad capiẽdã
pñtiã tuã occulta inspiratione intrinsecus ⁊ ex
trinsecus ãministrãtẽ õnia q̃ creasti Ita suspica
bar · qꝛ cogitare aliud nõ poterã · nã falsum erat
Illo ei mõ maior ps terre maiorẽ tui ptẽ habẽt

et minorē minor. atq3 ita te plena esset omnia vt
āplius tui capet elephāti corpus q̄3 passeris qm̄
esset isto grādiu⁹ grādiorēq3 occuparet locum
atq3 ita frustratim ptib⁹ mundi magnis mḡnas
breuib⁹ breues ptes tuas pñtes faceres Nō es āt
ita. Sed nondum illumiaueras tenebras meas
Sat erat mihi dñe aduersus illos deceptos ꝛ de
ceptores ꝛ loquaces mutos. qm̄ non ex ei⁹ sona
bat ṽbū tuū. sat erat ergo illud quod iā diu ab
usq3 carthagine a nebridio ꝓponi solebat. Et ō
nes q̄ audieram⁹ cōcussi fuimus. Quid erat tibi
factura nescio q̄ gens tenebraꝝ q̄m ex aduerso
mole solēt opponere. si tu cū ea pugnare volui
sses Si ei responderet aliq̄d fuisse nocituā viola
bil' tu ꝛ corruptibil' fores Si āt nihil ea nocē po
tuisse dicēt. nl'la afferret cā pugnādi. ꝛ ita pu
gnādi vt q̄dā porcio tua ꝛ mēbꝝ tuū vl' ples d'
ipa substātia tua misceret aduersis potestatib3
ꝛ nō a te creatis naturis. atq3 in tantum ab eis
corrumperetur ꝛ commutaretur in deterius vt a be
atitudine in miseriam verteretur ꝛ indigeret au
xilio quo erui purgariq3 posset. et hanc eē aīa3
cui tuus sermo seruienti liber. ꝛ cōtaminate pur⁹
ꝛ corrupte integer subueniret Sz ꝛ ipse corrupti
bilis. q2 ex vna eademq3 substātia Itaq3 si te q̄c
quid es .i. sbā3 tuā incorruptibile3 dicerent falsa
illa eē omnia ꝛ execrabilia Si āt corruptibilem
id ipsum iam falsum ꝛ prima voce abhoīandum

Sat erat ergo istud aduersus eos oimodo euo
mēdos a p̄ssura pectoris · qꝛ nō hēbant qua exi
rent sine horribili sacrilegio cordis ⁊ lingue sen
tiendo de te oia ista ⁊ loqndo · Sꝫ et ego adhuc
q̄zuis icōmutabilē ⁊ incōuertibilem · et nulla ex
pte mutabilem dicerem · firmeqꝫ sentirem domi
num nostꝝ deū verū · q̄ fecisti nō solū aias nr̄as
ꝫ eciā corpa nr̄a · nec tm̄ nr̄as aias ⁊ corpa sed ⁊
omnes ⁊ oia · nō tenebā explicitam et enodatā
cām mali q̄cunqꝫ tn̄ eēt Sic eā q̄rendā videbā
vt nō per illū ꝯstringerer deū incōmutabilem ·
mutabilē credere · nec ipse fierem quod q̄rebam
Itaqꝫ securus eā q̄rebam · et certus nō esse verꝝ
quod illi dicerent q̄s toto aio fugiebam qꝛ vide
bam q̄rendo vn̄ maluꝫ repletos malicia q̄ opina
rent̄ tuā potius sbāz eciā male pati · q̄ꝫ suā male
facere Et intēdebam vt cernerem quod audiebā
liberꝝ voluntatis arbitriū cām esse vt malū facere
mus · et rectū iudiciū tuū vt pateremur · et eam
liquide cernere nō valebā Itaqꝫ aciē mētis d̄ p̄
fundo educere conatus mergebar iterum et sepe
conatus mergebar iterꝝ atqꝫ iterum · Subleua
bat enim me in lucē tuā · q̄ tam sciebaꝫ me hēre
voluntatē quā me viuere · Itaqꝫ cū aliquid vel
lem aut nolleꝫ · nō aliud q̄ꝫ me velle et nolle cer
tissimus eram · et ibi esse cām pc̄ti mei · iāiamqꝫ
animaduertebā qd̄ autem inuitus facerem pati
me potiꝰ quā facē videbā Et id n̄ culpā · sed pe

nam esse iudicabã. q̃ me nõ iniuste plecti te ius
tũ cogitans ãto fatebar Sz rursus dicebã Quis
fecit me? Nõne deus meus. nõ tm̃ bonus sed ip
sum bonũ. Vñ igit̃ mihi male velle et bene nolle
vt esset cur iuste penas luerem. Quis in me hoc
posuit et inseruit mihi plantariũ amaritudinis.
cũ totus fierẽ a dulcissimo deo meo Si diabolus
auctor. vñ ipse diabolus: Q̃d si et ipse puersa
voluntate ex bono ãgelo diabolus factus ẽ vñ ꝛ
in ipo volũtas mala q̃ diabolus fieret. qñ totus
ãgelus a cõditore optimo fcũs essz bonus. His
cogitatõibus deprimebar iterũ et suffocabar. s
nõ vsq ad illũ infernuz seducebar erroris vbi ne
mo tibi confitetur dũ tu potius mala pati q̃z bo
facere putat̃ Sic eñi nitebar inuenire cetera vt iã
inuenerã melius esse icorruptibile q̃z corruptibi
le. et iõ te q̃cq̃d eẽs eẽ incorruptibilẽ ꝯfitebar.
Neq; eñi vlla aĩa vnq̃z potuit poterit ve cogita
re aliq̃d q̃d sit te melius: qui sũmũ ꝛ optimũ bo
nũ es Cũ ãt v̾issime atz certissime incorruptibile
corruptibile p̃ponat̃ sicut iã ego p̃ponebã. pote
rã iaz cogitatione aliq̃d attingẽ q̃d essz melius
deo meo. ñ tu eẽs incorruptibilis Vbi igit̃ vide
bã incorruptibilẽ corruptibili p̃ferenduz eẽ. ibi
te q̃rere debam. atz inde aduertẽ vbi sit malũ id
est vñ sit ipa corruptio q̃ violari sbã tua nullo
modo p̃t. Nullo eñi prorsus modo violat corrup
tio deũ nostrũ: nulla voluntate. nulla ncc̃itate.

nullo improuiso casu · qm̄ ipse est deus · et quod
sibi vult bonū ē · et ipē est idē bonū · Corrumpi
autem nō est bonuꝫ · Nec cogeris inuitus ad ali
quid · qꝛ voluntas tua nō est maior q̄ꝫ potentia
tua Esset āt maior · si teipso tuipse maior esses ·
Etenī voluntas et potētia dei · deus ipse ē Et q̄d
inꝓuisum tibi q̄ nosti omnia Et nulla natura ē
nisi qꝛ nosti eā Et vt q̄d multa didicimus cur n̄
sit corruptibilis sbā q̄ deus ē · qn̄ si hoc essꝫ · non
esset deus Et q̄rebā vnde malū ⁊ male inq̄rebaꝫ
⁊ in ipa inq̄sitōe mea nō videbā malū Et ꝯstitu
ebā in ꝯspcū spūs mei vniuersaꝫ creaturā q̄cq̄d
in ea cernē possumus · sicuti ē terra ⁊ maē · aer et
sidera · et arbores et aialia mortalia ⁊ q̄cq̄d in ea
nō videmus sicuti firmamētū celi · insup ⁊ oēs an
gelos et cuncta spiritalia eius · sed eciā ipsa q̄si
corpora essent · locis et locis ordinauit imagina
tio mea · Et feci vnam massā grandem · distinc
tam generibus corpoꝝ creaturam tuam · siue q̄
veā corpora erant siue que ipse pro spiritualibꝫ
finxeram · et eā feci grandem · nō quātū erat q̄d
scire nō poterā · sꝫ q̄ntū libuit vndiqꝫ versum sa
ne finitā · te aūt dn̄e ex omni ꝑte ambientē ⁊ pe
netrantē ea · sed vsqueq̄qꝫ infinitum · Tanq̄ꝫ si
mare essꝫ vbiqꝫ et vndiqꝫ ꝑ immēsa spacia infi
nitū solū mare · et hēret intra se spongiā q̄mlibꝫ
magnā et finitaꝫ tn̄ et plena esset vndiqꝫ spon
gia illa ex oi sua ꝑte ex imēso mari sic creaturā

tuā finitā te infinito plenā putabaꝫ · ⁊ dicebam
Ecce deus · ⁊ ecce q̄ creauit deus · ⁊ bonus deus
atqꝫ his validissime longissimeqꝫ p̄stātior · sed
tamē bonꝰ bona creauit · et ecce quō ambit atqꝫ
implet ea Vbi ergo malū ⁊ vn̄ · ⁊ q̄ huc irrepsit
Que radix eius · ⁊ qd̄ semen eꝰ: An oio nō ē:
Cur ergo timemꝰ · et cauemus quod n̄ ē: Aut si
inaniter timemus · certe ꝉ timor ipē malꝰ est · q̄ i
cassum stimulat̄ ⁊ excruciatur cor · Et tāto gra
uius malū · q̄nto nō ē quod timeamꝰ ⁊ timemus
Idcirco autē ē malum quod timemus · aut hoc
malū ē qꝛ timemus · Vn̄ est igit̄: Q̄m deus fec
hec omnia · bonus bona · Maius quidē ⁊ summum
bonū · minora fecit bona · Sed tamen ⁊ creans
⁊ creata bona sūt omnia · Vn̄ est malū: An vn̄
fecit ea · materies aliq̄ mala erat · ⁊ formauit at
qꝫ ordinauit eā · sed reliquit aliquid ī illa quod
in bonū nō cōuerteret: Cur ⁊ hoc · An impotens
erat totā vertere ⁊ ꝯmutare vt nihil mali rema
neret · cū sit oia potēs Postremo cur inde facere
aliquid voluit · ac nō potiꝰ eadē omipotētia fecit
vt nulla esset oino · Aut vero existere poteāt cō
tra eius volūtatē Aut si eterna erat · cur tādiu ꝑ
infinita retro spacia tp̄m sic eā sinit esse · ac tāto
post placuit aliquid ex ea facere Aut iā si aliq̄d
subito voluit agē · hoc potius ageret oipotens vt
vt illa nō esset · atqꝫ ipē solus eēt totū veꝝ ⁊ sum
mū ⁊ infinitū bonū Aut si nō erat bn̄ vt nō aliq̄d

boni eciã fabricaret ⁊ ꝯderet q̃ bon⁹ erat illa fubla
lata ⁊ ad nihilũ redacta macerie q̃ mala erat bo
nã ipse instituerет vnde oĩa crearet Non enĩ esſz
oĩpotẽs si condere nõ posſet aliquid boni · nisi ea
q̃ȝ ipse nõ ꝯdiderat adiuuaretur materia Talia
voluebã pectore misero ingrauidato curis mor
dacisſimis de timore mortis · ⁊ nõ inuenta verita
te · stabilit̃ tñ herebat in corde meo in catholica
eccia fides xp̄i tui dñi ⁊ saluatoris nr̃i In mł̃tis
q̃dẽ adhuc iformis ⁊ p̄ter doctrie normã fluctu
ans Sed tñ nõ eã relinq̄bat aĩus · ymmo ĩdi
es magis magiſ̃ imbibebat eam · ⁊ iam mathe
maticoꝝ fallaces diuinationes ⁊ impia deliramẽ
ta reiiceceram Confiteantur eciã hinc tibi de inti
mis visceribus aĩme mee miserationes tue de⁹
meus · tu enĩ tu omnino nam quis alius a morte
omnis erroris reuocat nos · nisi vita que mori ne
scit · et sapientia mẽtes indigentes illuminans ·
nullo indigẽs lumine qua mũdus administrat̃
vſ̃ ad arboꝝ volatica folia Tu procurasti perui
catie mee qua obluctatus sum vindiciano acuto
seni ⁊ nebridio adolescenti mirabilis aĩme illi ve
hementer affirmãti · huic cũ dubitatõne quidez
aliqua · sed tamẽ crebro dicenti · nõ esse illaz ar
tem futura preuidendi cõiecturas autẽ hoim sepe
habẽ vim sortis · et mł̃ta dicendo dici pleraq̄ȝ vẽ
tuã nesciẽtibꝰ eis q̄d dicerẽt ſ̃ i ea ñ tacẽdo icur
rentibꝰ · ꝓcurasti ergo tu hõiez amicũ nõ quidez

ſegnē conſultorē mathematicoꝝ · nec eas lrās be
ne callentē · ſꝫ vt dixi ɔſultorē curioſum · et tam̄
ſcientez aliq̄d qđ a prē ſuo ſe audiſſe dicebat ·
qđ q̄ntū valeret ad illiꝰ artis opinionē euertē
dā ignorabat Dis ergo viꝛ noīe firminus libera
liter inſtitus et excultus eloq̄a cū me tanq̄ȝ cari
ſſimum de q̄buſdam rebus ſuiꝰ in quas ſeculariꝰ
ſpes eiꝰ itumuerat ɔſuleret q̄d mihi ꝺm ſuas q̄s
ɔſtellatōes appellāt videret̃ · ego āt q̄ iā de hac
re in nebridij ſentētiā flecti cepam · nō quidē ab
nuerē conicē ac dicere qđ nutanti occurrebat ·
ſꝫ tn̄ ſubicē ꝑpe iaȝ eſſe mihi ꝑſuaſum ridicula il
la eſſe ⁊ inania Tū ille narrauit mihi prēm ſuum
fuiſſe libroꝝ taliū curioſiſſimū ⁊ hūiſſe amicū eq̄
illa ſimulq; ſectantē q̄ pari ſtudio ⁊ collatione
flagrabāt ī eas nugas igne cordis ſui · ita vt mu
toꝝ q̄ȝ animaliū ſi q̄ domi parerent obſeruarent
momēta naſcentiū · atq; ad ea celi poſitionē no
tarent · vn̄ illiꝰ q̄ſi artis expimēta colligēnt Ita
q; dicebat audiſſe ſe a prē ſuo ꝙ cū eiuſdem fir
mini ꝑgnās mr̄ eſſet eciā illiꝰ pͥmi amici famula
q̄dā piter vtero grādeſcebat · qđ latē nō potuit
dn̄m q̄ eciā canū ſuaꝝ ꝑtus examinātiſſima dili
gētia noſſe curabat · atȝ ita fcm̄ eſſe vt cuȝ iſte
ɔiugis ille āt ancille dies ⁊ horas minutioreſꝫ ho
raꝝ articulos cautiſſima obſeruatōe numerarent
enixe eſſēt ambe filꝰ · ita vt eaſ dē ɔſtellatōnes
vſꝫ ad eaſ dē minutias vtriq; naſcēti facē coge

rent' iste filio ille seruulo · Nā cū mł'iēs pturire
cepissēt indicauerūt sibi ābo q̄d in sua· cuiuſ do
mo ageretur Et pauerūt quos ad se inuicē mit
terent· sil' vt natū q̄d' pturiebatur esset cuiq; nū
ciatū Q̄d' tū vt ꝯtiuuo nūciaret' tanq̄ in regno
suo facile efficerent· atq; ita q̄ ab alterutro missi
sunt· tā ex pibus domorum interuallis sibi ob
uiam fcōs esse dicebant vt aliam positōnem side
rū alia' q; pticulas momētoꝝ neuter eoꝝ notaē
sineret' Et tū firminus' āplo apud suos' loco nat'
dealbatiores vias seculi cursitabat· augebatur
diuitijs · sublimabatur honoribus Seruus aūt
ille conditōnis iugo nullatenus relaxato domis
seruiebat ipso indicante qui nouerat eū· His ita
q; auditis ⁊ creditis talis quippe narrauerat om
nis illa conluctatio mea r'soluta concidit Et pri
mo firmmū ipsum conatus sum ab illa curiosita
te reuocare· cum dicerem constellacionibus ei' i
spectis vt vera pronunciarem debuisse me vtiq;
videre ibi parentes inter suos esse primarios no
bilē familiam proprie ciuitatis · natales ingenu
os honestā educationem liberaleſ doctrinas At
si me ille seruus ex ijsdem constellationibus q;
et illius ipse essent consuluissent vt eidem quoq;
vera proferrem : debuisse me rursus ibi videre ab
iectissimā familiam · ꝯditionem seruilē· et cetera
longe a prioribꝰ aliena· longeq; distātia· Vn̄
aūt fieret vt eadem inspiciens diuersa dicerem si

vera dicerē· Si autē eadē dicerē· falsa dicerē· Jn
de certissime collegi ea q̄ vera ꝯsideratis constella
tionibꝰ dicerent̄· nō arte dici sed sorte· Que āt
falsa· nō artis impitia· ſ; sortis mendacio· Hinc
āt accepto auditu ipē mecū talia rumīando ne
quis eorundem deliroꝝ qui talez questuz seque
rent̄ quos iāiamq; inuadē atq; irrisos refellere
cupiebā· mihi ita resisteret q̄si aut firmin⁹ m̄·
ā illi pr̄ falsa narrauēit· itēdi ꝯsideratōez i eos q̄
gemini nascunt̄ q̄ꝛ pleriq; ita p⁹ inuicē fundū
tur ex vtero· vt puū ipm tpis interuallū q̄ztālz
vim in reꝝ natura babē ꝯtēdant Colligi tn̄ hūa
na obseruatione n̄ possit lr̄is q; signari oio n̄ va
leat q̄s mathematic⁹ inspcur⁹ est· vt v̄a ꝓnūciet
⁊ nō erūt v̄a· q2 easdez lr̄as inspiciēs eadē dbuit
dicē de esau ⁊ iacob· sed nō eadē vtriz accidert·
Falsa ergo dicēt· ā si vera dicēt· n̄ eadē dicēt·
aut eadē īspicēt· Nō g° arte sed sorte v̄a dicēt
Tu em̄ dn̄e iustissime moderator vniuersitatis·
ꝯsulentibꝰ cōsultiſ; nescientibꝰ occulto instictu
agis vt dū quis q; cōsulit hoc audiat ꝙ eum oꝫ
audire occultis meritis aiaꝝ ex abysso iusti iudi
cij tui· cui nō dicat hō q̄d est hoc· vt q̄d est hoc
nō dicat· hō est em̄ Jā itaz me adiutor me⁹ illis
vincul̄ solueras ⁊ q̄rebā vn̄ malū ⁊ non erat exi
tus Sz me nō sinebas vllis fluctibꝰ cogitatōis
auferri ab ea fide qua credebam et esse te· ⁊ esse
incommutabilem substantiam tuam· et esse de

omnibꝰ curã ⁊ iudiciũ tuũ · ⁊ in xp̄o filio tuo do
mino nr̄o atꝫ in scripturis scīs quas eccīe tue ca
tholice cōmēdaret auctoritas viã te posuisse sa
lutis hũane ad eã vitã que post hãc mortē futu
ra ē · His itaqꝫ saluis atqꝫ icōcusse roboratis i aī
mo meo · estuãs q̄rebã vnde sit malum · Que il
la tormēta pturientis cordis mei · qui gemitꝰ de
us meus ? Et ibi erãt aures tue nesciente me · et
cũ in silentio fortiter quererem magne voces erãt
ad misericordiã tuã tacite cōtritiones aīmi mei ·
Tu sciebas quid patiebar ⁊ nullus hominum ·
Quãtũ em̄ erat qd inde digēbat᷑ p linguã meã
in aures familiarissimoꝝ meorũ ? Nunquid totꝰ
tumultus anime mee · cui nec tp̄a nec os meum
sufficiebat sonabat eis ? Totũ tñ ibat i auditũ
tuum qd rugiebã a gemitu cordis mei ⁊ ante te
erat desideriũ meũ ⁊ lumē oculoꝝ meoꝝ nō erat
mecũ · Intꝰ ei erat ego autē foras · Nec in loco il
lud At ego intendebam in ea que locis continen
tur · ⁊ nō ibi inueniebam locũ ad requiescēdum
Nec recipiebant me ista vt dicerē sat est ⁊ bene
est · nec dimittebant redire vbi mihi satis bñ eēt
Superior em̄ erã istis · te vo inferior · Et tu gau
diũ verũ mihi subito tibi ⁊ tu mihi subieceras q̄ i
fra me creasti · Et hoc erat rcm̄ tp̄amētũ · ⁊ me
dia regio salutis mee vt manerē ad ymaginē tu
aꝫ · ⁊ tibi ſuiēs dñarer corpi Sꝫ tũ supbie ɔtra
te surgerē et currerē aduersꝰ dñm i ceruice crassa

ſcuti mei· et etiā iſta infima ſupra me facta ſūt
et p̄mebāt ⁊ nuſq̄ȝ erat laxamētū ⁊ reſpiramētū
Jpa occurrebāt vndiqȝ aceruati ⁊ ꝯglobati cer
nēti· cogitanti āt ymagines corꝑm ipē oppone
bant̄ redeūti q̄ſi diceret̄ quo is indigne ⁊ ſordide
Et hec de vulnere meo creuerāt qꝛ hūiliaſti tāq̄ȝ
vulneratū ſupbū· ⁊ tumore meo ſepabar abs te
⁊ nimis inflata facies claudebat oculos meos·
Tu vō dn̄e ineťnū manes et nō ineternū iraſce
ris nobis q̄m miſeratus es terrā ⁊ cínerē Et placu
it in ꝯſpcū tuo reformaē deformia mea et ſtimu
lis internis agitabas me vt impatiēs eēm donec
mihi p interiorē aſpectū certus eſſem· Et reſide
bat tumor meus ex occulta manu medicīne tue
aciesqȝ conturbata· ⁊ contenebrata mentis mee
acri collirio ſalubriū doloꝝ meorum de die in di
em ſanabatur· Et primo volens oſtendere mihi
quia reſiſtis ſupbis· hūilibus āt das grām· ⁊ q̄n
ta miſericordia tua demonſtraſti hoībus viā hūi
litatis qđ verbū tuū caro factū ē: et habitauit ī
ter hoīes ꝓcuraſti p quedā hominē imaniſſimo
typo turgidū q̊ſdam platonicoꝝ libros ex gre
ca lingua in latinā verſos Et ibi legi nō quidem
his verbis· ſed hoc idem omnino multis et mul
tiplicibus ſuaderi rationibꝰ quod ī pricipio erat
verbū· et verbū erat apud deuȝ· et deus erat ver
bum· hoc erat in principio apud deuȝ· omnia p
ipſum facta ſunt· et ſine ipſo factum eſt nihil·

quod factum ē in eo vita est . et vita erat lux ho
minū . et lux in tenebris lucet . et tenebre eam nō
conprehenderunt . et quia anima hominis quā
uis testimoniū perhibeat de lumine . nō est tamē
ipsa lumen . sed verbū dei . deus est lumen veruz
qđ illuminat omnē in hūc mūdū . et qꝛ i hoc mū
do erat et mūdus ꝑ ipsum factꝰ est . ⁊ mūdus eū
nō cognouit . qꝛ vō in sua ꝓpria venit . et sui euz
non receperūt . quotquot aūt receperūt euz dedit eis
ptātem filios dei fieri credētibus in nomine eius
nō ibi legi . Item ibi legi qꝛ verbum deus nō ex
carne . non ex sanguine . nō ex voluntate viri ne
qꝫ ex voluntate carnis sed ex deo natus ē . ꝫ q̄a
verbū caro fcm̄ ē . ⁊ habitauit in nobis nō ibi legi
Indagaui q̄ppe in illis lrīs varie dictū ⁊ mltis
modis qꝫ sit filius in forma prīs nō rapinaz arbi
tratꝰ esse eq̄lē deo . qꝛ naturalir id ipm ē . ꝫ qꝛ se
ipsū exinaniuit formā serui accipiēs in similitu
dine hoim factus . ⁊ habitu inuentus vt ho humilia
uit se . factus ⁊ obediēs vsqꝫ ad mortē . mortez aūt
crucis ꝓpter qđ ⁊ deus exaltauit a mortuis . ⁊ do
nauit illi nomē qđ ē sup omne nomen vt in noie
ihesu omne genu flectat celestiū . terrestriū . ⁊ in
fernoꝝ . et omnis lingua ↄfiteatur . qꝛ dn̄s ihesus
xp̄s in gl'ia ē dei prīs . nō habet illi libri . quod
eī ante omnia tēpora ⁊ sup omnia tempora in
conmutabiliter manet vnigenitus filius tuus co
eternus tibi . Et qꝛ de plenitudine eius accipiūt

anime vt btē sint: ⁊ q̄ꝛ ꝑticipatione manentis in
se sapiētie renouantur vt sapientes sint · est ibi ·
Q̄ꝺ' autē ſꝫm tp̄ꝰ pro ipijs mortuꝰ est · et filio tu
o vnico nō pepcisti · sed ꝓ nobis omībꝰ tradidi
sti eū · nō est ibi Abscondisti eīn hec a sapienti
bus et reuelasti ea puulis vt venirent ad euꝫ la
borantes et onerati et reficeret eos · q̄ꝛ mitis est ⁊
huilis corde · et dirigēt mites in iudicio et docēt
māsuetos vias suas videns humilitatē nrāꝫ ⁊ labo
rem nrūm et dimittēs oia pctā nostra · Qui autē
coturno tanq̄ꝫ doctrine sublimioris elati non au
diunt dicentē discite a me qm̄ mitis sū et humil
corde et inuenietis reqem animabꝰ vrīs · et si cog
noscāt deū · nō sicut deū glorificant · aut gratias
agunt · sed euanescūt in cogitatōibꝰ suis · ⁊ ob
stimat insipiens cor eoꝝ · dicentes se esse sapien
tes stulti fiunt Et ideo legebā ibi ecīa imutataꝫ
gloriam · icorruptōis tue i ydola ⁊ varia simula
chra in silitudinē imagis corruptibil hois et vo
lucꝝ ⁊ q̄drupedū et serpētiū vim egipciū cibum
q̄ esau ꝑmogenita sua ꝑdidit · qm̄ caput q̄dru
pedis pro te honrauit ꝑpls primogenitꝰ cōuersus
corde in egiptū et curuās imāginem tuam aīaꝫ
suā āte ymaginem vituli mādncantis fenuꝫ In
ueni hec ibi et nō manducaui Placuit enim tibi
dn̄e auferre obprobriū diminutōis ab iacob vt
maior seruiret minori · et vocasti gentes in here
ditatem tuam Et ego ad te venerā ex gentibꝰ ·

et intendi in auru quod ab egipto voluisti vt au ferret ppl's tuus · qm̃ tuũ erat vbicunq3 erat Et dixisti athenienfibus p apl'm tuũ q i te viuim⁹ et mouemur et sum⁹ et quidã s'm eos dixerunt Et vtiq3 inde erãt illi libri Et nõ attendi in ydo la egiptio2 quib⁹ de auro tuo ministrabãt · qui trãs mutauerũt veritatez dei in mendaciũ3 · et co luerũt et seruierũt creature potius q̃3 creatori · Et inde ãmonit⁹ redire ad memetipsũ3 intraui ĩ intima mea duce te · et potui · qm̃ factus es adiu tor meus Intraui et vidi q̃licunq3 oculo anime mee supra eũdez oculũ anime mee supra mẽtem meã lucẽ dñi incomutabilẽ · ñ hãc vulgarez et cõ spicuã oi carni nec q̃si ex eodẽ gñe Grãdior eẽt tq̃3 si ista multo multoq3 clarius clarescẽt totũ q3 occupaẽt magitudine Nõ hoc illa erat · s3 ali ud · aliud valde ab istis oib⁹ Nec ita erat sup̃ m̃ tem meã · sicut oleũ sup aquã · nec sicut celũ sup t̃rã s3 supior q2 ipẽ fecit me · et ego iferior q2 fac tus sũ ab ea · q nouit v̄itatẽ nouit eã et q̃ nouit eã nouit eternitatez Caritas nouit eã O et na ve ritas et v̄a caritas et cara eternitas · tu es d's me us tibi suspiro die ac nocte Et cũ te p̃mũ cogno ui tu assũpsisti me vt viderez cũ qd viderez a nõ dũ me esse q̃ viderem Et reuerberasti ifirmitate aspectũs mei radiãs in me vehemẽter et cotremui amoẽ a horroẽ Et iueñ lõge me esse a te i regione dissilitudis tq̃3 audirẽ vocẽ tuam d excelso Cibus

sũ grādiũ· cresce ⁊ mandūcabis me · Nec tu me
mutabis in te· sicut cibū carnis tue· ꝫ tu mutabe
ris in me Et cognoui qm̄ ꝓ iniq̄tate erudisti ho
nē ⁊ tabescere fecisti sicut araneā animā meā· ⁊
dixi· Nunq̄d nihil ē veritas Qm̄ neqꝫ ꝑ infinita
neqꝫ ꝑ finita locoꝝ spacia diffusa ē· Et clamas
ti de longinquo· ymmo vero ego sum qui sum·
Et audiui sicut audit᷑ in corde· et non erat pror
sus vnde dubitarē· Faciliusꝫ dubitarem viuere
me· q̄ꝫ nō esse veritatē· q̄ per ea que facta sunt
intellecta ꝯspiciat᷑ Et inspexi cetera infra te· Et
vidi nec oio esse· nec omino nō eē Esse q̄dē qm̄
abs te sunt· nō eē āt qm̄ id qđ es nō sunt· id em̄
vͤe ē quod i cōmutabiliter manꝫ Mihi āt inherē
deo bonū ē· qꝛ si nō manebo in illo nec in me po
tero Ille āt in se manēs inouat ōnia Et dn̄s me
us es qm̄ bonoꝝ meoꝝ nō eges· Et manifesta
tū ē mihi· qm̄ bona sunt q̄ corrumpuntur. q̄ neꝫ
si summa boā eēnt neqꝫ n̄ bona essent corrumpi
possent· qꝛ si summa boā essent incorruptibilia
eēnt· si āt nulla bona eēnt quod i eis corrūpet᷑·
nō essꝫ Nocet em̄ corruptō ⁊ nisi bonū minueret
nō noceret Aut igit᷑ nihil nocet corruptio quod
fieri nō p̄t· aut quod certissimū ē ōnia q̄ corrum
puntur priuāt᷑ bono Si aūt ōni bono priuabun
t᷑ omnino nō erūt Si em̄ erūt ⁊ corrumpi iam n̄
poterūt meliora erūt· quia incorruptibiliter per
manebunt· Et quid monstruosius q̄ꝫ ea dicere

omni bono omisso facta meliora · Ergo si omni
bono priuabūtur oio nulla erūt Ergo q̃z diu sunt
bona sunt · ergo q̃cunq; sunt bona sunt Malum
q; illud quod q̃rebā vñ essz nō ē substantia · qz
si substātia esset bonū esset Aut enim esset incor
ruptibilis substātia magnū vtiq; bonū · aut sbā
corruptibilis essz · que nisi bona esset corrumpi ñ
posset Itaq; vidi et manifestatū est mihi qz om
nia bona tu fecisti et prorsus nulle sbē sunt q̃s tu
nō fecisti · Et qm̄ nō equalia ōnia fecisti · ideo
sunt omnia qz singula boā sunt et sil' ōnia valde
bona · qm̄ fecisti deus nr̄ ōnia bona valde Et tibi
oio nō est malū · nō solū tibi sȝ vniuerse creature
tue · qz extra te nō est aliq̃d quod irrūpat et cor
rūpat ordinē quē imposuisti ei · In ptibus aūt
eius q̄dā q̄busdā qz nō ɔueniūt mala putant' Et
eadē ipsa ɔueniunt alijs et bona sunt · et in semz
ipsis bona sunt · Et omnia hec q̃ sibimet inuicez
nō ɔueniunt inferiori pte rer̄ quā terram dicim'
habentem celum suum nubilosum atq; ventosuz
congruum sibi Et absit iam vt dicerem non esse
ista · quia et si sola ista cernerem · desiderarem q̃
dem meliora · sed iam etiam de solis istis lauda
re te deberem · quoniā laudandū te ostēdunt de
terra dracones et omnes abyssi · Ignis grando
nix glacies · spūs tempestatis que faciunt verbū
tuum Montes et omnes colles · ligna fructifera
et omnes cedri · Bestie et omia pecora reptilia

et volatilia pēnata Reges terre ⁊ oēs ꝑpl'i · prin
cipes ⁊ oēs iudices terre Iuuenes ⁊ vgines senes
cū iunioribꝰ laudēt nomē tuū Cū vo ecīā de cel
te laudēt · laudēt te deus noster in excelsis omēs
angeli tui · omnes virtutes tue · sol ⁊ luna omēs
stelle ⁊ lumen · celi celorum et aque que super ce
los sunt laudent nomen tuum · non iam desidera
bam meliora · quia omnia cogitabam · et melio
ra quidē supiora q̄ȝ iferiora sed meliora omnia
q̄ȝ sola supiora · iudicio saniore pendebam Nō ē
sanitas eis quibꝰ displicet aliquid creature tue:
sicut mihi nō erat dū displicerent m'lta q̄ fecisti
Et qꝛ nō audebat aīa mea vt ei displicēt deus
meus · nolebat esse tuū quicq̄d ei displicebat ·
Et inde ierat in opinionē duaꝝ sbārum · et non
reqescebat · et aliena loquebat' Et inde rediēs
fecerat sibi deū p infinita spacia locoꝝ omniū: ⁊
eū putauerat eē te Et eū collocauerat i corde suo
⁊ facta erat rursus tēplum ydoli sui abhoiandūȝ
tibi · Sed postea q̄ȝ fouisti caput nescientis ⁊
clausisti oculos meos ne viderent vanitatem · ce
ssaui de me paululū ⁊ ↄsopita est īsania mea · ⁊
euigilaui in te · et vidi te infinitum aliter · Et vi
sus iste non a carne trahebatur · Et respexi alia
et vidi tibi debere quia sunt · et in te cuncta fini
ta · sed aliter · nō quasi i loco: sed qꝛ tu es omni
tenens manu veritateȝ et oīa q̄ sunt inquātuȝ
sūt · nec q̄cq̄ȝ est falsitas nisi cū putat' eē qđ nō

est· Et vidi qr nō solū locis sua queqꝫ suis con
uenīūt· ſ3 etiā tpibꝫ Et qr tu sol⁹ eternus es .nō
post innumerabilia spacia tpm cepisti opari qr
oia spacia tpm ⁊ q̄ preterierūt ⁊ q̄ pteribūt· nec
abirent· nec venirent nisi te opante ⁊ manente ·
Et sensi ex opibꝫ tuis ⁊ expertus sum nō esse mi
rū qꝫ palato nō sano pena est panis q̄ sano sua
uis est· ⁊ ocul' egris odiosa lux q̄ puris amabi
lis est Et iusticia tua displicz iniquis ne dū vipe
ra ⁊ v'miculus q̄ bona creasti apta iferioribꝫ cre
ature tue ptibꝫ quib⁹ ⁊ ipi iniqui apti sūt q̄ndo di
ssiliores sunt tibi apti āt superioribꝫ· q̄nto siīlio
res fuerīt tibi Et q̄siui quid essz iniquitas ⁊ nō iue
ni sbāz· ſ3 a sūma sbā te deo detorte i isima volū
tatis puersitatē piicientis intima sua ⁊ tumescē
tis foras Et mirabar qꝫ iā te amabā· nō p te fan
tasma Et nō stabā frui deo meo ſ3 rapiebar ad
te decore tuo Moxqꝫ diripiebar abs te pondere
meo· ⁊ ruebā in ista cum gemitu · Et pondus
hoc cōsuetudo carnalis Sed mecū erat memoria
tui Neqꝫ vllo mō dubitabā esse cui coherērem ·
sed nōdū esse me qui cohererez· qm̄ corp⁹ quod
corrūpitur aggrauat animā· ⁊ deprimit terrena
inhitatō sensū mlta cogitantē Eraz c'tissimus qꝫ
inuisibilia tua a cōstitutōe mūdi p ea q̄ fcā sūt
intellcā cōspiciunt' sepiterna qꝫ v'tus ⁊ diuinitas
tua Querens ei vn̄ approbarez pulchritudinem·
corpm siue celestiuz siue terestriū ⁊ quid m̄ psto

esset integre de mutabilibus iudicanti et dicenti hoc
ita esse debz illud non ita hoc ergo querens vnde iudicare cum
ita iudicarem · inueneram incommutabilem et veram veritatis
eternitatem supra mentem meam commutabilem Atz ita gra
datim a corporibus ad sentientem per corpus animaz · atz
inde ad eius interiorem vim cui sensus corporis exteri
ora annunciaret et quousque possunt bestie · atque inde rur
sus ad ratiocinantem potentiam ad quam refertur iudican
dum quod sumitur a sensibus corporis · que se quoque in me commuta
ens mutabilem · erexit se ad intelligentiam suam et abdu
xit cogitationem a consuetudine · subtrahens se contra
dicentibus turbis fantasmatum vt inueniret quo lumine
aspergeretur cum sine vlla dubitatione clamaret incommu
tabile preferendum esse mutabili · vnde nossz ipsum incommu
tabile quod nisi aliquo modo nossz nullo modo illud mutabili
certa preponeret et peruenit ad id quod est in ictu trepidan
tis aspectus Tunc vero inuisibilia tua per ea que facta sunt in
tellecta conspexi sed aciem figere non valui · Et repercu
ssus infirmitate · redditus solitis non mecum ferebam · nisi
amantem memoriam · et quasi olfacta desiderantem · que co
medere nondum possem Et querebam viam comparandi robo
ris quod esset ydoneum ad fruendum te nec inueniebam
donec amplecterer mediatorem dei et hominum · hominez ihe
sum xpm qui est super omnia deus benedictus in secula commendatez
et dicentem Ego sum via veritas et vita Et cibum cui
capiendo inualidus eram miscentem carni · quoniam verbuz
caro factum est · vt infantie nostre lactesceret sapientia
tua · per quam fecisti omnia Non enim tenebam dominum meuz

iħm xp̄m hūilis hūilē. nec cu9 rei mgrā eſſʒ eius i
firmitas nouerā. v̄bū em̄ tuū eterna vitas ſupio
ribʒ creature tue ꝑtib9 ſupemīnens ſubditos eri
git ad ſeipſam. in inferioribꝰ aūt edificauit ſibi
humilē domū. de limo nr̄o ꝑ quā ſubdendos dep̄
imeret a ſeipſis. ⁊ ad ſe traiceret ſanās tumorē ⁊
nutriēs amorem. ne fiducia ſui ꝓgrederent̄ lōgi
us. ſed poti9 infirmarent̄ an̄ pedes ſuos videtes
infirmā diuinitatē ex ꝑticipatōne tunice pellicie
nr̄e ⁊ laſſi ꝓſternerent̄ in eā. illa aūt ſurgens le
uaret eos Ego v̄o aliud putabā tm̄qʒ ſentiebā
de dn̄o xp̄o meo. q̄ntū de excellentis ſapiētie vi
ro cui nullus poſſʒ eq̄ri. p̄ſertim qꝛ mirabil̄r na
tus ex virgine ad exēplū ꝯtemnēdo ꝝ tpaliū ꝓ
adipiſcenda immortalitate diuina ꝓ nobis cu
ra tātam auctoritatē magiſterij meruiſſe vide
bat̄ Quid āt ſacramēti haberet v̄bū caro factuʒ
nec ſuſpicari quidē poterā Tantū cognouerā ex
his q̄ de illo ſcripta traderent̄. qꝛ manducauit ⁊
bibit dormiuit ⁊ ambulauit. exhilaratus eſt con
triſtatus eſt. ſermocinatus eſt: nō deſiſſe carnē
illā verbo tuo niſi cū anima et mente humana.
Nouit hoc omnis qui nouit incōmutabilitatem
verbi tui quā ego iam nouerā q̄ntū poteraʒ. nec
omnino quicq̄ʒ inde dubitabā Etenī nūc moue
re membra corporis ꝑ voluntatē. nunc nō mouere
nunc aliq̄ affectu affici nūc nō affici nūc ꝓfer
re ꝑ ſiḡ ſapiētes ſn̄ias nūc eē i ſilentio ꝓpria ſunt

mũtabilitatis anime ⁊ mētis Que si falso de illo scripta eẽnt · eciã omnia piclitarent̃ mēdacio · neqꝫ i illis lr̄is vlla fidei salus generi hũano r̃ma nerz Quia itaz vera scripta sũt totũ hoiez i xp̄o agnoscebã · nō corpus tm̄ hois · aut cũ corpe si ne mēte aiaz · ꝫ ipsũ hoiem · nō ꝑsona veritatis · ꝫ magna q̄dã huãue nature excellētia · ⁊ ꝑfcio re ꝑticipatione sapientie · preferri ceteris arbitra bar Alipius autē deũ carnē īdutũ ita putat cre di a catholicis vt p̄ter deuz ⁊ carnē nō esse in xp̄o animã mētez hois in eo p̄dicari nō existimabat Et qm̄ hn̄ ꝑsuasũ tenebat · ea q̄ de illo memorie mãdata sũt sine vitali ⁊ rōnali creatura nō fieri ad ipam xp̄ianã fidē pigrius mouebat̃ · ꝫ pos tea hereticoꝝ apollini aristaꝝ hũc errorē eẽ co gnoscēs · catholice fidei colletatus ⁊ ꝯtpat⁹ est · Ego ãt aliq̄nto posteri⁹ didicisse me fateor i eo q̄ vbũ caro factũ est · quō catholica veritas a fo tini falsitate dirimat̃ Jmꝓbatio q̄ppe heriticoꝝ faciat eminere q̄d eccia sentiat · ⁊ q̄d habeat sa na doctrina Oportuit ei ⁊ hereses esse · vt ꝓbati manifesti fierēt int̃ infirmos Sz tũc lcis platoi coꝝ illis libris postea cũ ide ãmonit⁹ q̄rerē icor porẽ veritatē · inuisibilia tua ꝑ ea q̄ facta sunt intellcã ꝯspexi · ⁊ repulsus sẽsi · q̄ ꝑ tenebras aie mee ꝯtēplari nō sinerer cert⁹ esse · te ⁊ infinitũ eẽ nec tm̄ ꝑ locos finitos infinitos ve diffũdi ⁊ vere te esse q̄ sēp ideipē eẽs ex nl̃la ꝑte nl̃lo q̄ motu

alit̃ ā aliter certavo ex te ẽẽ oĩa hoc solo firmissi mo documẽto q̄ sunt. cert⁹ q̄de ĩ istis erã. nis tñ infirm⁹ ad fruendũ te. Garriebã plane quasi ꝑi tus. et nisi in xp̄o saluatore nr̄o viã tuã quererẽ nõ peritus. sed periturus essem. Jam eñi ceperã velle videri sapiẽs plenus pena mea. ⁊ nõ flebã insuꝑ et inflabar scientia. Vbi eñi erat illa edifi cans caritas a fundamẽto hũilitatis quod ẽ xp̄s ihesus. Aut qñ illi libri me docerẽt eã. In quos me ꝓpterea priusq̄ȝ considerarẽ scripturas tuas. credo voluisti incurrere vt iprimeretur memorie mee qũo ex eis affect⁹ essem. Et cũ postea ĩ li bris tuis mãsuefact⁹ essẽ et curãtib⁹ digitis tuis contrectarent̃ vulnera mea discernerem atq; di stinguerez. q̄d interesset inter ꝑsumptionem et confessionẽ. inter videntes quo eundũ sit. nec vi dentes q̄. et viam ducẽtẽ ad btificã patriã. non tm̃ cernẽdã. sed et inhitandã. Nam ⁊ si primo scis tuis lr̄is informat⁹ eẽm ⁊ in eaꝝ familiarita te obdulcuisses m̃. ⁊ postea in illa volumia incĩ dissẽ fortasse ã abripuissent mea solidamẽta pi etatis aut si ĩ aff cũ quẽ salubrẽ ibiberã ꝑstitissẽ putarẽ eciã ex illis libris eũ posse ↄcipi. si eos so los q̄s q̄ȝ didicisset. Itaq; auidissime arripui ve nerabilẽ stilũ sp̄ũs tui ⁊ p̄ ceteris apl̃m paulũ ⁊ pierũt ille q̄stiones ĩ q̄b⁹ mihi aliqñ visus ẽ ad uersari sibi. ⁊ ñ ↄgrue testimonijs legis ⁊ ꝓpha rũ text⁹ sermonis e⁹. Et appuit mihi vna facies

eloquioꝝ castoꝝ· et exultare cū tremore didicī
et cepi· et inueni q̄cq̄d illac ꝟꝝ legerā· hac cū
ↄmēdatōne grē tue dicī· vt q̄ videt nō sic gl'iet'
q̄si nō accepit· nō solū id qđ videt· ꝫ etiā vt vi
deat· q̄d em̄ hꝫ quod nō accepit· Et vt te q̄ es
sēp idē nō solū amoneat' vt videat· ꝫ etiā sane
tur vt teneat Et q̄ de longi𝔮 vidē nō p̄t· viā tn̄
ambulꝫ· q̄ veniat ⁊ videat ⁊ teneat· q̄ꝛ ⁊ si ↄdelcē
tur hō legi ɓm interiorē hoiem: q̄d faciet de alia
lege in mēbris suis repugnāte legi mentis sue et
se captiuū ducēte in lege pcc̄i q̄ est in mēbris e?
Qm̄ iustus es dn̄e· nos autem peccauimus· ini
que fecimus· impie gessimus· et grauata est su
per nos manus tua· et iuste traditi sumus anti𝔮
peccatori p̄posito mortis· qꝛ persuasit voluntati
nrē similitudinē voluntatis sue: quia in veritate
tua nō stetit Quid faciet miser hō? Quis eum li
berabit de corpe mortis huius nisi gratia tua per
iħm xp̄m dn̄m nostꝝ Quem genuisti coeternū
et creasti in principio viarum tuaꝝ In quo pri
ceps mūdi huius nō inuenit q̄cq̄ꝫ morte dignuꝫ
et occidit eū· et euacuatum est cirographū qđ
erat ↄtrariū nobis Hoc ille lrē nō hn̄t Nō hn̄t il
le pagine vultū pietatis huius· lacrimas ↄfessi
ōnis sacrificiū tuū· spm̄ ↄtribulatū cor cōtritū ⁊
hūiliatū· ppl'i salutem· spōsā ciuitatē· arrā spūs
sancti· poculū precij nr̄i Nemo ibi decantat· nō
ne deo subdita erit aia mea· ab ipo em̄ salutare

meū· Etenī ipē est deꝰ meus et salutaris meus·
susceptor meus non mouebar amplius · Nemo
ibi audit vocantem · venite ad me qui laboratis ·
Dedignantur ab eo discere qm̄ mitisꝰ est et hu
milis corde Abscondisti enim hec a sapiētibus
et prudentibusꝰ ꝛ reuelasti ea paruulis Et aliud
est de siluestri cacumine videre patriam pacis ꝛ
iter ad eam nō inuenire · et frustra conari ꝑ inuia
circumobsidentibus et insidiantibꝰ fugitiuis de
sertoribus cū principe suo leone et dracone · Et
aliud tenere viā illuc ducentem curis celestis im
patoris munitam · vbi non latrocinantꝰ qui celes
tem militiam deseruerunt vitant enim eam sicut
supplicium Hec mihi inuiscerabantꝰ miris mōis
cum minimum aplꝰ orum tuorum legerem ꝛ consideā
uerā opa tua et expauerā·

¶ Explicit liber septimus ꝯfessionū btī augu
stini epi· Incipit octauus·

DEus meus recorder in grāꝫ actione ti
bi· ꝛ confitear mias tuas sup me Per
fundantꝰ ossa mea delectatione tua·
et dicant dn̄e quis similis tibi? Dis
rupisti vincula mea sacrificem tibi sacrificiū lau
dis · Quomodo disrupisti ea narrabo · et dicēt
omnesꝰ qui adorant te cum audiunt hec · Bene
dictus dominus in celo ꝛ in terra · magnū et mira
bile nomen eius · Inheserant precordijs meis
ūba tua · et vndiqꝫ circumuallabar abs te · De

vita tua eterna cert⁹ erã. q̃zuis eã in enigmate ꝛ
quasi p̱ speculũ viderã dubitatõ tñ oĩs de icorru
ptibili sbã q̄ ab illa eēt oĩ⁹ sbã ablata mihi eãt
Nec certior ꝺ̓ te ꝫ stabilior in te eē cupiebã De
mea v̉o tp̱ali vita mutabãt oĩa ꝛ mũdãdũ eãt
cor a fermẽto veterĩ · et placebat via ipse salua
tor · et ire p̱ e⁹ angustias adhuc pigebat Et im
misisti in mentẽ meã · visũq; est bonũ in cõspec
ctu meo p̱gere ad simplicianũ · q̃ mihi bon⁹ ap
parebat seruus tu⁹ · et lucebat in eo grã tua Au
dierã etiã q̄ a iuuẽtute sua · deuotissime tibi viue
ret Iã v̉o tũc senuerat · et longa etate i tã bono
studio sectãde vie tue mlta exptus mlta edoc
tus mihi videbat᷑ · ꝛ vere sic erat · Vñ mihi vt p̱
ferret volebã ꝯferenti secũ est⁹ meos q̃s essꝫ ap
tus mod⁹ viuẽdi sic affcõ vt ego erã ad ãbulã
duꝫ in via tua Videbã eñ plenã ecciaꝫ · ꝛ ali⁹
sic ibat · alius ãt sic Mihi autẽ displicebat quod
agebã in sclo · ꝛ oneri mihi erat valde nõ iaꝫ in
flãmantibꝰ cupiditatibꝰ vt solebãt spe honoris ꝛ
pecunie · ad tolerãdã illã ſuitutẽ tam grauẽ iaꝫ
eñ me illa nõ delectabant p̄ dulcedine tua ꝛ decoꝛe
domus tue quã dilexi · ꝫ adhuc tenaciť collige
bar ex feia · Nec me ꝓhibebat apls coniugari
q̃zuis exhortaret᷑ ad melius · maxie volens oẽs
hoies sic esse vt ipẽ erat Sed ego infirmior elige
bã molliorẽ locũ Et ꝓpť hoc vnũ voluebar in ce
teris lãguidus ꝛ tabescẽs curis marcidis qꝺ ꝛ im

alijs rebus q̃s nolebã pati ↄgruere cogebar vite ↄiugali cui dedit⁹ cõstringebar Audierã ex ore veritatis eẽ ſpadones · q̃ ſeipſos abſciderũt ꝓpt rgnũ celoꝝ ſꝫ q̃ pt inq̃t cape capiat Vani ſũt cer te oẽs hoies q̃bꝯ nõ ẽ dei ſcia · nec de his q̃ viden tur bona · potuerũt iuenire eũ q̃ eſt At ego iã nõ erã in illa vanitate Trãſcenderã eã · ⁊ ↄteſtante vniuerſa creatura tua · iuenerã te creatorẽ nr̃m · ⁊ verbũ tuũ apud te deũ · tecũq̧ cũ ſpũ ſcõ vnũ deũ p qd' creaſti oia Et ẽ aliud gen⁹ impioꝝ q̃ cognoſcẽtes deũ nõ ſicut deũ gl'ificauerũt · ã gra tias egerũt In hoc q̧ incĩderã · ⁊ dextera tua de⁹ ſuſcepit me · Et inde ablatũ poſuiſti vbi ↄualeſ cerẽ: q꞉ dixiſti hoi · ecce pietaſ ẽ ſapia · ⁊ noli vel le videri ſapiẽs · qm̃ dicẽtes ſe eſſe ſapiẽtes ſtulti facti ſũt · ⁊ inuenerã iã bonã margaritã · et vẽdi tis oibus q̃ hr̃eni emẽda erat ⁊ dubitabã Perre xi ergo ad ſimplicianũ pr̃ẽ in acc̃piẽda gratia tua tũc epi ãbroſij ⁊ quẽ vere vt pr̃ẽ diligebat Narraui ei circuitus erroꝛis mei · Vbi ãt ↄmemo raui legiſſe me q̃ſdã libros platoicoꝝ q̃s victori nus q̃ndã rethoꝛ vꝛbis rome quẽ xp̃ianũ defunc tũ eſſe audierã in latinã linguã trãſtuliſſꝫ gratu latus ẽ mihi q̧ nõ in alioꝝ pħoꝝ ſcripta incĩdi ſſem plena fallaciaꝝ ⁊ deceptionũ ſcd̃m elemen ta huius mundi · in iſtis autẽ omnibus modis ĩ ſinuari deũ ⁊ eius verbũ Deinde vt me exhor taret' ad humilitatẽ xp̃i ſapiẽtibꝯ abſcõditã ⁊

reuelatā ꝑuulis · victorinū ipm recordatus est
quē rome cū esset familiarissime nouerat · Deq;
illo mihi narrauit · qđ nō silebo Hēt enī magnā
laudē grē tue ɔfitēdā tibi queadmodū ille docti
ssimus senex ⁊ oim liberaliū doctrinaꝝ ꝑitissim⁹
quiq; pħoꝝ tā multa legerat ⁊ diiudicauerat ⁊
dilucidauerat doctor tot nobiliū senatoꝝ q̄ etiā
ob insigne p̄clari magisterij qđ ciues hui⁹ mun
di eximiū putant statuā rōno foro meruerat ⁊
acceperat vsq; ad illā etatē venerator ydoloꝝ sacro
rūq; sacrilegioꝝ ꝑticeps · Quibus tūc tota fere
romana nobilitas inflata spirabat ꝓpl'mq; iam
et oigenū deū mōstra ⁊ anubē latratorē q̄ aliqñ
ɔtra neptunū ⁊ venerē · ɔtraq; mineruā tela tenu
erāt · ⁊ a se victis iā roma supplicabat Que iste
senex victorin⁹ tot ānos ore fricrepo defensita
uerat nō erubuerit eē puer xp̄i tui ⁊ infans fontis
tui Subiecto collo ad humilitatis iugum · e do
mita fronte ad crucis opprobrium O domine q̄
inclinasti celos ⁊ descendisti tetigisti montes et
fumigauerūt · q̄bus modis te insinuasti illi pec
tori Legebat sane sicut ait simplician⁹ scām scp
turā · oēsq; xp̄ianas lrās inuestigabat studiosi
ssime et pscrutabatur · Et dicebat simpliciano
nō palā sed secretius ⁊ familiarius Noueris me
iā esse xp̄ianū Et rñdebat ille · Nō credā nec de
putabo te inter xp̄ianos nisi in ecclā xp̄i te vide
ro Ille aūt irridebat eū dicēs Ergo parietes faciūt

xpiano? Et hoc sepe dicebat se iam esse xpianū
et simplicianus illud sepe rñdebat. et sepe ab il
lo pietū irrisio repetebat͛ Amicos em̄ suos vereba
tur offendē superbos demonicolas. quoꝝ ex cul
mine babilonice dignitatis q̄si ex cedris libani q̄s
nondū ɔtriuerat dñs grauit͛ ruituras in se inimici
cias arbitrabat͛ Sed postea q̄ȝ legēdo ɔ inhiādo
auxit firmitatē. timuitq; negari a xpō corā an
gel' scis. si eū timeret corā hoīb9 ɔfiteri. reusq; si
bi magni c̄minis apparuit erubescēdo de sacr̄itis
hūilitatis verbi tui ɔ nō erubescēdo de sacris sacri
legijs superboꝝ demonioꝝ q̄ imitator superbȝ acce
pat. depuduit vitati ɔ vanitati ɔ erubuit. subito
q; et inopinat9 ait simpliciano vt ipse narrabat
Eamus in ecclaȝ. xpianus volo fieri At ille nō se
capiens leticia perrexit cū eo Vbi āt imbut9 ē pri
mis instructōeȝ sacr̄mētis nō multo post eciā no
mē dedit vt p baptismū regnaret͛. mirāte roma.
gaudēte eccla Superbi videbāt ɔ irascebant͛ denti
bȝ suis stridebāt ɔ tabescebāt. Seruo āt tuo dñs de
us erat spes eius ɔ nō respiciebat in vanitates ɔ insa
nias mēdaces Deniqȝ vt vētū ē ad horā ɔfitēde fi
dei q̄ verbis corde ɔceptis retētis memorit͛ de loco emi
nētiore in ɔspcū ppli fidelis rome reddi solet ab
eis q̄ accessuri sūt ad grāȝ tuā oblatū eē dicebat
victorino a p̄sbris vt secretius reddēt. sicut nō
nullis q̄ verecūdia trepidaturi videbāt͛ offer
ri mos erat illū aūt malluisse salutē suā inspectu

scē multitudinis ꝓfiteri Nō eñ erat salus q̄m do
cebat in rethorica · ⁊ tñ eā publice cōfessus erat ·
Quāto minus ergo vereri debuit mansuetū gre
gē tuū · pnunciās verbū tuū · q̄ nō verebatᷣ in v̄
bis suis turbas insanoꝝ · Itaqꝫ vbi ascendit vt
⁊ redderet omēs sibimet inuicē quis qꝫ vt eū noue
rat instrepuerūt nomen eꝰ strepitu gratulatōis
Quis autē ibi nō eū nouerat Et sonuit presso so
nitu per ora cunctoꝝ colletantium · victorinus
victorinus · Cito sonuerunt exultatione · quia
videbāt eū · cito siluerunt intētione vt audiret eū
Pronunciauit ille fidē veracē p̄clara fiducia ⁊ vo
lebant eū oēs rape intro in cor suū: ⁊ rapiebant
amādo et gaudendo · Hee rapientiū manus erāt
Deus bone q̄d agitᷣ in homine vt plus gaudeat
de salute desperate aīe ⁊ de maiori piculo liberate
q̄ʒ si spes ei semp affuisset aut piculum minus
fuisset Etenī tu q̊ꝫ misericors pr̄ plus gaudes de
vno penitēte q̄ʒ ꝯ nonaginta nouē iustis quibꝫ
nō opus est penitētia Et nos cū magna iocūdi
tate gaudemus cū audimus q̄ʒ exultantibus pa
storis humeris reportetᷣ ouis que errauerat · et
dragma referatur in thesauros tuos colletantibꝫ
vicinis mulieri que inuenit · Et lacbrimas excu
tit gaudium solemnitatis domus tue · cum legi
tᷣ in domo tua de minori filio quoniam mortuus
erat ⁊ reuixit · pirat et inuentus est Gaudēs q̄ppe
in nobꝭ ⁊ in angelis tuis scis scā caritate Naʒ tu

sēp idē q̄ ea q̄ nō sēp nec eodē mō sūt eodez mō·
semp oia nosti Quid ergo agitͬ in aia cū āpli9
delcātͬ inuētis aut rͦdditis rͦbꝫ q̄s diligit q̄ꝫ si eas
semp hūissꝫ Cōtestantͬ ei ⁊ c̄ · et plena sūt oia te
stimonijs clamātibꝫ ita est · Triūphat victor i
pator et nō vicissꝫ n̄ pugnauissꝫ · et q̄nto mai9
piculuꝫ fuit i plio tāto maius est gaudiū in tri
ūphꝫ Iactat tēpestas nauigātes minatͬ qꝫ nau
fragiū · ōnes futura morte pallescūt · trāquillatͬ
celū et maē et exultāt nimis qm̄ timuerūt nimis
Eger est car9 et vena eius malū renunciat ōnes
q̄ eū saluū cupiūt · egrotāt simul aio · Fit ei rcē
et nondum ābulat pristinis viribus · et fit iam
tale gaudiū quale nō fuit cū antea saluus ⁊ for
tis ambularet Eas qꝫ ipsas voluptates humane
vite · eciam nō inopinatis : et preter voluntatem
irruentibus · sed institutis et volūtarijs molesti
is acquirūt homines Edendi ⁊ bibendi voluptas
nulla est · nisi precedat esuriendi ⁊ sitiendi mole
stia Et ebriosi quedā salciuncula comedunt q̄
fiat molestus ardor quem dum extinguit pota
tio fit delectatio Et institutum est vt iam pac
ta sponsa nō tradatur statim · ne vilem habeat
maritus datā q̄m nō suspirauerit sponsus dila
tam Hoc in turpi et execranda leticia hoc in ca
q̄ ꝯcessa et leticia est · hoc i ipa sincerissima hone
state amicicie · hoc in eo q̄ mortuus erat ⁊ reuixit
perierat et inuentus est vbiqꝫ maius gaudium

molestiā maiore pcedit᷑ · q̄d ē hoc dn̄e ds meus cū tu eternū tibi tuipse sis gaudiū et q̄dā de te · circa te semp gaudeāt · q̄d ē qd̄ hec rex ps alter nat defcū ⁊ pfcū offēsionib₃ ⁊ ꝯsiliatōib₃ · An is ē modus eax · Et tm̄ dedisti eis cū a sūmis ce lox vs̄ ad yma terrax · ab initio vs̄ in finē secu lorū · ab āgelo vs̄ ad vermiculū · a motu primo vs̄ ad extremu₃ · oīa gn̄a bonox · et ōnia iusta opa tua suis q̄q₃ sedibꝯ locares · et suis q̄q₃ tē poribus ageres Heu mihi q̄₃ excelsus es in excel sis ⁊ q̄₃ pfund⁹ es in pfundis ⁊ nusq̄₃ recedis ⁊ vix redim⁹ ad te · Age dn̄e ⁊ fac · et excita ⁊ reuo ca nos Accēde et rape · flagra dulcesse Jam ame mus ⁊ curramus Nōne multi ex profundioē tar taro cecitatis redeūt q̄₃ victorinus redeūt ad te ⁊ accedūt · et illuminant᷑ recipientes lumē Qd̄ si q̄ recipiunt acciūt a te ptātem vt filij tui fiant · s₃ si minus noti sunt populis minus de illis gaudet eciā qui nouerunt eos Quādo eīn cū multis gau detur ⁊ in singulis vberius ē gaudiū · q₂ feruere faciunt se ⁊ inflāmant᷑ ex alterutro Deinde q₂ mł tis noti · multis sunt aucte ad salutē · et multis pe ūt secuturis · ideoq₃ multū de illis ⁊ q̄ eos pcesserit letāt᷑ Pl'ib₃ cōgaudet q₂ nō de solis letāt᷑ Absit ei vt in tabernaculo tuo p̄ paupib₃ accipiāt᷑ p sone ditum · aut p̄ ignobilib₃ nobiles qn poti⁹ in firma mūdi elegisti vt cōfundēs fortia ⁊ ignobi lia huius mūdi elegisti ⁊ cōteptibilia. et ea q̄ nō

fūt tq̄z sint. vt ea q̄ sunt euacuares Et tn̄ idē ipē
mimus aplōꝝ tuorū p cuius liguā tu istavba so
nuisti cū paulus pcōsul p eius militiā debellata
supbia sub leui iugo xp̄i tui missus eēt reg̃ mḡi
puincialis effcs ipē q̄ȝ ex pore saulo paulus vo
cari amauit ob tā magne isigne victorie. plus
ei hostis vnāt in eo q̄m plus tenz. et de q̄ plures
tenz Plus āt supbos tenz noīe nobilitatis a d hiis
plures noīe auctis. q̄nto igit gratius cogitabat
victorini pectus qd tq̄z iexpugnabile receptacu
lū diabolus obtinuerat victorini ligua q̄ telo grā
di et acuto multos pemerat et tāto abūdātius
exultare oportuit filios tuos qz rex nr̄ alligauit
fortē et videbāt eius erepta vasa mūdari et ap
tari in honore tuū. et fieri vtilia dn̄o ad oīne opus
bonū Sz vbi m̄ hō tuus simplicianus de victori
no ista narrauit exarsi ad imitādū. ad hoc vero
et ille narrauerat Postea vo et illud addidit qd
ipatoris iuliani tpibꝰ lege data phiti sunt xp̄i
ani docere lrāturā et oratoriā. quā legē ille āple
xus loq̄cē scolā deserere maluit q̄z verbum tuuz
quo linguas infantium facis disertas Non mihi
fortior q̄z felicior visus est. quia inuenit occasio
nem vacandi tibi. ¶ Cui rei ego suspirabam li
gatus non ferro alieno. sed mea ferrea volun
tate. ¶ Velle meum tenebat inimicus. et inde
michi cathenam fecerat. et constrinxerat me.
Quippe ex volūtate puersa facta ē libido et dū

seruit᷑ libidini fc̄a est ꝯsuetudo · ⁊ dū ꝯsuetudi
nō resistit᷑ fc̄a ē nccitas Quibꝰ quasi ãsulis sibi
met inexis vnā cathenā appellaui tenebat me cō
strictum dura seruitus Voluntas autē noua q̄
mihi eē ceperat vt te gratis colerē · fruiqꝫ te vellē
deus · sola certa iocūditas · nōduꝫ erat ꝑdonea
ad supandā priorem vetustate roboratam Ita
due volūtates mee vna vetꝰ · alia noua illa car
nalis ista spiritalis ꝯfligebant inter se atqꝫ dis
cordādo dissipabāt animā meā Hic intelligebā
in meipso expimento id quod legerā quomodo
caro cōcupisceret aduersus spm̄ · ⁊ spūs aduer
sus carnē Ego quidē in vtroqꝫ sed magis ego i
eo qd̓ ī me appbabā q̄ꝫ in eo qd̓ ī me iprobabā
Ibi em̄ magis iā nō ego · qꝛ ex magna parte id
patiebar iuitus q̄ꝫ faciebā volens Sed tn̄ cōsue
tudo aduersus me pugnatior ex me facta erat ·
qm̄ volens quo nollē ꝑuenerā · Et q̄s iure cōtra
diceret · cū peccātē iusta pena sequeret᷑ Et non
erat iā vlla excusatio q̄ videri mihi solebam · ꝓ
terea nondū me cōtemto seculo seruire tibi quia
incerta mihi essꝫ ꝑceptio veritatis Iā enim ⁊ ip
sa certa erat Ego āt adhuc terra obligatus mili
tare tibi recusabā · ⁊ impedimētiꝰ oibus sic time
bā expediri queadmodū impediri timēduꝫ est
Ista sarcina scl'i velut somno assolet dulater ꝑ
mebar · ⁊ cogitatōes q̄bus meditabar in te simi
les erāt cogitationibus expgisci volentiuꝫ · q̄ tn̄

supati soporis altitudīe remergunt̄ Et sicut ne
mo ē q̄ dormire sēp velit · oīmq3 sano iuditio vi
gilare p̄stat · differt tn̄ plerūq3 homo somnum
excutē cū grauis torpor i mēbris est · eūq3 iam
displicētez carpit libētius q̄zuis surgendi tps ad
uenerit ita certū hēbā esse melius tue caritati me
dedere q̄z mee cupiditati cedere · Sed illud pla
cebat ꝛ vincebat · hoc libebat ꝛ vinciebat Nō enī
erat qd tibi rn̄dere dicenti mihi · surge q̄ dormis
ꝛ exurge a mortuis et illuminabit te xp̄s et vn
diq3 ostendenti v̄a te dicere Nō erat omnino q̄d
rn̄derem veritate cōuictus · nisi tm̄ v̄ba lenta et
somnolēta · mō et ecce mō · sine paululuz · s3 mō
ꝛ mō nō hēbat modū · ꝛ sine paululū in longuz
ibat ¶ Frustra ꝯdelctābar legi tue sm̄ interiorē ho
minē · cū alia lex in mēbris meis r̄pugnaret legi
mētis mee · et captiuū me duceret in legē peccati
q̄ in mēbris meis erat Lex enī pc̄ti ē violētia cō
suetudinis q̄ trahit̄ et tenet̄ eciā iuitus ai9 eo me
rito quo in eā volēs illabit̄ · miserꝫ g° me q̄s libe
raret de corpe mortis huius · nisi grā tua p ihm
xp̄m dn̄m nr̄m Et de vinclo q̄de desiderij ꝯcubi
tus q̄ artissie tenebar et sclariū negociorꝫ suitu
te q̄madmod ū me exemeris ꝛnarrabo · ꝛ con
fitebor tibi dn̄e adiutor me9 ꝛ r̄demptor meus
Agebā solita crescēte ãxie tue ꝛ q̄tidie suspira
bā tibi ¶ Freq̄ntabā ecciaz tuā q̄ntū vacabat ab
ei9 negocijs sub q̄rꝫ podē gemebā Mecum erat

alipi⁹ ociosus ab ope iurisperito⁊ p⁹ assessionē
t'ciā expectās q̄bo iter⁊ ꝯsilia vendēt sicut ego
vendebā discēdi facultatē· si q̄ docendo p̄stari p̄t
Nebdius āt aicicie nrē cesseāt vt oim nrm̄ failia
rissio v̾ecūdo mediolanēsi ⁊ ciuigrāmatico subde
ret vehemēt' desiderāti ⁊ failiaritatis iuē flagitāti
de nrō nuēro fidele adiutoriū q̄ idigebat nis nō
itaq̄ nebridiū cupiditas ꝯmodo⁊ eo traxit ma
ioā ei possz si vellet de lrīs agē· ꝫ officiō beiuolē
tie petitōez nrāz ꝯtēpnē noluit aic⁹ dulcissim⁹ et
mitissim⁹ Agebat āt illud prudētissime cauēs ino
tescē psonis bm hoc sclm maioribz dīuitās i eis
oēm inq̄etudinē ai q̄z volebat hrē liber⁊ ⁊ q̄z mlt
tis possz horis feriatū ad q̄rēdū aliq̄d l' legēdū
l' audiēdū de sapia· q̄dā igit' die nō r̄colo cāz q̄
erat absēs nebdi⁹ cū ecce ad nos domū veit ad
me ⁊ alipiū pōticiā⁹ q̄dā ciuis nr̄ in q̄ntū afer·
p̄clae i palatō militās nescio q̄d a nob volebat
⁊ ꝯsedim⁹ vt colloq̄remur ⁊ forte sup̄ mēsā luso
riā q̄ añ nos erat attēdit codicē· tulit appuit iue
nit aplm paulū inopinate sane Putauerat ei a
liq̄d de libris q̄⁊ pfessio me ꝯtēbat Tū vo arri
dens meq̄ intuēs ḡtulatorie· miratus ē q̄ eas ⁊
solas p̄ oculis mei' lrās repētē copisset Xpian⁹
q̄ppe et fidelis erat· et sepe tibi deo nostro pster
nebat' in ecc̄ia crebris ⁊ diuturnis orōnibus·
Cui ego cū indicassē illis me scripturis curā ma
ximā impendē· ortus ē sermo ipo narrāte de an

thonio egiptio monacho · cui⁹ nomē excellenter
clarebat apud seruos tuos · nos āt vſꝫ in illā ho
rā latebat Quod vbi ille ↄpit immorat⁹ ē in eo ser
mone insinuās tātū viꝝ ignorantibꝫ · et āmirās
eandē nrām ignorantiā Stupebamus aūt audi
entes taꝫ recēte memoria ⁊ ꝑpe nrīs temporibus
testatissima mirabilia tua · in fide recta ⁊ catholi
ca ecclīa Oēs mirabamur et nos · qꝛ tam magna
erant · et illi · qꝛ inaudita nobis erant Inde ſmo
eius deuolutus ē ad monastērioꝝ greges et mo
res suaue olentie tue et vbera deserta heremi quoꝝ
nos nihil sciebamus Et erat monasterium medi
olani plenū bonis frībus extra vrbis menia · sub
ambrosio nutritore · et non noueramus Perten
debat ille et loquebatᷣ adhuc · et nos intenti tace
bamus Unde incidit vt diceret · nescio quando
se tres alios ↄtubernales suos · nimiꝝ apud treue
ros cū imꝑator ꝓ meridiano circēsiū spectaclo te
neretᷣ exisse deambulatū i ortos muris ↄtiguos at
qꝫ illic cū forte ↄbinati spaciabātᷣ vnū secū seor
sum · ⁊ alios duos itidē seorsū pariterqꝫ digressos
Sꝫ illos vagabūdos irruisse in quandā casā vbi hi
tabāt qdā serui tui spū paupes qliū ē regnum ce
loꝝ · et inuenisse ibi codicē in q scripta erat vita
anthonij Quā legere vn⁹ eoꝝ cepit · et mirari et
accendi · et iter legendū meditari arripe talē vi
tā ⁊ relicta militia seclari huiē tibi Erāt āt ex his
qs dicūt agētes i rebꝫ Tūc subito r plet⁹ aoē sco

et pudore sobrio· irat⁹ sibi coniecit oculos i amicu3
⁊ ait illi Dic q̄so te oib⁹ istis laborib⁹ nr̄is quo
ābimus puenire· q̄d q̄rimus· Cui⁹ rei cā milita
mus Maior ne esse poterit spes nr̄a in palacio q̄3
vt amici impatoris sim⁹· Et ibi quid nō fragile
plenūq3 periculis Et p quot pericula puenit̄ ad grā
di⁹ periculū Et q̄3diu istud erit Amicus āt dei· si
voluero ecce nūc fio Dixit hoc ⁊ turgidus noue
vite parturitōe reddidit oculos pagis ⁊ legebat ⁊
mutabat̄ int⁹ vbi tu videbas· et exuebat̄ mūdo
mēs e⁹ vt mox apparuit Nā3 dū legit ⁊ voluit flu
ctus cord' sui ifremuit aliqn̄ ⁊ discernit meliora
iāq3 tu⁹ ait amico suo· ego iam abrupi me ab illa
spe nr̄a ⁊ deo s'uire statui ⁊ hoc i hoc loco aggredi
or Te si pig3 imitari· noli aduersari· rn̄dit ille
adherere se socio tāte mercedis ⁊ milicie· Et ābo
tui edificabāt turrī· sūptu pdoneo relinq̄ndo oia
⁊ seq̄ndo te· Tu pōticianus ⁊ q̄ cū eo p alias orti
partes deābulabat q̄rentes eos deuenerūt i eūdē lo
cū· ⁊ iuenientes āmonuerūt vt rediret q̄ ia3 decli
nasset dies At illi narrato placito ⁊ pposito suo
q̄tq3 mō in eis talis voluntas orta esset at3 firma
ta· petiuerūt ne sibi molesti essent si adiungi re
cusarent· Isti autē nihilo mutati a pristinis fle
uerūt se tn̄ vt dicebat atq3 illis pie congratulati
sūt· et comēdauerūt se orōnib⁹ eo⁊ Et trahētes
cor in terrā· abierūt in palaciū· Illi aūt affigē
tes cor celo māserūt i casa Et hēbant ābo spōsas

q̄ postea q̄z hoc audierūt dicauerūt ipē etiā vir
ginitatē tibi Narrabat hec ponticianus Tu aūt
dn̄e int' verba eius retorquebas me ad meipm̄ au
ferens me a dorso meo vbi me posuerā dū nollē
me attendē et cōstituebas me ante faciē meaz vt
viderē q̄z turpis essē. q̄z distortus et sordidus ma
culosusq̄z et vlcerosus Et videbā et horrebā. et q̄
a me fugerē nō erat Etsi conabar a me auertere
aspectū narrabat ille quod narrabat. et tu me
rursus opponebas mihi. et ipingebas me i ocu
los meos. vt inuenirem iiquitatē meam et odis
sem Nouerā eā. sed dissimulabam. et cohibebaz et
obliuiscebar Tunc vero q̄nto ardentius amabaz
illos de quibus audiebā salubres affectus q̄ se to
tos tibi sanādos dederant. tanto execrabilius me
cōpatum eis oderā. qm̄ multi āni mei mecū efflu
xerunt forte xij ex q̄ ab vnde vicesimo āno eta
tis mee lectō ciceronis hortēsio excitatus erā studio
sapie et differebā cōtēpta felicissime t'rena ad eā
inuestigādā vacarē. cuius nō inuētio sed l' sola inq̄
sitiō iā ppo nēda erat etiā inuētis thesauris r'geq̄
gentiū. et ad nutū circūfluentibus corpis volupta
tibus At ego adolescēs miser valde. miser i exor
dio ipius adolescētie etiā petierā a te castitatē et di
xerā da mihi castitatē et cōtinentiā ſʒ noli mō. Ti
mebā em̄ ne me cito exaudires. et cito sanares a
morbo cōcupiscentie quē malebā expleri potius
q̄z extigui Et ierā p vias puas sr'stitōe saclega

l i

nõ q̃d̃e cert⁹ in ea ħ q̃si p̃pones cũ ceteris q̃ n̄ pie
q̃rebã · ħ inimice oppugnabã Et putaueram me p̃
terea differre de die i diẽ ↄtẽpta spe scł'i te solũ
seq̃ qꝛ nõ m̃ appebat certũ aliq̃d q̃ dirigerẽ cur
sum meũ Et venerat dies q̃ nudarer m̃ · et increpa
paret me ↄscia mea · Vbi es lingua? nẽpe tu di
cebas ꝓpt incertũ veꝝ nolle te abijcẽ sarcinã vai
tatis Ecce iã certũ ẽ ⁊ illa te adhuc p̃mit hũeris
liberioribꝫ p̃enas r̃cipiũt q̃ neq̃ ita in q̃rẽdo att
ti sunt · nec decẽnio ⁊ alipi⁹ ista meditati Ita ro
debar intus ⁊ ↄfundebar pudoꝛẽ horribili vehemẽ
ter cũ põtician⁹ talia loq̃ret̃ Termiato ãt s̃moẽ
⁊ cã q̃ venerat abijt ille Et ego ad me q̃ nõ i me
dixi Quibꝫ sñiaꝝ v̓beribꝫ nõ flagellabã aiam
meã vt seq̃retur me conantẽ post te ire · Et reni
tebat̃ · recusabat · et nõ se excusabat · Cõsump
ta erãt ⁊ cõuicta argumẽta oia · remanserat mu
ta trepidatio · et quasi mortem reformidabat re
stringia fluxu cõsuetudinis quo tabescebat in
mortẽ Tũ in illa grãdi rixa interioris dom⁹ mee
q̃ꝫ fortiter excitaueram · tũ anima mea i cubiculo
nrõ corde meo tã vultu q̃ꝫ mente turbat⁹ iuado
alipiũ ⁊ exclamo Quid patimur? Quid est hoc
qd̃ audisti Surgũt indocti ⁊ celũ rapiunt ⁊ nos
cũ doctrinis nr̃is sine corde ecce vbi volutamur
in carne ⁊ sanguine An qꝛ p̃cesserũt pudet seq̃ ⁊
non pudet nec saltim sequi · Dixi nescio que ta
lia et abripuit me ab illo estus meus cũ tacerẽt

attonitus me intuẽs Neq3 enĩ solita sonabam.
Plus loquebãt aĩmũ meũ. frons gene. oculi co
lor. mod9 vocis q̃3 vba q̃ ꝓmebã Ortulus q̃dã
erat hospicij nr̃i q̃ nos vtebamur sicut tota do
mo. Nã hospes ibi nõ hitabat dñs dom9 Illuc
me abstulerat tumult9 pectoris vbi nemo ipedi
ret ardentẽ litẽ q̃3 mecũ aggressus erã. donec exi
ret q̃ tu sciebas ego ãt nõ sciebã ꝫ tm̃ insaniebã
salubriter ⁊ moriebar vitaliter gnar9 q̃d mali es
sem ⁊ ignarus q̃d boni p9 paululũ futur9 essẽ Ab
cessi ergo in ortũ ⁊ alipius pede post pedẽ. Neq3
enĩ secretũ meũ nõ erat vbi ille aderat. Aut qñ
sic me affectũ desereret Sedim9 q̃ntũ potuim9
remoti ab edibus Ego fremebã spũ indignãs
indignatione turbulentissima q nõ irem in placi
tũ ⁊ pactũ tecũ deus meus in qd eũ dum esse oĩa
ossa mea clamabãt ⁊ in celũ tollebãt laudibus ⁊
nõ illuc ibatur nauib3. aut q̃drigis â pedebamus
Nã n̄ solũ ire verũetiã ꝑuenire illuc dieb9 q̃ntũ sal
tim de domo in eũ locũ ierã vbi se nihil erat aliud
q̃3 velle ire. sed velle fortiter et integre. nõ semi
saucium hac atq3 hac versare et iactare voluntatẽ
cum hac parte assurgente. cum alia ꝑte cadente
luctantẽ Deniq3 tã multa faciebã corꝑe in ipis
cunctatõnis estib3. q̃ aliqñ volũt hoies et nõ va
lent. si aut ipsa mẽbra nõ habeant. aut ea vel col
ligata vinculis vel resoluta lãguore vel q̊q̊ mõ im
pedita sint Si vulsi capillũ si ꝑcussi frõtẽ. si con

sertis digitis amplexatus sũ genu. qꝛ volui feci
Potui ãt velle ⁊ nõ facẽ. si mobilitas mẽbroꝝ
nõ obseq̃retur Tã multa ergo feci vbi ñ hoc erat
velle qδ posse. et nõ faciebã quod ⁊ incõpabili
affectu aplius m̃ placebat. et mox vt vellez po
ssez. qꝛ mox vt vellẽ vtiqꝫ vellẽ Ibi ei facultas
ea q̃ volũtas ⁊ ipsũ velle iã facere erat. et tñ non
fiebat Faciliusꝫ obtpabat corpus tenuissime vo
luntati aĩe vt ad nutũ mentis mẽbra mouerent.
q̃ꝫ ipa sibi aĩa ad voluntatẽ suã magnã in sola
voluntate pficiendã Vñ hoc mõstꝝ ⁊ q̃re istud
Luceat mĩa tua ⁊ interrogẽ si forte mihi rñdẽ po
ssint latebre penaꝝ hoim. ⁊ tenebrosissime ↄtriti
ones filioꝝ adã. Vñ hoc monstꝝ ⁊ q̃re istud:
Impat aĩmus corpi. et pietꝛ statim Impat aĩ
mus sibi et resistitꝛ Impat aĩmus vt moueatꝛ ma
nus ⁊ tanta ẽ facilitas vt vix a seruitõ discerna
tꝛ ipiũ. Et aĩmus aĩmus ẽ. manus ãt corpus ẽ Im
pat aĩus vt velit aĩmus. nec alt ẽ nec facit tñ Vñ
hoc mõstꝝ ⁊ quare istud Impat inq̃ꝫ vt velit.
q̃ nõ imparet nisi vellz et nõ fit qδ ipat. ꝫ ñ ex
toto vult. nõ gᵒ ex toto impat Nã in tm̃ ipat i
q̃ntũ vult ⁊ in tm̃ nõ fit qδ ipat in q̃ntũ nõ vult
Qm̃ volũtas ipat vt sicut volũtas nec alia ꝫ ip
sa Nõ vtiqꝫ plena ipat iõ ñ ẽ qδ ipat. Nã si ple
na essz. nec iparet vt essz qꝛ iã eẽt Nõ igitꝛ mon
stꝝ ptim velle. ptim nolle ꝫ egritudo aĩ ẽ qꝛ nõ
totus assurgit vitate subleuatꝰ ↄsuetudine pre

grauatus Et iō sūt due Voluntates · qꝛ vna ea
rū tota nō est · ⁊ hoc adē alteri qđ deē alteri Pe
reāt a facie tua deus sicut pereūt vaniloq̄ ⁊ men
tis seductores · q̄ cū duas voluntates ī delibera
do aīa duerterīt duas naturas duaꝝ mētiū eē as
sueuerāt · vnā bonā · alterā malā · Ipsi mali sunt
cū ista mala sētiūt · ⁊ idē ipsi boi erūt si v̄a sēserīt
verisq̄ cōsenserīt vt dicat eis apłs tuus · fuistis
aliqn̄ tenebre · nūc āt lux in dn̄o Isti em̄ dū vo
lūt esse lux n̄ in dn̄o ſ; in seipis · putando aīe na
turā hoc eē qđ deus ē · ita fci sunt densiores tene
bre · qm̄ longi⁹ a te recesserūt · horrenda arrogan
tia · a te vero lumine illuminantem omnez homi
nem venientē in hunc mūdum Attendite q̄d di
catis ⁊ erubescite · ⁊ accedite ad eū ⁊ illuminamī
et vultus vr̄i nō erubescent Ego cū deliberabaz
vt iā seruirē dn̄o deo meo sicut diu disposuerā
ego erā q̄ volebā · ego q̄ nolebaz : ego ego eraz
Nec plene volebā · nec plene nolebā · Ideo mecū
cōtēdebā ⁊ dissipabar a me ipo · et ipa dissipatō
me inuito q̄dē fiebat · nec tamē ostēdebat natu
rā mētis aliene ſ; penā mee Et iō iā nō ego opa
bar illā ſ; qđ hitabat in me pc̄m̄ de supplicio li
berioris pc̄i · qꝛ erā filius adā Nā si tot sūt ꝯtra
rie nature quot volūtates sibi resistūt · nō iā due
sed plures erūt Si deliberet q̄sq̄m vtꝝ ad conuē
ticulū eoꝝ pgat an ad theatꝝ clamant isti · Ec
ce due nature · vna bona hac adducāt · altera ma

la illac reducāt. Nā vnde ista cunctatio sibimet
aduersantiū voluntatū Ego āt dico ambas ma
las & q̄ ad illos ducit. et q̄ ad theatrum reducit
Sed nō credūt nisi bonā eē qua itur ad eos q̄d
si ergo q̄sq̄ʒ nr̄m deliberet. et secū altricātibʒ du
abus volūtatibus fluctuet vtꝝ ad theatꝝ ꝑgat
an ad ecc̄aʒ nr̄am Nōne et isti q̄d rn̄deant fluc
tuabūt Aut eni fatebunť q̄d nolūt bonā volūtate
ꝑgi in ecc̄aʒ nr̄am. sicut in eā ꝑgūt q̄ sacr̄mētis
eorū imbuti sūt atʒ detinenť q̄ duas malas naturas.
et duas malas mētes i vno hoīe ꝯfligē putabūt
& nō erit verū q̄d solent dicē vnā bonā & alteram
malā. ā ꝯuertenť ad verū & nō negabūt cū quisʒ
deliberat animā vnā diuersis voluntatibus estu
are Iā ergo nō dicant cū duas volūtates in hoīe
vno aduersantes sibi sentiūt duas ꝯtrariaſ men
tes de duabʒ ꝯtrarijs substantijs. & de duobus
ꝯtrarijs principijs ꝯtendē vnā bonā alterā malam
Nā tu deus verax improbas eos & redarguis atqʒ
ꝯuincis eos sicut in vtraqʒ mala voluntate cū q̄s
qʒ deliberat vtꝝ hoiem veneno interimat. an fer
ro. vtꝝ fundū alienū illū an illum inuadat. qn̄
vtrūqʒ non p̄t. vtrū emat voluptatē luxuria an
pecuniā seruet auaritia. vtrū ad circū ꝑgat. an
ad theatꝝ si vno die vtrūqʒ exhibeať. addo et
terciū. an ad furtuʒ de domo aliena si subē occa
sio. addo & quartū an ad ꝯmittēdum adulteriū
si et inde sil' facultas apiť. si oīa ꝯcurrāt in vnū

articulū tpis piterq; cupiāť oia q̄ sil agi neqūt
Discerpūt em̄ aim̄ sibimz aduersātibȝ q̄tuor vo
lūtatatibꝫ. Hec ec̄ plibȝ in tāta copia reꝝ q̄ appe
tunť nec tn̄ tāta multitudine diuersaꝝ sbāꝝ so
let dicē. ita ⁊ i bonis volūtatibȝ. Nā q̄ro ab eis
vtꝝ sit delcāri lcōe apli ⁊ vtꝝ bonū sit delcāri ps
so ⁊ vtꝝ bonū sit euāgeliū disserere R̄n̄ debūt
ad singla bonū qd si g° pit dlcēnt oia silȝ vno
tpe: Nōne diuerse volūtates distēdūt cor hois
cū delibať qd potissimū arripias ⁊ oēs bone sūt
⁊ ctāt secū. donec eligať vnū q̄ ferať tota volū
tas vna q̄ in ples diuidebať Ita ec̄ cū etnitas
delcāt supius ⁊ tpalis boni voluptas r tētat iferi
us eadē aia ē nō tota volūtate illud ā hoc volēs
⁊ iō discerpiť gui molestia dū illud vitati p̄po
nit hoc failiaritate n̄ ponit. sic egrotabā ⁊ excru
ciabar accusans memetip̄m solito acerbius nis
ac volués ⁊ versans me in vinculo meo donec ab
rūpetur totū q̄ iā exiguo tenebar Sed tenebar
tn̄ ⁊ instabas tu in occultis meis domine seuera
mia flagella ingeminās timoris ⁊ pudoris. ne
rursus cessarē. et nō abrūpetur id ip̄m exiguum
et tenue qd remanserat et reualesceret iteꝝ ⁊ me
robustius alligaret Dicebam em̄ apud me int?
Ecce mō fiat. mō fiat. et cū verbo iā ibam i pla
citum iam pene faciebam ⁊ nō faciebam.. nec re
labebar tn̄ in pristina ȝ de p̄ximo stabā ⁊ respi
rabā Et item conabar ⁊ paulominus ibi eram et

paulominꝰ · iãiamq; attingebã ⁊ tenebã et non
ibi erã nec attingebã nec tenebaʒ · hesitans mori
morti ⁊ vite viuere Plus q; in me valebat ⁊ dete
rius inolitũ · q̃ʒ melius insolitũ Punctũq; ipsũ
tp̲is q̊ aliud futurꝰ erã q̃nto ꝓpius admouebaᷣ
tãto ãpliorẽ incutiebã horrorẽ sed nõ rep̲cutie
bat retro · nec auertebat sed suspẽdebat · Reti
nebãt nuge nugaꝝ ⁊ vanitates vanitatũ antiq̃
amice mee · et succutiebãt vestẽ meã carneã ⁊ sꝰᵇ
murmurabãt Dimittis ne nos Et a momẽto is
to nõ erimꝰ tecũ vltro ineťnũ · ⁊ a momẽto isto
nõ tibi licebit hoc · ⁊ illud vltra ineternũ Et que
suggẽbãt in eo qđ dixi hoc ⁊ illud que suggere
bãt ds meꝰ auertat ab aia serui tui mia tua q̃s
sordes suggẽbãt q̄ dedecoȃ · ⁊ audiebã eas iã lõ
ge minꝰ q̃ʒ dimidiꝰ ñ tq̃ʒ libẽ ↄtradicentes eũdo
ĩ obuiã ʒ̄ velut a dorso mussitãtes ⁊ discedẽte q̃si
furtĩ vellicãtes vt respicerẽ Retardabãt tñ r cũ
ctantẽ me abripe atʒ excutẽ ab eis ⁊ trãsilire q̊
vocabar cũ dicẽt mĩ ↄsuetudo violẽta · putas ne
sine istis potẽis Sʒ iã tepidissĩe hoc dicebat Ap
iebaᷣ ei ab ea p̲te q̃ intẽderã faciẽ et q̊ trãsiẽ trepi
dabã casta digitas ↄtinẽtie serena et ñ dissolute
hilaris · honeste blãdiensꝰ vt venirem neq; dubi
tarẽ · et extẽdens ad me suscipiendũ ⁊ ãplecten
dũ pias manꝰ plenas gregibꝰ bonoꝝ exemplo
rũ · Ibi tot pueri et puelle · ibi iuuentus multa
et omnis etas · et graues vidue et v̉gines anus

et in omib⁹ ipsa cōtinētia · neq̄q̄ʒ sterilis sed fe
cūda mater filioꝝ gaudioꝝ de marito te domine
Et irridebat me irrisione exhortaria quasi dice
ret Tu nō poteris quod isti et iste An vero isti
et iste in semetipis pñt ac nō in dño dō suo Do
min⁹ d̄s eoꝝ me dedit eis · Quid in te stas ⁊ non
stas Proijce te in eū · noli metuere · nō se subtra
het vt cadas Proijce te securus excipiet te et sa
nabat te · Et erubescebā nimis q̄ꝛ illaꝝ nugaꝝ
murmur adhuc audiebā · ⁊ cunctabundus pen
debā · Et rursus illa quasi diceret obsurdesce ad
uersus imunda illa mēbra tua super terram · vt
mortificent Narrant tibi delātiones sed non vt
lex dñi dei tui Ista ɔtrouersia in corde meo nō
nisi de me ipso aduersus meipsū · At alipius af
fixus lateri meo · inusitati mot⁹ me exitū tacitus
opꝑiebat Vbi vō a fundo archano alta cōsidera
tio cōtraxit et cōgessit totā miseriam meā i con
spcū cordis mei · aborta ē ꝓcella ingēs ferens i
genteʒ imbrē lacrimaꝝ Et vt totū effunderē cū
vocibꝰ suis surrexi ab alipio Solitudo m̄ ad ne
gociū flēdi aptior suggebat Et secessi remoti⁹
q̄ʒ vt possʒ m̄ onerosa eē eciaʒ e⁹ pñtia Sic tūc
erā et ille sensit nescio · Quid ei · Puto dixerā i
q̄ appebāt son⁹ vocis mee iam fletu grauid⁹ · et
sic surrexerā Mansit ergo ille vbi sedebam⁹ nis
stupēs Ego sub q̄daʒ ficū arboē straui me nesci
o q̄uo · et dimisi habenas lachrimis ꝓruperunt

flumina oculoꝝ meoꝝ acceptabile sacrificiū tuū
Et nō q̄dē his verbis · ꝫ in hac sn̄ia multa dixi
tibi Et tu dn̄e vsꝫq̄ Vsꝫq̄ dn̄e irasceris in finē ne
memor fueris iniq̄tatū nr̄aꝝ antiq̄ꝝ Sētiebā ei
ab eis me teneri · Et iactabaꝫ voces miserabiles
q̄ꝫdiu q̄ꝫdiu cras cras? Quare nō modo · quare
nō hac hora finis turpitudinis mee? Dicebā hec
et flebā amarissima ꝯtritione cordis mei Et ec
ce audio vocē de vicina domo · domo cū cātu dicē
tis ⁊ crebro repetētis · quasi pueri an puelle nes
cio · Tolle lege · tolle lege · Statimq̄ꝫ mutato
vultu intentissimus cogitare cepi vtrū nam sole
rent pueri in aliquo genere ludendi cātitare tale
aliq̄d · nec occurrebat aīo oīno audisse me vspi
am Repressoq̄ꝫ impetu lacrimaꝝ surrexi nihil ali
ud interp̄tās diuinitus mī iuberi nisi vt apirē codicē
et legerē q̄d p̄mū capl'm inuenissē Audierā ei d'
āthonio q̄ ex euāgelica lcōe cui forte supuenerat
āmonit⁹ fuerit tāq̄ꝫ sibi diceret̄ quod legebat̄ va
de vende oīa q̄ habes ⁊ da paupibus · et habebis
thesauꝝ in celis et veni seq̄re me · et tali oraculo
ꝯfestim ad te eē ꝯuersum Itaqꝫ cōcitus redij ad
eū locū vbi sedebat alipius ibi eī posuerā codi
cem aplicum cū inde surrexeram · arripui apui
et legi in silentio capitulum quo primū coniecti
sunt oculi mei Nō in ꝯmessationibus ⁊ ebrietati
bus nō in cubilibus et impudicicijs · non in conte
tione et emulatione sed induite dn̄m ihm xp̄m

Et carnis puidentiā ne feceritis in concupiscen
tijs. Nec vltra volui legere. nec opus erat. Sta
tim quippe cuz fine huiuscemodi sententie quasi lu
ce securitatis infusa cordi meo. omnis dubitatō
nis tenebre diffugerūt Tunc interiecto. aut di
gito. aut nescio quo alio signo codicē clausi. et
trāquillo iam vultu indicaui alipio At ille qd i
se ageret quod ego nesciebā sic indicauit. petit
vidē qd legissē Ostēdi et attēdit eciam vltra q̄z
ego legerā et ignorabā qd sequeret Sequeba
tur vo. infirmū aūt in fide recipite Quod ille ad
se retulit. mihi appuit Sed tali ammonitōne
firmatus ē. placitoq3 ac pposito bono et congruē
tissimo suis moribus quibus a me in melius iam
alim valde lōgeq3 distabat sine vlla turbulēta
cunctatione coniūctus ē. Inde ad mrēm ingre
dimur. indicamus. gaudet. narramus quemad
modū gestū sit: exultabat et triumphat. Et be
nedicebat tibi q potens es vltra q̄z petimus et in
telligimus facere. q2 tāto amplius sibi a te conces
sum de me videbat. q̄z petere solebat miserabili
bus eius flebilibus gemitibus. Conuertisti ēi
me ad te. vt nec vxorem q̄rerez nec aliquā spē
seculi huius. stans in ea regula fidei in q me an
tot ānos ei reuelaueras Et conuertisti luctū eius i
gaudiū mlto vberius q̄z voluerat et multo cari
us atz castius q̄z de nepotibus carnis mee requirebat

Explicit confessionū bti augusti epi lib. viij.

Incipit nonus

O Dñe ego seruus tuus ego seruus tu
us . et filius ancille tue Dirupisti vin
cula mea . tibi sacrificabo hostiaȝ lau
dis Laudet te cor meũ et lingua mea
et omnia ossa mea dicant Domine quis similis
tibi? Dicant et responde mihi Dic aĩe mee sal⁹
tua ego sũ Quis ego ꝛ qualis ego . aut quant⁹
ego? Quid nõ mali ego . aut facta mea . aut si
nõ facta dicta mea . aut si non dicta voluntas
mea fuit Tu autẽ domine bonus ꝛ misericors :
ꝛ dextera tua respiciẽs profunditatẽ mortis mee
et a fundo cordis mei exhauriẽs abyssuȝ corrup
tionis . et hoc erat nolle quod volebas . et velle
quod nolebas Sed vbi erat tam annoso tẽpoꝛe
et de quo ymo altoq; secreto euocatum est i mo
mẽto liberum arbitrium meum . quo subderem
ceruicẽȝ leni iugo tuo ꝛ humeros leui sarcine tue
christe ihesu adiutor meus ꝛ redemptor meus .
q; suaue mihi subito factum ẽ carere suauitati
bus nugaꝝ . Et quas amittere metus fuerat . iã
dimittere gaudiũ erat Eiiciebas eñ eas a me ve
ra tu ꝛ summa suauitas eiiciebas ꝛ intrabas pro
cis omni voluptate dulcior . sed nõ carni ꝛ sang
uini . oĩ luce clarior sed oĩ secreto interior . omni
honore sublimior sed nõ sublimibus in se Iam li
ber erat aĩmus meus a curis mordacibus ambiẽdi
ꝛ acquirẽdi ꝛ volutãdi atq; scalpendi scabiem

libidinū · et garriebā tibi claritati mee ⁊ diuici
is meis ⁊ saluti mee dn̄o deo meo Et placuit mi
bi in cōſpcū tuo nō tumultuose abripe · ſ₃ leuit
ſubtrahere miniſteriū lingue mee nundinis loq̄
citatis · ne vlterius pueri meditātes non legem
tuam · nō pacē tuam · ſed inſanias mendaces et
furori ſuo Et oportune iā paucissime dies ſupe
rant ad vindemiales ferias ⁊ ſtatui tolerare illos
vt ſolemniter abſcedere · et redēptus a te iam nō
redirem venalis Conſiliū ergo nr̄um erat corā te
corā hoībꝰ āt niſi nr̄is nō erat · et conuenerat int
nos ne paſſim cuiq̄₃ effunderet̄ q̄₃q̄₃ tu nobis a
cōualle ploratōis aſcendentibꝰ ⁊ cātātibus canti
cu graduū dederas ſagittas acutas · ⁊ carbones
vaſtatores aduerſus lingua₃ ſubdolā velut cō
ſulēdo cōtradicentē · et ſicut cibū aſſolet amando
cōſumētem Sagittaueras tu cor nr̄m caritate tu
a ⁊ geſtabam⁹ v̄ba tua trāſfixa viſceribus ⁊ ex
empla ſeruoꝝ tuoꝝ q̄s de nigris lucidos ⁊ d̄ mor
tuis viuos feceras cōgeſta in ſinū cogitatōis noſ
tre vrebant et abſumebāt grauē torporem ne in
yma vergēmus ⁊ accēdebāt nos valide vt omis
ex lingua ſubdola contradictōnis flatus inflam
mare nos acrius poſſ₃ nō extinguere Verūtamē
q² ꝓpter nomē tuū ſcificaſti ꝑ terras etiam vtiq₃
laudatores haberet votū et ꝓpoſitum nr̄m iactan
tie ſile videbat̄ non opiri tam ꝓximum feriaꝝ
tps ſ₃ publica cōfeſſione at₃ āte oculos oīm ſita

añ discedẽ · vt ↄuersa in factū meum oĩa cūctõ
rū intuentiū q̃z vicinū vindemialiū diẽ p̄uenire
volueri · multa diceret ꝙ q̃si appetissem magn⁹
videri · et quo mihi erat istud vt putaret᷑ ⁊ dispu
taret᷑ de animo meo · et blasphemaretur bonum
nr̃m · qn̄ eciã ꝙ ipsa estate lr̃atorio labore nimio
pulmo meus cedẽ ceꝑat ⁊ difficulter trahẽ suspi
ria doloribuꝫ pectoris testari se sauciū vocẽz cla
riorẽ ꝓductiorẽ ve r̄cusaẽ p̄mo ꝑturbaneãt me
qꜭ magisterij illius sarcinã pene iã ncc̃itate depo
nere cogebat · aut si curari ⁊ ↄualescẽ potuissem
certe intermitterẽ Sꝫ vbi plena voluntas vacan
di ⁊ vidẽdi qm̄ tu es dn̄s aborta ẽ mihi atꝫ firma
ta · nosti deus meus eciã gaudẽ cepi · qđ hec q̃s
suberat nõ mẽdax excusatio q̃ offensionẽ hoim
tꝑaret · q̃ ꝓpter liberos suos me liberꝝ esse nūq̃z vo
lebãt · Plenus igit᷑ tali gaudio tolerabã illud i
teruallū tp̄is donec decurreret · nescio vtrū ł vi
ginti dies erant Sed tamen fortiter tolerabant᷑
quia recesserat cupiditas que mecū solebat ferre
graue negociū · et ego p̄mendus remanserã · nisi
paciẽtia succederet Peccasse me in hoc q̃sq̃z huo
rū tuorum frūm meoꝝ dixerit ꝙ iã pleno corde
militia tua · passus me fueri vel vna hora sedere i
cathedra mẽdacij At ego nõ contendo Sꝫ tu do
mine misericordissime · nõne ⁊ hoc pctm̄ cū cete
ris horrẽdis et funereis in aqua sancta ignouisti
et remisisti mihi · Macerabat᷑ anxietudine vere

cūdlis de isto nrō bono q̄ propter vincula sua.
q̄bus tenacissime tenebatᷣ deseri se nrō ꝯsortō vi
debat nōdū xp̄ianus ꝯiuge fideli. eaipa tn̄ arti
ore p̄ ceteris cōpede in itinere quod aggressi era
mus retardabatᷣ Nec xp̄ianum eē alio mō se vel
le dicebat. q̄z illo quo nō poterat Benigne sane
obtulit. vt q̄z diu ibi essemus in re eius essemus
Retribues illi dn̄e in resurrectōe iustoꝝ qꝛ iam
ipsam sortē retribuisti ei Quāuis em̄ absentib⁹
nobis cum rome iam essemus corꝑali egritudīe
correptus et ī ea xp̄ianus ꝯfidelis factus ex hac
vita migrauit ita misertus est non solum eius.
sed eciam nostri. ne cogitātes egregiā circa nos
amici hūanitatem. nec eum in grege tuo nume
rantes. dolore intolerabili cruciaremur. Grās ti
bi deus nr̄ tui sumus indicāt orōnes et consoltio
nes tue fidelis promissor. Reddes verecundo ꝓ
rurē illo eius casseaco vbi ab estu scl'i reqeuimus
in te amenitatē sempiterne virētis ꝑadisi tui qm̄
dimisisti ei pctā sup terrā in monte incasiato mō
te tuo monte vberi. Angebatur ergo. tunc ipse
nebridius āt colletabatur. q̄zuis em̄ ipē et non
dū xp̄ianus in illā foueā ꝑniciosissimi erroris ici
derat vt v̄itatis filij tui carnē fantasma credēt.
tn̄ inde emergēs sibi eāt nōdū vlᷓ ibut⁹ eccīe tue
sacrm̄tis ḫ iq̄sitor ardētissim⁹ v̄itatis Quē nō mlᷓ
to p⁹ ꝯuersionē nrām et regn̄atōez ꝑ baptismuz
tuū ip̄m eē fidelē catholicuz castitate ꝑfcā atq̄z

ꝯtinentia tibi seruientē in affrica apud suos post
q̄z tota domus eius ꝑ eū xp̄iana facta esset carne
soluisti. ⁊ nūc ille viuit in sinu abraham. Quic
quid illud ē quod illo signatur sinu vbi nebridius
meus viuit dulcis amicus meus. tuus autē domi
ne adoptiuus ex liberto filius ibi viuit Nā quis
alius tali aie locus Ibi viuit. vnde me multa in
terrogabat homūtionē inexptū Iā nō ponit au
rē ad os meū. ſ; spiritale os ad fontē tuū ⁊ bibit
q̄ntū p̄t sapiam ꝓ auiditate sua sine fine felix.
Nec eū sic arbitror inebriari ex ea vt obliuisca
tur mei. cum tu domine quē potat ille nostri sis
memor. Hic ergo eramus verecundum consolā
tes tristē salua amicicia de tali conuersatione nrā
et exhortātes ad fidē gradus sui vite scz coniu
galis. nebridiū āt opientes qn̄ seq̄ret. q̄ de tā
ꝓximo poterat. et erat iāiamq; facturus Et ec
ce euoluti sūt dies illi tandē Nā longi et multi vi
debantur ꝑ amore libertatis ociose ad cantanduz
de medullis oibꝯ. tibi dixit cor meuz. q̄siui vul
tum tuū. vultū tuū dn̄e requirā Et venit dies in
quo etiā actu soluerer a professione rethorica vn̄
iā cogitatu solutus erā Et factū est. Et eruisti
linguā meā. vn̄ erueras cor meū Et benedicebā
tibi gaudēs profectus in villā cū meis omibus Ibi
quid egerī in litteris iā quidē seruientibus tibi ſ; ad
huc supbie scolā tanq̄z in pausatione anhelanti
bus testantur libri disputati cū p̄ntibꝯ ⁊ cuz ipso

me solo corã te· que aũt cum absente nebridio testant epistole· Et quãdo mihi sufficiat tẽpus cõmemorãdi oia magna erga nos bñficia tua i illo tẽpore· ꝑsertim ad alia maiora ꝓperãti· Reuocat enĩ me recordatio mea ⁊ dulce mihi fit domine ↄfiteri tibi qbꝰ interiꝰ me stimulꝫ pdomueris· ⁊ queadmoduz me cõplanaueris humiliatis mõtibꝰ ⁊ collibꝰ cogitatõez meaꝝ· ⁊ tortuosa mea direxeris· ⁊ aspera lenieris· q̃z mõ ipm eẽ alipiũ frẽm cordis mei subegeris noĩ vnigeniti tui dñi ⁊ saluatoris nrĩ ihu xpi· qd ꝑmo dedigbat inseri lrĩs nrĩs· Magis enĩ volebat eas redolẽ gy̅nasio ꝓcedros q̃s iã ↄtriuit dñs· q̃z salubres herbas ecclesiasticas aduersas serpentibꝰ. Quas tibi dsmeꝰ voces dedi· cũ legerẽ psalmos dauid cantica fidelia· ⁊ sonos pietatis excludẽtes turgiduz spm̃· rudis in germano amore tuo· cathecuminꝰ in villa cũ cathecumino alipio feriatus· mrẽ adherẽte nobis muliebri habitu virili fide· anili securitate materna caritate· xpiana pietate. Quas tibi voces dabã in psalmis illis· ⁊ quõ in te inflãmabar ex eis ⁊ accẽdebar eos recitare si possem toto orbe terraꝝ aduersũ typhũ gn̄is hũani. Et tñ toto orbe cãtant· ⁊ non ẽ q se abscõdat a calore tuo· q̃z vehemẽti ⁊ acri dolore i digbar manicheis· ⁊ miserabar eos rursus qꝛ illa sacmẽta illa medicamĩta nescirẽt· ⁊ isani essẽt aduersus antidotũ q̃ sani eẽ potuissent. Vellẽ

vt alicubi iuxta essent tūc ignorante me vtrum audirent et me nesciēte quod ibi essēt Intuerentur faciē meā. et audirēt voces meas qn̄ legi quartū psalmū. in illo tūc ocio qd de me fecerit ille psalmus cū inuocarē exaudiuit me deus iusticie mee i tribulatione dilatasti mihi Miserere mei dn̄e. et exaudi orōnē meā Audirent ignorāte me. vtrum audirent ne me propter se illa dicere putarent q int hec vba dixeri. quia et reuera nec ea dicerē nec sic dicerem si me ab eis audiri viderimque sentirē. nec si dicerē sic acciperent. quo mecū et mihi corā te de familiari affectu aī mei. Inhorrui timēdo. ibidemque inferbui sperādo et exultando in tua mia pater. et hec oia exibāt per oculos meos et vocē meā cum conuersus ad nos spūs tuus bonus ait nobis. Filij hominum quousque graues corde Vt qd diligitis vanitatē. et queritis mēdaciū Dilexerā enim vanitatem et quesierā mēdaciū Et tu dn̄e iā magnificaueras scm̄ tuum suscitans eū a mortuis. et collocans ad dexterā tuā vn̄ mitteret ex alto promissionē suā paraclitū spiritū veritatis Et miserat eū iā. sed ego nesciebam. Miserat eū. quia iam magnificatus erat resurgēs a mortuis et ascēdens in celū Ante aūt spūs nondū erat datus. quia ihesus nondū erat clarificatus Et clamat prophetia Quousque graues corde vt qd diligitis vanitatē et queritis mendaciū Et scitote qm̄ magnificauit dn̄s scm̄ suum Clamat quousque clamat scitote. et ego tamdiu nesciens vanita

tem dilexi et mendacium quesiui et ideo audiui
et contremui · qm̄ talibus dicit̄ q̄lem me fuisse re
miniscebar In fantasijs em̄ q̄s ꝑ veritate tenue
rā · vanitas erat ⁊ mēdaciū · Et isonui multa gra
uiter ac fortiter in doloē recordatōis mee · Que
vtinā audissēt q̄ adhuc diligūt vanitatē ⁊ q̄rūt
mendaciū · forte ꝯturbarent̄ ⁊ euomuissēt illud.
et exaudires eos cū clamarēt ad te · qm̄ v̄a mor
te carnis mortu⁹ ē pro nobis q̄ te int̄pellat ꝑ no
bis Legebā · irascimini ⁊ nolite peccare · Et q̄uo
mouebar d̄s meus q̄ iā didicerā irasci m̄ de p̄teri
tis vt de cetero nō peccarē · et merito irasci qꝛ nō
alia natura gentis tenebraꝝ de me peccabat sicut
dicūt q̄ sibi nō irascunt̄ ⁊ thesaurizant sibi iram
in die ire ⁊ reuelatōis iusti iudicij tui · Nec iā bo
na mea foris erāt · nec oculis carneis in isto solo
querebant̄ Volentes em̄ gaudere forinsecus faci
le euanescunt · effundunt̄ in ea q̄ videntur · ⁊ tē
poralia sūt ⁊ imagines eoꝝ famelica cogitatoē
lambūt Et o si fatigent̄ in edia ⁊ dicāt Quis ōn
dit nobis bona Et dicamus ⁊ audiāt Signatū
ē sup̄ nos lumē vult⁹ tui dn̄e · Nō em̄ lumē nos
sumus qd̄ illuminat oēꝫ hoiēꝫ veientē in hūc mū
dū · ȝ illuminamur a te · vt q̄ fuim⁹ aliqn̄ tēbre ·
simus lux in te O si vidēnt int̄nū eternū qd̄ ego
qꝛ gustauerā · frēdebā · qm̄ nō eis poterā ōndē
si afferrēt ad me cor in oculis suis foris ad te · et
dicēnt · q̄s ōndit nobis bona Ibi eim̄ iratus erā

intus ĩ cubili vbi ꝯpūctus erā· vbi sacrificauerā
mactās vetustatē meā· ⁊ inchoata meditatiōe
reuocatōis mee sperās in te· vbi mihi dulcescere
ceperas ⁊ dederas leticiā in corde meo· Et excla
mabā legēs hec foris· ⁊ agnoscēs intus Nec vo
lebā multiplicari terrenis bonis deuorās tpa· et
deuorat⁹ tpalibus· cū hrēm i eterna simplicita
te aliud frumentū· ⁊ vinū ⁊ oleū· Et clamabā
in sequenti versū· clamore alto cordis mei· O in
pace· o in idipsū· o qd dixit obdormiā· ⁊ som
nū capiā? Qm̄ qs r̄sistet nob· cū fiet sermo qui
scriptus ē absorta ē mors in victoria? Et tu es
idipsū valde qui nō mutaris· ⁊ in te reqes obli
uiscēs laboꝝ oīm· qm̄ nullus ali⁹ tecū· sed nec
alia ad multa adipiscētia q̄ nō sūt qd tu· ꝫ tu
dn̄e singularit̄ in spe ꝯstituisti me· Legebā et
ardebā· nec inueniebā qd facerē surdis mortuis
ex qb⁹ fuerā pestis latrator amarus ⁊ cecus ad
uersus lrās de melle celi melleas· ⁊ de lumie tuo
lumiosas· ⁊ sup inimicis scripture hui⁹ tabesce
bam· qn̄ recordabar oia dieꝝ illoꝝ feriatoꝝ:
Sꝫ nec oblit⁹ sū nec silebo flagelli tui asperi
tatē· ⁊ mie tue mirabilē celeritatē· Dolore den
tiū tūc excruciabas me· Et cū tm̄ ingruescēt vt
nō valerē loq: ascēdit i cor meū āmonē oēs me
os q̄ aderāt vt deprecarent̄ te ꝓ me deum salutis oi
mode· ⁊ scripsi hoc i cera· dedi eis vt legeretur·
Mox vt genua supplici affcū fixim⁹ fugit dolor

ille. Sz qs dolor. a quo fugit? Expaui fateor dñe deus me?. nihil eñi tale ab ineũte etate expt? fuerã. Et insinuati sũt mihi in pfundo nutus tui. et gaudẽs in fide laudaui nomẽ tuũ. et ea fides me securũ esse nõ sinebat de pteritis pctis. q mihi p baptismũ tuũ remissa nõdũ erãt Renũciaui pactis vindemial feriis vt scolasticis suis mediolanẽses vẽditorẽ vboꝝ aliũ puideret. qꝛ et ego tibi huire delegissem. et illi pfessioni pre difficultate suspirãdi ac dolore pectoris nõ sufficerẽ. Et insinuaui p lrãs antistiti tuo vrio scõ ambrosio pstinos errores meos et pñs votũ meum. vt monẽt qd mihi potissimuz de libris tuis legẽdũ esset. q pcipiende tãte grẽ patior aptior qꝫ fierẽ. At ille iussit ysayã pphetã. credo qꝛ pceteris euangelij vocationisqꝫ gentiũ sit pnũciator aptior. Verũptñ ego pmaz hui? lectionẽ nõ intelligẽs totũqꝫ talem arbitrãs. distuli repetẽdũ exercitatior in dñico eloquio. Inde vbi temp? aduenit quo me nomẽ dare oportẽt. relicto rure melodianũ remeauim? Placuit et alipio renasci in te. mecuz iam induto hũilitate sacramẽtis tuis ꝯgrua et fortissimo domitoẽ corpis vsqꝫ ad ytalicũ solũ glaciale nudo pede obterendũ insolito ausu Adiũximꝰ etiã nobis pueꝝ adeo datũ ex me natũ carnaliter de pctõ meo. tu bñ feceras eũ. Annoꝝ erat ferme xv. et igenio pueniebat multos graues et doctos viros. Mũera tua

tibi ꝯfiteor deus meꝰ creator oim ⁊ multū potēs
reformaē nrā deformia Nā ego in illo puero ꝑt
delictū nil hēbā Qd em̄ ⁊ nutriebat᷑ a nobis ī di
sciplina tua tu inspiraueraꝰ nobis nullꝰ aliꝰ mu
nera tua tibi cōfiteor Est liber nr̄ q̄ inscribit᷑ de
mgr̄o ipē ibi mecū loqt᷑ Tu scis illiꝰ eē sensa oia
q̄ inserūt᷑ ibi ex ꝑsona collocutoris mei · cū eēt i
ānis xvi mlta eꝰ alia nūerabilia exꝑtus sū hor
rori mī erat illud ingeniū Et q̄s ꝑt te taliū mira
culoꝝ opifex · Cito de terra abstulisti vitā eiuꝰ
⁊ securior eū recordor n̄ timēs q̄cq̄z pueritie nec
adolescētie nec oino hōi illi Sociauimus eū coe
uū nobis in grā educandū ī disciplina tua ⁊ bap
tisati sumus ⁊ fugit a nobis sollicitudo vite p̄teri
te Nec satiebar illis diebus dulcedine mirabili cō
siderare altitudinem consilij tui · sup salutez gn̄is
hūani Quātū fleui in ymnis ⁊ canticis tuis · sua
ue sonātis ecclesie tue vocibꝰ commotuꝰ acriter
Voces ille influebāt auribus meis et eliquabat᷑
veritas tua in cor meū · et exestuabāt inde affe
ctus pietatis Et currebant lacrime et bene mī
erat cum eis Non longe ceperat mediolanensis
ecclesia genus hoc consolationis et exhortatōis
celebrare magno studio fratrū concinentiuz voci
bus et cordibus Nimirum ānus erat aut nō mul
to āplius · cum iustina valentiniani regis pueri
mater dominē tuū ambrosiū ꝑseqret᷑ heresis sue
causa q̄ fuerat seducta ab arrianis · Excubat

pia plebs in ecc̄ā mori p̄ata cum ep̄ō suo seruo
tuo Ibi mater mea ancilla tua sollicitudinis ⁊
vigiliaꝝ p̄mas tenēs excubias · orōnibus viue
bat Nos adhuc frigidi a calore sp̄ūs tui excita
bamur cū ciuitate attonita atq̃ turbata Tunc
ymni ⁊ psalmi vt canerent̄ s̄m morē orientaliū pti
um ne ppl's meroris tedio ɔtabesceret institutū
ē ⁊ ex illo in hodiernū diē r̄tetū · mltis iā ac pe
ne oib᷑ gregibꝫ tuis et p cetera orb̄ imitantibus
Tūc memorato ātistiti tuo p visū apuisti q̄ lo
co latēnt martiꝝ corpa protbasij ⁊ geruasij q̄ p
tot ānoꝝ icorrupta in thesauro secreti tui recōdi
deras · vn̄ oportune p̄meres ad coercēdā rabiē
femineā ꝫ regiā Cū em̄ ꝓpalata ⁊ effossa digo
cū bōre trāsferent̄ ad basilicā ambrosianā · non so
lū q̄s inmūdi vexabāt sp̄ūs cōfessis eisdē demo
nibꝫ sanabant̄ · veꝝ eciā q̄dā plures ānos cecus
ciuis ciuitatiq̃ notissimus cū populi tumultuātis
leticie cām q̄sisset atq̃ audisset · exiliuit · eoq̃ se
vt duceret suū ducē rogauit Quo p̄ductus ipe
trauit admitti vt sudario tangeret feretꝝ p̄ciose
in ɔspecū tuo mortis scōꝝ tuoꝝ Quod vbi fecit
atq̃ admouit oculis confestim apti sunt · Inde
fama discurrens · inde laudes tue feruenter lucē
tes · inde illius inimice animus · et si ad credendi
sanitatem nō ampliatus a persequēdi tn̄ furore
ɔp̄ssus ē Grās tibi d's meus · Vn̄ ⁊ q̄ eduxisti

recordationē meā· vt hec etiā ↄfiterer tibi q̄ ma
gna oblit⁹ preterierā Et tn̄ tūc cū ita flagraret
odor vngentoꝝ tuoꝝ nō currebam⁹ post te:
et ideo plus flebā inter cantica ymnoꝝ tuoꝝ oli
suspirās tibi ⁊ tandē respirās quantū patet aura
in domo fenea· Qui habitare facis vnanimes in
domo· cōsociasti nobis ⁊ euodiū iuuenez ex no
stro municipio· Qui cū agēs in rebus militaret
prior nobis ad te cōuersus est ⁊ baptisat⁹· ⁊ re
licta militia seculari accinct⁹ in tua· Simul era
mus simul habitaui⁹· placito sancto· Quereba
mus quisnam loc⁹ nos vtilius haberet seruiētes
tibi· ⁊ pariter remeabam⁹ in effricam· Et cuz
apud ostia tiberina essemus· mater defuncta ē
Multa p̄tereo· quia multū festino· Accipe ↄfes
siones meas et gratiarū actiones deus me⁹ de re
bus inumerabilib⁹· etiā in silētio T Sz nō p̄teri
bo q̄cq̄d mihi aīa pturit de illa famula tua· que
me pturiuit ⁊ carne vt in hāc tp̄alē· ⁊ corde vt
in eternā lucē nascerer· Nō ei⁹ s; tua dicā dona i
ea· Neq; eīm ipsa se fecerat· aut educauerat seipsā
tu creasti eā Nec pr̄ nec mr̄ sciebat· q̄lis ex eis
illa fieret Et erudiuit eā in timore tuo v̄ga xp̄i
tui· regimē vnicī filij tui in domo fideli: bono mē
bro ecc̄e tue· Nec tantā erga suā disciplinam
diligentiā matris p̄dicabat· quantā famule cu
iusdā decrepite· q̄ patrē eius infantē portauerat
sicut dorso grādiusculaꝝ puellarū pueri porta

ri solet. Cuius rei grã et ppter senectã ac mores optimos in domo xpiana satis a dñis honoraba tur. Vnde eciã curã dñicaꝝ filiaꝝ cõmissam sibi diligent' gerebat. et erat in eis cohercendis cum opus essꝫ sancta seueritate vehemẽs. atqꝫ in do cendis sobria prudentia. Nã eas pter illas horas quib9 ad mẽsam pntũ moderatissime alebantur eciã si exardesceret siti. nec aquã bibere sinebat pcauẽs ɔsuetudinẽ malã. et addẽs verubm sanũ Modo aquã bibitis. qꝛ vinũ in ptãte nõ habetis Cum ãt ad maritos veneritis facte dñe apothe caꝝ et cellarioꝝ aqua sordebit. sed mos potãdi pualebit. Hac rõe pcipiendi et auctoritate ipe randi frenabat auiditatẽ tenerioris etatis. et ip sam puellaꝝ sitim formabat ad honestũ modũ vt iã nec liberet qd non deceret. Et subrepserat tñ ei sicut mihi filio famula tua narrabat. subre pserat ei vinolẽtia. Nã cũ de more tãqꝫ puella sobria iuberet' a pntib9 de cupa vinũ depromere summisso poculo qua desup ptꝫ. Priusqꝫ in lagũ culam fundẽt merũ pmoribus laboris sorbebat exiguũ. qꝛ nõ poterat ampli9 sensu recusãte Nõ enĩ vlla temulẽta cupidine faciebat hoc. ꝫ qbus dã supfluẽtibus etatis excessib9. q ludicris mo tib9 ebulliũt. et in puerilibꝫ ãĩs maioꝝ põdẽ pmi solẽt Itaqꝫ ad illud modicũ qtidiana mo dica addendo qm̃ q modica spernit paulati decã dit. i eã ɔsuetudinẽ lapsa erat. vt ppe iã plenos

mero caliculos inbiant̄ hauriret Vbi tūc sagax
anus ⁊ vehemens illa ꝓhibitio · Nūq̄d valebat
aliq̄d aduersus latētē morbū · nisi tua medicina
dn̄e vigilaret sup̱ nos absente prē et matre ⁊ nu
tritoribꝫ tu pn̄s q̄ creasti · q̄ vocas · q̄ etiā p̱ p̄po
sitos hoīes boni aliq̄d agis ad aiaꝝ salutē · q̄d tu
egisti d's meus Vn̄ creasti · vn̄ sanasti · nōne ꝓ
tulisti duꝝ et acutū ex altera anima ɔuiciū tāq̄ꝫ
medicinale ferrū ex occultis prouisionibꝫ tuis
et vno ictu putredinē illā p̄cidisti Ancilla ei cū
q̄ solebat accedere ad culpā litigā⁹ cum dn̄a mi
nore vt fit sola cum sola obiecit hoc crimē ama
rissima insultatione vocan⁹ me ribibulā Quo illa
stimulo p̱cussa respexit feditatē suā ɔfestimq̄ꝫ
damnauit atq̄ꝫ exuit Sicut amici adulātes per
uertūt · sic inimici litigantes plerūq̄ꝫ corrigūt nec
tu q̄d p̱ eos agis · ꝫ q̄d ipsi voluerūt r̄tribuis eis
Jlla ei irata exagitare appetiuit minorē dn̄aꝫ ⁊
nō sanaē · ⁊ iō clāculo · aut q̄ꝛ ita eas inuenerat
locu⁹ ⁊ t p̱s litis â ne forte ⁊ ip̄a p̱iclitaret̄ q̄d tā
sero ꝓdidisset · Aut tu dn̄e rector celitū ⁊ terre
noꝝ ad vsus tuos ɔtorq̄ns profunda torrentis
fluxum seculoꝝ ordinans turbulentū · etiā de al
terius aīe insania sanasti alterā Nec quis⁹ q̄ꝫ cum
hoc aduertit potētie sue tribuat si v̄bo eius alius
corrigat̄ quē vult corrigi · Educata itaq̄ꝫ pudi
ce ac sobrie potius a te subdita p̱ntibus q̄ꝫ a pa
rētibus tibi · vbi plenis ānis nubilis facta est tra

dita viro seruiuit veluti dn̄o · et sategit eū lucra
ri tibi loquēs illi moribus suis q̄bus eā pulchraꝫ
faciebas ꝛ reuerent̄ amabilē atq̄ꝫ mirabilē viro ·
Ita aūt tolerauit cubilis iniurias vt nullam de
hac re cū marito haberet vnq̄ꝫ simultatē Expe
ctabat em̄ miam tuā sup eū · vt in te credens ca
stificaret̄ Erat v̄o ille p̄terea sicut beniuolētia p̄
cipuus · ita ira feruidus Sed nouerat hec nō re
sistere irato viro · nō tm̄ facto ꝫ ne v̄bo quidem ·
Iā v̄o refracto ꝛ quieto cū oportunū viderat rati
onē facti sui reddebat si forte incōsiderantius ille
ꝯmotus fuerat · Deniqꝫ cū matrone multe qua
rū viri mansuetiores erāt plagaꝝ vestigia · eciā
de honastata facie gererent iter amica colloquia
ille arguebāt maritorū vitā · hec eaꝝ linguā ve
luti p iocū grauit̄ āmonēs ex quo illas tabulas
q̄ matrimoniales vocant̄ recitari audissent tāq̄ꝫ
instrumēta quibus ācille facte essēt deputaē de
buissent · proinde memores ꝯditōnis supbire ad
uersus dn̄os nō oportere Cūqꝫ mirarent̄ ille sciē
tes q̄ꝫ ferocē ꝯiugem sustineret nunq̄ꝫ fuisse au
ditū aut aliquo inditio claruisse q̄ꝫ patricius ce
cīderit vxorē · aut q̄ꝫ a se inuicem vel vnum dieꝫ
domestica lite dissenserīt ꝛ cām failiarit̄ q̄rerēt do
cebat illa institutū suū quod supra memoraui ·
Que obseruabāt ex pte ꝯ̄tulabant̄ q̄ nō obser
uabāt subiecte vexabant̄ Hoc ꝝ eciā suā p̄mo
susurrijs mala ꝝ ācillarum aduersus se irritatam

sic vicit obsequijs pseuerās tollerantia ꝛ māsue
tudine · vt illa vltro filio suo medias linguas fa
mulaꝝ pdēt · quibus inter se ꝛ nurū pax dome
stica turbat̄ expeteretqꝫ vindictam · Itaqꝫ po
stea q̄ꝫ ille ꝛ matri obtemperans ꝛ curans fami
lie disciplinā · ꝛ cōcordie suorum cōsulens pdi
tas ad prodentis arbitriuꝫ verberibus coercuit ·
promisit illa talia premia de se speāre debere que
cunqꝫ de sua nuru sibi quo placeret mali aliquid
loqueret̄ · nullaqꝫ iam audente memorabili int̄
se beniuolentie suauitate vixerūt · Hoc quoqꝫ il
li bono mancipio tuo in cuiꝰ vtero me creasti de
us meus misericordia mea munus grande dona
ueras · q inter se dissidentes atqꝫ discordes q̄sli
bet animas vt poterat tā se p̄bebat pacificam · vt
cum ab vtraqꝫ multa de inuicē audiret amarissi
ma · qualia solet eructare turgēs atqꝫ īdigesta
discordia · qn̄ pn̄ti amice de absente inimica per
acida colloq̄a crudelitas exaltat̄ odioꝝ · nil tn̄
alteri de altera pdēt nisi qd ad eas recōsiliādas
valeret · Paruū hoc bonum mihi videret̄ nisi tur
bas innumerabiles tristis experirer nescio qua
horrēda pestilentia peccatoꝝ latissime puagan
te. non solū iratoꝝ inimicoꝝ iratis inimicis dicta
pdere sed etiā q̄ non dcā sunt addē · cum contra
aio hūano parū eē deat inimicicias hoim nec ex
citare nec augē male loquēdo · nisi eas extinguē
etiā bn̄ loq̄ndo studuerit · q̄lis illa eāt docente te

magistro intimo in scola pectoris Denique etiā
virū suū iā in extrema vita tpali ei9 lucrata ē ti
bi· nec in eo iā fideli planxit · qđ in nondū fideli
tolerauerat · Erat etiā serua suorū tuorū · Quis
quis eorū nouerat eā multū in ea laudabat ⁊ ho
norabat ⁊ diligebat te · q2 sentiebat pñtiam tu
am in corde eius scē ɔuersatōis fructib9 testib9.
Fuerat enī vni9 vxor viri · mutuā vicē pntibus
reddiderat Domū suā pie tractauerat i opibus
bonis testimoniū hēbat Nutrierat filios · totiēs
eos pturiēs quotiēs abs te deuiare cernebat Po
stremo dñe nobis oibus qui ex munē tuo finis
loqui seruis tuis qui an̄ dormitionez eius in te iā
ɔsociati viuebam9 pcepta grā baptismi tui · ita
curam gessit q̄si oēs genuisset ita seruiuit quasi
ab oibus genita fuisset Imminēte autē die quo
ex hac vita erat exitura quē diez tu noueras ig
norātibus nobis · puenerat vt credo procurāte
te occul' tuis modis vt ego et ipsa soli staremus
incūbentes ad quandā fenestrā · vnde ortus itra
domū que nos habebat pspectabat' illic apud
ostia tyberina · vbi remoti a turbis post lōgi iti
neris laborem instaurabamus nos nauigationi
Colloquebamur ergo soli valde dulciter · ⁊ pte
rita obliuiscētes in ea que ante sunt extēti quere
bamus inter nos apud presentem veritatem qđ
tu es · qualis futura esset vita eterna sanctorum
quā nec oculus vidit nec auris audiuit nec i cor

bo̅is ascendit Sed inhiabamus ore cordis in su
pna fluenta fontis tui fontis vite q̄ ē apud te vt
inde p captu nrō aspersi quoq̄ mō rem tantā co
gitaremus. Cūq; ad eū finē sermo pducēt vt car
naliū sensuū delcātio quātalib⁹ in quantalibus
luce corpea p̄ illius vite iocunditate nō cōpatōe
ſ ne cōmemoratione quidē digna videret. erigē
tes nos ardentiore affectu in idipm pambulaui
mus gradatim cūcta corpalia et in ipm celū. vn̄
sol et luna ꝛ stelle lucent sup terrā. Et adhuc as
cendebam⁹ interius cogitando loqndo et mirādo
opa tua ꝛ venimus i mētes nrās et trāscēdimus
eas vt attingerem⁹ regionē vbertatis indeficiētis
vbi pascis isrl̄ in eternū veritatis pabulo et ibi
vita sapia ē p quā fiunt oīa ista et q̄ fuerūt et q̄
futura sūt et ipsa nō fit ſ sic ē vt fuit et sic semp
erit. qnpoti⁹ fuisse et futurꝫ esse nō ē in ea ſ solū
eē qm̄ eterna ē Nā fuisse et futurꝫ eē nō ē eternū
Et dum loquimur et inhiamus illi attigim⁹ eaꝫ
modice toto ictu cordis et suspirauimus. et reli
quimus ibi religatas primitias spūs et remeaui
mus ad strepitū oris nostri vbi v̄bum et incipi
tur. et finitur Et quid simile verbo tuo domino
nostro. in se pmanenti sine vetustate atq; inno
uāti omnia Dicebam⁹ ergo si cui sileat tumult⁹
carnis sileant fantasie terre et aquarꝫ ꝛ aeris sile
ant et poli et ipsa sibi aīa sileat ꝛ trāseat se nō se
cogitando. Sileant somnia et ymaginarie reue

uelationes · oīs lingua et oē signum et q̄cq̄d trā
seundo fit Si cui sileat oīno qm̄ si quis audiat
dicūt hec oīa nō ipsa nos fecimus · ꝫ fecit nos q̄
manet in eternū · His dictis si iam taceant · qm̄
erexerunt aurem in eum qui fecit ea · et loquat̄
ipse solus nō ꝑ ea · sed per seipsum vt audiam⁹
verbum eiꝰ non per linguā carnis neqꝫ ꝑ voceʒ
angeli nec ꝑ sonitū nubis · nec ꝑ enigma simili
tudinis · ꝫ ꝑ ipm̄ quē in his amam⁹ ipsum sine
his audiam⁹ Sicut nūc extendim⁹ nos rapida
cogitatione · attingimus eternā sapiam sup om
nia manentē · si ꝯtinuet̄ hoc · et subtrahāt̄ alie vi
siones longe īparis gn̄is · et hec vna rapiat ꝛ ab
sorbeat · et recōdat in iteriora gaudia spectatoreʒ
suū vt talis sit sempiterna vita q̄le fuit hoc mo
mētū itelligētie cui suspirauimꝰ · nōne hoc ē in
tra in gaudiū dn̄i tui · et istud qn̄ · An cū oēs re
surgem⁹ ꝫ nō oēs immutabimur · Dicebam⁹ ta
lia · et si nō isto mō et his verbis · tu dn̄e tu sciꝰ
ꝙ illo die cū talia loqueremur mūd⁹ iste nobis
itra v̄ba vilescēt cū delectationibꝫ oībꝫ suis Tūc
ait illa Fili q̄ntū ad me attinet · nulla re iā dele
ctor in hac vita Quid hic faciā adhuc et cur h̄
sim nescio · iā ꝯsūpta spe hui⁹ sc̄li · vnū erat ꝓpter
qd̄ in hac vita aliq̄ntū immorari cupiebam · vt
te xp̄ianū catholicū viderem p̄usq̄ȝ morerer Cu
mulati⁹ hoc mihi deus meus p̄stitit · vt te etiam
ꝯtēpta felicitate terrena seruū eius videā Quid

hic faciō: Ad hec ei q̄d respōderī nō satis recolo
cū interea vix intra quinqȝ dies aut nō multo ā
plius decubuit febrib⁹ Et cū egrotaret quodā
die defectū aīe passa ē. ⁊ paululuȝ subtracta a
pn̄tib⁹ nos ↄcurrim⁹ sed cito reddita est sensui
Et aspexit astātes me ⁊ frēm meū ⁊ ait nobis
q̄si q̄renti similis Vbi erā: Deinde nos intuēs me
rore attonitos. ponetis hic inq̄t mrēm vestram
Ego silebā ⁊ fletū frenabā. frater aūt me⁹ q̄d
dā locutus ē. q̄ eā nō ꝑgere ꝫ ī pr̄ia defungi tā
q̄ȝ felici⁹ optaret Quo audito illa vultu anxio
reuerberās eū oculis quod talia sapēt atqȝ inde
me intuēs. vide ait q̄d dicit. Et mox ābobus.
ponite inq̄t hoc corp⁹ vbicūqȝ nihil vos ei⁹ cura
conturbet. tm̄ illud vos rogo. vt ad dn̄i altare
memineritis mei vbi fueritis Cūqȝ hāc sententi
am v̄bis q̄b⁹ poterat explicasset cōticuit. ⁊ ing̃
uescēte morbo exercebat. Ego vero cogitans
dona tua deus inuisibilis que immittis in corda
fideliū tuoꝝ ⁊ ꝓueniūt inde fruges ādmirabiles
gaudebā ⁊ grās agebā tibi: recolēs q̄d noueram
quāta cura semꝑ estuasset de sepulchro q̄d sibi
prouiderat ⁊ ꝑpauerat iuxta corp⁹ viri sui Qꝛ
em̄ valde cōcordit vixerāt id eciaȝ volebat vt ē
anim⁹ hūan⁹ minim⁹ capax diuinoꝝ adiūgi ad
illā felicitatē. ⁊ cōmemorari ab hoib⁹ ↄcessuȝ si
bi esse post trāsmarinā peregrinatōeȝ vt ↄiūcta
terra amboꝝ ↄiugū terra tegētur. Qn̄ autē ista

manitas plenitudine bonitatis tue crepat in ei⁹
corde non esse nesciebã · & letabar admirans q̃
sic mihi apparuisset · Quãq̃z & i illo sermone no
stro ad fenestrã cum dixit iã quid hic facio . nõ
apparuit desiderare in patria mori · Audiui etiã
postea · q̃ iam cũ hostijs essem⁹ cũ quibusdam
amicis meis materna fiducia colloquebat̃ q̃daz
die de ↄtẽptu vite hui⁹ & bono mortis vbi ipẽ ñ
aderã · illisq̃z stupentib⁹ v̉tutez feie quã tu dede
ras ei q̃rentib⁹ vtrũ nõ formidaret tã lõge a sua
ciuitate corpus relinquere · nihil inq̃t lõge ẽ deo
neq̃z timẽdũ ẽ ne ille nõ agnoscat in fine seculi
vñ me resuscitet · Ergo de nono egtudis sue q̃n
q̃gesimo & sexto ãno etatis sue tricesimo & tercio
etatis mee · aia illa religiosa & pia corpe soluta
est · Premebã oculos eius · & ↄfluebat in p̃cor
dia mea mestitudo ingẽs & trãsfluebat in lacri
mas Ibideq̃z oculi mei violẽto ai impio resorbe
bãt fontẽ suũ vsq̃z ad siccitatẽ & in tali luctami
ne valde male mihi erat · Tu vero vbi efflauit ex
tremũ spũm puer a deo datus exclamauit i plã
ctum · atq̃z ab omnib⁹ nobis coheritis tacuit ·
Hoc mõ etiã meũ quiddã puerile qd̉ labebatur
in fletus iuuenilis voce cordis coherceba t̃ : & ta
cebat · Neq̃z enĩ decere arbitrabamur funus il
lud q̃stib⁹ lacrimosis gemitib⁹q̃z celebrare · q̃z
hijs plerũq̃z solet deplorari q̃dã miseria morien
tiũ · a q̃si oimoda extinctio · At illa nec misere

moriebat᷑ nec omino moriebat᷑ hoc ⁊ documētis
moꝝ ei⁹ ⁊ fide nō ficta rōnibusq; certis tenebam⁹
Quid erat ergo qd' int⁹ mihi grauit dolebat · n̄ ex cō
suetudine simul viuēdi dulcissima ⁊ carissima re
pēte dirupta vuln⁹ recēs : Gratulabar q̄de testi
monio ei⁹ · q̄ i ea ipsa vltia egritudie obsequijs
meis interblādiēs appellabat me piū · ⁊ cōmemo
rabat grādi dilcōis affcū nūq̄z se audisse ex ore
meo iaculatū duꝝ in se ā cōtumeliosū ſmonez ·
Sz tamē quid tale deus meus qui fecisti nos :
Quid cōpabile habebat honor a me dilat⁹ illi · ⁊
seruit⁹ ab illa mihi : Quoniā itaq; deserebar tā
magno ei⁹ solatio · sauciabat᷑ anima mea · ⁊ q̄si
dilaniabat᷑ vita que vna facta erat ex mea ⁊ il
lius : Cohibito ergo a fletu illo puero psalteri
um arripuit euodi⁹ · ⁊ cātare cepit psalmū Cui
respondebam⁹ omnis dom⁹ · Misericordiā ⁊ iu
diciū cantabo tibi dn̄e · Audito aūt q̄d ageret᷑ ·
cōuenerūt multi frēs ac religiose feie · Et de mo
re illis q̄ꝝ officiū erat · fun⁹ curantibꝫ · ego i pte
vbi decent᷑ poterā cū eis q̄ me nō deserēdū esse cē
sebat · q̄d tpi erat cōgruū disputabā · Eoq; mo
mēto veritatis mitigabā cruciatū tibi notū · illis
ignorātibꝫ ⁊ intēte audiētibꝫ · ⁊ sine sensu dolo
ris me esse arbitrātibus · At ego in auribus tuis
vbi eoꝝ null⁹ audiebat increpabā molliciē af
fcūs mei · ⁊ cōstrīgebā fluxū meroris Cedebat
q; mihi paululū · rursusq; ipetu suo ferebat᷑ nō

vsq̧ ad eruptionē lacrimaꝝ nec vsq̧ ad vult⁹
mutationē ꝫ ego sciebā q̄d corde p̄merē. Et q2
mihi vehementer displicebat tm̄ in me posse hec
hūana. q̄ ordine debito ⁊ sorte ↄditōnis nostre
acādere necesse ē. alio dolore dolebam dolorem
meū. ⁊ duplici tristicia macerabar. Cū ecce cor
pus elatū est. imus redim⁹ sine lacrimis. Nam
neq̧ in eis p̄cib⁹ q̄s tibi fudim⁹ cum offerretur
ꝓ ea sacrificiū p̄cij nr̄i iā iuxta sepulchꝝ posito
cadauē p̄usq̄3 deponeret̄ sicut illic fieri sol3. nec
in eis ergo p̄cibꝫ fleui. ꝫ toto die ḡuit̄ in occul
to mestus erā. Et mēte turbata rogabam te vt
poterā q̄ sanares dolorē meū nec faciebas. credo
cōmendās memorie mee vel hoc vno documēto
oīs consuetudis vinculū ecīā aduersus mētem q̄
iā nō fallaci v̄bo pascit̄. Visū ecīā mihi ē vt irē
lauatū. q̄ audierā inde balneis nomē inditū. q2
greci balaniō dixerint q̄ anxietatem pellat ex
aio Ecce ⁊ hoc ↄfiteor mīe tue pat̄ orphanoꝝ.
qm̄ laui. ⁊ tal̄ erā q̄lis p̄usq̄3 lauissem. Neq2 ei
exsudauit de corde meo meroris amaritudo De
inde dormiui ⁊ euigilaui. ⁊ nō p̄ua ex p̄te miti
gatū inueni dolorez meū. atq̧ vt erā in lc̄o meo
sol⁹. recordat⁹ sū veridicos v̄sus ambrosij tui.
Tu ei creator d̄s oīm. poliq̧ rector vestiēs diē
decoro luīe. noctē soporis grā. artus solutos vt
quies reddat laboris vsui mētesq̧ fessas alleuet
luct⁹q̧ soluat anxios. Atq̧ inde paulatim

reducebā in pſtinū ſenſū· ancillā tuā ↄuerſatio
nēq; eius piā in te· ⁊ ſcē in nos blandam atq;
morigerā· qua ſubito deſtitutus ſum· Et libuit
flere in ↄſpcū tuo de illa ⁊ ꝓ illa· de me ⁊ ꝓ me·
Et dimiſi lacrimas q̄s ↄ̄tinebā vt effluerēt q̄n
tum vellēt ſubſternēs eas cordi meo· ⁊ requie
uit in eis· qm̄ ibi erāt aures tue· nō cui⁹q̄ȝ hoīs
ſupbe interp̄tantis ploratū meū· Et nūc domine
ↄ̄fiteor tibi in litteris· legat qui volet· ⁊ interp̄
tet̄ vt volet ⁊ ſi peccatū inuenerit fleuiſſe me ma
trē exigua parte hore· mrēm oculis meis interī
mortuā· q̄ me multos ānos fleuerat vt ocul' tu
is viuerē: nō irrideat· ſed poti⁹ ſi ē grādis carita
te· ꝓ peccatis meis fleat ipſe ad te prēm oīm fra
trū xp̄i tui· Ego autē iam ſanato corde· ab illo
vulnere ī quo poterat redargui carnalis affcūs·
fundo tibi de⁹ noſter ꝓ illa famula tua lōge ali
ud lacrimaꝝ gen⁹· qd manat de ↄcuſſo ſpū ↄ̄
ſideratione periculoꝝ oīs anime q̄ in adaȝ moꝛi
tur· Quāq̄ȝ illa in xp̄o viuificata etiā nondū car
ne ſoluta ſic vixerit vt laudet̄ nomē tuū in fide
moribꝰ q; eius· nō tn̄ audeo dicere ex quo eā ꝑ
baptiſmū regeneraſti nullū verbū exiſſe ab ore
eius ↄ̄tra p̄ceptū tuū· Et dictū eſt a veritate fi
lio tuo· Si q̄s dixerit frī ſuo fatue· reus erit ge
henne ignis· Et ve etiā laudabili vite hoīm· ſi re
mota miſericordia diſcutias eā· Quia vero nō
exq̄ris delicta vehement̄· fiducialit̄ ſperamus

si quẽ apud te locũ inuenire indulgẽtie · Quis
quis autẽ tibi enũerat vera merita sua · quid tibi
enumerat nisi munera tua? o si cognoscãt se oẽs
hoies · et qui gloriatur in dñe glorietur · Ego itaqꝫ
laus mea et vita mea deus cordis mei · sepositis
paulisper bonis eius actibus · ꝑ quibus tibi gaudẽs
grãs ago · nũc ꝑ peccatis mrĩs mee depcor te ex
audi me ꝑ vulneꝝ nostroꝝ mediciñã que pepẽ
dit in ligno · et sedens ad dexterã tuaꝫ te interpel
lat ꝑ nobis · Scio enĩ eã misericorditer optam ·
et ex corde dimisisse dbita debitoribus suis dimit
te illi et tu debita sua · si qua cõtraxit etiã · ꝑ tot
ãnos post aquã salutis Dimitte dñe · dimitte ob
secro · nec intres cum ea in iudiciũ Superexaltet
misericordia iudiciũ · qm̃ eloquia tua vera sũt et
promisisti miaꝫ misericordibus · Qđ vt essent tu
dedisti eis qui misereberis cui misertus eris · et mi
sericordiã prestabis cui misericors fueris Et cre
do iã feceris qđ te rogo · sed voluntaria oris mei ap
probata dñe Nãqꝫ illa iminẽte die resolutionis
sue nõ cogitauit suũ corpus sũptuose contegi aut
cõdiri aromatibus · aut monumentũ electũ cõcu
piuit · aut curauit sepulchꝝ patriũ Nõ ista mã
dauit nobis sed tãtũmodo memoriã sui ad altare tu
um fieri desiderauit · cuius nullius diei ptermissio
ne seruierat · vnde sciret dispensari victimã san
ctam qua deletuꝫ est cyrographũ qđ erat cõtra
rium nobis · qua triũphatus est hostis cõputãs

delicta nostra ⁊ q̄rēs q̄d obijciat. ⁊ nihil inue-
niēs in illo in q̄ vincim⁹. Qui ei refundet innocē
tem sanguinē? Quis ei restituet p̄ciū quo nos
emit. vt nos offerat ei? Ad cui⁹ precij nostri sa
cramentū. ligauit ancilla tua aiam suā vinculo
fidei Nemo a ꝓtectione tua disrūpat eā. non se
interponat nec vi nec insidijs leo ⁊ draco. Neq;
enī rūdebit illa nihil se debē nec cōuincat. ⁊ ob
tineat ab accusatore callido. sed respōdebit di
missa debita sua ab eo cui nemo reddet quod ꝓ
nobis nō debens reddidit Sit ergo in pace cum
viro ante quem nulli ⁊ post quē nulli nupta ē:
cui seruiuit fructū tibi afferēs cum tolerātia vt
eū q̄z lucraret tibi. Et inspira dñe de⁹ meus īspi
ra seruis tuis frīb⁹ meis. filijs tuis dñis meis. q̄
bus ⁊ corde ⁊ voce ⁊ litteris seruio. vt quotq̊t
hec legerint meminerīt ad altare tuū monice fa
mule tue. cū patricio quondā eius cōiuge. per
quoꝝ carnē introduxisti me in hāc vitam quē
admodū nescio. Meminerīt cū affectu pio pa
rentū meoꝝ in hac luce trāsitoria. ⁊ fratꝝ meo
rum sub te patre in matre catholica. ⁊ ciuiū meo
rum in eternā ierusalē. cui suspirat pegrinatio
populi tui ab exitu vsq; ad reditū. vt qd̄ a me
illa poposcit extremū. vberius p̄stet ei i multo
rum orōnib⁹. tā p ꝯfessiones q̄z p orōes meas

Explicit aurelij augusti ꝯfessionū lib non⁹

Incipit decimus .

Cognoscā te cognitor deus me⁹ . cog
noscā te sicuti ⁊ a te ɔgnit⁹ sum Vir
tus aīe mee intra in eā ⁊ coapta tibi .
vt habeas ⁊ possideas sine macula ⁊
rugā . Hec est mea spes ideo loquor . ⁊ ī ea spe
gaudeo quādo sanū gaudeo Cetera vero vite
hui⁹ tanto min⁹ flenda quāto magis flet᷑ . ⁊ tā
to magis flenda . quāto min⁹ flet᷑ in eis . Ecce
enī veritatez dilexisti . qm̄ qui facit eā venit ad
lucem . Volo eā facere in corde meo corā te in cō
fessiōe . in stilo āt meo corā multis testib⁹ Et ti
bi q̄de dn̄e . cui⁹ ocul᷑ nuda ē abissus hūane con
scie . qd occultū essz ī me eciā si nollē ɔfiteri tibi
Te enī mihi abscōdere . nō me tibi . Nūc aūt qd
gemitus me⁹ testis ē displicere me mihi tu reful
ges ⁊ places ⁊ desideraris ⁊ amaris vt erubescā
de me ⁊ abiiciā me atqꝫ eligā te . ⁊ nec tibi nec
mihi placeā nisi de te . Tibi ergo dn̄e manifest⁹
sum . quicūqꝫ sum . ⁊ quo fructu tibi cōfitear di
xi . Neqꝫ enī id ago verbis carnis ⁊ vocib⁹ . sed
verbis aīe ⁊ clamore cogitatōis quem nouit au
ris tua . Cum enī malus sū . nil est aliud cōfiteri
tibi . q̄z displicere mihi . Cū vero pius sum . nihil
est aliud cōfiteri tibi q̄z hoc non tribuere mihi .
qm̄ tu dn̄e benedicis iustum . sed p̄us eū iustifi
cas impiū . Cōfessio itaqꝫ mea deus meus in
cōspcū tuo tibi tacite fit . ⁊ nō tacite . Tacet enī

ſtrepitu· clamat affcū· Neqȝ eñ dico rē aliq̄d
hoib⁹· qd non a me p̄us audieris: ā eciā tu ali
q̄d tale audies a me· qd ñ mihi tu p̄us dixeris
Quid ergo mihi ē cū hoib⁹ vt audiāt ɔfeſſiōes
meas· q̄ſi ipſi ſanaturi ſint oēs lāguores meos?
Curioſum gen⁹ ad ɔgnoſcēdā vitā alienā· de
ſidioſum ad corrigēdā ſuā Quid a me q̄rūt au
dire q̄ ſim· q̄ nolunt a te audire q̄ ſint· Et vñ ſci
unt cū a meipō· ⁊ de meipſo audiūt· an verꝝ di
cam· qm̄ quidē nemo ſcit hoim quid agat̄ in ho
mine niſi ſp̄us hois q̄ in ipō eſt? Si āt a te audi
ant de ſeipſis· nō poterūt dicē mētit̄ dñs Quid
eſt eñ a te audire de ſe ñ ɔgnoſcē ſe· Quis por
ro cognoſcit· ⁊ dicat falſum ē· niſi ipſe mētiat̄·
Sȝ qꝛ caritas oia credit· int̄ eos vtiqȝ quos cō
nexos ſibimet vnū facit: ego q̄ȝ dñe eciā ſic tibi
cōfiteor· vt audiāt hoies quibus demōſtrare nō
poſſum an vera cōfitear· ſed credūt mihi· q̄ꝝ mi
hi aures caritas apit· Verūptñ tu medice meus
intime· q̄ fructu iſta faciā aliq̄ mihi Nā cōfeſſio
nes preteritoꝝ maloꝝ meoꝝ· q̄ remiſiſti ⁊ texi
ſti vt beares me in te· mutās animā meaȝ fide ⁊
ſacramēto tuo· cū legūtur ⁊ audiunt̄ excitant
cor ne dormiat in deſperatōe ⁊ dicat nō poſſum·
ſed euigilet in amore miſericordie tue· ⁊ dulce
dine grē tue· quo potēs ē ois infirmus q̄ ſibi ꝑ ip
ſam ſit conſcius infirmitatis ſue· Et delectat bo
nos audire p̄terita mala eoꝝ qui iam carent eis

nec ideo delectat qꝛ mala sunt. sed qꝛ fuerūt et
nō sunt. Quo itaqꝫ fructu dn̄e deus me9 cui co
tidie cōfitet᷑ ꝯsciētia mea spe misericordie tue se
curior q̄ꝫ innocentia sua. quo fructo queso ecīā
hominib9 corā te cōfiteor per has litteras adhuc
quis ego sim. nō quis fuerim. Nam illū fructuꝫ
vidi. ⁊ cōmemoraui. Sed quis adhuc sim: ecce
in ipso tp̄e confessionū meaꝝ. ⁊ multi hoc nosse
cupiūt qui me nouerūt. ⁊ non me nouerūt. qui
ex me vel de me aliq̄d audierunt. sed auris eoꝝ
non est ad cor meū. vbi ego sum quicūqꝫ sum.
Volūt ergo audire cōfitētem me quid ip̄e intus
sim quo nec oculū nec aurē nec mentē p̄nt inten
dere. credituri tamen volūt. nūquid cogituri.
Dicit enī eis caritas q̄ boni sunt nō mētiri me de
me confitētem. ⁊ ipsa in eis credit mihi Sꝫ quo
fructu id volunt An cōgratulari mihi cupiūt cū
audierint quantū ad te accedā munē tuo. ⁊ ora
re ꝓ me cū audierīt q̄ntū retarder pondere meo
Indicabo me talib9 Nō ei puus ē frc̄us dn̄e d̄s
meus vt a multis tibi grē agant᷑ de nob. et a mł
tis rogeris ꝓ nob. Amet in me frn̄9 animus qd̄
amādū doces. et doleat in me dolendum doces.
Animus ille hoc faciat fraternus nō extrane9 nō
filioꝝ alienoꝝ quoꝝ os locutū est vanitatem
et dextera eorum dextera iniquitatis. sed frater
nus ille qui cum approbat me gaudet de me cū
autem improbat me cōtristatur ꝓ me. quia siue

approbet siue improbet diligit me Indicabo me
talibꝰ · respirēt in bonis meis · suspirent in mal
meis · Bona mea instituta tua sūt · ⁊ dona tua
mala mea delicta mea sunt · ⁊ iudicia tua · Re
spirēt in illis ⁊ suspirent in his · ⁊ ymnꝰ ⁊ fletꝰ
ascendāt in cōspectū tuū de fraternis cordibus
thuribulis tuis · Tu aūt dn̄e delectatus odore
sancti tēpli tui miserē mei scd̄m magnā miam
tuam ꝓpter nomē tuū · ⁊ nequaq̄ȝ deserēs cepta
tua · ↄsūma impfcā mea · Hic ē fructꝰ confessio
nū meaꝝ · nō q̄lis fuerim sed qualis sim · vt hoc
cōfitear nō tm̄ corā te secreta exultatione cū tre
more ⁊ secreto merore cū spe · sed eciam in auri
bꝰ credentiū filioꝝ hoim · socioꝝ gaudij mei · ⁊
consortum mortalitatis mee · ciuiū meoꝝ ⁊ me
cum peregrinoꝝ precedētium ⁊ cōsequētium et
comitū vie mee · Hij sunt serui tui fratres mei ·
quos filios tuos esse voluisti dominos meos · qui
bus iussisti vt seruiā si volo tecum de te viuere ·
Ex hoc mihi verbū tuū parum erat si loquendo
ꝓcipet · n̄ ⁊ faciēdo preiret · Et ego id ago fcīs
et dc̄is · sub alis tuis nimis cū ingēti ꝑiculo · ni
si quia sub alis tuis tibi subdita ē anima mea ·
et infirmitas mea tibi nota ē · Paruulus sum · ꝫ
viuit sēp pr̄ meꝰ · ⁊ ydoneꝰ ē m̄ tutor meꝰ · Idē
ipse ē em̄ · q̄ genuit me ⁊ tuetꝛ me · ⁊ tuipse es
oīa bona mea · tu oīpotēs qui mecū es · ⁊ p̄usq̄ȝ
tecū sim Indicabo ergo talibꝰ qualibꝰ iubes vt

seruiã. non quis fuerim ꝫ quis iã sim. ⁊ quis ad
huc sim. Sed neqꝫ meipm diiudico. Sic itaqꝫ
audiar. Tu eñ dñe diiudicas me. qꝛ ⁊ si nemo
scit hominū que sunt hoīs nisi spūs qui in ipso ē
tñ est aliquid hoīs qđ nec ipse scit spūs qui i
ipso est. tu aūt dñe scis eius oīa qui fecisti eum
Ego vͦo q̄zuis pre tuo ↄspcū me despiciã ⁊ esti
mē me terrã ⁊ cinerē. tñ aliquid de te scio qđ de
me nescio Et certe videm⁹ nūc semp speculū in
enigmate. nōdū facie ad faciē Et ideo q̄zdiu pe
grinor abs te mihi sum pn̄tior q̄z tibi. ⁊ tamē te
noui nullo modo posse violari. ego vero quib⁹
temptatoīb⁹ resistē valeã quibꝰ ve nō valeam
nescio. ⁊ spes est qꝛ fidelis es qui nos non sinis
tēptari supra q̄z possum⁹ ferre. ꝫ facis cum tēpta
tione etiã exitū vt possum⁹ sustinere. Cōfiteor
ergo quid de me sciã ↄfitear ⁊ q̄d de me nesciã.
qm̄ ⁊ qđ de me scio te mihi lucēte scio. ⁊ qđ ne
scio tādiu nescio. donec fiant tenebre mee sicut
meridies in vultu tuo. nō dubia ꝫ certa ↄscia.
Dñe amo te. pcussisti cor meū vͦbo tuo ⁊ ama
ui te. Sz ⁊ celū ⁊ terra ⁊ oīa q̄ in eis sunt ecce vn
diqꝫ mihi dicūt vt te amē. nec cessant dicē oīb⁹
vt sint inexcusabiles Altius tam tu misereberis
cui misertus eris. ⁊ miam p̄stab cui misericors
fueris. Alioq̄n celū ⁊ terra surdis loquūtur lau
des tuas. Quid aūt amo cū amo te? Non spēm
corpis. nec decus tpis. nec candorē lucis. ecce

istis amicū oculis · nō dulces melodias suauiuz cantilenarū oīmoda℞ · non florū ⁊ vngento℞ ⁊ aromatū suaueolentia · nō māna ⁊ mella · non mēbra acceptabilia carnis amplexib⁹ · Nō hec amo cū amo deū meū · ⁊ tamē amo q̄ndā lucē ⁊ quandā vocē ⁊ quendā odorē ⁊ quēdam cibuz et q̄ndā āplexū cū amo deū meū lucē vocē odorē cibum amplexū interioris hominis mei · vbi ful get aīe mee · qđ non capit loc⁹ · ⁊ vbi sonat qđ nō rapit temp⁹ · ⁊ vbi olet quod nō spergit fla tus · ⁊ vbi sapit qđ non minuit edacitas · ⁊ vbi heret qđ non diuellit sacietas Hoc est qđ amo cum deū meū amo Et quid ē hoc? Interrogaui terrā · ⁊ dixit nō sum · Et quecūq̄ꝫ in eadē sunt · idē ꝯfessa sunt · Interrogaui mare ⁊ abyssos ⁊ reptilia aīa℞ viua℞ · ⁊ responderūt · Nō sumus deus tu⁹ · quere sup̱ nos · Interrogaui aures fla biles ⁊ inq̄siui · vniuersus aer cū incolis suis fate tur · nō sum de⁹ · Interrogaui celū solem lunam stellas · neq̄ꝫ nos sum⁹ deus quē queris inquiūt Et dixi oīb⁹ his qui circūstāt fores carnis mee · dicite mihi de deo meo qđ vos nō estis · dicite mi hi de illo aliq̄d · Et exclamauerūt voce magna · ipse fecit nos Interrogatio mea intētio mea · ⁊ respōsio eo℞ spēs eo℞ · Et direxi me ad me · ⁊ dixi mihi · Tu qui es? Et respōdi · Homo · Et ecce corp⁹ ⁊ anima in me mihi presto sūt · vnū exteri⁹ ⁊ alte℞ interi⁹ Quid ho℞ ē vn̄ q̄rē debui

deum meū· que iam q̄siuerā p corpus a terra vs
q; ad celū quous q; potui mittere nūcios radios
oculoꝝ meoꝝ: Sed meli⁹ qd interius Ei q̄p
pe renūciabāt oēs nūcij corpales · p̄sidenti ⁊ iu
dicanti de responsionib⁹ celi ⁊ terre · ⁊ oīm que ī
eis sunt · dicētiū non sum⁹ deus · ⁊ ipse fecit nos
Homo interior ↄgnouit hec p exterioris miste
riū · ego interior ↄgnoui hec · ego ego anim⁹ p
sensus corpis mei · Interrogaui mūdi molez de
deo meo · ⁊ respōdit mihi · Non ego sū · sed ipse
me fecit · Nōne oib⁹ quib⁹ integer sensus est ap
paret hec spēs: Cur nō oib⁹ eadē loquit̄: Ani
malia pusilla ⁊ magna vident eā · ꝫ interrogaē
nequeūt · Non eni p̄posita ē in eis nūciantib⁹ se
sib⁹ iudex racio Homines aūt pn̄t interrogare vt
inuisibilia dei p ea que facta sūt intellecta ↄspi
ciant · sed amore subdūtur eis · ⁊ subditi iudi
care nō pn̄t Nec respondēt ista interrogātibus
nisi iudicantib⁹ · nec vocē suā mutāt id est speci
em suā · si alius tantū videat · ali⁹ aūt videns in
terroget · vt aliter illi appareat alit̄ huic sed eo
dem mō vtriq; apparēs illi muta ē huic loquit̄ ·
ī̄mo vero oib⁹ loquit̄ · Sed illi intelligūt · q̄ ei⁹
vocem acceptā foris intus cū veritate conferunt
Veritas eni dicit mihi · nō est deus tu⁹ terra ⁊ ce
lū neq; omne corpus Hoc dicit eoꝝ natura Vi
de En moles minor ē in parte · q̄z in toto · Jam
tu melior es tibi dico anima quoniā tu vegetas

molem corpis tui prebens ei vitam. quod nullū
corpus p̄stat corpi. Deus autem tuꝰ eciam tibi
vita est Quid ergo amo cū deum meum amo?
Quis ille sup caput aīe mee? Per ipsam animā
ascendā ad illum. Trāsibo vim meā qua hereo
corpi ⁊ vitaliter cōpagem eiꝰ repleo. nō ea vi
repio deū meū. Nam repiret equus ⁊ mulus qui
bus nō est intellectus. ⁊ est eadem vis q̄ viuūt
eciā eoꝝ corpa. Est alia vis nō solū qua viuifi
co. sed eciā qua sensifico carnē meaꝫ quā mihi fa
brificauit dn̄s iubēs oculo vt n̄ audiat ⁊ auri vt
non videat. sed illi ꝑ quē videam. huic per quā
audiam. ⁊ ꝓpria singulatim ceteris sensibꝰ sedi
bus suis ⁊ officijs suis. que diuersa ꝑ eos ago
vnꝰ ego animꝰ. Transibo ⁊ istā vim meam. nā
et hanc hꝫ equꝰ ⁊ mulus. sentiūt eni eciā ipsi ꝑ
corpus Trāsibo ergo ad istam nature mee gra
dibꝰ ascendēs ad eū qui fecit me. ⁊ venio in cā
pos ⁊ lata p̄toria memorie mee vbi sunt thesau
ri innumerabiliū imaginū de huiꝰoi rebus sensibꝰ
inuectarum. Ibi recōditū est quicq̄d eciam co
gitamꝰ vel augendo vel minuēdo vel vtcūqꝫ va
riando ea que sensus attigerit. et si quid aliud
cōmēdatū ⁊ repositum est qđ nōdum absorbu
it ⁊ sepeliuit obliuio. Ibi quādo sum. posco vt
proferat quicq̄d volo. Et quedā statim prode
unt. quedā requirūtur diutiꝰ. ⁊ tāq̄ꝫ de abstru
sioribꝰ quibusdā receptaculis eruūtur. Quedā

cateruatim se prodrũt · ⁊ dum aliud petit᷑ ⁊ quę
ritur ꝓsiliũt in mediũ quasi dicẽtia ne forte nos
sum⁹ · Et abigo ea manu cordis a facie recorda
tionis mee · donec enubilet᷑ illud quod volo · at
qʒ in cõspectu prodeat ex abditis · Alia facili
ter atqʒ imꝑturbata serie sicut poscũtur sugge
runt᷑ · ⁊ cedũt precedentia cõsequentib⁹ · ⁊ cedẽ
do conduntur iteꝝ cum voluero ꝓcessura · quod
totum fit · cũ aliquid narro memoriter · Ibi sũt
õia distincte generatimqʒ seruata que suo que
qʒ aditu ingesta sũt · sicut lux atqʒ omnes colo
res formeqʒ corpoꝝ per oculos · per aures autẽ
omnia genera sonoꝝ · omnesqʒ odores ꝑ aditũ
nariũ · oẽs sapores per oris aditum · a sensu aũt
toti⁹ corꝑis q̃d duꝝ quid molle · quid calidum
frigidũ ve · lene aut asperꝝ · graue seu leue siue extrĩ
sec⁹ siue intrĩsec⁹ corꝑi · Hec oia recipit recolen
da cũ op⁹ ẽ ⁊ retractãdo grãdis memorie recessus
et nescio q̃ secreti atqʒ ineffabiles sinus eius · q̃
oia suis q̃qʒ forib⁹ intrãt ad eã ⁊ reponũtur in
ea · Nec ipsa tñ intrãt : ꝫ reꝝ sensaꝝ imagines il
lic ꝑsto sunt cogitãti reminiscẽti eas Que quõ
fabricate sunt q̃s dicet · cũ appeat quib⁹ sensib⁹
rapte sint interi⁹ qʒ recõdite · Nã ⁊ in tenebris at
qʒ in silentio dum habito · in memoria mea pro
fero si volo colores ⁊ discerno int᷑ albũ ⁊ nigꝝ
et int᷑ q̃s alios volo · Nec icurrũt soni atqʒ ꝑtur
bant qd per oculos haustum ɔsidero · cũ ⁊ ipsi

ibi sint ꝛ quasi seorsū rēpositi lateāt · Nā ꝛ ipōs posco ꝛ placet atq̄ assunt ilico · ꝛ quiescēte lingua ac silēte gutture canto qn̄ volo · imaginesq̄ ille colorꝝ q̄ nihilominꝰ ibi sūt nō se interponāt neq̄ interrūpūt · cū thesaurus alius retractatᷣ q̄ influit ab auribꝰ Ita cetera q̄ ꝑ sensus ceteros ingesta atq̄ ꝯgesta sūt recordor ꝓut libet · ꝛ aurā liliorꝝ discerno a violꝭ nihil olfaciens · ꝛ mel de fruto · lene ab aspero · nihil tn̄ gustādo neq̄ cōtrectādo ſ; reminiscēdo ātepono Intꝰ hec ago in aula ingētis memorie mee · Ibi em̄ celū ꝛ terra ꝛ mare mihi p̄sto sūt · cū oibꝰ q̄ in eis sentire potui · p̄ter illa que oblitꝰ sum · Ibi mihi ꝛ ipse occurro meq̄ recolo quid qn̄ ꝛ vbi egerim · q̄ꝫ modo cū agerez affectus fuerim · Ibi sunt oia: que siue expta a me siue credita memini Ex eadem copia etiā similitudines rerꝝ vel exptarꝝ vel ex eis quas exptꝰ sum creditarꝝ · alias atq̄ alias ꝛ ipē ꝯtexo p̄teritis atq̄ ex his etiā futuras actiones ꝛ euēta ꝛ spes · ꝛ hec oia rursus q̄si p̄sentia meditor · Faciā hoc aut illud dico apud me in ipō ingenti sinu animi mei pleno tot ꝛ tātarꝝ rerū imaginibꝰ · ꝛ hoc aut illud sequetᷣ · O si esset hoc aut illud · auertat deus hoc aut illud Dico apud me ista · ꝛ cū dico p̄sto sunt imagines oim que dico ex eodem thesauro memorie · Nec oino aliq̄d eorꝝ dicerez · si defuissent · Magna ista vis est memorie magna nimis deꝰ meus

penetrale amplũ ⁊ infinitũ. Quis ad fundũ ei⁹
peruenit? Et vis ē hec animi mei atq; ad meã
naturã ꝑtinet: nec egoipē capio totũ qđ ſũ. Er
go anim⁹ ad habendũ ſeipſũ anguſtus eſt. vt
vbi ſit qđ ſuit nō capiat nũq̄d extra ipm ac nō
in ipō? Quō ego nō capit? Multa mihi ſup hoc
aborit̃ ãmiratio. ſtupor apphendit me. Et eũt
hoies admirari alta montiũ ⁊ ingētes fluct⁹ ma
ris ⁊ latiſſimos lapſus fluminũ ⁊ oceani ãbitũ
et giros ſyderꝝ. ⁊ relinquũt ſeipōs nec mirant̃.
Qđ cũ dicerē hec oia non ea videbã oculis. nec
tamē dicerē niſi mōtes ⁊ fluctus ⁊ flumina ⁊ ſy
dera q̄ vidi ⁊ oceanũ qđ credidi intus i memo
ria mea viderē. ſpacijs tamen ingētib⁹ q̄ſi foris
viderē. Nec ea tamē videndo abſorbui. qñ vidi
oculis. nec ipſa ſunt apud me. ſ; imagines eoꝝ.
Et noui q̄d ex quo ſenſu corpis impſſum ſit mi
hi. ſed nō ea ſola geſtat immēſa iſta capacitas
memorie mee. Hic ſunt ⁊ illa oia que de doctri
nis liberalib⁹ pcepta nondũ exciderunt q̄ſi remo
ta interiori loco. nō loco nec eoꝝ imagines ſed
res ipſas gero. Nã quid ſit litteratura. q̄d pitia
diſputãdi. q̄t genera q̄ſtionũ. q̄cq̄d hoꝝ ſcio
ſic ē in memoria mea. vt nō retēta imagine rem
foris reqrim. aut ſonuerit ⁊ pterierit. Sicut vox
impſſa p aures veſtigio quo recoleret̃ quaſi ſona
ret cũ iam nō ſonaret. aut ſicut odor dũ trãſit ⁊
vaneſcit in ventos olfactũ afficit vñ traicit in

memoriam imaginē sui quā reminiscēdo repeta
mus · aut sicut ab⁹ qui certe in ventre iam nō sa
pit ⁊ tamē in memoria quasi sapit · aut sicut ali
quid qđ corpe tangēdo sentit̄ · quod eciā sepa
tum a nobis imaginat̄ memoria · Iste quippe
res non intromittūtur ad eam · sed earꝫ sole ima
gies mira celeritate capiunt̄ ⁊ miris tanq̄ȝ cellis
reponūtur · ⁊ mirabiliter recordando pferunt̄ ·
At vero cum audio tria genera esse questionū ·
an sit quid sit quale sit · sonorꝫ quidē quib⁹ hec
verba confecta sunt imagines teneo ⁊ eos p au
res trāsisse cum strepitu ac iam nō esse scio · res
vero ipsas q̄ illis signant̄ sonis · neqꝫ vllo sensu
corpis attigi neqꝫ vspiam vidi p̄ter aīm meū ·
et in memoria mea recōdidi non imagines earꝫ
sed ipsas · Que vnde ad me intrauerīt · dicant si
pñt · Nam pcurro ianuas oēs carnis mee · nec in
uenio q̄ earꝫ ingresse sint · Quippe oculi dicūt ·
Si colorate sunt · nos eas nūciauim⁹ · Aures di
cūt · Si sonuerūt · a nobis indicate sunt · Nares
dicūt · Si oluerūt · p nos transierūt Dicāt eciam
sensus gustādi · Si sapor nō est · nihil me inter
roges · Tactus dicit · Si corpulentū non ē · nō
cōtrectaui · Si nō contrectaui nō · indicaui. Vñ
et q̄ hec intrauerūt in memoriā meam? Nescio
quō · Nam cū ea didici nō credidi alieno cordi
sed in meo recognoui ⁊ vera esse approbaui: et
cōmendaui ei tanq̄ȝ reponēs vñ pferrē cum vel

lem. Ibi ergo erāt ꝛ anteq̄ȝ ea didicissem. ſ̄ȝ in memoria nō erant. Vbi ergo aut q̄re cum dicere tur agnoui ꝛ dixi ita eſt ꝛ veꝝ eſt. niſi qꝛ iam erant in memoria. ſed tā remota ꝛ retruſa q̄ſi in caueis abdicioꝛib⁹. vt niſi āmonēte aliquo erue rent̄ ea foꝛtaſſe cogitare non poſſem. Quo circa inuenim⁹ nil eſſe aliud diſcere iſta q̄ꝝ nō p̄ ſen ſus haurim⁹ imagines. ſed ſine imagib⁹ ſicuti ſunt p̄ ſeipam intus cernim⁹. niſi ea q̄ paſſim at qȝ indiſpoſite memoria cōtinebat q̄ſi cogitādo colligē atȝ aīaduertēdo curare. vt tanq̄ȝ ad ma nū poſita in ipſa memoria vbi ſparſa prius ꝛ ne glecta latitabāt eciā familiari intētioni facile oc currāt Et q̄ȝ multa huiōi geſtat memoria mea que iā inuēta ſūt. ꝛ ſicut dixi q̄ſi ad manū poſi ta q̄ ꝛ didiciſſe ꝛ noſſe dicimur. q̄ ſi modeſtis tē poꝝ interuall' recolē deſiuero. ita rurſus demer gunt̄ ꝛ q̄ſi in remotioꝛa penetralia dilabunt̄ vt denuo velut noua excogitāda ſint in idē iteꝝ Ne qȝ eñi eſt alia regio eoꝝ ꝛ cogēda rurſus vt ſci re poſſint .i. velut ex q̄dā diſperſione colligēda. vnde dictū eſt cogitare. Nā cogo ꝛ cogito. ſic eſt vt ago ꝛ actito. facio ꝛ factito. Verūptñ ſi bi anim⁹ hoc verbū ꝓꝑe vendicauit. vt nō q̄d ali bi ſed q̄d in aīo colligit̄ .i. cogit̄ cogitari ꝓꝑe iā dicat̄. Item continet memoria numeroꝝ dimen ſionumqȝ raciones. ꝛ leges innumerabiles qua rum nullā coꝛpis ſenſus impreſſit. quia nec ipſe

colorate sunt· aut sonāt· aūt olent aut gūstate· aut cōtrectate sunt· Audiui sonos verboꝝ q̄b⁹ significant᷑ cū de his disserit᷑· sed illi alij· iste au tem alie sunt· Nam illi alit᷑ grece aliter latine so nant· iste vero res nec grece nec latine sunt· nec aliud eloquiorū gen⁹· Vidi lineas fabrorū vel eciam tenuissimas sicut filū aranee· sed ille alie sunt· nō sunt imagines eorū quas mihi nūciauit carnis ocul⁹ Nouit eas quisquis sine vlla cogita tiōe qualiscūqꝫ corporis intus agnouit eas. Sen si eciā numeros omnib⁹ corporib⁹ sensibꝫ quos nūeram⁹ sed illi alij sunt quibꝫ numeram⁹: nec imagines istoꝝ sunt· ꝛ ideo valde sunt· Rideat me ista dicentē qui nō eos videt· ꝛ ego doleā ri dentē me· Hec oīa memoria teneo· ꝛ quoq̄ mō ea didicerim memoria teneo· Multa eciā q̄ adū sus hec falsissime disputant᷑ audiui ꝛ memoria te neo· q̄ tā ꝛ si falsa sunt· tn̄ ea meminisse me nō ē falsum Et discreuisse me int᷑ illa vā ꝛ hec falsa q̄ cōtradicunt᷑ ꝛ hoc memi· Aliterqꝫ nūc video di scernē me ista· alit᷑ aūt memi sepe me discreuis se cū ea sepe cogitarē Ergo ꝛ itellexisse me sepi us ista memini· ꝛ qđ nūc discerno ꝛ itelligo re condo in memoria· vt postea me nūc itellexisse meminerī· Ergo ꝛ memisse me memi sic postea ꝙ hec reminisci nūc potui· si recordabor vtiqꝫ ꝑ vim memorie recordabor· Affectōes qꝫ ai eadē memoria cōtinet· nō illo mō q̄ eas hꝫ ipē anim⁹

cum patiť eas sed alio multũ diuerso sicut sese
bꝫ vis memorie. Nã ⁊ letatũ me fuisse remiscor
nõ letus. ⁊ tristiciã meã ꝑteritã recordor non
tristis Et me aliqñ timuisse recolo sine timore.
et pͥstine cupiditatis sine cupiditate sũ memor
Aliqñ ⁊ e cõtrario tristiciã meã trãsactã letus re
miniscor. ⁊ tristis leticiã. Qď mirandũ nõ ẽ de
corpe. aliud em̃ anim⁹. aliud corpus Itaqꝫ si
ꝑteritũ dolorẽ corporis gaudens memini. nõ ita
mirꝝ est. hic vero cũ animus sit eciã ipsa memo
ria. Nam ⁊ cũ mãdamus aliq̃d vt memoriť ha
beať. dicim⁹ vide Et illud in aĩo habeas Et cũ
obliuiscimur dicim⁹ nõ fuit in animo. ⁊ elapsũ
est animo. ipsam memoriã vocãtes animũ. Cũ
ergo ita sit. quid ẽ hoc qď cum tristiciã meaꝫ ꝑ
teritã letus memini. anim⁹ habet leticiã ⁊ memo
ria tristiciã. letusqꝫ ẽ anim⁹ ex eo qď inest ei le
ticia memoria vͦ ex eo qď inẽ ei tristicia tristis
non ẽ? Num forte nõ ꝑtinet ad aĩm? Quis hoc
dixerit? Nimirũ ergo memoria q̃si vent̃ est ani
mi. Leticia vero atqꝫ tristicia q̃si cibus dulcis et
amar⁹. Cũ memorie cõmẽdanť q̃si traiecta in
ventrẽ. recõdi illic possunt sape nõ pñt. Ridicu
lum ẽ hec illis similia putare nec tñ sunt oimodo
dissimilia. Sed ecce de memoria ꝓfero cũ dico
q̃tuor eẽ ꝑturbatões aĩ. cupiditatẽ. leticiã. me
tũ. tristiciã Et q̃cq̃d de his disputare potero di
uidẽdo singula ꝑ spẽs sui cuiusqꝫ gñis. ⁊ diffi

mēdo · ibi iuenio quid dicā atq; inde pfero · nec tñ vlla earꝝ pturbatōne pturbor · cū eas remini scēdo cōmemoro · Et āteq; recolerent a me ⁊ re tractarent ibi erāt · ꝓptēa inde p recordatōez po tuē depromi · ¶ Forte ergo sicut de vētre cibus ru minādo sic ista de memoria recordādo pferunt · Cur igit i ore cogitatōis nō sentit a disputāte hoc ē a reminiscēte leticie dulcedo · vel amaritudo mesticie? An in hoc dissimile ē quod nō vndiq; simile est? Quis enī talia volēs loqueret · si quo tiens tristiciā metum ve nominam⁹ totiēs merē vel timere cogeremur? Et tñ nō ea loqueremur nisi in memoria nrā · nō tm̄ sonos nominū scđm imagines impssas a sensib⁹ corpis sed etiā rerꝝ ipsarꝝ notiones · iuenirem⁹ · q̄s nulla ianua car nis accepim⁹ · ꝫ eas ipe anim⁹ p expientiā pas sionū suarꝝ sentiēs memorie ɔmēdauit · aut ipa sibi hec etiā ɔmēdata retinuit · Sed vtrꝝ p ima gines an nō quis facile dixerit? Nomino quippe lapidem · noio solem · cū res ipse nō assunt sensi bus meis · in memoria sane mea psto sunt yma gines earꝝ · Noio dolorē corpis · nec mihi adest dū nl dolet · Nisi tñ adessz dum imago ei⁹ in me moria mea nescirē quid dicerē · nec eū i disputā do a voluptate discernerē · Noio salutem corpis cū salu⁹ sum corpe · adest mihi q̄de res ipsa · Ve rūtamē nisi ⁊ imago ei⁹ inessz in memoria mea nullo modo recordarer · q̄d hui⁹ nomis signaret

sonꝰ · nec egrotātes agnoscerēt salute nominata
q̄d essꝫ dictū · nisi eadē imago vi memorie tene
ret᷑ · q̄zuis ipa res abessꝫ a corꝑe Noio numeros
Quibꝰ numeramus · en assunt in memoria mea
nō imagines eoꝝ sed ipsi · Noio imaginē sol᷑ · ⁊
hec adest i memoria mea · Neqꝫ enī imaginem
imagis eiꝰ sed ipsā recolo · ipa mī reminiscēti p̄sto
ē · Noio meōriā · ⁊ agnosco qđ noio Et vbi ag
nosco · n̄ i ipa meōria? Nū ⁊ ipa ꝑ imaginē suā
sibi ad ē · ac nō ꝑ seipsā? Quid cum obliuionē
noio · atꝫ id itē agnosco · qđ vn̄ agnoscerē nisi
meminissem? Nō eūdem sonū nois dico · ẜ rē quā
significat · Quā si oblitꝰ eēm · q̄d ille valēt sonꝰ
agnoscere vtiqꝫ nō valerē · Ergo cū memoriaꝫ
memini · ꝑ seipam sibi p̄sto est ipsa memoria ·
¶ Cum vō memini obliuionē ⁊ memoria p̄sto
est ⁊ obliuio memoria q̄si meminerī obliuio q̄ꝫ
meminerī Sꝫ quid ē obliuio · nisi p̄uatio memo
rie · Quō ergo adest vt eā meminerī · quādo cū
adest meminisse nō possum At si quid meminꝰ
memoria retinemꝰ · obliuionē aūt nisi meminisse
mꝰ nequāq̄ꝫ possemus audito isto nomine rem
que illo significatur sono agnoscere · Memoria
retinetur obliuio · Adest ergo ne obliuiscamur
que cum adest obliuiscimur · An ex hoc intelli
gitur non per seipsam inesse memorie cum eam
meminimꝰ · sed per imaginē suam · Quia si per
seipsā p̄sto essꝫ obliuio · nō vt meminissemus ·

sed vt obliuiscemur efficeret Et hoc quis tandē
indagabit? Quis ꝯprehendet quō sit? Ego cer
te dn̄e laboro ꝛ laboro hic in meipso. factus sū
mihi terra difficultatis ꝛ sudoris minij Neq; ei
nūc scrutamur plagas celi. aut syderū interual
la dimetimur. vel terre libramēta querim⁹ Ego
sum q̄ memini. ego anim⁹. Non tā mirū si a me
lōge est. quicq̄d ego nō sum. Quid autē ꝓpin
qui⁹ meipso mihi? Et ecce memorie mee vis nō
cōprehēdit᷑ a me. cū ipm̄ me non dicā pret illā.
Quid em̄ dictur⁹ sum. qn̄ mihi certū est memi
nisse me obliuionē? An dicturus sum nō esse in
memoria mea qđ memini. an dicturus sum ad
hoc i esse obliuionē in memoria mea vt nō obli
uiscar? Vtrūq; absurdissimū ē Quid illud terci
um? Quo pacto dico imaginē obliuiōis teneri
memoria mea nō ipsā obliuionē. cū eam memi
ni? Quo pacto ꝛ hoc dicā. quādoquidē cū imp̄
mit᷑ rei cuiusq; imago in memoria. ꝑus necē est
vt assit res res ipsa vn̄ imago illa possit imp̄mi?
Sic em̄ cartaginis memini. sic oīm locorū q̄bus
interfui. sic facies hoīm q̄s vidi ꝛ ceterorū sensuū
nūciata. sic ipsi⁹ corpis salutē siue dolorē. Cum
p̄sto essent ista cepit ab eis imagines memoria
q̄s intuerer p̄ntes. ꝛ retractarē aīo cū illa ꝛ ab
sentia reminiscerer. Si ergo ꝑ imaginē suā non
per seipsam i memoria tenet᷑ obliuio. ipsa vtiq;
aderat vt eius imago caperet᷑ Cū aūt adesset. quō

imaginē suā in memoria ↄscribebat · qn̄ id etiā
qd̄ iam notatū inuenit p̄ntia sua dolet obliuio?
Et tamē quocūq3 mō licet sit modus iste incōp
hensibilis et inexplicabilis etiā ipsam obliuionē
meminisse tue certus sum · q̄ id quod memineri
mus obruit. Magna ista vis ē memorie · nescio
quid horrendū deus me? · ꝓfunda et īfinita mł
tipliátas · et hec animus ē · et hoc egoipse sum ·
Quid ergo sum deus meus? Que natura sum?
Varia multimodavita: et imēsa vehement Ec
ce in memorie mee campis et antris et cauernis i
numerabilibus atq3 innūerabilit plenis innūera
biliū reꝝ generibus siue p imagines sicut ōmū
corpm · siue p p̄ntiā sicut artiū siue p nescio q̄s
notiones vel notatōnes sicut affectionez animi
quas et cū anim? non patit memoria tenet · cū
in aio sit quicq̄d est in memoria · p hec ōnia dis
curro et volito · hac atq3 illac penetro etiā q̄ntū
possum · et finis nusq̄3 · Tanta vis est memorie
tāta vite vis ē in hoie viuente mortaliter · Quid
igit agā tu vera meavita de? me? · Trāsibo ad
hāc vim meā q̄ memoria vocat · trāsibo eam · vt
perueniā ad te dulce lumē · Quid dicis mihi · Ec
ce ego ascendens p aīm meū ad te q̄ desup mihi
manes · trāsibo et istā vim meā q̄ meōria vocat
volēs te attingē vn̄ attingi potes et iherē tibi vn̄
inherē tibi p̄t · Dn̄t em̄ meōriā et pecora et aues
alioquin non cubilia nidos ve repeteret: nō alia

inulta quibꝰ assuescūt. Nec assuescere valerēt
vllis rebꝰ. nisi p memoriā. Transibo ergo ⁊ me
moriā. vt attingā eū qui separauit me a q̄drupe
dibus. ⁊ volatilibus celi sapientiorē me fecit.
Trāsibo ⁊ memoriā. vt te inueniā vera ⁊ bona.
et secura suauitas Et vbi te iueniā. Si p̄ter me
moriā meā te inuenio. imemor tui sum. Et quō
iā inueniā te. si memor nō sum tui. Perdiderat
eni mulier dragmā. ⁊ q̄siuit eā cum lucerna. ⁊
nisi memor eiꝰ essꝫ. nō inuenissꝫ eā. Cū eni esset
inuēta vn̄ sciret vtrū ipsa essꝫ. si memor eius nō
essꝫ. Multa meniini me pdita q̄sisse. ⁊ inuenisse
Vn̄ istud scio. qꝛ cū quererē aliq̄d eorū. ⁊ dice
retᷣ mihi nū forte hoc est. nū forte illd̓. tādiu di
cebā non ē. donec offerretᷣ id quod querebam.
Cuiꝰ nisi memor essem. quicq̄d illud essꝫ etiā si
mihi offerretᷣ nō inuenirē. qꝛ nō agnoscerē. Et
semp ita fit. cū aliq̄d pditū q̄rimꝰ ⁊ inuenimꝰ
Verūptn̄ si forte aliquid ab oculꝭ perit nō a me
moria. veluti corpꝰ qd̓libꝫ visibile. tenetᷣ intus
imago eiꝰ. ⁊ q̄ritᷣ donec reddatᷣ aspectui. Qd̓
cū inuentū fuerit. ex imagine q̄ intꝰ ē recogno
scitᷣ. Nec inuenisse nos dicimꝰ qd̓ pierat si non
agnoscimꝰ. nec agnoscē possumꝰ. si nō memi
mꝰ. Sꝫ hoc pierat q̄dē oculꝭ. memoria tenebatᷣ
Qd̓ cū ipsa memoria pdit aliq̄d sicut fit cū ob
liuiscimur ⁊ q̄rimꝰ vt recordemur: vbi tandē q̄
rimꝰ nisi in ipa memoria. Et ibi si aliud p alio

forte offeratur respuim⁹. donec illud occurrat quod q̄rim⁹. Et cū occurrerit dicim⁹ hoc ē. qđ nō dicēm⁹ nisi agnoscēm⁹. nec agnoscēm⁹. n̄i meminissem⁹ Certe ergo obliti fueramus. An nō totū exciderat. s; ex pte q̄ tenebat ps aliq̄ querebat Quia sentiebat se memoria nō simul voluē qđ sił voluē qđ sił solebat. q̄si detrūcata cōsuetudie claudicās reddi quod deerat flagitabat. Tanq̄3 si hō notus siue cōspiciat ocul siue cogitet. ꝛ nomē eius obliti requiramus. quicq̄d aliud occurrerit nō ↄnectit. q꞉ nō cū illo cogitari ↄsueuit. ideoq꞉ respuit donec illud assit vbi sił assuefacta noticia nō inequaliter acq̄escat. Et vnde adest. nisi ex ipsa memoria Nā ꝛ cum ab alio cōmoniti recognoscim⁹. inde est Nō em̄ quasi nouū credim⁹. s; recordātes approbam⁹ hoc esse quod dictum ē Si aūt penitus aboleat ex animo nec admoniti reminiscimur. neq꞉ em̄ oīmodo adhuc obliti sum⁹ quod vel oblitos nos esse meminim⁹. Hoc ergo nec amissum q̄rē poterim⁹ quod oīno obliti fuerim⁹ Q̄uo ergo te q̄ro dn̄e Cū em̄ q̄ro te deū meū. vitā beatā q̄ro Quero te vt viuat aīa mea. Viuit em̄ corpus meū de aīa mea. ꝛ viuit aīa mea de te Q̄uo ego q̄ro vitā beatā. q꞉ nō ē mihi donec dicā sat est illic vbi optet vt dicā. Q̄uo eā q̄ro. Vtrū per recordationē3 tanq̄3 oblitus eam sim. oblitumq꞉ esse me adhuc teneā. an p appetitum discēdi in

cognitā siue q̄z nunq̄z scierim. siue q̄z sic oblit⁹
fuerim. vt me nec oblitū esse meminerim. Non
ne ipsa ē beata vita quā oēs volūt. Et oino qui
nolit nemo est. Vbi nouerūt eā. q̄ sic volūt eā
Vbi viderūt. vt amarēt eam. Nimirū habemus
eam. nescio quō. Et ē alius quidā modus quo
quisq̄ cū habet eā. tūc btūs est. et sunt qui spe
beati sunt. Inferiore mō isti hn̄t eam q̄z illi qui
iam re ipsa beati sunt. sed tamē meliores q̄z illi
qui nec re nec spe beati sūt. Qui tamē etiā ipsi
nisi aliquo mō haberēt eā. nō ita vellēt beati eē.
quod eos velle certissimū est. Nescio quō noue
runt eā. ideoq̄ hn̄t eaz in nescio qua notitia. de
qua satago vtrū in memoria sit: quia si ibi ē. iā
beati fuim⁹ aliqn̄. vtrū singillatim oēs. an in il
lo hoie qui p̄m⁹ peccauit in quo et oēs mortui. et
de quo oēs cū miseria nati sum⁹. nō quero nūc.
sed q̄ro vtrū in memoria sit beata vita Neq̄ eni
amarem⁹ eam. nisi nossem⁹. Audim⁹ nomē hoc
et oēs rem ipsam nos appetē fatemur. Nō enim
sono delectamur. Nā cū hoc latine audit grec⁹
non delectat̄ quia ignorat qd̄ dictū sit. nos āt
delectamur. sicut etiā ille si grece hoc audierit.
qm̄ res ipsa nec greca nec latina ē. cui adipiscē
de greci latiniq̄ inhiāt ceterarūq̄ linguarū hoies
Nota est igit̄ omnib⁹. qui vna voce si iterroga
ri possent vtrū beati esse vellēt. sine vlla dubita
tione velle rēspōderent. Qd̄ non fieret. nisi res

ipsa cui⁹ hoc nomē est eoꝝ memoria teneretur.
Nunq̄d ita vt meminit cartaginē qui vidit. Nō
Vita ei btā nō videt̄ oculis. quia nō est corpo
reus. Nunq̄d sicut meminim⁹ numeros. Non.
Hos enī qui habet in noticia. non querit adhuc
adipisci. Vitam vero beatā habem⁹ in noticia.
ideoq; amam⁹ eam. et tamē adhuc adipisci eā
volum⁹ vt beati sim⁹. Nunq̄d sicut meminimus
eloquētiam. Non. Quāuis enī et hoc nomine au
dito recordent̄ ipsam rē qui etiā nondū sunt elo
quētes. multiq; esse cupiāt. vnde apparet eam
esse in eoꝝ noticia. tamen p corpis sensus alios
eloquētes aiaduertūt et delectati sunt. et hoc eē
desiderāt Qua nisi ex interiore noticia nō delecta
rent̄. neq; hoc esse vellent nisi delectarent̄ Bea
tam vero vitā nullo sensu corpis i alijs expimur
Nunq̄d sicut meminim⁹ gaudiū. Fortasse ita.
Nā gaudiū meū etiā tristis memi. sicut vitā be
atā miser. Neq; vnq̄z corpis sensu gaudiū meū
vel vidi l audiui. l odorat⁹ sum: l gustaui. vel
tetigi: s expt⁹ sum i aio meo qn̄ letat⁹ sū. et ad
hesit ei⁹ noticia meōrie mee. vt id remisci valeā
aliqn̄ cū aspnatōe. aliqn̄ cū desiderio. p eaꝝ re
rū diuersitate de q̄bo me gauisum esse memini.
Nam et de turpib⁹ gaudio quondam perfusus
sum. qd nunc recordatus detestor atq; execror
Aliquādo de bonis et honestis quod desiderans
recolo tam et si forte non assunt. et ideo tristis

gaudiũ pꝰstinũ recolo. Vbi ergo ⁊ qñ expꝰtꝰ sũ
vitã meã beatã. vt recorder eã. ⁊ amẽ ⁊ deside
rẽ? Nec ego tm̃ ã cũ paucis ꝭ beati prorsus oẽs
esse volumꝰ. Q̄ꝺ nisi certa notícia nossemꝰ. non
tã certa volũtate vellemꝰ? Sꝫ q̄d ẽ hoc qꝺ si q̄
ratꝰ a duobꝰ vtꝝ militare velint. fieri possꝫ vt al
ter eoꝝ velle se altẽ nolle rñdeat. si autẽ ab eis q̄
ratꝰ vtꝝ esse bti velint. fieri posset vt vterqꝫ sta
tim sine vlla dubitatione dicat optare. nec ob
aliud iste nolit. nisi vt beati sint? Num forte qm̃
alius hinc aliꝰ inde gaudet. ita si oẽs btõs eẽ vel
le ↄsonãt. queãdmodũ ↄsonarẽt si hoc iterroga
rentur se velle gaudere? Atqꝫ ipsum gaudium
vitã btãm vocãt. Q̄ꝺ ⁊ si alius hinc. aliꝰ illinc
assequitꝰ. vnũ est tñ quo ꝑuenire oẽs nitũtur vt
gaudeãt. Que qm̃ res est quã se exptũ nõn esse
nemo ꝑt dicere ꝓpterea repta in memoria recog
nõscitꝰ. qñ beate vite nomẽ auditur. Absit dñe
absit a corde serui tui qui cõfitetꝰ tibi. abſit vt q̄
cũqꝫ gaudio gaudeã beatũ me putem. Est eñ
gaudiũ qꝺ non datꝰ impijs sed eis qui te gratis
colũt. quoꝝ gaudiũ tuipẽ es Et ipa est btã vi
ta. gaudẽ ad te. de te. ꝓpt te. ipsa ẽ ⁊ nõ altera
Qui aũt alia putãt eẽ: aliud sectantꝰ gaudiũ.
neqꝫ ipm̃ veꝝ. ab aliq̃ tñ imagine gaudij volũ
tas eoꝝ nõ auertitꝰ. Non ergo certum ẽ ꝙ oẽs
esse beati volũt. qm̃ qui nõ de te gaudere volũt q̄
sola vita beata est. non vtiqꝫ vitam beatã volũt

An omnes hoc volũt? Sed qm̃ caro cõcupiscit
aduersus spiritũ ⁊ sp̃us aduersus carnem vt nõ
faciant qđ volũt cadunt in id quod valent. eoq;
contenti sunt. qꝛ illud qđ nõ valent. nõ tantũ vo
lũt quantum sat est vt valeant. Nam quero ab
oibus vtꝝ malũt de veritate q̃3 de falsitate gau
dere. tam nõ dubitãt dicere de veritate se malle
q̃3 non dubitãt dicere beatos esse se velle. Bea
ta quippe vita est. gaudium de veritate. Hoc
eñ ẽ gaudiũ de te qui veritas es. de⁹ illũmatio
mea. salus faciei mee deus me⁹. Hanc vitã bea
tam oẽs volũt. hãc vitã que sola beata est oẽs
volũt. gaudium de veritate oẽs volũt. Multos
exꝑtus sum qui vellent fallere. qui aũt falli nemi
nem. Vbi ergo nouerũt hanc vitam beatã. nisi
vbi nouerũt eciam veritatẽ? Amant eñ ⁊ ipsã.
quia falli nolũt. Et cum amãt beatã vitã quod
non ẽ aliud q̃3 de veritate gaudiũ. vtiq; amãt
eciam veritatẽ. Neq; amarent. nisi esset aliq̃ no
ticia eius in memoria eoꝝ. Cur ergo nõ de illa
gaudent? Cur non beati sunt? Quia fortius oc
cupant᷑ in alijs que potius eos faciunt miseros.
q̃3 illud beatos quod tenuiter meminerunt. Ad
huc enim modicum lumẽ est in hominibus. am
bulent. ambulent. ne eos tenebre cõprehendãt
Cur autem veritas parit odium: ⁊ inimicus ei⁹
factus est homo tu⁹ verum predicãs: cũ amet᷑
beata vita q̃ non ẽ nisi gaudium đ veritate. nisi

q₂ sic amat' veritas · vt quicūq₃ aliud amāt hoc
q̄d amāt velint ēē veritatē? Et q₂ falli nollent·
nolūt cōuinci q̄ falsi sint Itaq₃ ꝓpter eā rem ode
rūt veritatē · quā ꝓ veritate amāt · Amāt eā₃ lu
centē · oderūt eū redarguentē · Quia enī falli no
lūt ⁊ fallē volūt · amāt eā cū seipsam indicat · ⁊
oderūt eā cū eosipsos indicat Inde retribuet eis
vt q̄ se ab ea manifestari nolūt · ⁊ eos nolentes
manifestet · ⁊ eis ipsa nō sit manifesta · Hic sic
eciā sic animꝰ hūanꝰ eciā sic cecꝰ ⁊ lāguidus tur
pis atq₃ indecēs latē vult · se aūt vt lateat aliq̄d
nō vult · Cōtra illi reddit' vt ipē nō lateat verita
tē · ip̄m aūt veritas lateat · Tamē eciā sic dū mis̄
est · veris manꝰ vult gaudē q̄₃ falsis Btūs ergo
erit · si nulla interpellāte molestia de ip̄a ꝑ quā
vera sunt oīa sola veritate gaudebit · ¶ Ecce q̄n
tū spaciatus sū in memoria mea q̄rens te dn̄e · ⁊
nō te inueni extra eā · Neq₃ enī aliq̄d de te iueni
q̄d nō meminissem ex quo didici te · Nā ex quo
didici te nō sum oblitus tui · Vbi enī inueni veri
tatē · ibi inueni deum meū · ipsam veritatē · quā₃
ex quo didici nō sum oblitus · Itaq₃ ex quo di
dici te manes in memoria mea · ⁊ illic te inuenio
cum reminiscor tui ⁊ delector in te · Hee sūt san
cte delicie mee quas donasti mihi · misericordia
tua respiciēs pauptatē meā Sed vbi manes? In
meōria mea · Dn̄e vbi Illic manes Quale cubi
li fabricasti illic t' : Quale scūariū edificasti tibi·

Tu dedisti hanc dignationē memorie mee. vt maneas in ea sed in qua eius parte maneas hoc considero Trāscendi enī ptes eius quas habet et bestie cū te recordarer. qz nō ibi te inueniebā in ter imagines rerū corpalium. et veni ad partes eius vbi 9mendaui affectōnes animi mei. nec illic inueni te Et intraui ad ipsius aīmei sedem que illi est in memoria mea. qm̄ sui quoqz me minit animꝰ. nec ibi tu eras. qz sicut nō es ima go corpalis. nec affectio viuentis. qualis ē cū letamur. 9tristamur. cupimꝰ metuimꝰ memini mus. obliuiscimur. et quicqd huiōi est ita nec ipse aīmꝰ es. qz dnš deus aī tu es Et conmutan tur hec omnia. tu autē incommutabilis manes sup oia. et dignatus es hitare in memoria mea ex quo didici Et qd quero quo loco eius hites quasi vero loca ibi sint. Habitas certe in ea. qm̄ tui memī ex quo didicī et in ea te inuenio cuz re cordor te Vbi ergo te inueni vt discerem te. Ne qz enī iā eras in memoria mea. priusqm te disce rem Vbi ergo te inueni vt discerem te. nisi in te supra me Et nusqm locus et recedimus et accedi mus et nusqz locus. Veritas vbiqz presides omī bus 9sulentibꝰ te. simulqz rn̄des oibus eciā diuē sa 9sulentibꝰ Liquide tu respondes ꝫ nō liquide oēs audiūt Oēs vn̄ volūt cōsulūt. ꝫ n̄ sēp quod volūt audiūt Optimꝰ mister tuꝰ ē. q nō magis intuet hoc a te audiē qd ipē voluerit. ꝫ potius hoc

velle qđ a te audierit Sero te amaui pulchritu
do tã antiq̃ ⁊ tam noua · ſero te amaui Et ecce in
tus eras ⁊ ego foris ⁊ ibi te q̃rebam · ⁊ in iſta for
moſa que feciſti irruebã · deformis Mecum eras
et tecũ nõ erã ea me tenebant longe a te · que ſi i
te eſſent non eſſent Vocaſti ⁊ clamaſti ⁊ rupiſti
ſurditatẽ meam Coruſcaſti · ſplenduiſti · et fu
gaſti cecitatẽ meam · Flagraſti et duxi ſpũm ·
et anhelo tibi Guſtaui · et eſurio et ſitio Tetigi
ſti me ⁊ exarſi in pacem tuam · Cum inheſero ti
bi ex omni me nuſq̃ꝫ erit mihi dolor ⁊ labor · ⁊ vi
ua erit vita mea tota plena te · Nunc autem qm̃
quẽ tu imples ſubleuas eũ · qm̃ tui plenus nõ ſũ
oneri mihi ſum Contẽdunt leticie mee flẽde cuꝫ
letandis meroribus ⁊ ex qua pte ſtet victoria
neſcio Ey mihi dñe miſerere mei · Contendunt
merores mei mali cum gaudijs bonis et ex qua
parte ſtet victoria neſcio · Ey mihi dñe miſere
re mei · Ey mihi · ecce vulnera mea nõ abſcõdo
Medicus es · eger ſum · Miſericors es · miſer ſũ
Nũq̃d nõ tẽptatio ẽ vita humana ſup terram?
Quis velit moleſtias et difficultates tolerare?
Tolerari ea iubes nõ amari Nemo quod tolerat
amat et ſi tolerare amat Quãuis eñi gaudeat ſe
tolerare · mauult tñ nõ eẽ qđ toleret Proſpera in
aduerſis deſidero · aduerſa in proſperis timeo ·
Quis inter hec medi9 locus vbi nõ ſit hũane vi
te tẽptatio Ve ſperitatibꝫ ſcl'i ſemel ⁊ iteruꝫ a ti

more aduersitatis et a corruptōe leticie. Ve ad
uersitatibꝰ sc'li semel ⁊ iteꝝ et tercio. a desiderio
ꝓsperitatis. et qꝛ aduersitas dura est. ⁊ ne frā
gat tolerantiā Nunquid nō tēptatio ē vita hūa
na sup terrā. sine vllo insterstitio Jō tota spes
mea nō nisi in magna valde mia tua Da quod
iubes ⁊ iube quod vis Impas nobis continētiaꝫ
Et cū scirē ait q̄dam qꝛ nemo pt esse continēs
nisi deus det et hoc ipm erat sapientie scire cuius
esset hoc donū Per continentiam quippe colligi
mur ⁊ redigimur in vnū a quo in multa defluxi
mus Minꝰ eni te amat q̄ aliq̄d tecū amat quod
nō ꝓpter te amat O amor q̄ semp ardes ⁊ nunq̄ꝫ
extingueris. caritas deus meus accēde me Cōti
nentiā iubes Da qđ iubes. et iube quod vis Ju
bes certe vt ꝯtineā a concupiscētia carnis ⁊ cōcu
piscētia oculoꝝ et ambitione seculi. Jussisti a
concubitu ⁊ de ipso coniugio melius aliq̄d q̄ꝫ cō
cessisti monuisti Et qm̄ dedisti factuꝫ ē. et ante
q̄ꝫ dispensator sacramēti tui fierē. Sed adhuc
viuūt in memoria mea de q̄ multa locutꝰ suꝫ ta
liū reꝝ imagines q̄s ibi consuetudo mea fixit. et
occursant mihi vigilanti quidem carentes viribꝰ
in somnis autē nō solū vsꝫ ad delectationem sed
etiam vsqꝫ ad consensionem. factumqꝫ simill
mum Et tantum valet imaginis illusio in aīa
mea et in carne mea. vt dormienti falsa visa per
suadeant quod vigilanti vera nō possunt. Num

quid tūc ego nō sū dn̄e deus meus Et tamē tm̄ interē· int meipuz ⁊ meipm intra momentū quo hinc ad soporez transeo vel huc inde retranseo· Vbi ē tunc ratio que talibus suggestionibus resistit vigilans· ⁊ si res ipē ingerant̄ inconcussus maneo Nunquid claudit̄ cū oculis· nūquid sopitur cū sensibꝰ corpis Et vnde sepe eciā in somnis resistimꝰ· nr̄iq; ꝓpositi memores atq; in eo castissime ꝑmanentes nullū talibus illecebris ad hibemus assensum Et tamē tm̄ interest vt cum aliter accidit euigilantes ad conscientie requiez redeamus· ipsaq; distantia repeamus· nos nō fecisse· qd̄ tamē in nobis quoq̄ mō factū esse doleamus Nūquid nō potēs est manus tua deus oipotens sanare omnes languores anime mee· atz abundantiore gratia tua lasciuos motus eciam mei saporis extinguere Augebis domine magis magisq; in me munera tua vt anima mea sequatur me ad te ꝯcupiscētie visco expedita· vt nō sit rebellis sibi· atz vt in somnis eciaz non solum nō perpetret illas corruptelaꝝ turpitudines per imagines aiales vs̄ ad carnis fluxum· sed ne cō sentiat quidē Nā vt nihil tale vel tantulum libeat· quātulū possit nutu cohiberi eciā i casto dormientis affectu· nō tm̄ in hac vita· sed eciazin hac etate nō magnū ē oipotenti q̄ vales facere supra quaz petimꝰ ⁊ intelligimus· Non tamen q̄ adhuc sim in hoc genere mali mei dixi bono do

mino meo · exultās cuz tremore i eo qđ donasti
mihi ⁊ lugēs in eo qđ incōsūmatus sū ⁊ sperās ꝑ
fectuꝝ te in me misericordias tuas vsq; ad ple
nariā pacē quā tecū habebūt interiora ⁊ exterio
ra mea · cū absorpta fuerit mors in victoria ·
Est alia malicia diei que vtinā sufficiat ei Re
ficimus ei quotidianas ruinas corpis edendo ⁊ bi
bendo prius q̄z escas ⁊ ventrē destruas · cum oc
ciderís īdigētiā meā sacietate mirifica · ⁊ corrup
tibile hoc indueris incorruptione sempiterna
Nunc āt suauis est michi necessitas ⁊ aduersus
istā suauitatē pugno ne capiar · ⁊ quotidianuz
bellū gero in ieiunijs sepius in seruitutē redigēs
corpus meū · et dolores mei voluptate pelluntᷣ ·
Nā fames ⁊ sitis quidam dolores sunt · et vrunt
sicut febris necant nisi alimentoꝝ medicina suc
currat Que qm̄ p̄sto est ex consolatione mune
rum tuoruz in quibus nostre infirmitati terra et
aqua ⁊ celum seruiūt · calamitas delicie vocantur
Hoc me docuisti vt queadmodū medicamēta
sic alimenta sūpturus accedā Sed dū ad quie
tē sacietatis ex indigētie molestia transeo i ip̄o
trāsitu insidiatᷣ mihi laq̄us ↄcupiscētie Ipē eniz
trāsit⁹ voluptas ē · ⁊ nō ē alius q̄ trāseatᷣ q̄ trāsire
cogit nccitas Et cū sal⁹ sit cā edendi ⁊ bibēdi ad
iūgit se tāq̄z pedisseq̄ ꝑiculosa iocūditas · et ple
rūq; ꝑire conatᷣ vt eius cā fiat quod salutis causa
me facere vel dico · vel volo · nec idē mod⁹ vtriusq;

est. Nã quod saluti satis est. delectationi parũ est. Et sepe incertum fit vtruz adhuc necessaria corporis cura subsidium petat. an voluptaria cupiditatis fallacia ministerium suppetat Ad hoc incertum hilarescit infelix anima. et in eo ꝑparat excusationis patrociniũ gaudens nõ apparere q̃d satis sit moderationi valitudinis vt obtentu salutis obumbret negociũ voluptatis His tẽptationibus quotidie conor resistere. et inuoco dexterã tuã ad salutez meã et ad te refero estus meos. qꝛ consiliũ mihi de hac re nõdũ stat Audio vocẽ iubentis dei mei Nõ grauentur corda vrã i crapula et ebrietate Ebrietas longe ẽ a me. misereberis ne appinquet mĩ. Crapula ãt ñ nunq̃z subrepit seruo tuo. misereberis vt longe fiat a me. Nemo enĩ potest esse ꝯtinens. nisi tu des Multa nobis orantibus tribuis. et quicquid boni anteqũz oremus accipimus. a te accipimus. et vt postea ꝯgnosceremus a te accepimus. Ebriosus nunq̃z fui. sed ebriosos a te factos sobrios ego noui Ergo a te factum ẽ vt hoc nõ essent quod nunq̃z fuerũt a quo factũ est vt hoc nõ semp essent q̃d fuerũt a quo etiã factũ est vt scirent vtrũqꝫ a quo factum est. Audiui et aliam vocẽ tuã Post ꝯcupiscentias tuas non eas. et a voluntate tua auertere Audiui et illã ex munere tuo. q̃z multum amaui Neqꝫ si manducauerimus abũdabimus. neqꝫ si non manducauerimus. deerit

nobis · hoc est dicere · Nec illa res copiosum me faciet · nec illa erumpnosum Audiui et alteram Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse · et abundare noui · et penuriam pati noui · Omnia possum in eo qui me confortat Ecce miles castrorum celestium · non puluis quod nos sumus? Sed memento quia puluis sum? et de puluere fecisti hominem · et perierat et inuentus est · Nec ille in se potuit · quia idem puluis fuit · quem talia dicentem afflatu tue inspirationis adamaui · Omnia possum inquit in eo qui me confortat · Conforta me vt possim Da quod iubes et iube quod vis Iste se accepisse confitetur et quod gloriatur in domino gloriatur Audiui alium rogantem vt acciperet Aufer a me inquit concupiscentias ventris Vnde apparet sancte deus meus? te dare · cum fit quod imperas fieri Docuisti me pater bone omnia munda mundis · sed malum esse homini qui per offensionem manducat · et omnem creaturam tuam bonam esse nihilque abijciendum quod cum gratiarum actione percipitur et quia esca nos non commendat deo et vt nemo nos iudicet in cibo aut in potu Et qui manducat non manducantem non spernat et qui non manducat manducantem non iudicet · Didici hec · gratias tibi · laudes tibi deo meo magistro meo · pulsatori aurium mearum · illustratori cordis mei Eripe me ab omni temptatione Non ego immundiciam obsceni timeo · sed immundiciam cupiditatis Scio noe omne carnis genus quod cibo esset vsui manducare permissum · helyam cibo carnis refectum

iohānē mirabili abstinētia preditū aialib⁹. hoc est locustis in escā cedentibus nō fuisse pollutū Et scio esau lēticule ↄcupiscētia deceptū. ⁊ dauid ꝑpter aq̄ desideriū a seipso rep̄hensū ⁊ regem nrm̄ nō de carne sed de pane esse tēptatum. Jde oq; ⁊ ꝑp̄l's i heremo. nō q: carnes desiderauit sed q: esce desiderio aduersus dn̄m murmurauit. im probari meruit In his temptationibus positus certo quotidie aduersus concupiscentias mādu candi ⁊ bibendi. Nō em̄ est q̄ semel precidere ⁊ vlterius attingere nō decernam. sicut de concubi tu potui Jtaq; freni gutturis tempata relaxati one ⁊ constrictōne tenendi sunt. Et quis ē dn̄e q̄ nō rapiat aliquātulū extra metas necessitatis Quisquis ē magnus ē. magnificet nomē tuum Ego āt nō sū. q: pctōr hō sū. ſ ⁊ ego magnifico nomē tuum. et int' pellat te ꝑ pctis meis qui vi cit seculū numerās me iter īfirma membra corpo ris sui. q: ⁊ impfcūm e⁹ viderunt tui: et in libro tuo omnes scribentur. ¶ De illecebra odorum nō satago nimis. Cū absunt nō requiro. cum assūt nō respuo. patus eis eciā sēmp carere Jta mihi videar forsitan fallar Sunt em̄ et iste plā gende tenebre. in quibus me latet facultas mea que in me est vt animus meus de viribus suis ip se se interrogans non facile sibi credendum exi stimet. quia ⁊ quod mest plerumq; occultū ē nisi expientia manifestat Et neō secur⁹ eē d;.

in ista vita que tota tēptatio nominatᷣ vt q̄ fie
ri potuit ex deteriore melior. nō fiat etiā de me
liore deterior. vna spes. vna fiducia vna firma
ꝓmissio mia tua Voluptates aurium tenaci⁹ me
iplecauerāt. et subiugauerūt. et resoluisti: ꝛ libe
rasti me. Nunc i sonis quos aiant eloquia tua
cum suaui et artificiosa voce cantantᷣ. fateor ali
quātulū acquiesco. nō quidē vt hereā sed vt
surgā cū volo Attamen cū ipsis sententijs qb⁹
viuunt vt admittantᷣ ad me q̄runt in corde meo
nō nulli⁹ digitatis locū. et vix eis p̄beo ꝯgruen
tē Aliquādo em̄ ampli⁹ mihi videor honoris eis
tribuē q̄ȝ decȝ. dū ipsis scis dcis religiosi⁹. ꝛ ar
dentius sentio moueri aīos nostros i flamma pi
etatis cū ita cantantᷣ. q̄ȝ si nō ita cātarentᷣ ꝛ oēs
affcus spūs nr̄i p suaui diuersitate hēre ꝓprios
modos i voce atq̧ cantu quoꝝ nescio qua occul
ta familiaritate excitentur. Sed delectatio car
nis mee cui mentē eneruandū non oportet dari
sepe me fallit dū rōnem sensus nō ita comitatur
vt patienter sit posterior. sed tm̄ quia propter
illā meruit admitti etiā p̄currere ac ducere cona
tur Ita i his pecco nō sentiēs. ȝ postea sentio.
Aliqn̄ āt hanc ipaȝ fallaciā imoderati⁹ cauens er
ro nimia seueritate. sed valde interdum. vt me
los omne cantilenaꝝ suauiū quibus dauiticum
psalterium frequentatᷣ ab aurib⁹ meis remoueri
velim atȝ ipi⁹ eccie Tutiuȝ m̄i videtur quod de

alexādrino epō athanasio sepe mihi dictū ꝯme
mini q̄ tā modico flexu vocis faciebat sonare lec
torē psalmi vt ꝓnūcianti vicinior esset q̃z canēti
Verūptamē cū reminiscor lachrimas meas q̃s
fudi ad cantꝰ ecc̄ie tue in primordijs recupate fi
dei mee · et nunc ipm cū moueor nō cantu sed re
bus q̄ cantant cū liq̄da voce et conuenientissima
modulatione cantant · magnam instituti huiꝰ
vtilitatem rursus agnosco Ita fluctuo inter pi
culum voluptatis et expimentum salubritatis ·
magis adducor nō quidē irretractabilem sentē
tiam ꝓferens cantādi ꝯsuetudinē approbare in
ecclesia vt p oblectamenta auriū infirmior ani
mus in affectū pietatis assurgat Tamen cū mi
accidit vt me amplius cantus q̃z res que canitur
moueat · penaliter me peccare ꝯfiteor · ⁊ tūc mal
lem nō audire cantantē · ¶ Ecce vbi sum : ¶ Flete
mecū · et pro me flete · qui aliquid boni vobiscū
intus agitis vn̄ fcā ꝓcedunt Nā q̄ nō agitis nō
vos hec mouent Tu āt dn̄e deus meus exaudi ·
respice et vide ⁊ miserere ⁊ sana me in cuiꝰ ocul
mihi q̄stio factꝰ sum ⁊ ipsa ē languor meus Re
stat voluptas oculoꝝ istoꝝ carnis mee · de qua
loquar ꝯfessiones q̃s audiēt aures templi tui au
resꝰ fraterne ac pie vt ꝯcludamus tēptationes cō
cupiscētie carnis q̄ me adhuc pulsant īgemiscē
tem ⁊ habitaculum meū quod de celo ē supidui cu
pientē Pulchras formas et varias nitidos ⁊ ame

nos colores amāt oculi · nō teneant hec animaꝫ
meā · teneat eā deus q̄ hec fecit · bona q̄dem val
de sed ipē ē bonū meū · nō hec · Et tangunt me
vigilantē totis diebuꝰ · nec requies ab eis datur
mihi sicut datꝰ a vocibus canoris aliquādo ab oī
bus in silētio Ipsa enī regina celoꝝ lux ista per
fundēs cūcta q̄ cernimꝰ · vbivbi ꝑ diē fuero mlꝰ
ti mō allapsu blādit mī aliud agēti ⁊ eā n̄ aduer
tēti Insinuat āt se ita vehemēter vt si repēte sub
trahatꝰ cū desiderio requiratꝰ et si diu absit contri
stat aīmū O lux quā videbat tobyas cū clausiꝰ
istiꝰ oculis filiū docebat vite viam et ei p̄ibat pe
de caritatis nusq̄ꝫ errans · aut quaꝫ videbat ysa
ac p̄grauatis ⁊ optis senectute carneis lumibuꝰ
cū filios nō agnoscendo bn̄dicere · ꝫ benedicēdo
agnoscere meruit · aut quā videbat iacob cuꝫ ⁊
ipse p̄grādi etate captꝰ oculis i filijs presignata
futuri populi genera luminosa corde radiauit et
nepotibus suis ex ioseph deuexas mistice manꝰ
nō sicut pater eoꝝ foris corrigebat · sed sicut ip
se intus discernebat ipo fuit · Ipsa est lux · vna
est et talia nō est · et vnū oēsq̄ vidēt ⁊ amāt eā
At ista corꝑalis de qua loquebar illecebrosa ac
periculosa dulcedine condit vitam seculi · cecis
amatoribus Qui autē ⁊ de ipsa laudare te norūt
deuꝰ creator oīm · assumunt eum in ymno tuo ·
nō assumuntur ab ea in somno suo Hic esse cu
pio Resisto seductionibus oculoꝝ · ne iplicēt

pedes mei quib⁹ ingredior viã tuã. et erigo ad
te inuisibiles oculos vt tu euellas de laqueo pe
des meos Tu subinde euellis eos. naȝ illaqueã
tur. Tu non cessas euellere. ego autem crebro
hereo in vbiqȝ sparsis insidijs. quoniam nõ dor
mies neqȝ dormitabis q̃ custodi⁹ israhel Quaȝ
innumerabilia varijs artibus ⁊ opificijs in vesti
bus calciamentis vasis ⁊ eiuscemodi fabricatioĩ
bus picturis etiã diuersisq̇ figmẽtis atȝ his vsum
necessariũ atȝ moderatũ ⁊ piã sigificationẽ lõge
trãsgredientib⁹ addiderunt hoies ad illecebras
oculoꝝ. foras seq̃ntes qᵭ faciũt. intus relinquẽ
tes a quo facti sũt. ⁊ extᵉminãtes qᵭ fci sũt. At
ego ds meus ⁊ decus meũ etiã hinc tibi dico im
nũ ⁊ sacrifico laudẽ sacrificatori meo. qm̃ pulcra
traiecta ꝑ aĩmas in man⁹ artificiosas ab illa pul
chritudine veniũt q̃ sup̱ animas est cui suspiãt
aĩma mea die ac nocte Sed pulchritudinũ ex
terioꝝ opatores ⁊ sectatores inde trahũt approbã
di modũ. nõ ãt inde vtẽdi modũ. Et vbiqȝ est
⁊ nõ vidẽt eũ. vt nõ eant longius vt fortitudini
ad te custodiãt. nec eã spergãt in deliciosas la
ssitudines Ego ãt hec loquens atqȝ discernẽs
etiã istis pulchris gressũ innecto. sed tu euellis
dñe Euellis tu. qm̃ misericordia tua ãte oclos
meos est. Nã ego capior miserabiliter: ⁊ tu euel
lis misericorditer. aliqñ nõ sentientẽ qr suspensi
us incideram. aliqñ cũ dolore. qr iã inheseram. Duc

accedit alia forma tēptationis · multipliciꝰ pi
culosa · Preter ei ɔcupiscētiā carnis q̄ inest i de
lctatione oīm sensuū ⁊ voluptatū · cui seruientes
depereunt q̄ longe se faciūt a te: inest anime per
eunde sensū corpis quedā nō se oblectandi i car
ne sed expiendi p carnē vana ⁊ curiosa cupidi
tas · noīe cognitionis ⁊ sciē palliata · Que qm̄
in appetitu noscēdi ē · oculi autē sunt ad cogno
scendū in sensibꝰ principes : cōcupiscentia ocu
loꝝ eloq̄o diuino apellata est · Ad oculos eni
ꝑrie vidē ptinz Vtimur āt hoc vbo eciā i ceteris
sensibꝰ cū eos ad cognoscēdū intendimꝰ Nec ei
dicimꝰ audi q̄d rutilz ā olfac q̄z niteat · ā gusta
q̄z splēdeat aut palpa q̄z fulgeat Videi ei dicū
hec oīa Dicimus āt nō solum · vidi quid luceat ·
quod soli oculi sentire pn̄t sed eciā vide quid so
net · vide q̄d oleat · vide q̄d sapiat · vide q̄z duꝝ
sit Ideoq; generalis expientia sensuū concupi
scentia sicut dictū est oculoꝝ vocat̄ q̄ videndi
officiū i q̄ primatū ocl̄i tenēt · eciā ceteri sensus
sibi de similitudine vsurpat aliquid ɔgnitōnis
explorāt Ex hoc āt euidentius discernit̄ · quid
voluptatis q̄d curiositatis agat̄ p sensus quod
voluptaꝰ pulchra · canora · suauia · sapida lenia
sectat̄ · curiositas āt eciā his ɔtraria temptandi
causa · nō ad subeundā molestiā · sed expiendi
nocēdiq; libidinē · Quid enī voluptatis habet
videre in laniato cadauere quod exhorreas · Et

tamen sicubi iacet · ɔcurrunt vt cōtristentur vt
palleāt Timēt etiā ne in somnis hoc videant · q̄
si quis eos vigilātes videre coegerit aut pulchri
tudinis vlla fama psuaserit Ita et in ceteris sen
sibus q̄ psequi longū ē · Et ex hoc morbo cupi
ditatis in spectaculis exhibentur queq; miracula.
Hinc ad pscrutāda nature secreta q̄ preter nos
est operata proceditur que scire nihil prodest ·
et nihil aliud q̄ȝ scire homines cupiunt Hinc etiaȝ
si qd eodē puerse scie fine p artes magicas q̄rit
hinc etiā in ipa religione deus temptatur · cum
signa ⁊ pdigia flagitant · nō ad aliquā salutē
sed ad solā expientiā desiderata In hac tā imm̄
sa silua plena insidiarū ⁊ piculorū · ecce tā multa
pciderim ⁊ a meo corde dispulerim sicuti donasti me
facē deus salutis mee Attamen qn audeo dicere
cū circūquaq; quotidianā vitā nrām taȝ multa
huius generis rerū circūstrepant · qn audeo dicē
nulla re tali me intētū fieri ad spectāduȝ ⁊ vana
cura capiendū Sane me iā theatra nō rapiunt ·
nec curo nosse trāsitus siderū nec anima mea vn
q̄ȝ respōsa q̄siuit vmbrarū · ōnia sacrilega testa
mēta detestor · A te dn̄e deus meus cui humilem
famulatum ac simplicē debeo q̄ntis mecum mac
hina suggestionū machinationibus agit inimi
cus vt signū aliquod petam · sed obsecro te per
regē nostrū · et priam ihrl'm simplicē castaȝ · vt
q̄madmodū a me longe est ad ista ɔsentio · ita

sit semꝑ lōge atꝫ longius Pro salute āt cuiusq̄ꝫ
cū te rogo alius multū differēs finis ē intētiōis
mee · ⁊ te faciēte qđ vis das mihi · ⁊ dabis libent̄
sequi Verūptamē in quā multis minutissimis ·
et cōtēptibilibus rebus curiositas quotidie nrā
temptet̄ et q̄ꝫ sepe labamur quis enumerat quo
tiēs narrātes inania ꝑmo quasi toleramus ne of
fendamus infirmos deniqꝫ paulatim libēter ad
uertimus Canē currentem post leporē iā nō spe
cto cū in circo fit · atuero in agro si casū trāseaꝫ
auertit me fortassis et ab aliqua magna cogita
tōne atqꝫ ad se conuertit illa venatio nō deuiare
cogens corpore iumenti: sed cordis inclinatione
et nisi iam mihi demonstrata infirmitate mea ci
to āmoneas · aut ex ipsa visione ꝑ aliquā consi
derationem in te assurgere · aut totum cōtemne
re atqꝫ trāsire vanus hebesco Quid cū me domi
sedentem stellio muscas captans · vel aranea re
thibus suis irruentes implicans sepe intentum fa
cit Num quia pua sunt animalia ideo non res ea
dem gerit̄ Pergo inde ad laudandum te creato
rem mirificum atqꝫ ordinatorem rerū omnium ·
sed nō inde intent⁹ esse incipio Aliud est cito sur
gere · aliud est nō cadere · Et talibus vita mea
plena est et vna spes mea magna valde miseri
cordia tua Cū enī huiuscemodi reb⁹ concepta
culū fit cor nostrū et portat copiose vanitatis ca
teruas · hinc ⁊ orōnes nostre sepe interrūpuntur

atq3 turbant᷑ · et ante conspectum tuum dn̄ ad
aures tuas voce cordis intēdimus · nescio vnde
irruentibus nugatoriis cogitationib᷒ res tanta
preciditur Nunquid etiā hoc inter contemnēda
deputabimus aut aliquid nos reducet in spem ·
nisi tota mia tua · qm̄ cepisti mutare nos · Et tu
scis quanta ex pte mutaueris · qui me primitus
sanas a libidine vindicandi me · vt ꝓpicius fias
etiā ceteris omnib⁹ iiquitatib⁹ meis ⁊ sanes om
nes languores meos · ⁊ redimas me de corrupti
one vitā meā ⁊ corone᷑ me in miseratione ⁊ mia
⁊ facies in bonis desideriū meū · q2 ↄpssisti a tioē
tuo supbiā meā · et māsuefecisti iugo tuo ceruī
cē meā Et nunc porto illud ⁊ leue est mihi · qm̄
sic ꝓmisisti ⁊ fecisti · et vere sic erat · ⁊ nesciebā
qn̄ id subire metuebā Sȝ nunqd dn̄e q̄ sol᷒ sine
typho dn̄aris q2 solus ver᷒ deus es q̄ nō habes
dn̄m · nūqd hoc q3 terciū temptatōis genus ces
sauit a me · aut cessaē in hac tota vita potest · ti
meri ⁊ amari velle ab hoibus non propter aliud
sed vt inde sit gaudiū · quod non est gaudium
Misera vita est ⁊ feda iactantia Hinc fit vl᷑ ma
xie nō amare te · nec caste timere te Ideoq3 tu su
pbis resistis · hūilib⁹ āt das grām ⁊ intona᷑ sup
ambitiones scl'i · ⁊ cōtremūt fundamēta mōtiū
Itaq3 nobis qm̄ ꝓpter q̄dā hūane societatis of
ficia neccāriū est amari ⁊ timeri ab hoib⁹ · instat
aduersari᷒ vere btitudis nrē vbiq3 sperges i laq̄is

euge euge vt dū auide colligimus · incaute capi
amur · et a veritate tua gaudiū nr̄m deponam?
atq₃ in hominū₃ fallacia ponamus libeatq₃ nos
amari ⁊ timeri nō propter te · sed pro te · atq₃ is
to mō sui similes fc̄os secū habeat: nō ad concor
diā caritatis · sed ad ↄsortiū supplicij qui statu
it sedē suā ponere ad aquilonē · vt tibi ꝑuersa ⁊
distorta via imitanti tenebrosi frigidiq₃ serui
rent Nos dn̄e pusillus grex tu? ecce sum?
tū nos posside Pretēde alas tuas ⁊ fugiam? sub
eas Glr̄ia nostra tu esto · propter te amemur · ⁊
v̄bū tuū timeat̄ in nobis Qui laudari vult ab ho
mib? vitupante te · nō defendit̄ ab hoib? iudicā
te te · nec eripiet̄ damnāte te Cū autē nō pccōr
laudat̄ in desiderijs aīe sue nec qui iniq̄ gerit bn̄
diat̄ · ꝗ laudat̄ hō ꝓpter aliqd̄ donum quod de
disti ei · at ille plus gaud₃ sibi laudari se q̄₃ ip
sum donū habē vn̄ laudat̄ · etiā iste te vitupan
te laudat̄ · et melior iā ille q̄ laudauit q̄₃ iste q̄
laudat? ē Illi ei placuit in hoie donū dei · huic ā
plius placuit donū hois q̄₃ dei Temptamur his
tēptationib? quotidie dn̄e · sine cessatione tēpta
mur Quotidiana fornax nr̄a ē hūana lingua ·
Impas nob̄ ⁊ in hoc genē ↄtinentiā · Da qd̄ iu
bes ⁊ iube qd̄ vis Tu nosti de hac re ad te gemi
tū cordis mei ⁊ flumia ocloꝝ meoꝝ Neq₃ ei faci
le colligo q̄₃ sim ab ista peste mūdacior ⁊ mlt̄ tū
timeo occulta mea que norunt oculi tui mei āt

nō Est enī q̄liscūq; i alijs generibꝰ tēptatōnū mihi facultas explorādi me. in hoc pene nulla est. Nā et a voluptatibus carnis ⁊a curiositate supuacanea ꝯgnoscēdi vide q̄ntum assecut? siū posse refrenare aīm meū. cū eis rebus careo vl' vo lūtate vl' cū hoc absūnt Tūc enī me interrogo q̄z magis min? ve mihi molestū sit non habere. Diuicie vero que ob hoc expetunt' vt alicui triū istaꝝ cupiditatum vl' duab? eaꝝ. vl' omnib? seruiant si p se discere nō potest anim? vtrū eas hn̄s ꝯtempnat. pn̄t ⁊ dimitti vt se pbet. laude ve ro vt careamus atq; in eo expiamur quod possu mus Nunq̄d male viuendū est taz perdite atq; imanit' vt nemo nos nouerit qui nō detestetur. Que maior demētia dici aut cogitari pt test At si bone vite bonorūq; opm comes ⁊solet ⁊debet esse laudatio. tā cōmitatū e? q̄z ipsā bonā vitaz deseri nō oportet Nō autē sentio sine quo esse. ā equo aio aut egre possim. nisi cū affuerit Quid igit' tibi in hoc genere tēptationis dn̄e confiteor Quid nisi delctari me laudib? ⁊c. Sed amplius ip sa veritate q̄z laudibus Nam si mihi proponat' vtrū malim furēs. aut in oibus rebus errās. ab oibus hominibus laudari an ꝯstās ⁊in veritate cer tissimus ab oibus vitupari. video quid eligam Verūtamen nollē vt vl' augeret mī gaudiuz cu iuslibet boni mei suffragiū oris alieni. Sed au get fateor n̄ solū s; ⁊vitupatō minuit. et cū ista

miseria mea pturbor subintrat mihi excusatio q̄ qualis sit tu scis deꝰ nā me incertū facit Quia enī nobis impasti nō tm̄ continentiā id est a q̄bus rebus amorē cohibeamꝰ · verūetiam iusticiam i· quo eā conferamus · nec te tm̄ voluisti a nobis · verūetiam pximū diligi · sepe mihi videor de p uectu · aut spe proximi delectari cū bene intelli gentis laude delector: et rursus eius malo contri stari · cū eū audio vitupare quod aut ignorat · aut bonū est · Nā et contristor aliquādo laudibꝰ meis · cū vel ea laudantur in me in quibus mihipsi displiceo · vel etiā bona minora et leuia pluris es timantur q̄ȝ estimāda sūt · ꝫ rursꝰ vn̄ scio an pte rea sic afficior q2 nolo de meipo a me dissētiē lau datorē meū · nō q2 illius vtilitate moueor · ꝫ q2 eadē bona que mihi i me placēt iocūdiora mihi sunt · cū et alteri placēt Quodāmodo ei non ego laudor · cū de me sentētia mea nō laudatur q̄nqui idem aut illa laudantur q̄ mihi displicent aut il la amplius q̄ mihi minꝰ placēt · Ergo ne de hoc in certus sum mei Ecce i te veritas video nō me laudi bus meis pter me ꝫ pt pximi vtilitatē moue ri oportere · et vtrū ita sit nescio · Minus mihi in hac re notꝰ sum ipē q̄ȝ tu Obsecro te deꝰ meus et meipm mihi iudica vt ꝯfitear oraturis p me fra tribus meis qd in me saucīū ꝯpiero Iterum me diligētius iterrogē si vtilitate proximi moueor in laudibꝫ meis cur minꝰ moueor si q̄s quis aliꝰ

iniuste vitupetur q̃z si ego. Cur ea contumelia magis mordeor q̃ in me q̃z q̃ in alium eadem iniquitate coram me iacitur An et hoc nescio. Etiam ne id restat vt ipse me seducam. et verum non faciam coram te in corde et lingua mea. Insaniam istam domine longe fac a me et oleum peccatoris mihi sit os meum ad impinguandum caput meum Egenus et pauper ego sum. et melior in occulto gemitu displicens mihi. et querens misericordiam tuam. donec reficiatur defectus meus et perficiatur vsque in pacem quam nescit arrogantis oculus Sermo autem ore procedens et facta que innotescunt hominibus habent temptationem periculosissimam ab amore laudis. qui ad priuatam quandam excellentiam contrahit emendicata suffragia. temptat et cum a me in me arguitur. eoipso quo arguitur Et sepe homo de ipso vane glorie contemptu vanius gloriatur. ideoque non iam de ipso contemptu glorie gloriatur Non enim eam contempnit cum gloriatur intus Et iam intus est aliud in eodem genere temptationis malum quo inanescunt. qui placent sibi de se quamuis aliis vel placeant vel displiceant. nec placere affectent ceteris. sed sibi placentes multum tibi displicent. non tantum de non bonis quasi bonis verumetiam de bonis quasi suis. aut etiam sicut de tuis. sed tanquam ex meritis suis. aut etiam sicut ex tua gratia et non suo. non tamen socialiter gaudentes. sed aliis inuidentes eam In his omnibus atque huiuscemodi periculis et laboribus vides tremorem cordis mei et vulnera mea magis

subinde sanari a te· q̄m mihi non infligi sentio :
Ubi non mecū ambulasti veritas docens q̄d ca
ueam et quid appetam cum ad te referrem visa
mea inferiora que potui teq; consulerez ? Lustra
ui mūdum foris sensu quo potui· ⁊ attendi vitā
corporis mei de me sensusq; ipsos meos Inde re
gressus sū i recess9 memorie mee mltiplices āpli
tudines plenas miris modis copiarum innume
rabiliū· et consideraui et expaui· et nihil eorum
discernere potui sine te· ⁊ nihil eorum esse te iue
ni Nec egoipse inuentor qui peragraui omnia·
et distinguere· et pro suis queq; digitatibꝫ ex
istimare conatus sum· excipiens alia nūciātibꝫ
sensib9 ⁊ interrogās· alia mecū ɔmixta sentiēs
ipsosq; nūcios dinoscēs atq; dinumerans iāq; i
memoria elatis opibꝫ alia ptractās· alia recon
dens· alia eruēs Nec egoipē cū hec agerem id ē
vis mea· q̄ id agebā· nec ipsa erastu· q2 lux tu
es pmanens quā de omibus consulebā· an essēt
quid essēt· quāti pēdenda eēnt· Et audiebā di
centē ac iubentē· et sepe istud facio hoc me delec
tat· et ab actōnibus necitatis q̄ntū relaxari po
ssū ad istā voluptatē refugio· Neq; i his oibꝫ q̄
pcurro cōsulens te· iuenio tutū locū aīe mee ni
si in te quo colligāt̃ sparsa mea· nec a te quicq̄z
recedat ex me· Et aliquādo itromittis me i affe
ctū multū inusitatū introrsus ad nescio quam
dlcedinē q̄ si pficiat̃ i me nescio q̄d erit scio qđ

vita ista nō erit Sed recedo i hec erūmnosis pon
deribꝫ et resorbeor solitis et teneor et multū fleo
sed multū teneor tm̄ ꝯsuetudinis sarcina digna
ē. Hic esse valeo nec volo. illic volo nec valeo
miser vtrobiqꝫ Ideoqꝫ ꝯsideraui languores pec
catoꝝ meoꝝ in cupiditate triplici ꝛ dexterā tuā
inuocaui ad salutē meā Vidi em̄ splendorē tuū
corde sautio ꝛ repcussus dixi Quis illuc pt Pro
iectus sum a facie oculoꝝ tuoꝝ. Tu es vitas su
p oia psidens At ego p auaritiā meā nō amitte
re te volui. sed volui tecū possidere mēdaciū sicut
nemo vult ita falsū dicē vt nesciat ipē quid ve
rum sit Itaqꝫ amisi te qꝛ nō dignaris cū mēda
cio possideri Quē inuenirē qui me reconsiliaret ti
bi An eū dum mihi fuit ad angelos ? Qua pre
ce. q̄bus sacramētis Multi conātes ad te rediē ne
qꝫ p seipos valētes sicut audio tēptauerūt. hec
et inciderunt in desiderium curiosaꝝ visionū ꝛ di
gni habiti sunt illusionibꝫ Elati em̄ te querebāt
doctrine fastu. exercentes potius q̄ȝ tundentes
pectora. et adduxerunt sibi per similitudinem
cordis sui ꝯspirantes ꝛ socias supbie sue potesta
tis aeris huiꝰ a quibꝰ p potētias magicas decipe
rentur q̄rentes mediatorem p quem purgarent
et nō erat. Diabolus em̄ erat trāsfigurans se i an
gelū lucis. et multū illexit superbam carneȝ. qꝛ
carneo corpore ipse nō esset Erant em̄ illi morta
les et peccatores. tu autē domine cui recōciliari

supbe querebāt· immortalis et sine peccato Mediator aūt inter deum et hoies oportebat vt haberet aliquid simile deo· aliquid simile hominibus ne in vtroqꝫ hominibus similis longe esset a deo aut in vtroqꝫ deo similis longe esset ab hominibꝰ atqꝫ ita mediator nō esset Fallax itaqꝫ ille mediator q̄ p secreta iudicia tua supbia meret' illudi· vnū cū hominibꝫ habet id ē pctm̄· aliud videri vult habere cū deo· vt qꝛ carnis mortalitate nō tegit' · pro immortali se ostentet· Sed quia stipendiū peccati mors est· hoc habet cōmune cū hominibus vnde simul damnent' in morte· Verax aūt mediator quē secreta tua misericordia demōstrasti humilibꝫ· et misisti vt eius exēplo etiā ipaꝫ discerent humilitatē· mediator ille dei et hominū homo xp̄s ihesus int' mortales pctōres et immortalē iustū apparuit· mortalis cū hominibꝫ iustis cū deo· et qm̄ stipendiū iusticie vita et pax ē· p iusticiā coniunctā deo euacuaret mortē iustificatoꝝ impioꝝ q̄m cū illis voluit habere cōmunē Hic demōstratꝰ est antiq̄s sanctis· vt ita ipsi p fidem future passionis eius sicut nos p fidē pterite salui fierēt In quātum eī homo· in tantū mediator In q̄ntū aūt verbum nō medius· qꝛ equalis deo· et deus apud deū· et simul cū spū scō vnus deus Quō nos amasti pater bone qui filio tuo vnico nō pepcisti sed pro nobis impijs tradidisti eum· Quomodo nos amasti

ꝑ quibus ille rapinā qui nō arbitrat⁹ est eē eq̄l
tibi factus ē subdit⁹ vsq̄ ad mortez crucis Vn⁹
ille in mortuis liber potestatem habens ponendi
animam suam · et potestatem habens iterum su
mendi eam · pro nobis tibi victor et victima et
ideo victor quia victima · ꝑ nobis tibi sacerdos
et sacrificiū · et ideo sacerdos quia sacrificium faci
ens tibi nos de seruis filios : de te nascendo nob
seruiendo Merito spes valida mihi in illo ē · q̄r
sanabis oēs lāguores meos ꝑ euz q̄ sedet ad dex
terā tuaz ⁊ te interpellat pro nobis alioquin des
perarem · Multi eni ⁊ magni sunt idez languoēs
mei · multi sunt ⁊ magni · ſ amplior ē medicina
tua Potuimus putare v̄buz tuū remotū eē a cō
iunctōe hōis et desperare de nobis · nisi caro fiēt
⁊ habitaret in nobis Cōterrit⁹ pccis meis · ⁊ mole
miserie mee agitauerā in corde meditatusq̄ fue
ram fugā in solitudinē · ſ ꝓhibuisti me ⁊ confir
masti me dicens Jō xp̄s pro oībus mortuus ē ·
vt q̄ viuūt iā nō sibi viuant ſ ei q̄ pro ipsis mor
tuus ē Ecce dn̄e iacto in te curā meā vt viuam
et considerabo mirabilia de lege tua Tu scis imꝑ
itiā meā ⁊ infirmitatē meā · doce me ⁊ sana me Jl
le tuus vnicus in quo sunt oēs thesauri sapiētie
⁊ scientie absconditi · redemit me sanguine suo ·
Non calumnient⁹ mihi supbi · quoniā cogito pre
ciū meū · et māduco ⁊ bibo et erogo · et pauꝑ cu
pio saturari ex eo inter illos q̄ edūt ⁊ saturantur

et laudā dnm q requirunt eum ·

Explicit ↄfessionū bti augustini epi lib · x ·

Incipit vndecimus ·

Nunquid dne cū tua sit eternitas ig
noras que tibi dico · aut ad tempus
vides quod fit in tpe · Cur ergo tibi
tot rerum nararationes digero · Non vtiq; vt p
me noueris ea · s; affectū meū excito in te et eo
rum qui hec legunt vt dicamus omnes · magnꝰ
dominus et laudabilis valde · Iā dixi et dicam
amore amoris tui facio istud Nam ꝛ oramus et
tn̄ veritas ait · nouit pater vr̄ qd vobis opus sit
priusq; petatis ab eo Affectū ergo nostruz pa
tefacimꝰ in te · ↄfitendo tibi miserias nrās ꝛ miseri
cordias tuas sup nos vt liberes nos oio qm̄ cepi
sti vt desinamus eē miseri in nobis et btificemur
in te · qm̄ vocasti nos vt simus paupes spiritu ·
ꝛ mitesꝰ et lugentes · et esurientes · ac sirientes iu
sticiā · et misericordes · et mundi corde · et pacifi
ci · Ecce narraui tibi multa que potui · et q̄ volui
qm̄ tu prior voluisti vt ↄfiterer tibi dn̄o dō meo
qm̄ bonus es · qm̄ in seculum misericordia tua ·
Qn̄ āt sufficio lingua calami enūciare oia horta
menta tua et oēs terrores tuos et cōsolationes ·
et gubernationes quibus me pduxisti predicare
verbū et sacramentū tuū dispensare ppl'o tuo ·
Et si sufficio hec enunciare ex ordine · tunc caro
mihi valz stille tpm Et oli iardesco meditari i

lege tua ꝛ in ea tibi ↄfiteri inscientiã ꝛ impitiam
meã · primordia illumiatõis tue · ꝛ reliq̃s tene
braꝝ mearꝝ quousꝫ deuoret a fortitudine infirmi
tas Et nolo vt in aliud diffluant hoꝛe q̃s iueio
liberas a necitatibus reficiẽdi corpis ꝛ intentõis
animi · et seruitutis quã debem⁹ hoibus ꝛ quã nõ
debem⁹ et tñ reddimus Dñe deus meus itẽde ora
tioni mee ꝛ misericordia tua exaudiat desideriũ
meũ · qm̃ nõ mihi soli estuat sed vsui vult eẽ fr
ne caritati · et vides in corde meo qꝛ sic est · vt sa
crificẽ tibi famulatũ cogitatõis et lingue mee et
da qđ offerã tibi Inops em̃ ꝛ paup sum · tu di
ues in oẽs inuocantes te q̃ securus curã nr̃i geris
Circũcide ab oi temeritate omniqꝫ mẽdacio ite
riora et exteriora labia mea · Sint caste delicie
mee scripture tue · nec fallar in eis · nec fallã ex
eis Dñe attẽde ꝛ miserere · dñe deus meus lux ce
coꝝ et virtus infirmoꝝ statimqꝫ lux videntiũ ꝛ
virtus fortiũ · attẽde animã meã · et audi clamã
tẽ de pfundo Nã nisi assint ꝛ in pfundo aures tue
quo ibimus et clamabimus Tuus ẽ dies et tua
nox · ad nutũ tuũ momẽta trãsuolant · Largire
inde spaciũ meditationibus nr̃is in abdita legis
tue · neqꝫ aduersus pulsantes claudas eã · Neqꝫ
em̃ frustra scribi voluisti tot paginarũ opaca se
creta · aut nõ habẽt ille silue ceruos suos recipien
se in eas et resumẽtes et ãbulantes et pascentes
recumbentes et ruminantes O domine perfice me

et reuela mihi eas Ecce vox tua gaudium meũ
vox tua sup affluentiũ voluptatũ Da qđ amo
Amo ei et hoc tu dedisti Nec dona tua deseras .
nec herbã tuã sitientẽ spernas . Cõfitear tibi q̃c
quid inuenero i libris tuis et audiã vocẽ laudis
et tibi viuã . et cõsiderem mirabilia de lege tua .
abusq; in pͤncipio in quo fecisti celum et terram .
vsq; ad regnũ tecũ ppetuũ scẽ ciuitatis tue Dñe
miserere mei et exaudi desideriũ meũ . Puto ei
q; nõ sit de terra . nõ de auro et argento . et lapi
dibus . aut decoris vestibus . aut honoribus et po
testatibus . ã voluptatibz carnis . neq; de neces
sarijs corpi et huic vite pegrinatõis nr̃e . q̃ õia
uobis apponunt q̃rentibus regnũ et iusticiã tuã
Vide dñe deus meus vñ sit desideriũ meũ Narra
uerunt mihi iniusti delãtiones sed nõ sicut lex
tua dñe Ecce vnde est desiderium meũ . Vide
pater aspice et vide et appba . et placeat in con
spectu misericordie tue inuenire me grãm añ te
vt apiant pulsanti mĩ interiora sermonũ tuoꝝ .
Obsecro p dñm nr̃m ihm xp̃m filiũ tuũ viruz
dextere tue filiũ hois quem confirmasti tibi me
diatorem tuũ et nostrum p quẽ nos quesisti nõ
q̃rentes te . q̃sisti ãt vt q̃reremus te vbũ tuuz per
qđ fecisti oĩa . in quibus et me vnicũ tuũ p quẽ
vocasti in adoptionẽ ppl̃m credẽtiũ i quo et me .
Per eũ te obsecro q̃ sedet ad dexterã tuã et te i
terpellat p nobis in quo sunt oẽs thesauri sapie

et scie absconditi Ipsum q̄ro in libris tuis Mo
yses de illo scripsit Hoc ipse ait · hoc veritas ait
Audiā ⁊ itelligā · quō in principio fecisti celū et
terrā Scripsit hoc moyses · scripsit ⁊ abijt Trā
siuit hinc ad te · neq; ei nūc ē añ me Nā si eēt te
nerē eū · et rogarē eū · ⁊ p te obsecrarē vt mihi
ista pādēt · ⁊ pbere aures cordis meis sonis erū
pentib⁹ ex ore e⁹ · ⁊ si hebrea voce loq̄ret frustra
pulsaret sensū meū · nec inde mentē meā q̄cq̄z tā
geret · Si aūt latine scirem q̄d dicēt · Sz vñ sci
rē an verꝝ dicēt Quid ⁊ si hoc scirē · nū ab illo sci
rē · Int⁹ vtiq; mi intus in domicilio cogitatōnis
nec hebrea · nec greca · nec latina nec barbara ve
ritas sine oris ⁊ ligue organis sine strepitu silla
baꝝ dicēt · verꝝ d't · ⁊ ego stati cert⁹ ɔfidēt illi ho
mi tuo dicēm · verꝝ dicitis Cū ergo illū interroga
re nō possi te q̄ plen⁹ vā dixit vitas rogo te de⁹
me⁹ rogo · pce pctis meis Et q̄ illi seruo tuo de
disti hec dicē · da ⁊ mī hec itelligere Ecce sūt ce
lū ⁊ terra · clamāt q̄d fcā sūt mutāt ei atz variāt
q̄cq̄d āt fcm̄ ñ ē · ⁊ tñ ē · ñ ē i eo q̄cq̄z q̄ añ ñ eāt ·
q̄d ē mutari atz variari Clamāt etiā q̄ seipa ñ
fecerūt · iō sum⁹ · q̄ fcā sumus · ñ ergo eram⁹ añ
q̄z essem⁹ vt fieri possemus a nobis Et vox dicē
tium est ipsa euidentia Tu ergo domine fecisti
ea qui pulcher es · pulchra sunt enim qui bonus
es bona sunt enim · qui es sunt enim · Nec ita
pulchra sunt · Nec ita bona sunt · Nec ita sunt

sicut tu conditor eorum quo operata nec pulchra sunt · nec bona sunt · nec sunt Sed quomodo? hec gratias tibi et scia nostra scie tue operata ignorantia est · Quo autem fecisti celum et terram · et que machinatam grandis operationis tue Non enim sicut homo artifex formans corpus de corpore · arbitratu anime valentis imponere vtcunque speciem quam cernit in se metipso interno oculo · Et vnde hoc valeret · nisi quia tu fecisti eam · Et imponit speciem iam existenti et habenti vt esset veluti terre · aut lapidi aut ligno aut auro · aut id genus rerum cuilibet Et vnde ista essent nisi tu instituisses ea Tu fabro corpus tu animum membris imperitantem fecisti · tu materiam vnde facit aliquid · tu ingenium quo artem capiat et videat intus quid faciat foris · tu sensum corporis quo interprete traiciat ab animo ad materiam id quod facit et renunciet animo quid factum sit vt ille intus consulat presidentem sibi veritatem an bene factum sit Te laudant hec omnia creatorem omnium Sed tu quomodo facis ea Quomodo fecisti deus celum et terram · Non vtique in celo neque in terra · fecisti celum et terram neque in aere aut in aquis · quoniam et hec pertinent ad celum et terram neque in vniuerso mundo fecisti vniuersum mundum · quia non erat vbi fieret · antequam fieret vt esset nec manu tenebas aliquid vnde faceres celum et terram Nam vnde tibi hoc quod tu non feceras vnde aliquid faceres Quid enim est nisi quia tu es Ergo dixisti. et facta sunt · atque in verbo tuo fecisti ea Sed quomodo dixisti · Numquid

illo mō quo facta ē vox de nube dicēs · hic ē fili⁹
meus dilectus Illa enī vox acta atq; transacta
ē · cepta ⁊ finita · Sonuerūt sillabe atq; transierūt
secūda post p̄mā tercia post secūdā atq; inde ex
ordine donec vltima post ceteras · silentiūq; p⁹
vltimā Vnde claret ⁊ eminet quod creature mo
tus exp̄ssit eā · seruiēs eterne voluntati tue ipsē
temporalis · Et hec ad tēp⁹ facta v̄ba tua nūci
auit auris exterior mēti prudenti · cuius auris in
terior posita ē ad eternū v̄bū tuū At illa cōparauit
hec verba tpaliter sonātia cū eterno i silētio ver
bo tuo ⁊ dixit · Aliud ē · lōge aliud ē Hec lōge
infra me sunt · nec sunt q̄r fugiūt ⁊ p̄tereūt · Ver
bū aūt dn̄i mei supra me manet in eternū Si er
go verbis sonātibus ⁊ p̄tereūtib⁹ dixisti vt fieret
celū ⁊ terra atq; ita fecisti celū ⁊ terrā · erat iā crea
tura corpalis ante celū ⁊ terram cuius motibz tem
poralibus tpaliter vox illa pcurreret · Nullū āt
corpus erat an̄ celum ⁊ terrā Aut si erat id certe si
ne trāsitoria voce feceras vnde transitoriā vocē fa
ceres qua diceres vt fieret celum ⁊ terra Quicq̄d
eī illud eēt vn̄ talis vox fieret · nisi abs te factuz
esset oīo nō esset Vt ergo fieret corpus vn̄ ista v̄
ba fierent quo v̄bo a dictū est Vocas itaq; nos
ad intelligēdū verbū dn̄i apd' te deū quod sem
piterne dr · et eo sempiterne dicūt oīa Neq; eī
finit q̄d dicebat ⁊ dr aliud vt possint dici oīa · s;
simul ac sempiterne oīa Alioquin iā tps ⁊ mutatō

et nō vera eternitas nec vera immortalitas Hoc
noui deus meus et grās ago · noui confiteor tibi
domine Mecūq; nouit ⁊ benedicit te q̄s quis in
gratꝰ nō est certe veritati Nouimus domine noui
mus qm̄ in q̄ntū quicq; non est quod erat · et ē
quod nō erat · in tantum moritur ⁊ oritur · Non
ergo quicq̄ʒ verbi tui cedit atq; succedit · quoni
am vere immortale atq; eternū est · et ideo verbo
tibi coeterno simul ⁊ sempiterne dicis oīa que di
cis · et fit quicq̄d dicis vt fiat Nec aliter q̄ʒ dicē
do facis · nec tn̄ simul ⁊ sempiterna fiunt omnia
q̄ dicendo facis · Cur q̄so dn̄e deus meus vtcūq;
video · ſʒ quō id eloquar nescio nisi qꝛ oē qd eē
incipit ⁊ eē desinit tūc eē incipit et tūc desinit qn̄
debuisse incipere vel desinē in eterna rōe cognosci
tur · vbi nec incipit aliq̄d nec desinit Ipm ē ver
bū tuū qd ⁊ principiū ē q̄ ⁊ loquit̄ nobis Hic in
euāgelio p carnē ait ⁊ hoc insonuit foris aurib⁹
hoim vt crederet̄ ⁊ intus q̄reretur ⁊ inuenirēt̄ in et
na v̄itate vbi oēs discipulos bonus ⁊ solus ma
gister docʒ Ibi audio vocē tuā dn̄e dicētē m̄ qm̄
ille loq̄t̄ nobis q̄ docet nos Qui āt nō docet nos
etiā si loquit̄ nō nobis loq̄t̄ · Quis porro nos do
cet nisi stabilis v̄itas · qꝛ ⁊ p creaturā mutabileʒ
cū admonemur ad v̄itatē stabilē ducimur · vbi
v̄e discimus cū stamus et audimus eum et gau
dio gaudemus propter vocē spōsi reddētes nos
vnde sumus · Et ideo principiū qꝛ nisi maneret

cum errarémus. nõ esset quo redirémus. Cum autẽ redim⁹ ab errore cognoscẽdo vtiq; redim⁹ Vt ãt cognoscamus docet nos. quia principiũ est ꝛ loquit̃ nobis In hoc principio fecisti deus celũ ꝛ terrã: in verbo tuo. in filio tuo. in virtute tua. in sapientia tua. in veritate tua miro modo dicens ꝛ miro mõ faciens Quis cõprehendet. q̃s enarrabit? Quid ẽ illud quod it̃lucz mihi ꝛ pcutit cor meũ sine lesione Et ihorresco. ꝛ iardesco Inhorresco inq̃ntũ dissimilis ei sũ. inardesco in q̃ntũ similis ei sũ Sapiẽtia ipa ẽ q̃ it̃lucet mihi. discindẽs nubilũ meũ quod me rursus cooperit deficientẽ ab ea caligine atq; aggere penarũ mearũ qm̃ sic infirmat⁹ ẽ in egestate vigor meus vt nõ sufferam bonũ meũ. donec tu domine qui ppitius factus es oĩb⁹ iniq̃tatib⁹ meis etiã sanes oẽs languores meos. q̃ et redimes de corruptõne vitã meã et coronabis me in miseratione ꝛ misericordia et saciabis in bonis desideriũ meũ. qm̃ renouabit̃ iuuẽtu⁹ mea sicut aquile Spe eñ saluí facti sumus ꝛ promissa tua p paciẽtiaz expectamus Audiat te itus sermocinãtẽ q̃ potest ego fidenter ex oraculo tuo clamabo. q̃z magificata sunt opa tua dñe. oĩa in sapientia fecisti. Et illa principiũ ꝛ in eo principio fecisti celũ ꝛ terraz Nõne ecce pleni sunt vetustatis sue q̃ nobis dicũt q̃d faciebat de⁹. anq̃z facẽt celũ ꝛ t̃rã Si eñ vacabat iqueũt ꝛ nõ opebat̃ aliquid cur non sic

semp᷑ ꝛ deinceps · queadmodū retro semp᷑ cessa
uit ab ope꞉ Si ei vllus mot⁹ i deo nou⁹ extitit
et volūtas noua vt creaturā ɔdēt quā nūq̄ȝ an̄
cōdiderat · quō iā v̄a etnitas · vbi orit᷑ volūtas
q̄ nō erat꞉ Neqȝ eni volūtas dei creatura ē · ȝ an̄
creaturā qꝛ nō crearet᷑ aliq̄d ñ creatoris volūtas
p̄cedēt Ad ipsā ergo dei substātiā ptinet volun
tas ei⁹ · Qđ si exortū ē aliq̄d ī dei substātia qđ
p̄us nō erat · nō veraċt᷑ đr eterna illa substātia ·
Si āt dei volūtas sēpiterna erat · vt essȝ creatuā
cur nō sēpiterna ꝛ creatura꞉ Qui hec dicūt nō
dū te itelligūt o sapia dei lux mētiū nō dū intelli
gūt quō fiāt q̄ p te atȝ in te fiūt · ꝛ conant᷑ etna
sapē · ȝ adhuc in p̄teritis atqȝ futuris reꝝ moti
bus cor eoꝝ volitat · ꝛ adhuc vanū ē · Quis te
nebit illud ꝛ figet illud vt paululū stet · ꝛ pau
lulū rapiat splēdorē semp stātis eternitatis · ꝛ
cōpet cū tpibꝫ nūq̄ȝ stātibꝫ ꝛ videat eē incōpa
bilē · ꝛ videat lōgū tps nisi ex multis p̄tereūtibꝫ
motib⁹ q̄ sil᷑ extēdi nō pn̄t lōgū nō fieri · ñ āt p̄
terire q̄cq̄ȝ i etno ȝ totū eē pn̄s · ꝛ videat oē p̄te
ritū ꝓpelli ex futuro · ꝛ oē futuꝝ ex p̄terito ɔse
q̄ · ꝛ oē p̄teritū ac futuꝝ ab eo qđ semp ē pn̄s
creari ꝛ excurrē꞉ Quis tenebit cor hoīs · vt stet
et videat · quō stās dictet futura ꝛ p̄terita tpa
nec futura nec preterita eternitas꞉ Nūquid ma
nus mea valet hoc · aut man⁹ oris mei p loq̄las
ait tā grandem rem꞉ Ecce respōdeo dicēti · quid

faciebat deus anteq̄z faceret celū et terrā. respōdeo non illud quod quidā respōdisse phibetur iocula riter eludens q̄stionis violentiā. alta inq̄t scrutāti bus parabat gehēnas. Aliud ē vidē. aliud ridē Hec nō rn̄deo. Libētius em̄ rn̄derē nescio quod nescio. q̄z illud vn̄ irridetur qui alta interrogauit et laudatur qui falsa rn̄dit. Sz dico te deus nr̄ ois creature creatorē. et si celi et terre noīe ois creatu ra intelligitur. audent dico āteq̄z facerēt deus celū et terrā nō faciebat aliquid. Si em̄ faciebat. quid nisi creaturā faciebat? Et vtinā sic sciā quicq̄d vtiliter scire cupio. queadmodū scio q̄ nulla fie bat creatura. āteq̄z fieret vlla creatura. At si cu iusq̄z volatilis sensus vagatur per imagines retro tpm et te deū omnipotentē et oīcreātē et omnite nentē celi et terre artificē ab ope tanto anteq̄z id faceres p inn̄erabilia secula cessasse miratur. euigi let et attēdat q2 falsa miratur Nā vn̄ poterāt inn̄era bilia secula p̄terire q̄ ipse nō feceras. cū sis oim seculorum auctor et conditor? Aut q̄ tpa fuissent. q̄ abs te condita nō essent? Aut q̄uo p̄terissent. si nunq̄z fuissent? Cū ergo sis opator oim tpm. si fuit aliq̄d tps āteq̄z facēs celū et terrā. cur dr̄ q̄d ab ope cessabis? Idipm em̄ tps tu feceras: nec p̄terire potuerūt tpa anteq̄z faceres tpa? Si aūt ante celum et terrā nullū erat tps. cur querit̄ q̄d tūc faciebas? Nō enim erat tūc vbi nō erat tps nec tu tpe tpa p̄cedis. Alioquin nō omnia tpa

pcederes · Sed pcedis omnia tpa pterita celsitu
dine semp pn̄tis eternitatis ⁊ supnas omnia fu
tura qꝛ ⁊ illa futura sunt ⁊ cum venerīt pꝛeterī
ta erūt · tu autē idemipse es ⁊ āni tui nō deficiēt
Anni tui nec eunt nec veniūt · isti enim nostri ·
et eunt ⁊ veniūt · vt oēs veniāt · Anni tui oēs sil
stant qm̄ stāt · nec eūtes a venētibus excludū
tur qꝛ nō trāseunt · isti autē nr̄i oēs erūt · cū oēs
non erūt · Anni tui dies vnus ⁊ dies tuꝰ non q̄
tidie sed hodie · qꝛ hodiernꝰ tuus nō cedit crasti
no : neqꝫ em̄ succedit hesterno · Hodiernus tuꝰ
eternitas · ideo coeternū genuisti · cui dixisti ho
die genui te · Omnia tpa tu fecisti · ⁊ ante ōnia
tpa tu es : nec aliq̄ tpe nō erat tps Nullo ergo
tpe nō feceras aliquid . qꝛ ipm tps tu feceras · ⁊
nulla tpa tibi coeterna sunt · qꝛ tu pmanes · At
illa si pmanerēt · nō eēnt tpa · Quid ē em̄ tēpꝰ ?
Quis hoc facile breuiter explicauerit ? Quis hoc
ad verbum de illo pferēdum vel cogitatōne cō
pꝛehenderit ? Quid autē familiarius ⁊ notius in
loquēdo cōmemoramꝰ q̄ꝫ tempꝰ Et intelligimꝰ
vtiqꝫ cum id loqmur · intelligimꝰ etiam cū alio
loquēte id audimꝰ · Quid est ergo tempus Si
nemo ex me q̄rat scio · si quereti explicare velim
nescio · fidenter tamē dico scire me · Quod si ni
hil preteriret · non esset pteritum tps · ⁊ si nihil
adueniret · nō essꝫ futuꝝ tēpus · ⁊ si nihil esset ·
non essꝫ psens tempus · Duo ergo illa tempora

p̄teritū ⁊ futuꝝ quō sunt · qn̄ ⁊ p̄teritū iā nō ē et futuꝝ nondū ē · Pn̄s aūt si semꝑ esset pn̄s · nec in p̄teritū trāsiret · iā nō eēt tps ſ; eternitas Si ergo pn̄s vt tps sit ideo fit · qꝛ in p̄teritū trā sit · quō ⁊ hoc eē dicim⁹ cui causa vt sit · illa ē qꝛ nō erit · vt scʒ nō vere dicam⁹ tēp⁹ esse nisi qꝛ tē dit in nō esse · Et tn̄ dicim⁹ lōgū tps ⁊ breue tē pus · neqꝫ hoc nisi de p̄terito aut futuro dicim⁹ Preteritū tēpus longū · verbi gratia · vocamus ante centū annos · futuꝝ itidē longū post centū annos · Breue autē temp⁹ sit · vtpote dicimus ante decē dies · ⁊ breue futuꝝ post decem dies · Sed q̄ pacto lōgū ē aut breue qd nō ē · Prete ritū em̄ iā nō est · ⁊ futuꝝ nondū ē · Non itaqꝫ dicam⁹ longū ē · ſ; dicam⁹ de p̄terito longū fuit. de futuro longū erit Dn̄e ds me⁹ lux mea nōne et h̄ vitas tua deridebit hoiē; · Qd ei longū fuit p̄teritū tps · cū iā eēt p̄teritū · longū fuit · an cū adhuc eēt pn̄s · Tūc ei poterat eē longū qn̄ erat qd eēt longū · p̄teritū vo iā n̄ erat · vn̄ nec lōgū eē poterat qd oino nō erat · Nec ergo dicam⁹ lō gū fuit p̄teritū tps · neqꝫ em̄ inueniem⁹ quid fu erit longū qn̄ ex quo p̄teritū ē · non ē · ſ; dicam⁹ longū fuit illud pn̄s tps · qꝛ cū pn̄s eēt longuʒ erat · Nondū em̄ p̄terierat vt non esset · ⁊ iō erat quod longuʒ esse posset · Postea vera q̄ʒ p̄terie rit · simul ⁊ longū esse destitit quod eē destitit · Videam⁹ ergo o anima hūana · vtꝝ ⁊ presens

tps possit ee lōgū Datū eni ē tibi sentire moras atqꝫ metiri. Quid rñdeb mihi? An cētuʒ āni pñtes longum tps ē? Vide pus vtꝝ possunt pñtes ee centū āni Si eni pmus eoꝝ ānus agit. ipse presens est. Nonaginta vero ⁊ nouem futuri sunt. ⁊ ideo nōdū sunt Si āt secūd? ānus agit iā vnus ē pteritus. alt pñs. ceteri futuri Atʒ ita si medioꝝ quelibʒ cētenarij hui? nūeri ānū pñte posuerim?. añ illū pteriti erūt, post illū futuri q̄ cca cētum āni pñtes ee non potuerūt Vide saltē vtꝝ q̄ agit vnus ipē sit pñs. ⁊ eius eni si pmus agit mēsis. futuri sunt ceteri Si secūd?. iā ⁊ pmus pterijt. ⁊ reliq̄ nōdū sunt. Ergo nec ānus q̄ agit. totus ē pñs Et si nō tot? ē pñs. non ē ān? pñs Duodecī ei mēses ānus ē Quoꝝ q̄lʒ vn? mēsis q̄ agit ipē pñs ē. ceteri āt pteriti ā futuri. Quāq̄ʒ neqꝫ mēsis q̄ agit pñs ē. ꝫ vn? dies si pmus futuris ceteris. si nouissim? pteritis ceteris. si medioꝝ q̄libʒ. int pteritos ⁊ futuros. Ecce presēs tps qd solū iueniebam? lōgū appellādū vix ad vnius diei spaciū ɔtractū ē. Sʒ discutiam? etiā ipsum. q: nec vn? dies totus ē pñs Nocturnis eni ⁊ diurnis horis oibꝫ xxiiij explet. Quaꝝ pma ceteras futuras hʒ. nouissiā pteritas aliq̄ vo iteriectaꝝ añ se pteritas p? se futuras. et ipa vna hoā fugitiuis pticul agitat Quicq̄d ei? auolauit pteritū ē. qcq̄d e? rstat futuꝝ Si q̄d itelligit tpis qd i nullas iā vel minutissimas

momentoꝝ ptes diuidi possit. id solū ē qđ pñs dicat᷑. qđ tñ ita rapti a futuro in p̄reritū trāsuolat. vt nulla morula extēdat᷑. Nā si extēdit᷑. diuidit᷑ i p̄teritū ⁊ futuꝝ. Pñs āt nullū hȝ spaciū Vbi ē ergo tps qđ lōgū dicamꝰ? An futuꝝ? Nō q̄dē dicāmꝰ lōgū ē. q2 nōdū ē qđ lōgū sit. ꝫ dicāmꝰ longū erit. Qñ igit᷑ erit? Si em̄ ⁊ tūc cum adhuc futuꝝ erit. nō erit lōgū. q2 q̄d sit longū nōdū erit. Si āt tūc erit lōgū cū futuro qđ non dū ē esse iā cepit ⁊ pñs factu erit vt possit eē qđ longū sit. Iā supioribꝰ vocibꝰ clamat pñs tps longū sē esse non posse. Et tamē dñe sentimus interualla tpm ⁊ ꝯpamꝰ sibimet. ⁊ dicāmꝰ alia longiora ⁊ alia breuiora. Metimur etiā quanto sit breuius ā longius illud tps q̄3 illud. ⁊ respōdemꝰ duplū esse hoc vel triplū illud āt simplū. ā tm̄ hoc eē q̄ntū illud Sȝ p̄tereūtia metimur tpa cū sentiēdo metimur. p̄terita vero q̄ iā non sunt aut futura q̄ nondū sunt. quis metiri p̄t. ñ forte audebit q̄s dicere metiri posse qđ nō ē? Cū ergo preterit tps sentiri ⁊ metiri p̄t. vt aūt p̄terierit. qm̄ nō ē non p̄t. Quero pr̄ nō affirmo deꝰ meꝰ p̄side mihi ⁊ rege me. Quisnā est q̄ dicat m̄ nō esse tria tpa. sic pueri didicimꝰ puerosq3 docuimus p̄teritū pñs ⁊ futuꝝ ꝫ tm̄ presens. qm̄ illa duo nō sunt? An ⁊ ipsa sūt. ꝫ ex aliq̄ p̄cedit occulto cū ex futuro fit pñs. ⁊ in aliqđ recedit occultū. cū ex pñti fit preteritū? Nā vbi ea vide

rũt q̃ futura cecinerũt. si nõdũ sũt. Neq; em̃ põt
videri id quod nõ ẽ. Et q̃ narrãt p̃terita. nõ vti
q; vera narrarent. si aio illa non cerneret. Que si
nulla essent. cerni oio nõ possent Sũt ergo ⁊ p̃
terita ⁊ futura. Sine me dñe amplius q̃re. spes
mea nõ ↄturbet̃ intẽtio mea Si em̃ sũt futura ⁊
p̃terita. volo scire vbi sint. Quod si nõdũ valeo
scio tamẽ vbicũq; sunt non ibi ea futura esse ã
preterita. ꝫ presentia Nam ⁊ si ibi futura sunt.
nondũ ibi sunt. Si ⁊ ibi preterita sunt. iam ibi
non sunt. Vbicũq; ergo sunt quecũq; sunt. nõ
sunt nisi presentia. Quãq̃ preterita cũ vera nar
rant̃ ex memoria ꝓferunt̃ non res ipse que pre
terierũt. sed verba ↄcepta ex imaginibus eoꝝ
que in animo velut vestigia per sensus preterẽu
do fixerũt. Pueritia quippe mea que iã non est
in tempore preterito ẽ. quod iã non ẽ Imaginẽ
vero eius cum eã recolo ⁊ narro in presenti tp̃e
intueor. q; est adhuc in memoria mea Vtꝝ sil̃
sit causa etiã predicandoꝝ futuroꝝ vt reꝝ q̃ non
dũ sunt iã existẽtes p̃ntent̃ imagies. ↄfiteor de
us meus nescio. Illud sane scio. nos plerumq;
premeditari futuras actiones nr̃as eãq; p̃medi
tationẽ esse p̃ntem. actionẽ aũt quã premedita
mur nõdũ esse q; futura ẽ. Quã cũ aggressi fue
rimus ⁊ qđ p̃meditabamur agẽ cepimus. tũc erit
illa actio. q; tũc nõ futura ꝫ p̃ns erit Quoquõ
se itaq; hẽat arcbana presentio secretoꝝ videri

nisi q̄d ē non p̄t. Q̄d āt iā ē. nō futuꝝ ꝫ p̄ns ē.
Cū ergo videri dicunt̄ futura. nō ipsa q̄ nondū
sūt id ē q̄ futura sunt ꝫ eoꝝ cause ꝉ siḡ forsitā vi
dent̄. q̄ iā sūt. ideo nō futura ꝫ p̄ntia sūt. iā viđē
tibꝫ. ex q̄bꝫ futura p̄dicant̄ aīo ꝯcepta. q̄ rursꝰ
ꝯceptōes iā sunt: ⁊ eas p̄sentes apud se ītuent̄
qui illa p̄dicūt. Loq̄tur mihi aliq̄d exēplū tan
ta reꝝ nūerositas Intueor aurorā. orituꝝ solē
p̄nūcio Q̄d ītueor p̄ns ē. q̄d p̄nūcio futuꝝ Non
sol futurꝰ q̄ iā ē. ꝫ ortꝰ eius q̄ nōdū ē. Tñ eciaꝫ
ortū ipsū ñ aīo imagiaret sic mō cū id loq̄r. non
eū posse ē p̄dicare. Sꝫ nec illa aurora quā in celo
video solꝫ ē ortus: q̄ꝫuis eū p̄cedat. nec illa ima
ginacio ī aīo meo. q̄ duo p̄ntia cernunt̄. vt futu
rus ille āte dicat̄. Futura ergo nondū sunt. ⁊ si
nondū sunt. nō sunt Et si nō sūt oīno videri nō
p̄nt. sed predici p̄nt ex p̄ntibꝫ q̄ iā sūt ⁊ vident̄
Tu itaqꝫ regn̄ator creature tue. q̄s ē modus q̄
doces aīas ea q̄ futura sūt? Docuisti eñ ꝓphas
tuos. Quisnā ille modꝰ ē q̄ doces futura. cui fu
tuꝝ q̄cq̄ꝫ nō ē. ꝉ potius de futuris doces p̄ntia?
Nā q̄d nō ē. nec doceri vtiqꝫ pōt Nimis lōge est
modus iste ab acie mea. iualuit ex me. nō pote
ro ad illū Potero āt ex te. cum dederis tu dulce
lumē occultoꝝ oculoꝝ meoꝝ Q̄d āt nunc liq̄t
et claret. nec futura sunt nec preterita Nec ꝓprie
dicit̄. tp̄a sunt tria. preteritū p̄ns ⁊ futuꝝ Sꝫ
fortasse ꝓpe diceret̄. tp̄a sunt tria. p̄ns de preteri

tis pn̄s ⁊ pn̄tibꝰ pn̄s de futuris Sūt ei hec ī aīa
tria q̄dā ⁊ alibi ea nō video · pn̄s de p̄teritis me
moria · pn̄s de pn̄tibꝰ ꝯtuitꝰ · pn̄s de futuris ex
pectatō Si hec pmittimꝰ dicē tria tp̄a video ·
fateorq̄ tria sunt · Dicat̄ etiā tp̄a sunt tria · p̄te
ritū pn̄s ⁊ futuꝝ sic̄ abutit̄ cōsuetudo dicat · ec
ce n̄ curro nec resisto nec reprehēdo dum tn̄ itelli
gat̄ qđ dicit̄ · neq̄ id qđ futuꝝ ē eē iā neq̄ id
qđ preteritū ē Pauca sunt ei q̄ ꝓpe loq̄mur · pl̄a
nō ꝓpe · ſ; agnoscit̄ q̄d velimꝰ · Dixi ergo pau
lo āte q̄ preterēūtia tp̄a metimur · vt possimꝰ di
cē duplū eē hoc tp̄s ad illd simplū · â tm̄ hoc q̄n
tū illud · ⁊ si q̄d aliud de ptibꝰ tp̄m possumꝰ re
nūciare metiēdo · Quo ēca vt dicebā · preterēūtia
metimur tp̄a Et si q̄s m̄ dicat vn̄ scis r̄ndeā scio
q2 metimur · nec metiri q̄ nō sunt possumꝰ · ⁊ nō
sunt p̄terita ł futura Pn̄s v̄o tp̄s qūo metimur
qn̄ nō h; spaciū? Metit̄ ergo cū p̄terit · cū āt p̄
terierit nō metit̄ Quid ei metiat̄ nō erit · S; vn̄
et q̄ ⁊ q̄ p̄terit cū metit̄? Vn̄ n̄ ex futuro Qua n̄
p pn̄s? Quo n̄ in preteritū · Ex illo ergo qđ nō
dū ē · p illud q̄ spacō caret · ī illud quod iā nō ē
Quid āt metimur · n̄ tp̄s ī aliq̄ spacio Neq̄ em̄
dicīmꝰ simpla ⁊ dupla ⁊ tripla ⁊ eq̄lia · ⁊ si q̄d
hoc mō in tp̄e dicīmꝰ · n̄ int̄ spacia tp̄m In quo
ergo spacō metimur tp̄s preteriēs Vtꝝ in futu
ro · vn̄ preterit · S; q̄d nō dū ē nō metimur · An
in pn̄ti q̄ preterit? S; nullū spaciū nō metimur

An in futuro qđ preterit. Sȝ qđ iā nō ē nō metimur. Exarsit anim⁹ me⁹ nosse istud iplicatissimū enigma. noli claudē dn̄e de⁹ me⁹ bone pr̄ p xpm̄ obsecro noli claudē desiderio meo ista vsitata ⁊ abdita q̄ min⁹ i ea penetret. ⁊ dulcescāt allucēte mia tua dn̄e Quē pcūctabor de his Et cui fructuosi⁹ ꝯfitebor ipiciā meā n̄ tibi. cui nō sunt molesta studia mea flāmātia vehementer i scpturas tuas. Da quod amo. amo eni̅. ⁊ hoc tu dedisti Da pr̄ q̄ vere nosti data bona dare filijs tuis. da qm̄ suscepi ꝯgnoscē te ⁊ labor ē an̄ me donec apias. Per cristū obsecro i noie ei⁹ sci scōꝝ nemo m̄ obstrepat. ⁊ ego credidi ꝓpt̄ qđ ⁊ loq̄r. Hec ē spes mea. ad hanc mbio vt ꝯtēpler delcātiones dn̄i. Ecce veteris posuisti dies meos ⁊ trāseūt: ⁊ qūo nescio. Et dicimus tps ⁊ tps. tpa ⁊ tēpa. Quādiu dixit hoc ille. Quādiu fecit hoc ille. Et q̄ȝ lōgo tpe illud nō vidi Et duplū tpis hȝ hec sillaba ad illā simplā breuē. Dicim⁹ hec ⁊ audiuim⁹ hec. ⁊ intelligim⁹. Maifestissima ⁊ vsitatissima sunt. ⁊ eadem rurs⁹ nis latēt ⁊ noua ē iuētio eoꝝ. Audiui a q̄dā hoie docto ꝙ sol͛ ac lūe ⁊ sideꝝ mot⁹ ipa sint tpa. ⁊ nō ānui. Cur eni̅ non poti⁹ oim corpoꝝ motus sint tpa. An vero si cessarēt celi lumina ⁊ moueret̄ rota figuli nō essȝ tps quo metiremur eos giros. ⁊ dicēmus aut eq̄libo morulis agi. aut si alias tardius alias velotius moueret̄. ali

os magis diuturnos eē alios min⁹. Aut cū hec
dicerem⁹ non ꝛ nos in tēpore loqueremur. aut
nō essent in verbis nr̄is alie longe sillabe alie bre
ues. nisi quia ille longiore tēpe sonuissent. iste
breuiore. Deus dona hoībus videre in puo cōmu
nes noticias reꝝ puaꝝ atq̧ magnaꝝ. Sunt hic side
ra ꝛ luminaria celi in signis ꝛ in temporib⁹ ꝛ in
annis ꝛ in diebus. Sunt vero sed nec ego dix
erī circuitū illi⁹ ligneole rote diē esse. nec tamē
ideo tps nō esse ille dixerit Ego scire cupio vim
naturāq̧ tpis quo metimur corpm mot⁹. ꝛ di
cim⁹ illū motū vbi grā tpe duplo eē diuturnio
rē q̄z istū. Nā qro qm̄ dies dicit̄ nō tm̄ morula
sol̄ sup terrā bm q̄ aliud ē dies aliud nox. ꝭ eē
mot⁹ ei⁹ circuitus ab oriēte vsq̧ ad orientē bm
q̄ dicim⁹ tot dies trāsierūt. cū suis eīm noctib⁹
dicūtur tot dies nec extra r̄putantur spacia no
ctiū. qm̄ ergo dies explet̄ motu solis atq̧ circui
tu ab oriēte vsq̧ ad orientē. qro vtꝝ mot⁹ ipse
sit dies. an mora ipsa q̄ pagit̄. an vtrūq̧. Si
ei p̄mū dies essz: dies ēgo essz etiā si tāto spacio
tpis sol cursū illū pegissz. q̄ntū ē hore vni⁹. Si
bm. n̄ ēgo essz dies si ab ortu sol̄ vsq̧ ad ortū al
teꝝ tā breuis mora essz. q̄z ē hoē vni⁹. ꝭ vigies
et q̄t̄ ccuirz sol vt explēt diē Si vtrūq̧ nec illa
appellaret̄ dies si hoē spacō sol totū suū gyꝝ cir
cuiret. nec ille si sole cessante tātū tpis p̄teriret.
q̄nto pagē sol totū ābitū de mane i mane assolz

Nō itaq̄ nūc q̄rā quid sit illud qd̄ vocat̄ dies. ‐ s̄ qd̄ sit tps q̄ metiētes solē circuitū dicēmus eū dimidio spacio tpis pactū minus q̄z solet. si tā to spacio tpis pact⁹ essz q̄nto pagunt̄ hoē duo decim. et vtrūq̄ tps ꝯpantes dicēmus illud sim plū hoc duplū. etiā si aliquā do simplo aliquādo isto duplo. sol ab oriēte vsq̄ ad orientez circui ret. Nemo ergo mihi dicat celestiū corpoꝝ mo tus esse tēpora. qz et cuiusdā voto cū sol stetissz. vt victor iosue preliū pagēt. sol stabat s̄ tps ibat. Per suū quippe spaciū tpis qd̄ ei sufficēt illa pugna gesta atq̄ finita ē. Video igit̄ tps q̄ndā ee distictōez. s̄ video an videre mi videor tu demōstrab. Lux veritas iubes vt approbē. si q̄s dicat tps esse motū corpis. non iubes. Nam corpus nullū nisi in tpe moueri audio. tu dicis. Ipsū āt corpis motū tps ee non audio. non tu dicis. Cū eni mouet̄ corpus tpe metior q̄z diu moueat̄. ex q̄ moueri incipit donec desinat. Et si nō vidi ex quo cepit et pseuerat moueri vt nō videā cum desinit nō valeo metiri. nisi forte ex q̄ videre incipio donec desinē. Qd̄ si diu video tm̄ mō longū tps ee renūcio. non āt q̄ntum sit qz et q̄ntū cum dicim⁹ collacōe dicim⁹: velut tm̄ hoc q̄ntū illud. ā duplū hoc ad illud. et si q̄d aliud isto mō. Si āt notare potuerim⁹ locoꝝ spacia. vn̄ et q̄ veniat corp⁹ qd̄ mouet̄ l̄ ptes ei⁹ si tāq̄z in torno mouet̄. possum⁹ dicē q̄ntū sit tēpis ex

q̄ ab illo loco vsq; ad illū locum motus corpis ·
vel ptis ei⁹ effcus ē · Cū itaq; aliud sit motus
corpis · aliud q̄ metimur q̄ȝ diu sit · q̄s n̄ sentiat
q̄d hoꝝ potius tps dicēdū sit Nam ⁊ si varie cor
pus aliq̄n mouet᷑ · aliq̄n stat nō solū motū eius
ꝫ ec̄ statū tpe metimur · ⁊ dicimus tm̄ stetit q̄n
tū ē · ā duplo vel triplo stetit ad id q̄d motū ē ·
et si q̄d aliud nr̄a dimēsio siue ꝯphēderit siue ex
istimauerit vt dici solet plus minus · Nō ē ergo
tps corpis motus · Et ꝯfiteor tibi dn̄e ignorare
me adhuc q̄d sit tps · ⁊ rursus cōfiteor tibi dn̄e
scire me i tpe ista dicē ⁊ diu me iā loq̄ de tēpe ·
atq; in idipm diu nō eē nisi morā tpis · Q̄uo g
hoc scio · qn̄ q̄d sit tps nescio · An forte nescio ·
quēadmodū dicā q̄d scio · Ei mihi q̄ nescio sal
ti q̄d nesciā · Ecce de⁹ me⁹ corā te q2 nō mētior
sicut loq̄r ita ē cor meū · Tu illuīab lucernā me
am dn̄e · de⁹ me⁹ illuīa tenebras meas Nōne ꝯfi
tet᷑ tibi aīa mea ꝯfessione veridica · metiri me tē
pora? Ita ne de⁹ meus metior · ⁊ q̄d metiar ne
scio? Metior motū corpis in tpe · itē ipsum tps
non metior · An v̄o corpis motū metirer q̄ȝ diu
sit · ⁊ q̄ȝ diu hinc illuc pueiat n̄ tps in q̄ mouet᷑
metirer? Ipm ergo tps vn̄ metior? An tpe bre
uiore metimur lōgius · sic̄ spacio cubiti spaciū
trāstri · Sic eni videmur spacō breuis sillabe me
tiri spaciū lōge sillabe atq; id duplū dicē · ita me
timur spacia carminū spaciis v̄suū ⁊ spacia ver

suū spacijs pedū· et spacia pedū spacijs sillaba
rū· spacia lōga spacijs breuiū nō i pagis Nā
eo mō loca metimur· nā tpa· Sz cū voces pnū
ciādo trāseūt et diam⁹ lōgū carmē ē, nō tot v̄sibꝫ
cōtexit̄· lōgi v̄sus nā tot pedibꝫ ꝯstāt· lōgi pe
des nā tot sillab̄ tēdūtur· lōga sillaba nā dupla
est ad breuē· Sz neqꝫ ita ꝯphendit̄ certa mēsura
tpis qñ q̄dē fieri pt vt āpliori spacio tpis psonz
versus breuior si pductiꝰ pnūciet̄· q̄z lōgior si
correptiꝰ· Ita carmē ita pedes ita sillaba· Inde
mihi visū ē· nihil aliud eē tps q̄z distētionē Sz
cuiꝰ rei nescio· et mirū si nō ipsius ai· Quid eīm
mecior obsecro deꝰ meus· et dico ā indiffinite lō
giꝰ ē hoc tps q̄z illud· ā eē̄ definite duplū ē hoc
ad illud Tēpꝰ mecior scio· Sz nō mecior futurū
qz nōdū ē nō mecior pñs qz nullo spacio tēdit̄·
nō mecior p̄teritū qz iā nō ē· Quid ergo mecior
An p̄tereūtia tpa nō p̄terita Sic eīm dixerā In
siste aie meꝰ· et attēde fortit̄· Deꝰ adiutor nr̄:
ipē fecit nos· et nō ipsi nos· Attēde vbi albescit
veritas· Ecce puta vox corpis incipit sonare et
ecce desinit· iāqꝫ silētiū ē· et vox illa p̄terita ē· et
nō est iā vox· Futurū erat āteqūz sonaret· et non
poterat metiri qz nondū erat· et nūc nō p̄t· qz iā
nō ē· Tūc ēgo poterat cū sonabat· qz tūc erat q̄
metiri possz· Sz et tūc nō stabat· ibat eīm et p̄teri
bat An ideo magis poterat Preteriēs ei tēdebat̄
i aliqđ spaciū tpis q̄ metiri possz· qm̄ pñs nullū

hꝫ spaciū· Si ergo tūc poterat· ecce pūta altera
cepit sonare ⁊ adhuc sonat ꝯtinuato tenore Si
ne vlla distinctiōe metiamur eā dū sonat· cū ei
sonare cessauerit· iā p̄terita erit ⁊ n̄ erit q̄ possit
metiri· Metiamur plane· ⁊ dicam⁹ q̄nta sit Sꝫ
adhuc sonat· nec metiri p̄t nisi ab inicio sui q̄ so
nare cepit· vsqꝫ ad finē q̄ desinit· Ipsū quippe i
teruallū metimur· ab aliq̄ inicio· vsqꝫ ad aliquē
finē· Quapropt̄ vox q̄ nondū finita ē metiri n̄
pōt· vt dicat̄ q̄ꝫ longa vel breuis sit· nec dici ā
eq̄lis alicui ā ad aliq̄ꝫ simpla vel dupla vel quid
ad aliud· Cū āt finita fuerit· iā non erit· Quo
pacto igit̄ metiri poterit· Et metimur tn̄ tēpa·
nec ea q̄ nōdū sūt· nec ea q̄ iā non sūt· nec ea q̄
nulla mora extēdunt̄· nec ea q̄ terminos nō hn̄t
Nec futura ergo nec p̄terita nec p̄ntia nec p̄tēu
tia tpa metimur ⁊ metimur tn̄ tpa Deus creator
oim Versus iste octo sillabaꝝ breuibꝫ ⁊ lōgis
altnat sillab· Quatuor itaqꝫ breues p̄ma t̄cia·
q̄nta septia simple sūt ad q̄tuor lōgas: secūdā
q̄rtā sextā octauā· Hee singule ad illas singu
las duplū hn̄t tpis· ꝓnūcio ⁊ renūcio· ⁊ ita est
q̄ntū sentit̄ sēsu maifesto· Quātū sensus mani
festus ē breui sillaba longā metior· eā qꝫ sentio
hr̄e bis tm̄· Sꝫ cū alt̄a p⁹ alterā sonat Si p̄or bre
uis longa posterior· quō tenebo breuem ⁊ quō
eā lōgā metiēs applicabo vt inueniā qꝺ bis tm̄
habeat· quādoquidē longa sonare non incipit nisi

breuis sonare destiterit? Ipsā q̄z longā nō p̄ntē
metior qn̄ nisi finitā nō metior. Ei⁹ aūt finitio.
p̄teritio ei⁹ ē Quid ergo ē qđ metiar? Vbi ē q̄z
metior breuis: vbi ē lōga q̄ metior. Ambe sonu
erūt. auolauerūt. p̄terierūt. iā nō sūt. ⁊ ego me
tior fidēterq̄z rn̄deo q̄ntū exercitato sensu fidit̄
illā simplā eē illā duplā in spacō scz tp̄is Neq̄z
hoc possum: ñ q̄ꝛ p̄terierūt ⁊ finite sūt. Nō ergo
ip̄as q̄ iā nō sūt. ꝫ aliq̄d i memoria mea metior
qđ infixū manet In te aīe me⁹ tp̄a metior. noli
m̄ obstrepē qđ ē. noli tibi obstrepē turb̄ affcō
nē tuaꝝ In te inq̄z tp̄a metior. affcōz q̄m res p̄
tereūtes ī te faciūt. ⁊ cū ille p̄terierit manet ipsa
ipsā metior p̄ntē. nō eas q̄ p̄terierūt vt fiēt Ipsā
metior. cū tp̄a metior Ergo ā ip̄a sūt tp̄a. ā nō
tp̄a metior Quid cū metimur silētia. ⁊ dicim⁹ il
lud silētiū tm̄ tenuisse tp̄is q̄ntū illa vox tenuit?
Nōne cogitatōez tēdim⁹ mēsurā vocis q̄si sonarz
vt aliq̄d de iterualł silētioꝝ in spacio tp̄is renū
ciare possim⁹ Nā ⁊ voce atz ore cessante pagim⁹
cogitādo carmia ⁊ v̄sus ⁊ quēcūq̄z s̄monē motō
nūq̄z dimēsiones q̄slibz. ⁊ de spacijs tp̄m q̄ntū
illud ad illđ sit renūciam⁹. nō alit̄ ac si ea sonā
do dicēm⁹ Si voluerit aliq̄s edē lōgiusculā vo
cē. ⁊ ↄstituerit p̄meditādo q̄z longa futura sit.
egit vtiq̄z iste spaciū tp̄is i silētio. meōrieq̄z cō
mēdās. cepit edē illā vocem que sonat donec ad
ꝓpositū terminū p̄ducat̄. imo sonuit ⁊ sonabit.

Nā quod ei⁹ iā pactū est vtiq3 sonuit· quod āt
restat sonabit· at3 ita pagit᷑· dū pñs intētio fu
tuꝝ in p̄teritū traiciat· de minutione futuri cresce
te p̄terito donec ꝯsūmatōe futuri sit totū p̄teritū
Sȝ quō minuit᷑ aut ꝯsumit᷑ futuꝝ quod nōdū ē
aut quō crescit p̄teritū quod iā nō ē· nisi qȝ i aī
mo q̄ illud agit tria sūt Nā ⁊ expectat ⁊ attēdit
⁊ meminit vt id quod attēdit trāseat in id quod
meminerit· q̄s igit᷑ negat futura nōdū eē Sȝ tñ
iā ē in aīo expc̄tatio futuroꝝ· Et q̄s negat p̄teri
ta iā nō eē· Sȝ tñ adhuc ē i aīo memoria p̄terito
rū Et q̄s negat pñs tps carē spacio· qȝ i pūcto
p̄terit· Sȝ tñ pdurat attentio p quā pagat abeē
qd̄ aderit Nō igit᷑ longū tps futuꝝ qd̄ nō est Sȝ
longū futuꝝ longa expc̄tatio futuri ē· Neq3 lon
gū preteritū tps quod nō ē· sed longū p̄teritū
lōga memoria preteriti ē Dictur⁹ sū cāticū qd̄
noui añq3 incipiā in totū expc̄tatio mea tendit᷑·
Cū āt cepo q̄ntū ex illa in preteritū decerpsero
tendit᷑ in memoria mea at3 distendit᷑ vita hui⁹
actōnis mee in memoria ꝓpt᷑ quod dixi: ⁊ i ex
pectatōe ꝓpter quod dcūr⁹ sū Pñs tñ adest
attētio mea p quā traiciat᷑ quod erat futuꝝ vt fi
at preteritū Quod q̄nto magis agit᷑ tāto breui
ato expcātione plongat᷑ memoria· donec tota
expectatio ꝯsūmat᷑ cū tota illa actio finita trā
sierit i meōriā Et quod in toto cātico · hoc in sin
gulis pticulis fit at3 in singul᷑ sillabis ei⁹ hoc in

actōe longioē c⁹ forte pticula ē illud cātícū hoc
in tota vita hoīs c⁹ ptes sūt oēs actōes hoīs hoc i
toto sc̄lo filiorꝫ hoīm c⁹ ptes sūt oēs vite hoīm ꝫ
qm̄ melior ē mia tua sr̄ vitas ecce distētō ē vita
mea ⁊ me suscepit dextera tua i dn̄o meo media
tore filio hoīs int̄ te vnū ⁊ nos m̄ltos · i m̄ltis p
m̄lta vt p eū apphēdā in q̄ ⁊ apphēsus suz ⁊ a ve
teribꝫ diebꝰ colligar seq̄ns vnū p̄terita oblit⁹ n̄
ea q̄ futura ⁊ trāsitura sunt ꝫ in ea q̄ añ sunt n̄ dis
tēt⁹ ꝫ intēt⁹ · nō s̄m distētōem ꝫ s̄m intētōez se
q̄r ad palmā supne vocatōis vbi audiā vocē lau
dis tue ⁊ cōtēpler delcātōez tuā nec veniētē nūc p
tereūtē · nūc v̄o ān̄i mei igemitibꝫ ⁊ tu solaciū me
uz dn̄e pr̄ me⁹ et̄nus es · at ego in tpa dissilij q̄
rū ordinē nescio ⁊ tumultuos̄ varietatibꝫ dilai
ant̄ cogitatōes mee · itima visceā aīe mee donec
in te cōfluā purgat⁹ ⁊ liq̄dus igne amoris tui · ⁊
stabo atꝫ solidabor in te i forma mea v̄itate tua
nec patiar q̄stioēs hoīm q̄ penali morbo pl⁹ siti
unt q̄z capiūt ⁊ dicūt · q̄d faciebat d̄s anq̄z facēt
celū ⁊ terrā · â q̄d ei venit i mētē vt aliq̄d facēt cū
ātea nūq̄z aliq̄d fecēit · da illis dn̄e bn̄ cogitare
q̄d dicāt · ⁊ inueniē q̄r nō d̄r nūq̄z vbi nō ē tps
Qui ergo d̄r nūq̄z fecisse q̄d aliud d̄r nisi nulla
tpa fecisse Videāt itaꝫ n̄llū tps eē posse sine cre
atura tua · et desināt ipaz vanitatē loq̄ Extēdā
tur eciā in ea q̄ añ sunt ⁊ intelligāt te añ oia tpa
eternū creatorē oīm tpm · neq̄ꝫ vlla tpa tibi esse

coeterna. nec vllā creaturā etiā si ē aliqua supra tpa Dñe ds meus q̄s ille sinus ē alti secreti tui. et q̄z longe inde me ꝓiecerūt ꝯseq̄ntia delictoꝝ meoꝝ Sana oculos meos vt ꝯgaudeā luce tue. Certe si ē tam grādi scīa. et p̄ntia pollēs aīmus cui cūcta p̄terita ⁊ futura ita nota sint sicͨ michi vnū cāticū notissimū nimiꝝ mirabilis est aīꝰ iste atq̄ horrore stupendus. q̄ppe quē ita nō lateat q̄cquid pactū ⁊ q̄cq̄d r̄lictū seclꝫ oꝝ ē queādmodū me nō latet cātātē illud cāticū. q̄d ⁊ q̄ntū eꝰ abierit ab exordio. q̄d ⁊ q̄ntū restet ad finē. ꝫ absit vt tu ꝯditor vniuersitatis ꝯditor aīaꝝ ⁊ corpm. absit vt ita noueris oīa futura ⁊ p̄terita Lōge tu lōge mirabiliꝰ longeq̄ secretius. neq̄ eñ sicut nota cātantis. notū ue cāticū audiētis expectatione vocū futuraꝝ. ⁊ memoria p̄teritarū variatꝰ affectus sensusq̄ distenditꝰ ita tibi aliq̄d accidit incōmutabiliter eterno. hoc ē v̄o eterno creatori mētiū. sicͨ ergo nosti in p̄ncipio celū ⁊ terrā. sine varietate noticie tue. ita fecisti i p̄ncipio celū ⁊ terrā sine distētione actōisꝰ tue Qui intelligit ꝯfiteatꝰ tibi. et q̄ nō intelligit ꝯfiteatur tibi O q̄z excelsus es ⁊ humiles corde sunt domꝰ tue Tu ei erigis elisos ⁊ n̄ cadūt q̄ꝝ celsitudo tu es

¶ Expliciūt lib undecīmꝰ ꝯfessionū btī aug. epi

Incipit duodecimus.

Multa satagit cor meuz domine i hac inopia vite mee pulsatum verbis scē

scripture tue · ⁊ iō plerūq; in sermone copiosa ē
egestas hūane itelligētie · qꝛ plus loquit̃ iq̄sitō
q̄ȝ inuētio · et lōgior ē petitio q̄ȝ impetratō ⁊ ope
riosior ē manus pulsās q̄ȝ sumēs Tenem⁹ pmis
sum · quis corrūpet illud · si deus pro nobis · q̄s
cōtra nos · Petite ⁊ accipietis · q̄rite ⁊ iuenietis
pulsate ⁊ apiet̃ vobis Oīs eñ qui petit accipit ·
et q̄rens inueniet · ⁊ pulsāti apiet̃ · promissa tua
sunt et q̄s falli metuat · cū promittat ṽitas Cō
fiteat̃ altitudī tue hūilitas lingue mee · qm̄ tu fe
cisti celū ⁊ terrā Hoc celū quod video terrāq; q̄m
calco · vñ ē hec terra quā porto tu fecisti Sȝ vbi
ē celū celi dño de q̄ audiuimus i voce psalmi · celū
celi dño · terrā āt dedit filijs hoim Vbi ē celū qd̄
nō cernimus · cui terra ē hoc ōne quod cernimus
Hoc eñ totū corpeū nō vbiq; totū ita cepit spe
ciē pulchrā in nouissimis · cui⁹ fundus ē t̃ra nr̃a · s;
ad illud celū etiā terre nr̄e celū t̃ra est · ⁊ hoc vtrū
q; magnū corpus nō absurde terra est · ad illud
nescio quale celū quod dño ē nō filijs hoim · Et
nimirū hec t̃ra aut iuisibil' aut incōposita · et nes
cio q̄ profunditas abyssi sup quā non erat lux ·
qꝛ nulla spēs erat illi · vñ iussisti vt scriberet̃ q
tenebre erāt sup abyssū q̄d aliud q̄ȝ lucis absen
tia Vbi eñ lux essȝ si eēt si nō supessȝ eminādo
⁊ illustrādo Vbi ergo lux nōdū erat q̄d erat ad
esse tenebras nisi abeē lucē Sup itaq; erāt tēbre ·
quia super lux aberat · sicut sonus vbi non est ·

silentiū est · Et qd ē esse ibi silentiū · nisi sonum ibi nō esse Nonne tu domie docuisti hāc aīaȝ q̄ tibi ꝯfitet̄ Nōne tu domie docuisti me ꝙ pꝰ q̄ȝ istā informē materiā formares atȝ distinguēs n̄ erat aliquid · nō color · nō figura · nō corpus · nō spūs : nō tamē oio nihil · Erat q̄dā informitas si ne vlla spē · qd ergo vocaret̄ quo eād sensu tar dioribꝰ vtcunqȝ insinuaret nisi vsitato aliq̄ vo cabulo · Quid āt in oibꝰ mundi ptibꝰ repiri pt ꝓpinquis informitate oimode q̄ȝ terra ⁊ abyssus Minus enī speosa sunt ꝓ suo gradu ifimo q̄m ce tera supiora plucīda ⁊ luculenta oia · Cur ergo nō accipiā iformitatē materie quaȝ sine spē fece ras · vnde speosum nōdū facēs ita ꝯmode hoībꝰ ītimatā vt appellaret̄ terra iuisibilis ⁊ incōposita Et cū in ea q̄rit cogitatō quid sensus attingat · et dicāt sibi nō ē intelligibilis forma sicut vita · si cut iusticia · qꝛ materies corpm · neqȝ sensibilis qm̄ quod videat̄ ⁊ quod sentiat̄ in iuisibili · ⁊ in incōposita non ē · Dū sibi hec dicāt huāna cogi tatio · conet̄ eā vl̄ nosse ignorādo · vl̄ ignorare noscendo · Ego v̄o domie si totū ꝯfitear tibi ore meo ⁊ calamo meo q̄cq̄ȝ de ista materia docuisti me cꝰ ātea nomē audiēs ⁊ nō itelligēs narrātibꝰ mī eis q nō intelligeret eā cū spēbꝰ inuēris ⁊ va rijs cogitabā · ⁊ iō nō eā cogitabā fedas et hor ribiles formas ꝑ̄turbatis ordibꝰ voluebat aīꝰ · ß formas tñ et iforme appellabaȝ · non qd careret

forma. sed quia talem habebant ut si appareret insolitum et incongruum auersaret sensus meus et conturbaret infirmitas hominis. Verum autem illud quod cogitabam non priuatione omnis forme sed comparatione formosiorum erat informe et suadebat vera ratio ut omnes forme qualescunque reliquias omnino detraherem si vellem prorsus informe cogitare et non poteram. Citius enim non esse censebam quod omni forma priuaretur quam cogitabam quiddam informe et nihil formatum. nec nihil informe prope nihil. Et cessauit mens mea interrogare hinc spiritum meum plenum imaginibus formatorum corporum. et eas pro arbitrio mutantem atque variantem. Et intendi in ipsa corpora. eorumque mutabilitatem altius inspexi quibus desinunt esse quod fuerant et incipiunt esse quod non erant eundemque transitum de forma in formam per informe quiddam fieri suspicatus sum. non per omnino nihil. sed nosse cupiebam non suspicari. Et si totum tibi confiteatur vox et stilus meus quecunque de ista questione enodasti mihi. quis legentium capere durabit. Nec ideo tamen cessabit cor meum dare tibi honorem et canticum laudis. de his que dictare non sufficiat. Mutabilitas enim rerum mutabilium ipsa est capax formarum omnium in quas mutantur res mutabiles. Et hec quid est. nunquid animus? nunquid corpus. nunquid species animi vel corporis. Si dici posset nihil aliquid est. et non est. Hoc eam dicerem. Et tamen iam vtcunque erat vt species caperet istas visibiles et compositas. et vndecunque erat quid erat. nisi esset abs te a quo sunt omnia. in quantumcunque

ſunt Sʒ tanto a te longiꝰ q̄nto diſſimiliꝰ Neqꝫ
ei locis itaʒ q̄ tu dn̄e q̄ nō es alibi aliud. ⁊ aliaꝰ
aliter ſed id ip̄m et id ip̄m ⁊ id ip̄m. ſcūs ſcūs.
ſcūꝰ dn̄s d̄s oīpotēs. in p̄ncipio qd̄ ē de te ī ſapi
entia tua q̄ nata ē de ſbā tua. Feciſti aliqd de ni
hilo Feciſti em̄ celū ⁊ terrā nō de te. nā eſſet eq̄le
vnigenito tuo ac p hoc ⁊ tibi. et nullo mō iuſtū
eēt vt eq̄le tibi eēt qd̄ de te nō eēt Et aliqd p̄ter
te nō erat vn̄ faceres ea deꝰ vna trinitas. et trina
vnitas. et ideo de nihilo feciſti celum ⁊ terram.
magnū q̄ddā. et puum q̄ddā. qm̄ oīpotens et
bonuꝰ es ad faciēda oīa bona magnū celū ⁊ puā
terrā Tu eras et aliud nihil vnde feciſti celū terrā
duo q̄dā. vnū ꝓpe te. alterum ꝓpe nihil. Vnum
quo ſupior tu eēs. alterū quo inferiuꝰ nihil eēt
Sʒ illud celū celi tibi dn̄e terrā āt quā dediſti fi
liȷ̄ꝰ hoīm cernēdam atʒ tangēdā nō erat taliꝰ. q̄
lem nūc cernimꝰ ⁊ tangimuꝰ. Inuiſibilis ei erat
⁊ incōpoſita et abyſſus erat ſup quā nō erat lux
aut tenebre erāt ſup abyſſū .i. magis q̄ʒ i abyſſo
Iſta q̄ppe abyſſus aquaꝝ iā viſibiliū etiā in ꝓ
fundis ſuis hʒ ſpeciei ſue lucē vtcūqꝫ ſenſibilē pi
ſcibus et repentibꝰ i ſuo fundo aīmātibʒ Illud
āt totū prope nihil erat qm̄ adhuc oīo informe
erat iā tn̄ erat quod formari poterat Tu em̄ dn̄e
feciſti mūdū de materia iformi ⁊ iformē materi
aʒ de nl'la re informi q̄m feciſti de nulla re pene
nullā rē vn̄ faceres magna que miramur filiȷ̄ hoīm

Valde ei mirabile hoc celū corporeū quod firma
mentū īter aquā ⁊ aquā · 2° die post ꝯditionem
lucis dixisti fiat · et sic ē factū · quod firmamen
tū vocasti celū · s; celum terre h? ⁊ maris q̄ fecisti
tercio die · dādo spēm visibilem informi materie
quā fecisti an̄ oēz diem Iā eīn feceras ⁊ an̄ oēm
diē · sed celū celi huius · qz ī pricipio feceras celū
⁊ terrā Terra āt ipsa quā feceras informis materi
es erat · qz inuisibil' erat · ⁊ incōposita · ⁊ tenebre
sup abyssū · de q̄ terra inuisibili ⁊ incōposita de q̄
informitate de q̄ pene nihilo faceres hec oia q̄bꝫ
iste mutabil' mūdus ꝯstat et nō ꝯstat · in q̄ ipa
mutabilitas appa͛et in q̄ sentiri ⁊ dinumerari po
ssunt tpa · qz rer̄ mutatōibus fiunt tpa · dū vari
ant' ⁊ vertunt' in spēs q̄r materies p̄dcā ē terra
inuisibil' Idō spūs doctor famuli tui cū te ꝯmemo
rat fecisse ī pricipio celū ⁊ terrā · tacet de tpibus ·
silet de diebꝫ Nimirū eīn celū celi quod ī pricipio
fecisti creatura ē aliq̄ intellectualis · q̄zq̄m neq̄
q̄z tibi trinitati coeterna · pticeps tn̄ eternitatis
tue Valde mutabilitatē suā p̄ dulcedine felicissi
me ꝯteplatōis tue cohibet · ⁊ sine vllo lapsu ex
q̄ fcā ē inherendo tibi excedit oēm volubilem vi
cissitudinē tpm Ista v̄o informitas terre inuisibi
lis ⁊ incōposite nec ipsa ī diebꝫ nuērata est Vbi
eīn nulla spēs · nullus ordo · nec venit q̄cq̄z nec p̄
terit Et vbi hoc nō fit · nō sūt vtiq; dies nec vicis
situdo spaciorū tpaliū O veritas lum̄ cordis mei

etiã tenebre mee loqnť mihi Defluxi ad ista et obscurat⁹ sũ. Sz hic etiã hinc adamaui te. erra ui ⁊ recordatus sũ tui Audiui vocẽ tuaz post me vt redirẽ. ⁊ vix audiui ꝓpter tumult⁹ ipacatoꝝ ⁊ nũc ecce redeo estuãs ⁊ anhelãs ad fontẽ tuuz Nẽo me prohibeat. hũc bibã ⁊ tũc viuã Nã nõ ego vita mea. si male vixi ex me mors mihi fui ⁊ in te reuiuisco Tu me alloquere. tu mihi ſmo cinare Credidi libri⁹ tuis ⁊ verba eoꝝ archana valde. Jã dixisti mihi dñe vocẽ forti in aurẽ iteri orẽ. qꝛ tu eternus es solus hñs imortabilitatem qm̃ ex nulla spẽ motu ue mutaris nec tpibꝰ va riať volũtas tua. qꝛ nõ est imortalis volũtas q̃ alia ⁊ alia est. Hoc in ꝯspectu tuo claret mihi. et magis magisq; clarescat oro te. atq; i ea ma nifestatione ꝑsistã sobri⁹ sub alis tuis Jtẽ dixi sti dñe voce forti in aurẽ interiorẽ quod omnes naturas atq; substãtias q̃ nõ sũt quod tu es. et tam̃ sunt tu fecisti. et hoc solũ a te nõ est. quod non ẽ. motusq; voluntatis a te q̃ es ad id quod minus ẽ. qꝛ talis motus delictũ atz pctm̃ ẽ. Et qꝫ nullius pctm̃ aut tibi nocet. aut ꝑturbat or dinẽ imperij tui vł in primo ł in vno hoc i ꝯspe ctu tuo claret mihi. et magis magisq; clarescat. oro te. atq; in ea manifestatione ꝑsistã sobri⁹ sub alis tuis Jtẽ dixisti mihi voce forti in aurez interiorẽ qꝫ nec illa creatura tibi coeterna ẽ cui⁹ voluntas tu solus es. teq; perseuerantissima casti

tate hauriens mutabilitatē suā nusq̄ʒ et nūquā
exerit. et te sibi semꝑ p̄n̄te atqꝫ toto affectu se
tenet. nō h̄n̄s futuꝝ quod expectet nec in p̄teri
tum traiciēs quod meminerit. nulla vice variatᷣ
nec in tꝑe vlla distenditᷣ O beata si qua ista est
inherendo btitudini tue btā sempiterno inhabita
toꝛe te. atqꝫ illustratore suo Nec inuenio q̄d libē
tius appellādū estimē celū celi dn̄o. q̄ʒ domū tu
am ꝯtēplantē delātionē tuam sine vllo defectu
egrediēdi in aliud. mētē purā ꝯcoꝛdissime vnaꝫ
stabilimēto pacis scōꝝ sp̄uum. ciuiū ciuitatis tue
in celestibus suꝑ ista celestia. Vn̄ intelligit aia
cuiꝰ ꝑegrinatio longinq̄ facta ē si iā sitit tibi. si
iā facte sunt ei lacrime sue panis dū dicitᷣ ei per
singulos dies vbi ē deus tuus si iā petit a te vnā
et hanc requirit vt inhabitet in domo tua ꝑ oēs
dies vite sue Et q̄ vita eius nisi tu Et q̄ dies tue
nisi eternitas tua Sicut āni tui q̄ nō deficiunt q̄ꝛ
idē ipsē es Hinc ergo intelligat aia q̄ p̄t q̄ʒ lōge
suꝑ oīa tꝑa sis eternus qn̄ tua domꝰ q̄ ꝑegrina
ta nō est q̄ʒ uis nō tibi coeterna tn̄ indesinēter et
indeficient tibi coherendo nullā patitᷣ vicissitudi
nē tꝑm Hoc in ꝯspcū tuo claret mihi ꝛ magis.
magisqꝫ clarescat oro te atqꝫ in hac manifestati
one ꝑsistā sobrius sub alis tuis Ecce nescio q̄d
informe in istis mutationibꝫ reꝝ extremaꝝ atꝫ
infimaꝝ Et q̄s dicet mihi nisi q̄s q̄s ꝑ inania coꝛ
dis sui cū suis fantasmatibus vagatur ꝛ voluitᷣ

Quis nisi talis diceret mihi quod de minuta atque consump
ta omni specie si sola remaneat informitas per quam de specie
in speciem res mutabatur et vertebatur possit exhibere vi
ces temporum. Hoc enim non potest quia sine varietate motionum
non sunt tempora. et nulla varietas vbi nulla species.
Quibus consideratis quantum donas deus meus quantum
ad pulsandum me excitas quantumque pulsanti aperis
duo reperio que fecisti carentia temporibus cum tibi neu
trum coeternum sit. vnum quod ita formatum est et si
ne vllo defectu contemplationis. sine vllo interual
lo mutationis quamuis mutabile tamen non mutatum tua
eternitate atque incommutabilitate perfruatur. alterum
quod ita informe erat vt ex qua forma in quam formam
vel motionis vel stationis mutaretur quo tempori subdere
tur non haberet. Sed hoc vt informe esset non reliquisti quoniam
fecisti ante omnem diem in principio celum et terram. Hec
duo que dicebam. terra autem inuisibilis erat et incomposi
ta et tenebre super abyssum Quibus verbis insinu
atur informitas vt gradatim excipiatur qui omnimo
dam speciei priuationem nec tamen ad nihil peruentionem cogi
tare non possunt vnde fieret alterum celum et terra visibilis atque com
posita. et aqua speciosa. et quicquid deinceps in constituti
one huius mundi non sine diebus factum commemoratur quia talia
sunt vt in eis agantur vicissitudines temporum propter ordi
natas commutationes motionum atque formarum. Hoc
interim sentio deus meus cum audio loquentem scrip
turam tuam. in principio fecit deus celum et terram. ter
ra autem erat inuisibilis et incomposita. et tenebre

erant sup̄ abyssum · neqꝫ cōmemorantem quoti
die feceris hec · sic interī sētio ꝓpter illud celū celi
celū intellectuale vbi ē intellect⁹ nosse sil' non i
enigmate · non p̄ speculū ꝫ ex toto in maifesta
tione facie ad faciē · non modo hoc modo illud · ꝫ
quod dcm̄ · nosse simul sine vlla vicissitudine tē
poꝝ et ꝓpter inuisibilē atqꝫ incōpositā terrā sine vl
la vicissitudine tpm q̄ solet hre modo hoc modo
illud : q: vbi nulla spēs nusq̄ꝫ est hoc aut illud
Propter duo hec p̄mitus formatū ⁊ penit⁹ infor
me · illud celū · ꝫ celū celi · hoc vero terrā · ꝫ terram
visibilē et icōpositā ꝓpter duo hec interī sentio si
ne cōmemoratione dieꝝ dicere scripturā tuā · in
prīcipio fecit deus celū ⁊ terrā · Statim q̄ppe sub
iecit quā terrā dixerit Et ꝙ secūdo die cōmemo
rat' factū firmamētū ⁊ vocatuꝫ celū insinuat de q̄
celo p̄us sine dieb⁹ s'mo locutus sit Mirā profun
ditas eloquioꝝ tuorum quoꝝ ecce ante nos sup
ficie blādiens puul' · Sed mira profunditas de
us meus · mira ꝓfunditas Horror est intēdere i
eā · horror hōris · ⁊ tremor amoris Odi hostes e⁹
vehemēter O si occidas eos de gladio bis acuto
et nō sint hostes e⁹ Sic em̄ amo eos · occidi sibi
vt viuant tibi · Ecce autē alij nō reprehensores
ꝫ laudatores libri geneseos nō inq̄ūt hoc voluit
in his verbis intelligi sp̄us dei qui p̄ moysen fau
lum e⁹ ista conscripsit · non hoc voluit intelligi
quod tu dicis · sed aliud quod nos dicimus

Quibus ego te arbitro deus omniũ nostrorum ita respõdeo. Nũ dicetis falsa esse que mihi veritas voce forti in aurẽ interiorẽ dicit de vera eternitate creatoris. q; neq̃q̃z eius substãtia p tpa varie t. nec eius volũtas extra e? substãtiã sit. vñ nõ est apud eũ modo velle hoc. mõ velle illud. sed semel et simul et semp velle oia. que vult. nõ iterũ et iterum. neq; nũc ista nunc illa. nec velle postea quod nolebat. aut nolle quod volebat p?. qz talis voluntas mutabilis ẽ. et omne mutabile eternũ nõ ẽ. deus ãt noster eternus ẽ. Itẽ quod mihi dicit in aurẽ interiorẽ expectatio rerum venturarum fit contuit? cũ venerit. ideq; cõtuitus fit memoria cũ preterierũt Omnis porro intentio que ita variat mutabilis ẽ. et omne mutabile eternuz nõ est. deus autẽ noster eternus est. Hec colligo atq; cõiungo. et inuenio deũ meũ eternũ nõ aliqua noua volũtate condidisse creaturaz. nec scientiã eius trãsitoriuz aliquid pati Quid ergo dicitis ɔtradictores An falsa sunt ista. non inquiunt. quid illud Nunquid falsum est oẽz naturã formataz materiã ve formabilem nõ esse nisi ab illo q̃ summe bonus ẽ qz summe est Neq; hoc negam? inqueũt Quid igit An illud negatis sublimem quandaz esse creaturam tam casto amore coherentem deo vero. et vere eterno vt quãuis ei coeterna non sit. in nullam tamen temporum varietatem et vicissitudinem ab illo se resoluat

et defluat · sed in eius solius verissima contéplati
one requiescat Quoniaz tu deus diligenti te q̄n
tū p̄cipis ostendis ei te et sufficiasʼ ei · et ideo non
declmat a te · nec ad se · Nec est domus dei in ter
rena nec vlla celesti mole corporea · sed spirita
lis et p̄ticeps eternitatis tue · quia sine labe in et
num stat · Statuisti enim eam in seculum · ꝛ in
seculum seculi · preceptuz posuisti ꝛ non preteri
bit · Nec tamen tibi deo coeterna · quoniam nō
sine initio · facta est enim · Nam et si non inueni
mus tempus ante illā · prior quippe omniū crea
ta est sapientia · nec vtiq3 illa sapientia tibi de⁹
noster patri suo coequalis plane coeterna et eq̄
lis et p̄ quā creata sunt omnia · et in quo princi
pio fecisti celū ꝛ terram · sed profecto sapientia
que creata ē intellectualis natura scz que conté
platione luminis lumē est · Dicitʳ enī et ipsa quā
uis creata sapiētia : Sed quātū interest inter lu
men quod illuminat ꝛ quod illuminatur · tantū
interest sapientiā que creat et istā que creata ē
sicut inter iusticiam iustificantem et iusticiā que
iustificatione facta est Nam ꝛ nos dicti sumus
iusticia tua Ait enim quidaz seruus tuus vt nosʼ
simus iusticia dei in ipso · Ergo quia prior omi
um creata est sapientia quedam que creata est
mens rationalis et intellectualis caste ciuitatis
tue matris nostre que sursum est · et libera est ꝛ

eterna in celis Quibus celis nisi qui te laudant ce
li celorum · quia hoc est celum celi domino · Et si
non inuenimus tempus ante illam · quia et crea
turam temporis antecedit que prior omnium cre
ata est · ante illam tamen est ipsius creatoris et
nitas a quo facta sumpsit exordium · quamuis
non temporis quia nondum erat tempus · ipsius
tamen conditionis sue · Unde ista est abs te deo
nostro vt aliud sit plane quam tu et non id ipsum
quoniam et si non solum ante illam · sed nec in
illa inuenimus tempus · quia est ydonea faciem
tuam semper videre · nec vsquam deflectitur ab
ea quo fit vt nulla mutatione varietur · inest ta
men ipsa mutabilitas vnde tenebresceret et frige
sceret nisi amore grandi tibi coherens tanquam sem
per meridies luceret et ferueret ex te O domus lumi
nosa et speciosa dilexi decorem tuum et locum ha
tationis glorie domini mei fabricatoris et possessoris
tui tibi suspiret peregrinatio mea et dico ei qui
fecit te vt possideat et me in te quia fecit et me ·
Erraui sicut ouis perdita sed in humeris pasto
ris mei structoris tui spero me reportari tibi ·
Quid dicitis mihi quos alloquebar contradictores
qui tamen et moysen pium famulum dei et libros
eius oraculo sa . cti spiritus creditis Est ne ista do
mus dei non quidem deo coeterna · sed tamen secundum
modum suum eterna in celis vbi vices temporum

frūstra queritis · qꝛ nō inuenietis supgreditᷣ enī omnez distentōez ⁊ ōne spaciū etatis volubile: cui semp inherere deo bonū est · Est inquiunt, Quid igitᷣ ex his q̄ clamauit cor meū ad deum meū: vt audiret iteri? vocē laudis eius Quid tā dez falsum esse ↄtenditis An qꝛ erat informis ma teries · vbi ꝓpter nullā formā nullus ordo erat? Vbi autē nullus ordo erat · nulla esse vicissitudo tpm poterat Et tam̄ hoc pene nihil ī q̄ntū nō oio nihil erat ab illo vtiq꜠ erat a quo est q̄cquid est quod vtcūq꜠ aliq̄d est · hoc q꜠ aiunt nō nega? Cū his enī volo corā te aliquid colloq̄ deus me? qui hec ōnia q̄ intus in m̄te mea · nō tacet vitas tua vera esse ↄ̄cedunt Nā qui hec negāt latrent q̄ntū volunt ⁊ obstrepāt sibi · psuadere conabor vt quiescāt ⁊ viā p̄beāt ad se v̄bo tuo · Quod si noluerīt ⁊ repulerint me · obsecro deus meus ne tu sileas a me · tu loquē in corde meo veraciter Solus ei sic loq̄ris vt dimittā eos foris sufflan tes in puluerez ⁊ excitantes terrā in oculos suos, ⁊ intrez in cubile meū ⁊ cantez tibi amatoria · ge mens inenarrabiles gemitus in pegrinatōe mea et recordās iherusalez extento in eā sursū corde · ihr̄l̄m patriā meā · ihr̄l̄m matrez meā · te super eā regnatorez illustratorem patrez · tutorē · ma ritū · castas · ⁊ fortes delicias et solidū gaudium et omnia bona ineffabilia simul omnia · qꝛ vnū summuz ⁊ verū bonū Et nō auertar donec ī eius

pacẽ mrīs kmẽ vbi sunt p̃micie spūs mei vñ ista
mihi certa sunt· colligas totū qđ sũ disp̄siōe
⁊ deformitate hac· ⁊ ꝯformes atꝫ ꝯfirmes in et̃
nū deus meus mia mea Cū his āt q̃ cūcta illa q̃
v̄a sunt falsā eē nō dicūt honorantes ⁊ in culmine se
q̄nde auctoritatis nobiscū ꝯstituētes· illā ꝑ san
ctū moysen editā scāꝫ scripturā tuā ⁊ tñ nobis
aliq̄d ꝯtradicūt· ita loquor Tu esto deus nr̄ ar
biter· int̃ ꝯfessiones meas ⁊ cōtradictōes eoꝝ·
Dicūt em̄ q̄ꝫuis v̄a sint hec· nō ea tñ duo moy
ses intuebāt̃ cū releuāte spū dicēt in p̄ncipio fe
cit deus celū ⁊ terrā· nō celi noie spiritalē vł intel
lectualē illā creaturā semꝑ faciē dei cōtēplantēꝫ
significauit· nec terre noie informē materiā· q̄d
igit̃ quod nos dicimus inq̄ūt hoc ille vir sensit·
hoc v̄bis istis locutus ē Quid illud ē Noie aiūt
celi ⁊ terre totū istū visibilē mundū p̄us vniuer
saliter ⁊ breuit̃ significaȇ voluit vt postea dirigēt
dieꝝ enumerat̄oe q̄si articulati vniuersa q̃ scō spi
ritui sic placuit enūciare Tales q̄ppe hoīes erant
rudis ille ppł's atꝫ carnalis cui loq̄batur vt eis
opa dei nō nisi sola visibilia cōmendāda iudica
ret Terrā v̄o inuisibilē ⁊ incōposita tenebrosāqꝫ
abyssū· vñ cōseq̄nter ostēdit̃ ꝑ illos dies facta
atqꝫ disposita esse cuncta ista visibilia q̄ nota
sunt oībus· nō incōgruent̃ informē istā materi
em intelligendā esse consētiūt Quid si dicat ali
us eādem informitatem confusionemqꝫ materie

celi ⁊ terre noīe ꝓus īſinuatā ꝙ ex ea mūduſ iſte
viſibilꝭ cū oībꝫ naturis q̄ in eo manifeſtiſſīe ap
parēt q̇ celi ⁊ t̄re noīe ſepe appellari ſolꝫ ↄditus
atꝫ ꝑfcūs ē. q̄d ſi dicat ⁊ aliꝰ celū ⁊ t̄rā iuiſibilē q̄
dē viſibilēꝫ naturā nō idecēter appellatā. Ac per
hoc vniuerſā creaturā quā fec̄ in ſapia .i. in p̄nci
pio ds hꝰ cemōi duobꝫ vocabulꝭ eē ↄp̄henſā. ve
rūptn̄ qꝛ nō de ip̄a ſbā dei ſꝫ ex nihilo cūcta fcā
ſunt qꝛ nō ſūt idip̄m qd̓ deꝰ ⁊ inē q̄dā mutabili
tas oībꝫ ſiue maē āt ſic̄ et̄na domus dı̄ ſiue mutē
tur ſic̄ aīa hoīs ⁊ corpꝰ ↄēm oīm reꝝ inuiſibiliuꝫ
viſibiliūqꝫ materiē adhuc informē ſꝫ c̄te forābi
lē vn̄ fiēt celū ⁊ t̄ra .i. inuiſibilis atꝫ viſibilꝭ iā vtra
qꝫ formata creatura hiis noībꝫ enūciatā q̄bꝰ ap
pellaēt̄ terra iuiſibilis ⁊ icōpoſita ⁊ tēbre ſr̄ abyſ
ſū ea diſtinctōe vt terra inuiſibilꝭ ⁊ icōpoſita itel
ligat̄ materies corꝑalꝭ an̄ q̄litatē forme tēbre āt
ſuꝑ abyſſū ſpiritalꝭ materies an̄ cohibitōem q̄ſi
fluentis imoderatōis ⁊ an̄ illuiatōeꝫ ſapie. ē ad
huc qd̓ dicat ſi q̄s aliꝰ velit nō ſcꝫ iā ꝑfcās atqꝫ
forātas inuiſibiles viſibileſꝫ naturas celi ⁊ t̄re no
mie ſignari cū legit̄. in p̄ncipio. fc. de. celū ⁊ ter
rā. ſꝫ ip̄aꝫ adhuc informē inchoatōeꝫ reꝝ forma
bilē creabilēqꝫ materiā hiis noībuſ appellatā qd̓
in ea iā eēnt iſta cōfuſa nōdū q̄litatibꝰ formiſꝫ
diſtincta q̄ nūc iā digeſta ſuis ordinibus vocā
tur celū ⁊ terra. illa ſpiritalꝭ hec corꝑalis creatu
ra. q̄bꝫ oībꝰ auditis ⁊ cōſideratis nolo v̓bis ↄtedē

Ad nihil eñ vtile ē nisi ad subuersionē audiētiū
Ad edificatōez āt bonā ē lex si q̄s ea legittie vtat᷑
qꝛ finis eı᷒ ē caritas de corde puro ⁊ cōscia bonā ⁊
fide nō ficta Et noui mgr̄ nr̄ in q̄bus duob᷒ p̄
ceptis totā legē ⁊ pphās suspēdeit. q̄ mı̄ ardenter
confitēti de᷒ meus lumē ocl'oꝝ meoꝝ in occulto
q̄d mihi obē cū diuersa in his v̄bis itelligi possit
q̄ tn̄ v̄a sint. q̄d inq̄ȝ mihi obē si aliud ego sen
sero q̄ȝ sensit alius eū sensisse q̄ scripsit Oēs q̄de
q̄ legimus nitimur hoc indagaē aut ꝯphēdē q̄d
voluit ille quē legimus. Et cū eū v̄idicū credi
mus nihil q̄d falsuȝ eē ł nouimus. ł putauimus
audemus eū existimaē dixisse. dū g° q̄s cona
t᷑ id sentire i scp̄turis scīs q̄d in eis sensit ille qui
scripsit q̄d mali ē si hoc sentiat q̄d tu lex oim ve
ridicaꝝ mētiū oñdis veꝝ eē etiā si hoc n̄ sensit ille
quē legit. cū ⁊ ille veꝝ nec tn̄ hoc senserit. veꝝ
ē eñ dñe fecisse te celū ⁊ terrā. et veꝝ ē eē p̄ncipi
ū sapiaȝ tuā in q̄ fecisti oia Itē veꝝ ē qꝫ mūdus
iste visibił hȝ magnas p̄tes suas celū ⁊ terrā bre
ui ꝯplexione factaꝝ oim ꝯditaruȝ naturaꝝ Et ve
rū ē qꝫ oē mutabile insinuat notitiē nr̄ē q̄ndam
informitatē q̄ formā capit vł q̄ mutat᷑ ⁊ vertit᷑
Veꝝ ē nulla tp̄a p̄peti qꝫ ita cohēt forme icom
mutabili vt q̄muis sit mutabile nō mutetur Ve
rum ē informitatē q̄ p̄pe nihil est. vices tp̄m ha
bere nō posse. Veꝝ est qꝫ vn̄ fit aliq̄d p̄t quodā
genere locutōis hr̄e iā nom̄ eı᷒ rei q̄ inde fit vnde

potuit vocari celū ꝛ terra q̄libꝫ informitas vn̄ fac
tū ē celū ꝛ terra Verū ē oim formatoꝝ nihil eē in
formi viciniꝰ q̄ꝫ terrā ꝛ abyssū Verū ē qꝛ nō soluꝫ
creatum atqꝫ formatum · sed eciam quicquid
creabile atꝫ formabile ē tu fecisti ex q̄ sūt oia ·
Verū ē oē qd ex informi format̄ pꝰus eē informe
deinde formatū Ex his oibus veris de q̄bus nō
dubitāt q̄ꝝ interiori oculo tali vidē donasti ꝛ q̄
moysen famulū tuū in spū͂ veritatis locutū eē imobi
lit̄ credūt ex his oibus aliud sibi tollit q̄ dt · in
pn̄cipio fecit deꝰ celū ꝛ terrā · i · in vbo suo sibi coe
terno fecit deus intelligibilē atꝫ sensibilē ꝟ spiri
talē corpalē qꝫ creaturā · aliud qui dt in pn̄cipio
fecit de: celū ꝛ ter · i · in vbo suo sibi coeterno fecit
deꝰ vniuersā istā molē corpei mūdi hꝰ cū oibꝰ
q̄s cōtinꝫ maifestis notisꝫ naturis · aliud qui dt
in pricipio fecit de · celū et ter · i · in vbo suo sibi co
eterno fecit deꝰ iformē materiā creatuē corpal̄
vbi ꝯfusū adhuc eât celū ꝛ terra q̄ nūc iā distin
cta ē atꝫ formata in istiꝰ mūdi mole sentimus
aliud q̄ dt · in pn̄cipio fe · de · ce · et ter · i · in ipo
exordio faciēdi atꝫ opandi fecit deus informeꝫ
materiā ꝯfuse hn̄tē celū et terrā vn̄ formata nūc
eminēt et appent cū oibꝰ q̄ in eis sūt Itē qd at
tinꝫ ad intellcm̄ vboꝝ sequntiū ex illis oibus vis
aliud sibi tollit qui dic · terra āt erat inuisibilis ꝛ
incōposita et tēbre erāt sup abyssū · i · incorpabi
le illud qd fec deꝰ adhuc mateies erat corpeaꝝ

rerum informis sine ordine sine luce. aliud qui dic
terra aūt erat inuisibilis et incōposita. et tenebre erāt sup
abyssū .i. hoc totū qđ celū et terra appellatū ē ad
huc iformis et tenebrosa materies erat vñ fieret celum
corpeū et terra corpea cū oībꝫ q̄ in eis sunt corpe
is sensibꝫ nota. aliud q̄ dic terra aūt erat iuisibilis
et icōposita et tenebre erāt sr abyssū .i. hoc totū quod
celū et terra appellatū ē adhuc iformis et tenebrosa
materies erat vñ fieret celū intelligibile quod ali
bi dr̄ celū celi. et terra scʒ oīs natura corpea. sub
q̄ noīe intelligat̄ etiā hoc celū corpeū .i. vñ fieret
oīs inuisibilis visibilisꝫ creatura. aliud q̄ dicit ter
ra aūt erat inuisibilis et incōposita et tenebre erāt super
abyssū. nō illā informitatē noīe celi et terre scrip
tura appellauit. ꝫ iā erat inqt ipa informitas quā
terrā inuisibilē et icōpositā tenebrosāqꝫ abyssū noia
uit. de q̄ celū et terrā deū fecisse p̄dixerat. spirita
lē scʒ corpalēqꝫ creaturā. aliud q̄ dicit terra aūt
erat inuisibilis et incōposita et tenebre erāt sup abissū
.i. informitas q̄dā iā materies erat vñ celū et terrā
deū fecisse scriptura p̄dixit. totā scʒ corpeā mū
di molē i duas maxīas ptes supiorē atʒ inferio
rē distributā cū oībꝫ q̄ in eis sunt vsitatis notisꝫ
creaturis. Cū enī duabꝫ istis extremis snīs resis
tē q̄s qꝫ ita tēptauerit si nō vultis hāc informita
tē materie celi et terre noīe appellataʒ videri. erat
ergo aliq̄d quod nō fecerat deꝰ vñ celū et terrā fa
ceret. neʒ enī scriptura narrauit qꝫ istā materieʒ

deus fecerit n̄ vt intelligamus eā celi ⁊ terre q̄ soli
us terre vocabulo significata cū diceret̄ · i p̄ncipio
fe · de · ce · ⁊ terrā ⁊ id qđ seq̄t̄ · terra āt erat inuisi
bilis ⁊ icoposita q̄zuis informē materiā sic placu
erit appellare · n̄ tn̄ intelligimus n̄ eā quā fec̄ de
us i eo ꝙ scriptū ē fecit · ce · et ter · rn̄debūt asser
tores duarꝫ istarꝫ sn̄iarꝫ q̄s extremas posuimus q̄
illi⁹ q̄ illius cū hec audierit ⁊ dicēt informē q̄dez
istā materiā n̄ negamus a deo fcāz a q̄ sunt oia
bō valde · q2 sic dicimus āplius bonū eē qđ crea
tū atz formatū ē ita fatemur min⁹ bonū eē ꝙ fcm̄
ē creabile atz formābile ꝫ tn̄ bonū n̄ āt cmeōrasse
scripturā ꝙ hāc iformitatē fecerit deus · sic alia
mlta nō cmeōrauit sicut cherubin ⁊ seraphin ⁊
q̄ apl's distincte ait · sedes · dn̄atōes p̄ncipatus
ptātes q̄ tn̄ oia deū fecisse maifestū ē · q̄ si eo qđ
dcm̄ ē fecit celū ⁊ terrā · cphēsa sūt oia q̄d de aq̄s
dicimus sr̄ q̄s ferebat̄ sp̄us dei Si eni terra noia
ta sil' intelligūt̄ quō iā terre noie materies infor
mis accipit̄ qn̄ tā sp̄eōsas aq̄s videmus · q̄ si ita
accipit̄ cur ex eadē informitate scriptū ē fcm̄ fir
mamētū ⁊ vocatū celū · nez scriptū ē fcās eē aq̄s
Nō eni adhuc informes sunt ⁊ inuise q̄s ita deco
ra sp̄ē fluē cnimus · q̄ si tūc acceperūt istā sp̄em
cū dixit deus cgreget̄ aq̄ q̄ ē sub firmamēto vt
cgregatō sit ipa firmatō q̄o rn̄debit̄ de aq̄s q̄ sr̄
firmamētū sunt · q2 neq3 informes tā hōrabilē se
de accipe meruissēt · nec sc'ptū ē q̄ voce formāte sūt

vñ si aliqd geneß tacuit deũ fecisse q tñ deũ feci
sse nec sana fides nec certus ãbigit intellcũs nec
iõ vlla sobria doctrina dicẽ audebit istas aq̃s co
eternas deo qꝛ in libro geneseos ꝯmeõratas q̃dẽ
audimus vbi ãt fcẽ sint nõ inuenimus. cur nõ i
formẽ q̃z illã materiẽ quã scriptura hec terrã inui
sibilẽ et incõpositã tebꝛosãq3 abissũ appellat docẽ
te vitate intelligamus ex deo fcãm eẽ de nihilo
iõq3 illi nõ eẽ coeternã q̃zuis vbi fcã sit omiserit
enũciare ista narratõ His ergo auditis atz pspe
ctis p captu infirmitatis mee quã tibi ꝯfiteoꝛ sci
ẽti deo meo duo video dissẽsionũ gñã aboꝛiri pos
se cũ aliqd a nũcijs vacibus p sigã enũciat vnũ
si de veritate reꝝ. alterũ si de ipius q̃ annũciat vo
lũtate dissensio ẽ Aliter eñi q̃rimus de creatuẽ ꝯ
ditõe q̃d verũ sit. alit ãt q̃d in his vbis moyses
egregius domesticus fidei tue intelligẽ lectoꝛez
atz auditorẽz voluerit. In illo pmo gñe disce
dãt a me oẽs q̃ ea q̃ falsa sũt se scire arbitrãt. in
hoc itẽ altero discedãt a me oẽs q̃ ea q̃ falsa sunt
moysen dixisse arbitrant Cõiũgaꝛ ãt illis dñe i
te. et delecter cũ eis in te q̃ vitate tua pascũt in
latitudine caritatis et accedamus simul ad ver
ba libri tui et queramus in eius voluntatem tuam
per volnutatem famuli tui cuius calamo dispen
sasti ea. vt tam fidenter dicat hoc sensisse moy
sen atq3 hoc in illa narratione voluisse intelligi.
q̃z fidenter dicat hoc verum esse. siue ille hoc sen

hoc senserit siue aliud Ecce em̄ deus meus ego
seruus tuus q̄ voui tibi sacrificiū ꝯfessionis i his
lr̄is ⁊ oro vt ex mia tua reddā tibi vota mea. ec
ce ego q̄z fidenť dico in tuo v̄bo iꝯmutabili ōnia
te fecisse inuisibilia ⁊ visibilia Nūqd taz fideť di
co. nō aliud q̄z hec attēdisse moysen cū scribēt
in p̄ncipio fe. deus ce. ⁊ ter. q2 nō sicut in tua ve
ritate hoc certū video. ita in e9 mte video id eum
cogitasse cū hec scribēt Potuit em̄ cogitaē i ip
so faciēdi exordio cū dicēt in pricipio potuit et
celū et terrā hoc loco nullā iā formatā pfc̄amq3
naturā siue spiritalē siue corpalē. ꝫ vtrāz inchoa
tā et adhuc informē velle intelligi Video q̄ppe
v̄e potuisse dici q̄cq̄d hoꝝ diceret ꝫ q̄d hoꝝ i his
verbis ille cogitauerit nō ita video. q̄zuis siue a
liq̄d hoꝝ siue aliquid aliud qđ a me ꝯmemoratū
nō ē tant9 vir ille mte ꝯspexerit cū hec v̄ba pro
mēt. veꝝ eū vidisse apteq3 id enūciasse nō dubi
tē Neo iā m̄ molest9 sit dicēdo m̄. non hoc sensit
moyses qđ tu dicis. ꝫ hoc sensit qđ ego dico. si
em̄ m̄ dicēt vn̄ scis hoc sensisse moysen quod de
bis v̄bis e9 eloq̄ris eq̄ aio ferre derem et rn̄derem
fortasse q̄ supi9 rn̄di vł aliqn̄ vberi9 si eēt durior
Cū v̄o dt nō hoc ille sensit quod tu dicis ꝫ quod
ego dico. neq3 tn̄ negat ꝙ vť q3 nrm dic̄ vtrūz
veꝝ eē O vita paupm deus meus in c9 sinu nō ē
ꝯtradictō. plue m̄ mitigatōes in cor vt patienť
tales ferā q̄ nō mihi hoc dicūt q2 diui sūt ⁊ in cor

de famuli tui viderunt quod dicunt sed quia superbi sunt
nec noverunt moysi sententiam sed amant suam non quia vera
est: sed quia sua est Alioquin et aliam veram pariter amarent sic
et ego amo quod dicunt quando verum dicunt non quia ipso
rum est sed quia verum est et ideo iam nec ipsorum est
quia verum est Si autem ideo amant illud quia verum est
iam et ipsorum est et meum est quoniam in commune omnium est veritatis ama
torum Illud autem quod contendunt non hoc sensisse moysen
quod ego dico sed quod ipsi dicunt nolo non amo quia
et si ita est tamen ista temeritas non scientie sed audacie est
nec visus sed typhus eam peperit Ideoque domine tremenda
sunt iudicia tua quoniam veritas tua nec mea est nec
illius aut illius sed omnium nostrum quos ad eius communionem pub
lice vocans terribiliter admonens nos ut eam nolimus
habere privatam ne privemur ea Nam quisquis id quod tu o
mnibus ad fruendum proponis sibi proprie vendicat et suum
vult esse quod omnium est a communi propellitur ad sua hoc est
a veritate ad mendacium Qui enim loquitur mendacium
de suo loquitur Attende iudex optime deus ipsa veri
tas attende quid dicam contradictori huic attende
coram te enim dico et coram fratribus meis qui legitime utuntur
lege usque ad finem caritatis attende et vide quid
ei dicam si placet tibi Hanc enim vocem huic refero fra
ternam et pacificam si ambo videmus verum esse quod
dicis et ambo videmus verum quod dico ubi queso id
videmus Nec ego utique in te nec tu in me sed ambo in
ipsa que supra mentes nostras est incommutabili veritate
Cum ergo de ipsa domini dei nostri luce non contendamus

possumus vt videt̄ incōmutabilis vitas qn̄ si ipē
moyses appuisset nobis atꝫ dixissꝫ hoc cogita
ui nec sic eā videremus ꝫ crederemus Nō itaꝫ su
ꝑ quā scriptū ē vnus ꝓ altero inflet̄ aduersus
alterꝝ Diligamus dn̄m deū nr̄m ex toto corde ⁊
ex tota aīa ex tota mēte nrā· et ꝓximū nr̄m sic
nos metipos ꝓpter q̄ duo p̄cepta caritatis sensisse
moysen q̇cquid in illis libris sensit ṅ crederimus
mēdacē· faciemus deū cū de aīo ꝯserui aliter q̄ꝫ
ille docuit opinamur Jā vide q̄ꝫ stultū sit in tā
ta copia verissimaꝝ sn̄iaꝝ q̄ de illis v̄bis erui pn̄t
temere affirmare q̄ꝫ eaꝝ moises potissimū sense
rit· et ꝑniciosis ꝯtētionibꝫ ipam offēdere carita
tē ꝓpter quā dixit oīa cuius dcā conamur expo
nē Et tn̄ ego deus meus celsitudo hūilitatis mee
⁊ requies laboris mei qui audis ꝯfessiones meas
⁊ dimittis pc̄tā mea· qm̄ tu mihi p̄cipis vt dili
gā ꝓximū meū sicut meipm nō possū minus cre
dē de moise fidelissimo famulo tuo q̄ꝫ mī optarem
ac desiderarē abs te muneris dari si tpe illo nat9
eēm ꝗ ille eoqꝫ loco me ꝯstituisses vt ꝑ seruitu
tē cordis ac lingue mee lrē ille dispensaret̄ q̄ tā
to post eēnt oibꝫ gentibꝫ ꝓfuture ⁊ ꝑ vniuersū
orbē tāto auctis culmine oim falsarū supbarūqꝫ
doctrinarū v̄ba supature Vellē q̄ppe si tūc ego
eēm moises ex eadē nāꝫ massa oēs venimus ⁊ q̄d
ē hō ṅ · qꝛ memor es eius · vellem ergo si tunc
ego essēꝫ qꝫ ille et mihi abs te geneseos liber scri

hẽdus aduĩgeret talez m̃ eloq̃ndi facultatẽ darĩ
et eũ texendi ẽmonis modũ vt neq; illi qui non
dũ q̃runt intelligere queadmodũ creat deus tq̃z
excedẽtia vires suas dcã recusarẽt et illi q̃ hoc iã
pñt in quãlibet verã sñiaz cogitãdo venissent eã
nõ p̃t missã in paucis v̌bis tui famuli r̃pirent. et si
alius aliũ vidissz in luce v̊itatis nec ipa in eis de
verbis intelligẽda deesset sicut ei fons in puo lo
co vberior ẽ. plr̃ibus riuis in ãpliora spacia flu
xũ mistrat q̃z q̃liz eorũ riuorũ q̃ p multa locorũ
ab eodẽ fõte deducit ita narratõ dispẽsatoris tui
ẽmocĩnaturis plr̃ibus pfutura. puo ẽmonis mo
dulo scatet fluẽta liquide v̊itatis vñ sibi quisq; ve
rũ quod de his rebus p̃t. h illud ille illud p lõgio
res loq̃larũ amfractus trahat Aliq̃ eñi cũ hec ver
ba legũt ł audiũt. cogitãt deũ quasi hoiez ã q̃si
aliquã molẽ immẽsa p̄dita ptãte nouo q̃dã et re
pentino placito extra seipam tq̃z locis distãtibus
fecisse celũ et t̃rã. duo magna corpa sup̃ et ĩfra
quibz oĩa ɔtinerent. Et cũ audiũt dixit. deus fi
at illud et fcm̃ ẽ illud. cogitãt v̌ba cepta et fini
ta sonãtia tpibz atz trãseũtia p9 q̃rũ trãsitũ sta
tim existere quod iussũ ẽ vt existeret et si quid
forte aliud hoc mõ ex familiaritate carnis opiat̃
salubriter edificat̃ fides. q̃ certũ hẽant et teneãt
deũ fecisse oẽs naturas q̃s eorũ sensus mirabili va
rietate ẽcũspiciũt q̃rũ si q̃spiã q̃sivilitatez docto
rũ aspernat9 ex cunas ĩbecillitatis se extẽdẽ heu

cadet misere. Dñe deꝰ miserere ne iplumē pulluz
ↄculcēt q̄ trāseūt viā ⁊ mitte āgelū tuū q̄ eū repo
nat i nido vt viuat donec volz Alij vō q̄bꝫ hec v̄
ba nō iā nidꝰ ꝫ opaca frutecta sunt vidēt i eiꝰ la
tētes fꝛuctꝰ ⁊ volitāt letātes ⁊ garriūt scrutātes
⁊ carpūt eos Vidēt ei cū v̄ba legūt ꝉ audiūt tua
deus eterna ⁊ stabili ꝑmāsioē cūcta p̄terita ⁊ fu
tura tꝑa supari. nec tñ q̄cq̄z eē tꝑaꝉ creature.
quod tu nō feceris cꝰ volūtas qꝛ .i. ꝙ tu nꝉ lo mō
mutata ꝉ q̄ ātea nō fuissꝫ exorta volūtate fecisti
oia. nō de te silꝉitudiē tuā formā oim ꝫ de nihi
lo dissilꝉitudiez iformē q̄ forāretꝛ ꝑ silꝉitudiē tu
ā recurrēs in te vnū ꝓ captu ordiato q̄ꝫ tūc cuiqꝫ
reꝝ in suo gn̄e datū ē vt fierēt oia bō valde siue
maneāt cca te siue gdatim rmotiore distātia ꝑ
tꝑa ⁊ loca pulchras narratōes faciāt ā patiātꝛ Vi
dēt hec ⁊ gaudēt i luce vitatis tue q̄ntulū hꝫ valēt
Et aliꝰ eoꝝ intēdit i id qd̄ dcm̄ ē in p̄ncipio fec̄
deꝰ ⁊ rꝰspiciāt sapiaz p̄ncipiū qꝛ ⁊ loq̄tꝛ ipsa nob̄ ali
uꝰ itidē intēdit in eadē v̄ba ⁊ p̄ncipiū itelligit ex
ordiū reꝝ ↄditaꝝ ⁊ sic accipit in p̄ncipio fec̄. ac
si dicerētꝛ p̄rio fecit. atꝫ in eis q̄ intelligūt in p̄nci
pio ꝙ in sapia fecisti celū ⁊ terrā alius eoꝝ ipm
celū ⁊ terrā creabilē materiē celi et terre sic eē cre
dit ↄgnominatā alius iā formatas distītasꝫ na
turas. aliꝰ vnā formatā eandēqꝫ spiritalē celi
nomine aliā informē corꝑalis materie terre noie
Qui āt intelligūt in noībꝫ celi et terre adhuc

iformē materiā de q̄ formaret̄ celū et terra nec ip
ſi vno mō id intelligūt̄ ꝫ alius ꝯſummaret̄ intel
ligibilis ſenſibiliſꝫ creatuā· alius tm̄ vñ ſēſibilis
moles iſta corpea ſinu grādi ꝯtinens ꝑſpicuas
ꝓmptaſꝫ naturaſ nec illi vno mō q̄ iā diſpoitaſ
digeſtaſꝫ creatuāſ celū et terrā vocari hoc loco cre
dūt ꝫ alius inuiſibilē atꝫ viſibilē· alius ſolā vi
ſibilē· in q̄ luminoſuꝫ celū ſuſpicimus et terrā ca
ligioſā et q̄qꝫ i eis ſunt At ille q̄ nō alit̄ accipit
in ꝑncipio fecit q̄ꝫ ſi diceret̄ ꝑmo fec̄ ñ hꝫ quō va
citer intelligat celū et terrā· ñ materiā celi et terre
intelligat viꝫ vniuerſe i· intelligibilis corpalisꝫ
creatuē Si ei iā forātā velit vniuerſā rē ab eo q̄
ri poteit· ſi hoc ꝑmo fec̄ ds q̄d fecerit deinceps et
et poſt vniuerſitatē nō inueniet ac ꝑ hoc audiet
inuitus quō illud ꝑmo ſi poſtea nihil Cū vō dic̄
prio informeꝫ deide forātā· nō ē abſurdus ſi mō
ē ydoneus diſcernē q̄d ꝑcedat eternitate q̄d tpe
q̄d elatoē q̄d origine eternitate ſic deꝰ oīa· tpe
ſicut flos fructū· elcōe ſicut fructus florē· ori
gine ſicut ſonus cātū In his q̄tuor primū et vlti
mū q̄ ꝯmeōraui difficillime intelligūt̄· duo me
dia facillime Nāꝫ raro viſio ē et nis ardua ꝯſpi
cē dn̄e eternitatē tuā et incommutabilit̄ mutabilia
facientē ac ꝑ hoc priorē· q̄s deinde ſic acutū c̄nat
aīo vt ſine labore magno dinoſceā vleat quō ſit
prior ſonus q̄ꝫ cātus Jō qꝛ cātus ē formatus ſo
nus et eſſe vtiqꝫ aliq̄d nō formatū pt forāri aūt

qđ n̄ ē n̄ p̄t· sic ē p̄or materies q̄z id qđ ex ea fit
n̄ ideo p̄or qꝛ ip̄a efficiát cū potiꝰ fiat ne prior sit
int̄uallo tp̄is· neqꝫ ei prioꝛē tp̄e sonos edim̄ꝰ in
formes siue cātu ⁊ eos posteriori tp̄e in formā cā
tiā coaptamus ā fingimus sic̄ ligna q̄bꝫ archa
vł argētū q̄ vasculū fabricatˀ Tales q̄ppe mat̄ie
tp̄e etiā p̄cedūt for̄s rerꝝ q̄ fiūt ex eis At in cātu n̄
ita ē Cū ei cātatˀ auditˀ sonus eius n̄ p̄us iformi
ť sonat ⁊ deinde for̄ť i cātū· qꝑ em̄ p̄o vtcūꝫ sonu
erit p̄terit n̄ ex eo q̄cq̄z r̄ꝑeries qꝑ r̄sumptū arte
cōponas ⁊ iō cātus in sono suo vtitˀ qꝛ sonꝰ eiꝰ
materies eꝰ ē Jđe q̄ppe forāťˀ vt cātus sit ⁊ iō sic̄
dicebā p̄or materies sonādi q̄z cātādi forma nō
ꝑ faciēdi potētiā p̄or Neqꝫ em̄ sonus ē cātādi ar
tifex s᷑ cātāti aīe subiacet ex corp̄e de q̄ cātū fa
ciatˀ nec tp̄e p̄or sit ei cū cātu editˀ· nec p̄or elcō
ne· n̄ ei potior sonꝰ· q̄z cātꝰ· qn̄qđe cātꝰ ē n̄ tm̄
sonꝰ· verꝫ etiā sp̄eosus sonus· s᷑ p̄or ē origine·
qꝛ n̄ cātus forātˀ vt sonus sit s᷑ sonus formatˀ vt
cātus sit Hoc exēplo q̄ p̄t itelligat materiā rerꝫ
p̄mo fcāz ⁊ appellatū celū ⁊ terrā qꝛ inde fcā sunt
celū ⁊ t̄ra· nec tp̄e p̄mo fcāz qꝛ forme rerꝫ exer̄t
tp̄a· illa āt erat iformiꝰ iāz in tp̄ibꝫ sił aīaduerti
ť· nec tn̄ de illa narrari aliq̄d p̄t n̄ velut tp̄e p̄or
sit cū p̄ēdatˀ extremior qꝛ ꝑfcō melioā sunt for
mata q̄z iformia ⁊ p̄cedit eternitate creatoris vt
eēt de nihilo vn̄ aliq̄d fiēt· i hac diuersitate s̄nia
rū veraꝫ cōcordiā pariat ip̄a vitas ⁊ ds nr̄ mise

rẽat̃ nrĩ vt legittie lege vtamur p̃cepti fine pura
caritate · ac ꝑ hoc si q̃s q̃rit ex me q̃d hoꝝ moy
ses ille famulus tu⁹ senserit nõ sunt hi ꝯmones ꝯfe
ssionũ meaꝝ si tibi ñ ꝯfiteor nescio ꝛ scio tñ illas
v̉as eẽ sñias exceptis carnalibꝫ de q̃bꝫ q̃ntũ exi
stimaui locutus sum · q̃s tñ bone spei ꝑuulos hec
v̉ba libri tui nõ territãt alta hũilit̃ ꝛ pauca copi
ose ħ oẽs q̃si eis v̉bis v̉a cernẽ ac dicẽ fateor di
liga⁹ nos inuicẽ ꝑit̃ qꝫ diliga⁹ te deũ nrm̃ fõtẽ v̉i
tatis si ñ vana ħ ip̃aꝫ sitim⁹ eũdẽꝫ famulũ tuũ scp̉
tuẽ h⁹ dispẽsatorẽ spũ tuo plenũ ita honoremus vt
hoc eũ te r̃uelãte cũ hec scribẽt attendisse creda
mus q̃d i eis maxĩe ꝛ luce v̉itatis ꝛ fruge vtilita
tis excellit · ita cũ alius dixẽit hoc sensit q̃d ego
ꝛ alius imo illud q̃d ego r̃ligiosius me arbitor
dicẽ · cur ñ vtrũꝫ potius si vtrũꝫ veꝝ ẽ · ꝛ si q̃d t̃
ciũ ꝛ si q̃d quartũ ꝛ si q̃d oĩo aliud veꝝ q̃spiã in
his v̉bis vidꝫ cur ñ illa oĩa vidisse credat̃ ꝑ q̃m
d̃s vnus sac̃s lr̃as v̉a ꝛ diuersa visuris mltoꝝ sen
sibꝫ tꝑauit Ego c̃te quod itrepidus de meo cor
de ꝓnũcio si ad culmẽ auc̃tis aliq̃d scribẽm sic
mallẽ scribẽ vt q̃d veri q̃ꝫ de his rebꝫ capere po
ssꝫ mea v̉ba resonarẽt q̃ꝫ vt vnã v̉am sñiam ad
hoc aptius ponereꝫ vt excluderẽ ceteras q̃ꝝ falsi
tas me nõ posset offẽdere Nolo itaꝫ deus meus
tã p̃ceps esse vt hoc illũ viꝝ de te meruisse nõ cre
dam Sensit ille oĩno in his verbis atqꝫ cogita
uit cũ ea scriberet q̃cq̃c ħ veri potuimus iuenire

et q̄cquid nos nō potuim⁹ · q̄ nōdū potuim⁹ et
tn̄ in eis inueīri pt Postremo dn̄e q̄ de⁹ ⁊ n̄ caro
⁊ sanguis si q̄d hō min⁹ vidit nūq̄d ⁊ spm̄ tuum
bonū q̄ deducz me i terrā rc̄am latē potuit q̄cq̄d
eras in eis v̄bis tuis p̄e r̄uelatur⁹ legētib⁹ postēis
eciā si ille p quē dc̄a sunt vnā fortassis ex mltis
veris sn̄iaꝫ cogitauit · qd si ita ē sit igit̄ illa quā
cogitauit cetēis excellentior Nob āt dn̄e · q̄ ipsā
demōstra · q̄ q̄m placz alterā verā vt siue nob hoc
qd eciā illi hōi tuo siue aliud ex eorūdē v̄boꝝ oc
casiōē patefacias tu tn̄ pascas nō error illudat ·
Ecce dn̄e ds me⁹ q̄z mlta de paucis v̄bis q̄z ml
ta oro te sc̄p̄simus q̄ nrē viēs q̄ tp̄a oibus libris
tuis ad istū modū sufficiāt · sine me itaꝫ breui⁹
in eis cōfiteri tibi ⁊ eligē vnū aliq̄d quod tu isp̄i
rauerit veꝝ ⁊ certū ⁊ bonū eciā si multa occurerit
vbi multa occurē potuerint · ea fide cōfessionis
mee vt si hoc dixēo qd sensit mister tu⁹ rc̄e atq̄
optime Id ei conari me oꝫ · q̄ si assecutus nō fu
ero id tn̄ dicā qd m̄ p e⁹ v̄ba tua v̄itas dicē volu
erit q̄ illi q̄ dixit quod voluit ·

Expliciat liber cōfessionū bt̄i augusti epi de
verbis genes scz · in pricipio creauit de⁹ celū ⁊ t
rā ⁊ de opib⁹ sex dieꝝ · Seq̄t̄ liber · xiij · eiusdeꝫ
de verbis vn̄ sup̄ scz · in p̄ncipio crea · de · ⁊ reliq̄

Inuoco te deus me⁹ mia mea qui fecisti
me oblitū tui nō oblitus es Inuoco te i
aiaꝫ meā quā p̄pas ad capiēduꝫ te ex

desiderio q̇d inspiras ei· nūc inuocātē te ne dese
ras q̄ p̄usq̄ȝ iuocarē p̄uenisti ⁊ instituisti crebre
scēs mł̄timodū vocāb᷑ vt audirē de lōginq̄ ⁊ cō
uerterer· et vocātē te me inuocarē Tu eī dn̄e dele
uisti oīa mala merita mea· ne r̄tribuēs manib⁹
meis in q̄b᷑ a te defecī ⁊ p̄uenisti oīa boā merita
mea vt retribuēs maīb⁹ tuis q̄bus me fecisti· qꝛ
et p̄usq̄ȝ essē tu eras Nec erā cui p̄staēs vt essē ⁊
tn̄ ecce sū ex boītate tua p̄ueniēte totū hoc quod
me fecisti· ⁊ vn̄ me fecisti Neq̄ȝ eīn̄ eguisti me
ā ego tale bonū sū q̄ tu adiuuēis deus me⁹ nō vt
tibi sic ꝟuiā q̄si me fatigeris in agēdo· ā ne mioꝛ
sit ptās tua carēs obseq̄o meo· neȝ vt sic te colā
q̄si terrā vt sis incult⁹ si nō te colā ħ vt ꝟuiā tibi ⁊
colā te vt de te mihi bn̄ sit· a q̄ mihi ē vt sim cui
bn̄ sit Ex pleītudīe q̄ppe bonitatis tue creatura
tua subsistit vt bonū q̇d tibi nihil ꝓdest· nec de
te eq̄le tibi eēt tn̄ qꝛ ex te fieri potuit nō deeēt q̄d
eī te ꝓmeruit celū ⁊ terra q̄ fecisti in p̄ncipio Di
cāt q̄d te ꝓmeruerunt spiritał corꝑalisꝫ natura
q̄s fecisti in sapīa tua vt inde pēdēnt etiā inchoa
ta ⁊ iformia q̄q̄ȝ in gn̄e suo ł spiritali ł corꝑali
eūtia in imoderātōeȝ ⁊ lōginquā dissilitudinē tu
aȝ· spiritale iforme p̄stāti⁹ q̄ȝ si fōrtū corp⁹ essꝫ
corꝑale āt informe p̄stāti⁹ q̄ȝ si oīo nihil eēt atȝ
ita pēdēnt in tuo v̄bo informia nī p idē v̄bū rūo
carent ad vnitatē tuā ⁊ fōrrēt ⁊ eēnt abs te vno
te sūmo bono vniuersa bō valde q̄ ad te ꝓmeru

erãt vt eẽnt saltẽ informia q̃ nec hoc eẽnt n̄ ex te q̃d
te ꝑmeruit materies corpalis vt eẽt salti inuisibi
lis ⁊ incoposita q2 neq3 hoc eẽt n̄ q2 fecisti eã Jd
q3 te q2 n̄ erat ꝑmereri vt eẽt nõ poterat · ã q̃d te
ꝑmeruit inchoatõ creature spiritalis vt salti te
brosa fluitaret sil abysso tui dissilis n̄ p idẽ vbū
ɔuerteret ad idẽ a q̃ fcã ẽ atq3 ab eo illuiata lux fie
ret q̃3uis n̄ eq̃lit tñ ɔformis forme eq̃li tibi sicut
ei corpi nõ hoc ẽ eẽ q̃d pulchrū eẽ · alioq̃n defor
me eẽ nõ posset ita ec creato spūi · n̄ idẽ viuẽ q̃d
sapiẽt viuẽ · alioq̃n iɔmutabil sapet Bonū ãt
illi ẽ herẽ tibi s p · ne q̃ adept9 ẽ ɔuersione auer
sione lumẽ amittat ⁊ relabat in vitã tẽbrose abis
so silẽz · nã ⁊ nos q̃ sm aiaz creatura spiritalr su
mus · auersi a te nrõ luie in ea vita fuim9 aliq̃n
tẽbre · ⁊ reliq̃is obscuritatis nrẽ laboram9 donec
simus iusticia tua in vnico tuo sic mõtes dei · nã
iudicia tua fuimus sicut abissus mlta · q̃ ãt in p̄
mis ɔditõib3 dixisti fiat lux ⁊ fcã ẽ lux nõ incõ
gruẽt hoc intelligo i creatura spiritali q2 eãt iaz
q̃liscū3 vita quã illuiares ƺ sicut nõ i te ꝑmeru
erat vt eẽt tal vita q̃ illuiari poss3 · ita nec cū iã
eẽt ꝑmeruit te vt illumiaret Neq3 ei e9 informi
tas placẽt tibi · si n̄ lux fiẽt nõ existẽdo ƺ intuẽ
do illumiantẽ lucẽ eiq3 cohẽndo vt ⁊ q̃dcū3 viuit
⁊ q̃d btẽ viuit · nõ deret n̄ grẽ tue ɔuersa p ɔmu
tatõez meliorẽ ad id q̃d nec in melius · nec in de
terius ɔmutari pt q̃d tu solus es q2 solus simpl2

es cui nō ē aliud viuē aliud btē viuē qȝ tua bti
tudo tu es q̄d ergo tibi deē ad bonū q̄ tibi es eē
si ista ꝗ oio nulla eēnt· ꝗ informia remanēnt · q̄
nō ex indigētia fecisti· ſ ex plenitudine boita
tis tue cohibēs · atȝ ꝯuertēs ad formā· nō vt tq̄ȝ
tuū gaudiū ꝯpleat ex eis Perfcō tibi displicet
eoꝝ imꝑfcō vt ex te pficiāt et tibi placeāt · n̄ āt
inꝑfcō tq̄ȝ ⁊ tu eoꝝ pfcōe pficiēdus sis Spūs ei
tuus bonus siꝑferebat sup aq̄s nō ferebat ab eis
tq̄ȝ in eis req̄esceret · in q̄bꝫ em̄ req̄escē dr̄ spūs
tuus bonus hos in se req̄escere facit · ſ supfereba
t incorruptibil ⁊ inꝯmutabil volūtas tua ipa in
se sibi sufficiēs sup eā quā feceras vitaȝ · cui n̄ ē
hoc viuē q̄ btē viuē · qȝ viuit eciā fluitās in ob
scuritate sua cui restat ꝯuerti ad eū a q̄ fcā ē et
magis magisq̄ viuē apud fōtē vite ⁊ in luīe eꝰ vi
dere lumē ⁊ pficī ⁊ illustrari et beari Ecce appet
m̄ in enigmate t̄nitas q̄ es deus meꝰ qm̄ tu pr̄ i
pricipio sapie nr̄ē q̄ ē tua sapia de te nata eq̄lis
tibi ⁊ coet na·i· in filio tuo fecisti celū ⁊ terrā ⁊ mł
ta diximꝰ de celo celi ⁊ de t̄ra inuisibili et inꝯposi
ta et de abisso et tēbrosa ſm spiritalis informita
tis vagabūda deliq̄a n̄ ꝯuerteret ad eū a q̄ erat
q̄liscūqȝ vita et illuminatōe fieret speōsa vita·
et eēt celū celi eꝰ q̄d inter aq̄ȝ et aq̄ȝ postea fcm̄
ē Et tenebā iā prēm dei noie q̄ fec hec ⁊ filiū i pn
cipij noie in q̄ fecit hec ⁊ trinitatē credēs deū meū
ſ q̄ cā fuēat o lumen vidicuȝ tibi admoneo cor

meū ne me vana doceat· discute tenebras ei⁹ ⁊ dic
mihi obsecro te p̱ matrem caritatē obsecro te· dic
mihi q̄ cā fuerāt vt p⁹ noīatū celū ⁊ terrā inuisibilē
⁊ incōpositā· ⁊ tenebre erāt sup̱ abissū tū demū scrip
tura tua noiaret spm̄ tuū an qr oportebat sic eū
insinuari vt diceret superferri· ⁊ nō poss₃ hoc dici n̄
p̄us illud cōmemoraretur cui superferri sp̄us tu⁹ poss₃ i
telligi Nec pr̄i em̄ nec filio superferebatur nec sup
ferri recte diceretur si nulli rei superferretur Pri⁹ g° dōm
erat cui superferretur ⁊ deinde ille q̄₃ nō oportebat ali
t cōmemorari n̄ vt superferri diceretur Cur g° aliter eū
insinuari nō oportebat n̄ vt superferri diceretur Jam
hinc seq̄tur q̄ p̄t intelligē apl'm tuū dicentē· qr cari
tas tua diffusa ē in cordib⁹ nr̄is p̱ spm̄ sc̄m qui
datus ē nob ⁊ de spiritalib⁹ docentē ⁊ demōstran
tē supereminentē viā caritatis· ⁊ flectentē genua p̱
nobis ad te vt cognoscamus supereminentē₃ sciam
caritatis xp̄i Jdeoq₃ ab initio supereminēs superfere
batur sup̱ aq̄s Cui dicā q̄uo dicā de pondere cupidi
tatis in abruptā abissū ⁊ de subleuatione caritatis
p̱ spm̄ tuū q̄ superferebatur sup̱ aq̄s Cui dicā· q̄uo
dicā· Neq₃ em̄ loca sūt q̄bus mergimur et emer
gimus Quid silius· et q̄d dissilius Affectus
sunt· amores sunt Jmmūdicia sp̄us nostri deflu
ens inferius amore curarū et mūdicia sanctitatis
tue attollens nos superius amore securitatis vt
sursum corda habeamus ad te vbi spiritus tuus
superfertur super aquas et veniamus ad supere

minētē requiē cū ptrāsierit aīa nrā aq̄s q̄ sūt sine substātia Defluxit āgel? · defluxit aīa hōis · et indicauerīt abissū vniuse spiritał creature i pfū do tenebroso Nisi dixisses ab inicio fiat lux et fcā essz lux · et inhere͂t tibi oīs obediēs intelligētia ce lestis ātatis tue · et reqescēt i spū tuo · q̄ supfer tur incōmutabłr sup oē mutabile · alioqn et ip sū celū celi tēbrosa abissus essz in se · nūc āt lux ē in dño · Nā et in ipsa misera inqetudie defluētiū spirituū · et indicātiū tēbras suas nudatas veste luīs tui · satis ondis q̄z magnā rōnalē creaturaz feceris · cui nullo mō sufficiāt ad btām requiē q̄c q̄d te min? ē · ac p hoc nec ipa sibi · Tu ei de? nr̄ illuiabis tēbras nrās · ex te oriunt̄ vestimēta nrā · et tēbre nrē sicͭ meridies erūt · Da mī te de? meus redde mihi te · en amo et si parū est · amem vali dius · Nō possum metiri vt sciam quātum desit mihi amoris ad id q̄d sat ē vt currat vita mea in āplexus tuos · nec auertat̄ · donec abscondat̄ in abscōdito vultus tui Hoc tm̄ scio q2 male mihi ē pter te n̄ solū extra me ƺ et i meipō · et ois mī co pia q̄ d̄s me? nō ē egestas ē · Nunq̄d āt pr̄ āt fili us non supferebat̄ sup aq̄s ? Si tāq̄z loco sit cor pus nec spūs scūs Si āt incōmutabił diuinita tis eminētia sup oē mutabile et pr̄ et fili? et spūs scūs supferebat̄ sup aq̄s ? Cur ergo tm̄ de spū tuo dictū ē hoc ? Cur de illo tm̄ dictū est q̄si lo cus ibi esset · qui non est locus ? De quo solo

dcm̄ ē qđ sit donū tuū ⁊ in dono tuo requiescimus Ibi te fruimur r̄qes nr̄a loc⁹ nr̄. Amor illuc attollit nos ⁊ sp̄us tuus bon⁹ exaltat hūilitatē nr̄am de portis mortis In bō volūtate pax nob̄ ē Corp⁹ pōdē suo nitit̄ ad locū suū. Pond⁹ nō ad ima tm̄ ē ꝫ ad locū suū Ignis sursū tēdit deorsū lapꝭ Pōderibꝫ suis agūt̄ loca sua petūt Oleū īfra aq̄ꝫ fusū sup̄ aq̄ꝫ attollit̄. aq̄ supra oleū fusa. īfra oleū demergit̄ Pōderibꝫ suis agūt̄ loca sua petūt Min⁹ ordiata inq̄eta sūt ordināt̄ ⁊ q̄escūt Pōdus meū amor me⁹ eo feror q̄cūqꝫ feror Dono tuo accēdimur ⁊ sursū ferimur iardescim⁹ ⁊ imus ascēdimus ascēsiones i corde. ⁊ cātam⁹ cāticū g̃duū Igne tuo. igne bono iardescim⁹ ⁊ im⁹ qm̄ iā sursū im⁹ Ad pacē ihrl'm qm̄ iocūdat⁹ suꝫ in his q̄ dixerūt m̄ i domū dn̄i ibimus Ibi nos collocauit volūtas bō vt nihil velimus aliud q̄ꝫ permanē illic inet̄nū Btā creatura q̄ nō nouit aliđ cū eēt ip̄a aliud n̄ dono tuo qđ sr̄fert̄ supoē mutabile mox vt fc̄a ē attolleret̄ nullo ītuallo tp̄is in ea vocatōe q̄ dixisti fiat lux ⁊ fc̄a ē lux In nobis em̄ distinguit̄ tp̄e q̄ tēbre fuim⁹ ⁊ lux efficimur. in illa v̄o dcm̄ ē q̄d esset nisi vt illuminaretur ⁊ ita dictū est q̄si p̄us fuerit fluxa ⁊ tēbrosa. vt appareret cā q̄ dcm̄ ē vt aliter esset. i. vt ad lumē indeficiēs ꝯuersa lux eēt. q̄ p̄t intelligat. ⁊ q̄ nō p̄t a te petat Vt q̄d m̄ molestus ē. q̄si ego illuminem vllum hominē venientem in hunc mun

dū. Trinitatē oīpotētem q̄s intelligit. Et quis
nō loquitur eā. Si tñ eā rara anima q̄cunqȝ de
illa loquitᷣ scit qꝺ loquitᷣ ꝛ ɔtendūt ꝛ dimicant ꝛ
nemo sine pace vidit istā visionem. Vellem vt
hec tria cogitarēt homines in seipsis Longe ali
ud sunt ista tria q̄ȝ illa trinitas. Sed dico vbi
se exercęāt et probēt ꝛ sentiūt q̄ȝ longe sunt Di
co āt hec tria eē nosse velle Sū ei et nowi et volo
Sū sciens ꝛ volēs et scio eē me ꝛ velle vt sim et
volo eē ꝛ scire In his igitᷣ tribus q̄ȝ sit insepabi
lis vita ꝛ vna vita. ꝛ vna mens. et vna essentia
q̄ȝ deniqȝ insepabilis distinctō et tamē distinc
tio videat q̄ p̄t certe coram se est attendat in se ꝛ
videat ꝛ dicat mihi. Sed cum inuenerit in his
aliquid et dixerit nō iam se putet inuenisse illd
quod supra ista incommutabile quod est incō
mutabiliter et scit incommutabiliter. et vult in
cōmutabiliter Et vtrū ꝓpter tria hec ꝛ ibi trinitas
an i singulᷣ hec tria aut trina singlᷣorū sint an vtrū
qȝ miris modis simplᷣr ꝛ multᷣ tiplᷣr infinito insensi
bili fine q̄ ē ꝛ sibi notū est ꝛ sibi sufficiat in moȝmu
tabiliter idipm copiosa mutatis magnitudine.
q̄s facile cogitauerit Quis vllo mō dixerit. q̄s
quolibȝ mō temere pronunciauerit. Procede in
confessione fideᷣ mea. dic domino deo tuo sanc
te. sancte. sancte domine deus in meus in nomi
ne tuo baptisati sumus pr̄ et fili ꝛ spūs scē i noīe
tuo baptisam? pr̄ ꝛ fili ꝛ spūs scē q̄ꝛ ꝛ apud nos

in xpō suo fecit de⁹ celū ⁊ t̄rā spūales ⁊ carna
les ecc̄ie sue Et terra nr̄ā āteq̄z acciperet formā do
ctrine erat inuisibil' ⁊ icōposita ⁊ ignorātie tenebris
tegebat'. qm̄ p iniq̄tate erudisti hoiem. ⁊ iudi
cia tua sic̄ multa abiss⁹ Sz q₂ spūs tu⁹ superfereba
tur sup aquā n̄ reliq̄t miseriā nr̄ām mia sua. ⁊ di
xisti fiat lux. pn̄iaz agite appropinq̄bit eī regnū ce
loꝝ Pn̄iaz agite. fiat lux Et qm̄ cturbata erat
ad nosipōs aia nr̄ā cmemorati sum⁹ tui dn̄e de t̄ra
iordanis ⁊ de mōte eq̄li tibi. ꝫ puo ppt' nos. et
displicuerūt nob' tenebre nr̄e: ⁊ cuersi sum⁹ ad te
et fc̄ā ē lux Et ecce fuim⁹ aliq̄n tenebre nūc āt lux
in dn̄o. ⁊ tn̄ adhuc p fidē nōdū p spēm Spe eī
salui fc̄ā sumus. Spes āt q̄ videt'. nō ē spes Ad
huc abissus abissuz inuocat. ꝫ iā in voce cataracta
rum tuaꝝ. Adhuc ⁊ ille q̄ dicit. n̄ potui vob' lo
q̄ q̄si spiritalib⁹ ꝫ q̄₂ carnalib⁹. eciā ipē nōdū se
arbitrat' cphēdisse. ⁊ q̄ retro oblit⁹ in ea q̄ āte
sūt extēdit'. ⁊ ingemiscit grauat⁹ ⁊ sitit aia eius
ad deū viuū. quēadmodū ceru⁹ ad fōtes aq̄ꝝ.
et dicit qn̄ veniā habitaculū suū qd' de celo ē supin
dui cupiēs Et inuocat inferiorē abissū dicēs No
lite cformari huic sc'lo. ꝫ reformimini in nouitate mē
tis vr̄e. ⁊ nolite pueri effici mētib⁹ ꝫ malicia p
uuli estote vt mētib⁹ pfc̄ā sitis. ⁊ o stulti gala
the q̄s vos fascinauit. Sz iā nō in voce sua. In
tua em̄ q̄ misisti spūm tuū de excels' p eū q̄ ascē
dit in altū ⁊ apuit cataractas donoꝝ suoꝝ. vt

fluis ipet? letificaret ātatē tuā· Illi em̄ suspirat
spōsi amic? hn̄s iā spūs pmicias penes eū· ꝫ ad
huc in semetipō ingemiscēs adoptōez· expcāns
redēptōz corpis sui Illi suspirat mēbꝝ ē em̄ spō
se· ꝛ illi zelat amicus ē em̄ spōsi· illi zelat n̄ sibi
qꝛ in voce cataractarum tuaꝝ n̄ in voce sua inuo
cat alterā abissū· cui zelās timet· ne sic s̄pēs euā
decepit astucia sua· sic ꝛ eoꝝ sēsus corrūpant̄
a castitate q̄ ē in spōso nr̄o vnico tuo Que ē illa
speciei lux· cū videbimus eū sicuti ē ꝛ trāsieīt la
cme q̄ m̄ fcē sūt panes die ac nocte dū dr̄ m̄ q̄ti
die vbi ē deus tuus ? Et ego dico· Deus meus
vbi es ? Ecce vbi es ? Respiro in te paululū cū
effūdo sup me aiaz meā in voce exultatōis ꝛ cō
fessiōis· soni festiuitatē celebrātis Et adhuc tri
stis ē qꝛ r̄labit̄ ꝛ fit abissus· ꝰ poti? sētit adhuc
eē se abissū· Dicāt ei fides mea· quā accēdisti m̄
nocte an̄ pedes meos Quare tr̄stis es aia mea ꝛ
q̄re ꝯturbas me ? Spa in dn̄o· lucerna pedibꝫ tu
is vbū e ꝫ · spa ꝛ pseueā donec trāseat nox mr̄ ii
q̄ꝝ· donec transeat ira dn̄i· c? filij ꝛ nos fuimus
aliqn̄ tēbre Quaꝝ r̄sidua trahimus in corpe ꝓpt̄
pctm̄ mortuo· donec aspirꝫ dies ꝛ r̄moueāt̄ tē
bre Spa in dn̄o Mane astabo t̄ et ꝯtēplabor sp
ꝯfitebor illi Mane astabo t̄ et videbo salutaē vul
tus mei deuz meū q̄ viuificabit et mōrlia corpa
nr̄a ꝓpter spm̄ q̄ hitat in noƀ· q̄ sup iterius nr̄m
tenebrosū et fluidū misericorditer supferebat̄·

Vñ in hac pegrinatõe pignꝰ accepimus vt iaꝫ
simuˀ lux dū adhuc spe salui fci sumus ⁊ filij lu
cis et filij diei nõ filij noctisˀ neꝫ tēbraꝝ qꝺ tñ fui
mus Intˀ q̃s ⁊ nos et isto adhuc icto hūane no
ticie tu solus diuidis q̃ ꝓbas corda nrã et vocas
lucē diē ⁊ tēbras noctē q̃s nos discernet ñ tu q̃d
ãt hēmus qꝺ ñ accepimꝰ a te ex eadē massa vasa
in hōrē ex q̃ sunt et alia fcã in ꝯtumeliã aut q̃s
ñ tu ds nr̄ fecisti nob firamētū auctis sup nos i
scriptura tua diuina Celū ei plicabitˀ vt lib ⁊ nūc
sic pellis extēditˀ sup nos sublimiorisˀ ei auctis ē
ē tua diuina scriptura cū iã obierūt ista morte illi
mortales p q̃s eã dispēsasti nobis Et tu scis do
mine tu scis q̃madmodū pellibꝫ induēis hoīes cū
pctō mortales fierēt vñ sic pellē extēdisti firã
mtū lib tui ꝯcordes vtiqꝫ tibi moēsˀ tuos q̃sˀ p mortaliū
misteriū supposuisti nobisˀ · nãꝫ ipa eoꝝ morte
solidamētū auctis i eloq̃is tuis p eos editis sub
limitˀ extēditˀ sup oĩa q̃ subter sunt qꝺ cū h viue
rēt nõ ita sublimitˀ extētū erat · nõ dū sicut pellē
celū extēderas nõ dū mortis eoꝝ famã vsque q̃q̃
dilatateras Videaꝰ dñe celos opa digitoꝝ tuo
rū · disserena oculꝫ nr̄is nobiliū q̃ subtexisti eos
Ibi ē testimoniū tuū sapiaꝫ p̄stãs puulis pfice
ds meꝰ laudē tuã ex ore infantiū ⁊ lactēnū · neꝫ
ei noumꝰ alios libros ita destruēs supbiã · ita
destruētes inimicū ⁊ defensorē · resistētē recõcilia
tioni tue defendēdo pctã sua Nõ noui dñe ñ no

ui alia tā casta eloqa q̄ sic mihi pſuaderet ↄfessi
onē ⁊ lenirēt ceruicē meā iugo tuo et inuitarēt te
colē gratis · itelligebā eā pr̄ bone da mihi hoc sb̄
ter posito · qꝛ subter positis solidasti eā Sūt alie
aq̄ q̄ sup̄ hoc firmamētū credo imortales et a ter
rena corruptōe secrete laudēt nomē tuū laudēt
te sup̄ celestes ꝑpl'i ágeloꝝ tuoꝝ q̄ nō opus hn̄t
suspicere firmamētuꝫ hoc · et legēdo ↄgnoscere
verbū tuuꝫ Vidēt ei faciē tuā sp̄ et ibi legunt si
ne sillabis tp̄m q̄d velit et na voluntas tua : Le
gūt eligunt et diligūt semp̄ legūt et nūq̄ꝫ ꝑtēit
qd legūt Eligendo ei ⁊ diligēdo legūt ipaꝫ inco
mutabilitatē ↄsilij tui Non claudit̄ codex eoꝝ
nec claudit̄ liber eoꝝ qꝛ tu ipē illis hoc es ⁊ es in
eternū qꝛ sup̄ hoc firmamētuꝫ ordinasti eos q̄s
fundasti sup̄ infirmitatē inferioꝝ ppl'oꝝ · vbi
suspicerēt ⁊ ↄgnoscerēt miaꝫ tuā tp̄al'r enunciā
tē te q̄ fecisti tp̄a In celo ei dn̄e mia tua ⁊ vitas
tua vſ ad nubes Trāseūt nubes · celū eni manet
Transeunt predicatores verbi tui ex hac vita i
aliam vitam · scriptura vero tua · vſ in fineꝫ se
culi super populos extenditur · Sed ⁊ celum ⁊
terra transibunt · sermones autē tui non trāsibūt
qm̄ ⁊ pellis plicabit̄ ⁊ fenum sup̄ qd extēdeba
tur cū claritatē sua ꝑteriet verbū aūt tuū manꝫ
in eternum · qd nunc in enigmate nubium · ⁊ ꝑ
speculū celi · non sicuti est apparet nobis qꝛ ⁊
nos q̄ꝫuis filio tuo dilci simus · nonduꝫ appuit

qđ erim⁹? Accedit ꝑ retia carnis · ⁊ blãdit⁹ ē ⁊ i
flãmauit · ⁊ currim⁹ p⁹ odorē ei⁹ · Sȝ cū appa
ruerit siƚes ei erim⁹ · qm̄ videbim⁹ eū sicuti ē · si
cuti ē dn̄e vidē nr̄m qđ nōdū ē nob Nā sic oino
tu es · tu scis sol⁹ q̄ es icōmutabilit ⁊ scis icō
mutabilit · ⁊ vis incōmutabilit · ⁊ eēntia tua ē
et vult incōmutabilit · ⁊ volūtas tua ē ⁊ scit in
cōmutabilit · Nec videt iustū eē corā te · vt quē
admodū se scit lumē icōmutabile · ita sciat ab
illuīato incōmutabili Ideoqȝ aia mea sicut t'ra
sine aq̄ tibi · qȝ sicut se illūinare de se n̄ p̄t · ita se
satiare de se nō p̄t · Sic em̄ apud te fōs vite · q̄ i
luīe tuo videbim⁹ lumē · Quis ꝯgregauit amari
cātes aq̄s in societatē vnā? Idē naqȝ illis finis ē
tpal' ⁊ t'rene felicitatis · ꝓpt quā faciūt oia · q̄m
uis innūerabili varietate curaꝝ fluctuēt · Quis
dn̄e n̄ tu q̄ dixisti vt ꝯgregarent aq̄ in ꝯgrega
tionē vnā ⁊ appareret arida sitiēs tibi? Qm̄ tuū
est ⁊ mare · ⁊ tu fecisti illud · ⁊ aridā terrā ma
nus tue formauerūt · Neqȝ em̄ amaritudo volun
tatum · sed ꝯgregatio aquaꝝ vocat mare · Tu
em̄ coherces etiā malas cupiditates aīmarū · ⁊
figis limites quousqȝ ꝓgredi sinātur · atqȝ vt in
se cōminuātur fluctus eaꝝ · atqȝ ita facis mare
ordine imꝑij tui sup oia At animas sitiētes tibi
et apparētes t' alio fine distinctas societate ma
ris occulto ⁊ dulci fōte irrigas vt ⁊ terra det fru
ctum suum · ⁊ te iubente dn̄o deo suo germinet

aia nrā opa mie ſm gen⁹ ſuū diligēs ꝓximuȝ in
ſubſidijs ncītatū carnaliū · hñs in ſe ſem̄ ſcđȝ ſi
militudinē · qm̄ ex nrā infirmitate ꝯpatimur ad
ſubueniēdū indigētib⁹ ſiliter opitulātes q̄madmodū nob vellem⁹ opē ferri ſi eodē mō idigeremus · ñ tm̄ in facilibus tq̄ȝ in herba ſeminali · ſ
eč in ꝓtectōe adiutorij forti robore ſic lignū fru
ctifeꝝ · i · bñficiū ad eripiēdū eū q̄ iniuriā patit̄
de manu potentis et pbēdo ꝓtectōis vmbraculū va
lido robore iuſti iudicij Ita dñe et oro te oriat̄ ſi
cuti facis · ſicuti das hilaritatē et facultatē · oria
t̄ de terra vitas et iuſticia de celo reſpiciat et fiāt
in firmamēto luminaria · frāgamus eſurienti panē
nrūm et egenū ſine tecto iducam⁹ in domū no
ſtrā Nudū veſtiamus et domeſticos ſeminis nri
ñ deſpiciam⁹ · q̄b⁹ in terra natis fructibȝ vide qȝ bo
nū ē et erūpat tpanea lux nrā · et de iſta iferiorē
fruge actōis in delicias ꝯtēplatōis vbū vite ſup
ius obtinētes appeamus ſic luminaria in mundo
coherētes firamēto ſcptue tue Ibi ei nobiſcū di
ſputas vt diuidam⁹ int̄ intelligibilia et ſēſibilia
tq̄ȝ int̄ diē et noctē · vel int̄ aias · alias intelligi
libȝ · alias ſenſibilibȝ deditas · vt iā nō tu ſolus
in abdito diiudicatōis tue ſicut anq̄ȝ fiēt firma
mentū diuidas inter lucē et tebras · ſed etiā ſpiri
tales tui in eodē firmamento poſiti atq̄ȝ diſtinc
ti manifeſtata p orbeȝ grā tua luceant ſup terrā
et diuidāt inter diē et noctē et ſignificēt tpa qȝ

vetera trãsierũt · ecce fcã sunt noua ⁊ qꝛ ꝓpoꝛ ẽ
nrã salus q̃ȝ cũ credidim⁹ · ⁊ qꝛ nox p̄cessit dies
ãt appinq̃bit · ⁊ qꝛ bñdices coronã ãni tui mittẽs
opariorꝭ in massã tuã in q̃ seminãda alij laborãue
rũt mittẽs etiã in aliã semẽtẽ c⁹ messis in fine est
Ita das vota optanti ⁊ bñdicesꝭ ãnos iusti · Tu
ãt idẽ ipẽ es ⁊ in ãnis tuis q̃ nõ deficiũt horreũ p̄
pas ãnis trãseũtibȝ Eterno q̃ppe ꝯsilio ꝓprijs tẽ
poribȝ boñ celestia das sup terrã · qm̃ q̃dẽ alij da
t̃ p spm̃ s̃mo sapie tq̃ȝ luiaꝛ̃ mai⁹ ꝓpt̃ eos q̃ per
spicue v̾itatis luce delc̃ant̃ tq̃ȝ in principio diei ·
alij ãt s̃mo scie s̃m eũdẽ spũȝ tq̃ȝ luiare minus ·
alij fides · alij donatõ curatõnũ · alij opatõesꝭ vir
tutũ · alij ꝓphecia · alij diiudicatõ spũum · alij
gña liguarũ ⁊ hec oia tq̃ȝ stelle Oia ei hec opa
t̃ vnus atȝ idẽ spũsꝭ diuidẽs ꝓpria vnicuiqȝ prout
vult · et faciẽs apparere sidera in manifestatõeȝ
ad vtilitatẽ · s̃mo ãt scie q̃ ꝯtinent̃ oia sacm̃eta
q̃ variant̃ tpibꝫ tq̃ȝ luna et cetera notícia donoꝝ
q̃ deinceps tq̃ȝ stella ꝯmeõrata sũt q̃ntũ drñt ab
illo cãdore sapie q̊ gaudȝ p̄dcũsꝭ dies tm̃ in pñci
pio noctis sũt Ois ei sunt ncc̃aria q̃bꝫ ille prudẽ
tissimus s̃uus tuus nõ potuit loq̃ q̃si spiritalibȝ ·
ȝ q̃si carnalibȝ ille q̃ sapiaȝ loq̃t̃ inter pfc̄os Ani
mal ãt hõ tq̃ȝ puulus in xp̄o lactis potator do
nec roboret̃ ad solidũ cibũ et aciẽ firmet ad sol
aspc̄m ñ hẽat distã noctẽ suã ȝ luce lune stella
rũqȝ ꝯtẽtus sit · hec nobiscũ disputas sapiẽtissie

deus nr̄ in li° tuo firām̄eto tuo vt discernamus
ōnia ɔtēplatōe mirabili q̄zuis adhuc in signis et
in tpibꝫ et in diebꝫ et in annis · ꝫ pus lauamini
mūdi estote · aufer te neq̄ciā ab ais vr̄is atꝫ a cō
spcū oculoꝝ meoꝝ vt appeat arida discite bo
nū facē iudicate pupillo et iustificate viduā · vt
germinꝫ terra herbā pabuli et lignū fructiferū
et venite disputemus dic̄ dn̄s vt fiāt luminaria
in firmēto celi et luceāt sr̄ trā · q̄rebat diues ille
a mgr̄o bono q̄d facēt vt vitā eternā ɔseq̄retur
dicat ei mgr̄ bonus quē putabat hominē et nihil
āplius bonus ē āt qr deus ē dicat ei vt si vult vei
re ad vitaꝫ ſuet mādata · Repet a se amaritu
dinē malicie atꝫ neq̄cie · nō occidat · nō mechet̄
nō furet̄ · nō falsuꝫ testimoniū dicat · vt appare
at arida · et germinet honorem patris et matris
in dilectione proximi Fecit inquit omnia Vnde
ergo tāte spine si terra fructifera ē Vade exstir
pa siluosa dumeta auaricie · vende que possides
⁊ implere frugibus dando pauperibus ⁊ habeb
thesauꝝ in celis et seq̄re dominū · si vis esse pfec
tus sociatus eis inter q̄s loquit̄ sapiētiā ille q̄ no
uit q̄d distribuat diei ac nocti vt moris ⁊ tu vt
fiant ⁊ tibi luīnaria in firmamēto celi q̄d nō fiet
n̄ fuerit illic ⁊ cor tuū · q̄d itē nō fiet n̄ fuēit illuc
thesaurus tuus sic̄ audisti a mgrō bono · ꝫ cōtri
stata ē terra sterilis et spine offocauerūt v̄bum
Vos āt genus elcm̄ infirma mūdi q̄ dimisistis

oia vt seq̄remini dn̄m ite p⁹ eū et ɔfūdite fortia
ite post eū spēosi pede⁹ et lucete in firmamēto vt
celi enarrāt gl̄aꝫ eius diuidētes int̄ lucē pfcōꝝ ꝫ
nōdū sic āgeloꝝ et tēbras puuloꝝ ꝫ nō despera
toꝝ Lucete sup oēꝫ terrā et dies sole candēs eruc
tet diei v̄bū sapie et nox luna lucēs ānunciet no
cti v̄bū scie Luna et stelle nocti lucēt ꝫ nox nō
obscurauit eas quoiā ipē illumināt eā p modu
lo eius Ecce ei tq̄ꝫ d'o dicēte fiāt luiaria in firma
mēto celi fcūs ē subito d' celo sonus q̄si ferret̄ fla
tus vehemēs et vise sūt lingue diuise q̄si ignis q̄
et insedit sup vnū queꝫ illoꝝ et fcā sūt luiaria
in firmamēto celi v̄bū vite hn̄tia Vbi ꝫ discurri
te ignes sci ignes decori · vos em̄ estis lumē mun
di nec estis sub modio Exaltatus ē cui adhesi
stis et exaltauit vos Discurrite et innotescite ō
nibꝫ gentibꝫ ɔcipiat et mare et pariat opa vrā ·
et pducāt aq̄ reptilia aiaꝝ viuaꝝ Sepātes em̄
p̄ciosū a vili · fā estis os dei · p q̄s diceret · pdu
cāt aq̄ n̄ animā viuā quā terra pduát sed repti
lia aiaꝝ viuāꝝ et volatilia volātia sup terrā Rep
serūt ei sacrm̄ta tua d's p opa buoꝝ scōꝝ tuoꝝ
int̄ medios fluctus tēptatōi scl'i ad imbuenda⁹
gentes noi tuo i baptismo tuo et int̄ hec fcā sūt
magnalia mirabilia tanq̄m ceti grandes ⁊ voces
nunciorum tuorum volitante⁹ super terrā iuxta
firmamentum libri tui · proposito illi sibi ad au
ctoritatem sub quo volitarent quocunqꝫ irent ·

Neq3 em̄ sūt loq̄le neq3 ſmoēs . q̄ꝝ nō audiāť
voces eoꝝ . q̄m̄ in oēm t̄rā exiuit son⁹ eoꝝ ꝛ in fi
nes orb' terre v̄ba eoꝝ . q̄m̄ tu dn̄e b̄ndicēdo mľ
tiplicaſti hec . Nunq̄d mētior ā mixtiōe miſceo
neq3 diſtiguo lucidas cogitatōes hāꝝ reꝝ i fir
mamēto celi ꝛ opa corꝑalia i vndoſo mari ꝛ ſb'
firmamēto celi. Quarū em̄ rerū noticie ſunt ſoli
de ꝛ t̄miate ſine incremētis gn̄atōez tāq̄3 lucia ſa
pie ꝛ ſcie . earūdē rerū ſunt opatōes carnales mľ
te ac varie . ꝛ aliud ex alio creſcēdo multiplicā
tur i b̄ndcōe tua de⁹ q̄ ꝯſolat⁹ es faſtidia ſenſuū
mōꝛliū . vt in ꝯg̃tiōe ai res vna multis modis ꝑ
corꝑis motōes figureť atz dicať . aq̄ ꝓduxerūt
hec . Sz in v̄bo tuo ncc̄itates alienatoꝝ ab et̄ni
tate veritatis tue ꝑp̄loꝝ ꝓduxerūt hec . ſz i euā
gelio tuo . q̄m̄ ep̄e aq̄ iſta eiecerūt q̄ꝝ amarus
lāguor fuit cā vt in tuo v̄bo iſta ꝓcederent . Et
pulchra ſūt oia faciēte te . ꝛ ecce tu ienarrabiliť
pulchrior q̄ feciſti oia . A q̄ ſi nō eēt lapſus adā
nō diffūdereť ex vtero e⁹ ſalſugo maris . gen⁹
hūanū ꝓfūde curioſū ꝛ ꝓcelloſe tumidū ꝛ iſta
biliť fluidū . atz ita nō op⁹ eēt vt in aq̄s multis
corꝑaľr ꝛ ſēſibiliť opareť diſpēſatoēs tui mi
ſtica f̄cā ꝛ dcā. Hic ei m̄ nūc occurrerūt reptilia
et volatilia . q̄bo ibuti ꝛ iniciati hoīes corꝑalibo
ſacrīs ſbditi nō vltra ꝓficeret . n̄ ſpiritaliť viueſ
cēt aīa ĝdu alio ꝛ p⁹ inicij v̄bū in ꝯſūmatōnez
reſpicēt . ac ꝑ hoc i v̄bo tuo nō maris ꝓfūditas

ꝥ ab aquaꝝ amaritudīe terra discreta eiecit nō reptilia aiaꝝ viuaꝝ ⁊ volatilia. ꝥ aīam viuam Neqꝫ em̄ iā op⁹ hꝫ baptiſmo q̄ gētibꝫ op⁹ ē ſicut opus hēbat cū aq̄s tegeret᷑. Nō enim intrat᷑ alit᷑ in regnū celoꝝ ex illo quo īſtituiſti vt ſic intret᷑. nec magnalia mirabiliū q̄rit q̄bꝫ fiat fides. Neqꝫ em̄ niſi ſignā ⁊ ꝓdigia viderit nō credit. cū iā diſtincta ſit terra fidel᷑ ab aq̄s maris īfidelitate amaris. ⁊ lingue i ſigno ſunt nō fidelibꝫ ꝥ infidelibꝫ. Nec iſto igit᷑ gn̄e volatili qd̄ v̄bo tuo ꝓduxerūt aq̄. op⁹ hꝫ terra quā fundaſti ſup aq̄s Immitte in eā v̄bū tuū ꝑ nūcios tuos. opa em̄ eoꝝ narram⁹. ꝥ tu es q̄ oparis in eis ⁊ operent᷑ aīam viuā. Terra ꝓducāt eā. qꝛ terra cauſa ē. vt hec agāt in ea ſicut mare fuit cā vt ageret reptilia aiaꝝ viuaꝝ. ⁊ volatilia ſub firmamēto celi quibꝫ iā terra nō indiget. q̄zuis piſcē māducet leuatū de ꝓfundo. i ea mēſa quā paſti in ɔſpcū credentiū. Ideo em̄ de ꝓfundo leuat⁹ ē. vt alat aridā ⁊ auis marina ꝓgenies. ſed tn̄ ſup terrā multiplicat᷑. Primaꝝ em̄ vocū euāgelizātiū īfidelitas hoim cā extitit. ꝥ ⁊ fideles exhortāt᷑ ⁊ bn̄dicunt᷑ ab eis multiplicāt᷑ de die i dié At vō aīa viua de t̄ra ſūpſit exordiū. qꝛ n̄ ꝓdeſt iā n̄ fidelibꝫ ɔtinē ſe ab amore hꝫ ſeculi. vt aīa eoꝝ tibi viuat q̄ mortua erat in delicijs viuens delicijs dn̄e mortiferis Nā tu puri cordis vitales delicie Opent᷑ ergo iā i terra miſtri tui. nō ſicut in aq̄s

infidelitatis ānūciādo ⁊ loq̄ndo p̱ miracula ⁊ sa
cramēta ⁊ voces misticas · vbi intēta fit ignoran
tia mr̄ āmiratōis i timore occultoꝝ signoꝝ · Ta
lis ei ē introit⁹ ad fidē filijs adā oblitis tui. dū se
abscōdūt a facie tua ⁊ fiūt abissus Sz opent᷑ ec
fic̄ i arida discreta a gurgitib⁹ abissi ⁊ sint for
ma fidelibꝫ viuēdo corā eis ⁊ excitādo ad imita
tionē · Hic ei nō tm̄ ad audiēdū v̄bū sed etiā fa
ciēdū audiūt · q̄rite deū ⁊ viuet aia vrā · vt ꝓdu
cat terra aiam viuētē Nolite ꝯformari huic sc̄lo
cōtinete vos ab eo · Euitādo viuit aia · q̄ appetē
do morit᷑ · Cōtinete vos ab imani feritate supbie
ab inerti voluptate luxurie · ⁊ a fallaci noie scie
vt sint bestie mansuete · ⁊ pecora edomita · ⁊ in
noxij serpentes Motus em̄ aie sūt isti in allego
ria · sed fastus elatōis ⁊ delc̄tatio libidis ⁊ vene
nū curiositatis sunt motus aie moriture · qz non
ita morit᷑ vt omni motu careat. Qm̄ discedēdo
a fonte vite morit᷑ · atqz ita suscipit᷑ a p̄tereunte
seculo ⁊ cōformat᷑ ei · Verbū aūt tuū de⁹ fons
vite eterne ē ⁊ nō p̄terit · ideoqz in v̄bo tuo cohi
bet᷑ ille discessus dū dr̄ nob nolite ꝯformari hu
ic seculo · vt ꝓducat terra in fonte vite animā vi
uentē · in v̄bo tuo p euāgelistas tuos · animam
cōtinentē imitādo imitatōes xp̄i tui · hoc ē ei h̄m
genus · qm̄ emulatio viri ab amico est · Estote
inq̄t sic ego · qm̄ ⁊ ego sicut vos · Ita erāt i aia
viua bestie bone · ⁊ mansuetudine actionis ·

Mādasti em̄ dicēs In māsuetudīe opa tua pfi
ce · atq; ab oī hoīe diligeris Et pecora bō neq; si
māducauerīt abūdātia neq; si nō māducauerīt
egētia · Et spētes boni nō pniciosi ad nocēdū s;
astuti ad cauēdū · ⁊ tm̄ explorātes tēpalē natu
rā q̄ntū sufficiat · vt p ea q̄ fcā sunt itellcā ɔspicia
tur et̄nitas Seruiūt em̄ bōni hec aialia · cū a p
gressu mortifero cohibita viuūt · ⁊ bō sunt Ecce
em̄ dn̄e de⁹ nr̄ creator nr̄ cū cohibite fuerīt affe
ctōes ab amore seculi q̄bꝫ moriebamur male vi
uēdo · ⁊ cepit eē aia viuēs bn̄ viuēdo cōpletūq;
fuerit v̄bū tuū qd̄ per apl'm tuū dixisti · nolite
cōfōrri huic seculo · cōsequit̄ ⁊ illud qd̄ adiūxi
sti statim ⁊ dixisti · s; refōrmi in nouitate sēsus
vr̄i · nō iā s'm gen⁹ tāq̄z imitātes p̄cedentē pxi
mū · ⁊ ex hoīs melioris auctoritate viuētes · Ne
q; em̄ dixisti fiat hō s'm gen⁹ · s; faciam⁹ hoīem
ad imaginē ⁊ silitudinē nrām · vt nos pbem⁹ q̄
sit volūtas tua Ad hoc em̄ ille dispēsator tu⁹ ge
nerās p euāgeliū filios ne sp puulos hrēt q̄s lac
te nutriret · ⁊ tāq̄z nutrix fouēt · refōrmi inq̄t in
nouitate mētis vr̄e · ad pbādū q̄ sit volūtas dei
qd̄ bonū ⁊ bn̄placitū ⁊ pfcm Ideo q; nō dicis fi
at hō s; faciam⁹ hominē nec dicis s'm gen⁹ · s; ad
imaginē ad silitudinē nrām · Mēte q̄ppe renoua
t⁹ ⁊ ɔspiciēs intellectā veritatē tuā · hoīe demō
stratore nō indiget vt suū genus imitet̄ · s; te de
mōstrāte pbat ipē q̄ sit volūtas tua: qd̄ bonū ⁊

bn̄placitū ꝛ pfc̄m· Et facis eū iā capacē vidē t
nitatē vnitatis ꝛ vnitatē t nitatis .ideoqꝫ pl'alit'
dcō: faciā' hoiez· singularit' tm̄ ifert' ꝛ fecit de'
hoiez· ꝛ pl'alit' dcō ad imaginē nr̄am· singulari
ter ifert' ad imaginē dei· Ita hō renouat' i agtō
nē dei ſm imaginē e' q̄ creauit eū· ꝛ spiritał ef
fcūs iudicat oīa q̄ vtiqꝫ iudicāda sūt· ipē āt a ne
mie iudicat' Q̄ ꝯ āt iudicat oīa· hoc ē qꝫ hꝫ ptātē
pisciū maris ꝛ volatiliū celi ꝛ oīm pecoꝝ ꝛ feꝛaꝝ
et oīs terre ꝛ oīm repētiū q̄ repūt sup terrā Hoc
eñ agit p mētis intellc̄m. p quē pcipit q̄ sūt spc̄
dei Alioq̄n hō in hōre posit' nō intellexit· ꝯpat'
ē ꝛ iumētis insēsatis· ꝛ sil'is fcūs ē ill'· Ergo in
ecc̄ia tua de' nr̄ ſm grām tuā quā dedisti ei qm̄
tuū sum' figmētū· nō solū q̄ spiritalit' p̄sunt· ſꝫ
ec hi q̄ spiritalit' subdunt' eis q̄ p̄sunt· masculū
eñ ꝛ feminā fecisti hōiez· hoc mō in grā tua spi
ritali vbi ſm sexū corpis nō ē mascul' ꝛ femia
qꝛ nec iude' nec grec' neqꝫ ſu' neqꝫ lib': spirita
les ergo siue q̄ p̄sūt siue q̄ obtpāt spiritaliter iu
dicāt nō de ꝯgtōib' spiritalib' q̄ lucēt in firma
mēto Non eñ optꝫ de tā sublimi auctoritate iu
dicare· neqꝫ de ipō libro tuo etiā si quid ibi nō lu
cet· qm̄ sūmittim' ei nr̄m intellectū· certūqꝫ ha
bem' etiā quod clausum ē aspectib' nr̄is recte
veraciterqꝫ dictū eē Hic eñ hō licꝫ iā spiritalis
et renouatus in agnitionē dei ſcd̄m imaginē ei'
qui creauit eū· factor tamē legis dꝫ eē nō iudex

Neqȝ de illa distinctōe iudicat spiritaliū videlȝ
atȝ carnaliū hoīm · q̄ tuis de⁹ nr̄ ocul' noti sūt · ⁊
null' adhuc nob̄ apparuer̄t opib⁹ · vt ex fructi
b⁹ eoꝝ ɔgnoscam⁹ eos · ȝ tu dn̄e iā scis eos ⁊
diuisisti ⁊ vocasti i occulto āteq̄ȝ fiēt firmamē
tū · neqȝ de turbidis h⁹ sc'l'i ppl'is tāq̄ȝ spiritał'
hō iudicat · Quid em̄ ei de his q̄ foris sūt iudicaē
ignorāti q̄s īde vētur⁹ sit ī dulcedinē grē tue : et
q̄s i ppetua ipietatis amaritudie remāsur⁹ ? Jō
qȝ hō quē fecisti ad imaginē tuā n̄ accepit ptā
tē lūmariū celi · neqȝ ipsi⁹ occulti celi · neqȝ diei
ac noctis q̄ an̄ celi ɔstitutōȝ vocasti · neqȝ ɔgre
gatōnis aq̄ꝝ qd̄ ē mare · ȝ accepit ptātē pisciū
maris ⁊ volatiliū celi · ⁊ oim pecoꝝ · ⁊ ois terre
et oim repētiū q̄ repūt sup t'rā Judicat em̄ ⁊ ap
pbat qd̄ rcē · iprobat āt qd̄ pperā inuenerit · si
ue in ea solēnitate sacmētoꝝ q̄b⁹ iniciant' q̄s p
uestigat in aq̄s multis mia tua · siue i ea q̄ ille pi
scis exhibet' quē leuatū de pfundo t'ra pia ɔme
dit · siue in v̄boꝝ signis vocibusqȝ subiectis au
ctoritati libri tui · tāq̄ȝ sub firmamēto volātib⁹
int'ptādo · exponēdo · disserēdo · disputādo · bn̄di
cēdo atȝ inuocādo te ore erūpētib⁹ atȝ sonātib⁹
signis · vt rn̄deat ppl's amē · Quib⁹ oib⁹ vocib⁹
corpalit' enūciādis cā ē abissus seculi ⁊ cecitas
carnis q̄ cogitata nō pn̄t videri · vt op⁹ sit istre
pē in aurib⁹ Jta q̄ȝuis multiplicent' volalia sup
terrā ex aq̄s tn̄ originē ducūt Judicat eciā spiri

talis approbādo qd rectū· improbādo autē qd perperā inuenerit in opib⁹ moribusq; fideliū· et elemosinis tanq̄ terra fructifera et anima viua māsuefās affectōib⁹: in castitate in ieiuniis in cogitatōib⁹ piis de his q̄ p sensū corpis pcipiū tur· De his em̄ iudicare nūc dr· in quib⁹ et ptā te corrigēdi hz· Sz quid ē hoc et q̄le misteriū ē Ecce bn̄dicis homines o dn̄e· vt crescāt et multi plicent̄ et impleāt terrā· Nihil ne nob ex hoc in nuis vt intelligam⁹ aliquid: Cur nō ita bn̄dix eris lucē quē vocasti diē· nec firmamētū celi nec lūmaria· nec sidera nec terra nec mare: Dicerē te de⁹ noster qui nos ad imaginē tuā creasti dice rē te hoc donū bn̄dictiōis homini ꝓpe voluisse lar giri· nisi hoc mō bn̄dixisses pisces et cetos vt cre scerēt et multiplicarent̄· et implerēt aq̄s maris· et volatilia multiplicarent̄ sup terrā· Itez dicerē ad ea rez genera ptinē bn̄dictionez hāc q̄ gig nēdo ex semetipsis ꝓpagant̄ si eā repirē in arbu stis et frutectis et in pecorib⁹ terre· Nūc āt nec herb et lignis dictū ē nec bestiis et spentib⁹ cre scite et multiplicamini· cū hec q̄z omnia sicut pi sces et aues et homines gignēdo augeant̄ gen⁹ q; custodiāt· Quid igit̄ dicā lumē meū veritas quia vacat hoc quia inaniter ita dictuz est: Ne quaq̄z pater pietatis· absit vt hoc dicat seruus verbi tui· Et si ego non intelligo quid hoc elo quio significes· vtantur eo meli⁹ meliores id ē

intelligētiores q̄z ego sū vnicuiq; q̄ntū sapē de
disti ds me? Placeat āt ⁊ ɔfessio mea corā ocu
lis tuis · q̄ tibi ɔfiteor credē me dn̄e nō in cassū te
ita locutū eē · neq; silebo qđ lcōnis hui? occasio
suggerit Verꝝ ē eñi · nec video q̄d impediat ita
me sētiē dc̄a figurata librorꝝ tuorꝝ Noui eñi mł
tipliciter sign̄ficari p corp? qđ vno mō mēte intelli
git̄ ⁊ multipliciter mēte intelligi · qđ vno mō p
corp? sign̄ficat̄ Ecce simplex dilectio dei ⁊ pxi
q̄z multiplicib? sacr̄is ⁊ inn̄uerabilib? linguis ⁊
in vnaq̄q; lingua inn̄uerabilib? locutōez modis
corpaliter enūciat̄ ita crescūt ⁊ multiplicant̄ fe
t? aq̄rꝝ Attēde iterꝝ q̄sq̄s hec legis · ecce qđ vno
mō scptura offert ⁊ vox psonat · in pn̄cipio ds
fecit celū ⁊ terrā · nonne multipliciter intelligit̄ :
Nō errorꝝ fallacia ſ; verarꝝ intelligētiarꝝ gn̄ib?
ita crescūt ⁊ multiplicant̄ fet? hoim Itaq; si na
turas ipas rerꝝ nō allegorice ſ; ppe cogitem? ad
ōnia q̄ de seminib? gignūt̄ ɔuenit vbū crescite
et multiplicamini · Si āt figurate posita ista tra
ctam? qđ poti? ārbitror intēdisse scpturā q̄ vtiq;
nō supuacue solis aq̄tiliū ⁊ hominū fetib? istaz
bn̄dcōez attribuit · inuenim? q̄de multitudines
et in creaturis spiritalibz ⁊ corpalibz tāq̄z in ce
lo ⁊ in terra · ⁊ in animis iustis ⁊ iniq̄s tāq̄z in
luce ⁊ in tenebris · et in sc̄is auctoribz p q̄s lex mi
nistrata ē tāq̄z in firmamēto qđ solidatū ē int̄
aquā et aquā ⁊ i societate amaricātiū pplōꝝ tāq̄z

in mari. et in studio piarum animarum tamquam in arida et in operibus misericordie secundum presentem vitam tamquam in herbis seminalibus et lignis fructiferis. et in spiritalibus donis manifestatis ad utilitatem sic in luminaribus celi et in affectibus fortis ad temperantiam tamquam in anima viva In his omnibus nanciscimur multitudines et ubertates et incrementa. Sed quod ita crescat et multiplicetur ut una res multis modis enunciatur et una enunciatio multis modis intelligatur non invenimus nisi in signis corporaliter editis et rebus intelligibiliter excogitatis Hic igitur corporaliter edita generationes aquarum propter necessarias causas carnalis profunditatis res autem intelligibiliter excogitatas generationes humanas propter rationis fecunditatem intelligimus. et ideo credimus utrique horum generi dictum esse abs te domine. crescite et multiplicamini In hac enim benedictione concessam nobis a te potestatem ac facultatem accipio et multis modis enunciare quod uno modo intellectum tenuerimus et multis modis intelligere quod obscure uno modo enunciatum legerimus. Hic implentur aque maris que non moventur nisi variis significationibus. sic et fetibus humanis impletur et terra. cuius ariditas apparet in studio et dominatur ei ratio. Volo etiam dicere domine deus meus quod me consequens tua scriptura commonet. et dicam nec verebor. Vera enim dicam. te mihi inspirante quod ex eis verbis voluisti ut dicerem. Neque enim alio preter te inspirante credo me verum dicere. cum tu sis veritas. omnis autem homo mendax. Et ideo qui loquitur mendacium. de suo loquitur Ergo ut verum loquar. de tuo loquar. Ecce dedisti no

bis in escã oẽ semẽ satiuũ. seminãs semẽ qđ ẽ su
ꝑ oẽm terrã. ⁊ oẽ lignũ qđ hꝫ in se fructũ semi
nis satiui Nec nobꝰ solꝰ: ſꝫ ⁊ õibꝫ auibꝫ celi ⁊ be
stijs terre atqꝫ ꝓpẽtibꝫ Piscibꝫ ãt ⁊ cetis magñ
nõ dedisti hec. Dicebamꝰ eñi eis terre fructibꝰ
significari ⁊ in allegoria figurari opera misericoꝛ
die que huius vite necessitatibus exhibentur ex
terra fructifera. Talis terra erat piꝰ onesiforus
cuiꝰ domui dedisti miam. qꝛ freqñt paulum tu
um refrigerauit. ⁊ cathenã eiꝰ nõ erubuit. Hoc
fecerũt ⁊ frẽs ⁊ tale fruge fructificauerũt. q̃ qđ
ei deeẽt suppleuerũt ex macedonia Quõ ãt dolet
q̃dã lig̃ q̃ fructũ ei debitũ ñ dederũt vbi ait In
pma mea defensiõe nemo mihi affuit: ſꝫ oẽs me
dereliq̃rũt. nõ illꝭ iputetꝰ. Ista eñi debentꝰ eis qui
ministrãt doctrinã rõnalẽ ꝑ intelligẽtias diuino
rũ misterioꝝ. ⁊ ita eis debentꝰ tãq̃ꝫ hominibus
Debẽtꝰ eis ãt sic aĩe viue. ꝑ bẽtibꝫ se ad imitãdũ
in oĩ ꝯtinẽtia. Itẽ debentꝰ eis tãq̃ꝫ volatilibꝫ ꝓpt
bñdcões eoꝝ q̃ multiplicantꝰ sup oẽm terrã. qm̃
in oẽm terrã exiuit sonꝰ eoꝝ. Pascuntꝰ aũt his
escis. q̃ letantꝰ eis Nec illi letãtur eis. q̃ꝝ deus
venter ẽ. Neqꝫ eñi ⁊ in illis q̃ ꝑbẽt ista ea q̃ dãt
fcũs ẽ. ſꝫ q̃ aĩo dãt. Itaqꝫ ille q̃ deo ſuiebat nõ
suo vẽtri. video plane vñ gaudeat video ⁊ ꝯgtu
loꝛ ei valde. Acceperat ei a philippẽsibꝰ q̃ ꝑ epa
froditũ miserãt. sed tñ vñ gaudeat video Vñ ãt
gaudet inde pascitꝰ. qꝛ in ṽitate loq̃ns gauisus

sum inq̄t magnifice in dn̄o · q᷑ tandē aliquando
repullulastis sapē ꝓ me in quo ⁊ sapiebatis · te
diū aūt habuistis · Isti āt diuturno tedio mar
cuerāt · ⁊ q̄si exaruerūt ab isto fructu boni ope
ris · ⁊ gaudet eis quia repullularūt · non sibi q᷑
eius indigētie subuenerūt · Ideo secut⁹ ait · Nō
quod desit aliq̄d dico · Ego enim didici · in qui
b⁹ sum sufficiēs esse · Scio ⁊ min⁹ habere · scio
et habūdare In omnib⁹ ⁊ in omnib⁹ imbutus
sum · ⁊ satiari ⁊ esurire · et habūdare et penuriā
pati · Omnia possum · in eo qui me cōfortat · Er
go in omnibus gaudes o paule magne · Unde
gaudes vnde pasceris homo renouate in agnitio
nē dei scd̄m imaginē ei⁹ qui creauit te et anima
viua tāta cōtinentia · et lingua volatilis loquēs
misteria? Talibus quippe animantib⁹ ista esca
debet᷑ Quid est quod te pascit? Leticia? Quod
sequit᷑ audiam⁹ Verūptamē inq̄t benefecistis
cōmunicātes tribulatōi mee Hinc gaudet hinc
pascit᷑ q᷑ illi bn̄fecerūt nō quia ei⁹ angustia re
laxata ē · qui dicit tibi in tribulatōne dilatasti
mihi · quia et habūdare et penuriā pati nouit in
te q̄ cōfortas eū · Scitis enim inq̄t et vos philip
penses q̄m in p̄ncipio euāgelij cū ex macedonia
sum ꝓfect⁹ nulla mihi ecclesia cōmunicauit in
ratōne dati et accepti nisi vos soli · qui et thessa
lonicā et semel et iteꝝ vsibus meis misistis · Ad
hec bona opa eos redisse · nūc gaudet et repullu

lasse letat· tanq̄ꝫ reuirescēte fertilitate agri Nū
quid ꝓpter vsus suos· quia dixit vsib⁹ meis mi
nistris? Nunq̄d ꝓpterea gaudet? Nō propterea·
Et hoc vnde scim⁹? Q̄m ipse sequit̄ dicēs Non
quia q̄ro datū· sed req̄ro fructū habundantē·
Didici a te de⁹ meus inter datū et fructū discer
nere· Datū ē res ipsa quā dat q̄ impertit̄ hec nccā
ria· veluti ē nūm⁹· cib⁹· pot⁹· vestimētū adiu
toriū· frcūs aūt bō et rcā volūtas datoris ē Nō ei
magister bon⁹ ait· q̄ suscepit ꝓphetā tm̄· ſ ad
didit in noīe ꝓphete· neqꝫ ait tm̄ q̄ suscepit iustū
sed addit in noīe iusti Jta q̄ppe ille mercedē ꝓ
phete· iste mercedē iusti accipiet· Nec solū ait·
qui calicē aque frigide potum dederit vni ex mi
nimis meis· sed addidit tātū in noīe discipuli
et sic adiunxit· Amē dico vob· nō pdet mercedē
suā Datū ē suscipe ꝓphetam: suscipe iustū porri
gē calicē aq̄ frigide discipulo frcūs aūt in noīe ꝓ
phete in noīe iusti noīe discipuli hoc facē· Fru
ctu pascit̄ helias a vidua sciēte q̄ hoiem dei pa
scēt· et ꝓpter hoc pascēt Per coruū aūt dato pa
scebat̄ Nec interior helias ſ exterior pascebat̄
q̄ possit eē tal' cibi egestate corrūpi Jdeoqꝫ dicā
qd' ve ꝝ ē corā te dn̄e cū hoīes ideo te atqꝫ infideles
qb⁹ iniciādis atqꝫ lucrādis nccāria sūt sacmēta
inicio ꝝ et magnalia miraculo ꝝ q̄ noīe pisciū et ce
torū significari credim⁹ suscipiūt corpal'r reficien
dos a in aliq̄ vsu p̄ntis vite adiuuandos pueros

tuos cū id q̄re faciēdū sit. et q̄ ptineat ignorēt.
nec illi istos pascūt. nec isti ab illis pascūt. q̄r
nec illi hec scā et rcā volūtate opantur. nec isti
eoꝝ datis vbi fructū nōdū vidēt letant. Inde
q̄ppe animus pascit vñ letat. Et iō pisces et ce
ti nō vescunt escis. q̄s nō germinat n̄ iā terra ab
amaritudine marinoꝝ fluctuū distincta atq̄
discreta. Vidisti deus oia q̄ fecisti et ecce bō val
de. q̄r et nos vidimus ea et ecce ōnia bona valde
In singulis generibus opeꝝ tuoꝝ. cū dixisses
vt fieret et fcā essent. illud atq̄ illud vidisti q̄r
bonū esset. Sepies nūeraui scriptū esse te vidisse. q̄r
bonū ē qd fecisti. et hoc octauū ē q̄r vidisti oia
q̄ fecisti. et ecce n̄ solū bona sed etiā bona valde tā
q̄ simul oia Nā singula tm̄ bō erāt. simul āt oia
et bona valde Hoc mō dicūt et queq̄ pulchra
corpa. q̄r lōge multo pulchrius ē corpus quod
ex mēbris ōmib⁹ q̄ pulchris ↄstat. q̄m ipa mē
bra singula q̄ꝝ ordiatissiō ↄuētu ↄplet vniūsū
q̄uis et illa et singillatim pulchra sint. Et attē
di vt inuenirē vtꝝ sepies vel octies videris q̄r bo
na sunt opa tua cū tibi placuerit. et in tua visio
ne non inuenī tpa per q̄ intelligerem q̄ totiens
videris q̄ fecisti. et dixi o dñe nōne ista scptuā
tua vā ē. q̄m tu verax et veritas edidisti eam.
Cur ergo tu mihi dicis nō esse tua visione tpa.
et ecce scptura tua mihi dicit p singulos dies ea
q̄ fecisti te vidisse q̄r bona sunt Et cū ea nūerarē

inuení q̃tiẽs adhuc tu̅ dicis m̄ qm̄ tu es de⁹ me⁹
Et dicis voce forti in aure̅ interiore̅ huo tuo · pru̅
pe̅s mea̅ surditate̅ ⁊ clama̅s · O ho̅ nẽpe qð scri
ptura mea dicit ego dico ⁊ tn̄ illa tꝑalit̃ dicit̃ ·
verbo au̅t meo eterno tps nõ accidit qꝛ eq̃li me
cu̅ eternitate ꝯsistit · Hic ea q̄ vos ꝑ spu̅m meu̅
videtis ego video sicut ea que vos ꝑ spu̅m meu̅
dicitis ego dico · atqꝫ ita cu̅ vos tꝑalit̃ ea videa
tis n̄ ego tꝑalit̃ video · queadmodu̅ cu̅ vos tꝑa
lit̃ ea dicatis nõ ego tꝑalit̃ ea dico · Et audiui
dn̄e deus me⁹ · ⁊ elinxi stilla̅ dulcedinis ex tua
veritate · ⁊ intellexi qm̄ sunt quida̅ q̄b⁹ displi
ce̅t opera tua bona · ⁊ multi eoꝝ dicu̅t te fecisse
necc̃itate ꝯpulsu̅ sic fabricas celoꝝ ⁊ ꝯpositões side
ru̅ · ⁊ hoc nõ de tuo ꝫ ia̅ fuisse alibi creata ⁊ aliu̅
de q̄ tu ꝯtrahe̅s ⁊ cõpaginares atqꝫ ꝯtexeres cu̅
de hostib⁹ victis mu̅dana menia molireris · vt
ea ꝯstrictione deuicti aduersus te iteꝝ rebellare
nõ possent · alia vero nec fecisse te nec õmino cõ
pegisse sic oẽs carnes ⁊ minutissima queqꝫ anima̅
tia ⁊ quicq̃d radicib⁹ terra̅ tenet · ꝫ hostile̅ me̅te̅
naturãqꝫ alia̅ nec abs te cõdita̅ tibiqꝫ ꝯtraria̅ in
inferiorib⁹ mu̅di locis ista gigne̅ atqꝫ formare
Insani dicu̅t hec qm̄ nõ ꝑ spu̅m tuu̅ vident oꝑa
tua · nec te ꝯgnoscu̅t in eis · Qui a̅t ꝑ spu̅m tuu̅
vide̅t ea · tu vides in eis · Ergo cu̅ vide̅t qꝛ bona
sunt tu vides qꝛ bona sunt · ⁊ q̄cu̅qꝫ ꝓpter te pla
ce̅t tu in eis places · ⁊ q̄ ꝑ spu̅m tuu̅ place̅t nob

tibi placet in nobis. Quis enim scit hominum quae sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est? Sic et quae dei sunt nemo scit, nisi spiritus dei. Nos autem inquit non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex deo est, ut sciamus que a deo donata sunt nobis. Et amoneor ut dicam: certe nemo scit que dei sunt nisi spiritus dei. Quo ergo scimus et nos que a deo donata sunt nobis? Respondetur mihi: quoniam que per eius spiritum scimus, etiam sic nemo scit nisi spiritus dei. Sicut enim recte dictum est: non enim vos estis qui loquimini eis qui in dei spiritu loquerentur: sic recte dicitur non vos estis qui scitis eis qui in spiritu dei sciunt. Nihilominus igitur recte dicitur: non vos estis qui videtis, eis qui in spiritu dei vident. Itaque quicquid in spiritu dei vident non ipsi sed deus videt quia bonum est. Aliud ergo est ut putet quisque malum esse quod bonum est, quales supradicti sunt. aliud ut quod bonum est videat homo quia bonum est sicut multis tua creatura placet quia bona est. quibus tamen tu non places in ea, unde frui magis ipsa quam te volunt. aliud autem ut cum aliquid videt homo quia bonum est: deus in illo videat quia bonum est. ut scilicet ille ametur in eo quod fecit. qui non amaretur nisi per spiritum quem dedit: quoniam caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. per quem videmus quia bonum est quicquid alio modo est. Ab illo enim est. qui non aliquo modo est. sed quod est est. Gratias tibi domine. Videmus celum et terram sive corporalem partem superiorem atque inferiorem. sive spiritalem corporalemque

creaturā· atq; in ornatu harꝝ ꝑtium quibus cō
stat vel vniuersa mundi moles vel vniuersa om
nino creatura· videm⁹ lucem factā diuisamq; a
tenebris· Videmus firmamētū celi siue inter spi
ritales aquas sup̄iores· ⁊ corꝑales inferiores
p̄marū corpus mūdi. siue sup hoc spaciū aeris
quia et hoc vocat᷑ celum p quod vagātur volati
lia celi inter aquas q̄ vaporaliter ei supferūtur
et serenis etiā noctibus rorant ⁊ has q̄ in terris
graues fluitāt Videmus ꝯgregatarꝝ aq̄rū spēm
per campos maris· ⁊ aridā terrā vel nudatā vel
formatā vt esse͡z visibilis ⁊ cōposita· herbarūq;
atq; arborꝝ materiē· Videm⁹ luminaria fulgere
desup· solē sufficere diei lunā ⁊ stellas cōsolari
noctē· atq; his omnib⁹ notari et significari tp̄a
Vide⁹ humidā vsq;q̄q; naturā piscib⁹ ⁊ beluis
et alitibus feccundatā· q; aeris corpulētia que
volatus auiū portat aq̄rꝝ exalatione cōcrescit·
Videmus terrenis animalib⁹ faciē terre decorari·
hominēq; ad imaginē ⁊ similitudinē tuā cūctis
irrōnalib⁹ animātib⁹ ipsa tua imagine ac simili
tudine hoc ē rōnis ⁊ intelligētie v̓tute p̄poni· ⁊
quēadmodū in ei⁹ aia aliud ē qd̓ ꝯsulēdo dn̄at᷑
aliud qd̓ sbdit᷑· vt obtpet· sic viro fēiam eē· ec
corꝑaliter feiaz· q̄ hr̄et q̄de in mēte rōnalis intel
ligētie parē naturā· sexu tn̄ corꝑis ita masculi
no sexui subicēt᷑· quēadmodū subiciat᷑ appetit⁹
actionis ad ꝯcipiēdā de rōe mētis recte agēdi

sollerciā Videmꝰ hec singula bō ⁊ oia bona valde Laudet te opa tua vt amemus te. ⁊ amemus te vt laudet te opa tua. q̄ hn̄t initiū ⁊ finē ex tēpe ortū ⁊ occasum. ꝓfectū ⁊ defectū spēm ⁊ pua toēz. Hn̄t ergo ɔseq̄ntia mane ⁊ vesperā. ptim latēter ptim euident. De nihilo eni a te non de te facta sunt. non de re aliq̄ nō de tua vel q̄ antea fuerit. sed de concreata id ē simul a te creata materia. qꝛ eius informitatē sine vlla interpositōne tpis formasti. Nā cū aliud sit celi ⁊ terre materies. aliud celi ⁊ tre spēs. materiē q̄dē de omnino nihilo. mūdi āt spēm de informi materia. sil' tn̄ vtrūq; fecisti. vt materiā forma nulla more int capedine seq̄ret. Inspeximꝰ etiā ꝓpter quoꝝ figuracōez ista vel tali ordine fieri vel tali ordine scribi voluisti. ⁊ vidimꝰ qꝛ bona sūt singula. ⁊ omnia bona valde in v̄bo tuo. celū ⁊ terrā caput et corpus ecc̄e in p̄destinatōe. ante omnia tpa sine mane ⁊ vespe Vbi āt cepisti p̄destiata tpa lit' exeq̄ vt occulta manifestares ⁊ incōposita nr̄a ɔpones. qm̄ sup nos erāt pctā nr̄a. ⁊ in pfū dū tenebrosum abieramus abs te. ⁊ spūs tuus bonꝰ supferebat' ad subueniēdū nob' in tpe oportuno. ⁊ iustificasti impios ⁊ distinxisti eos ab iniq̄s. ⁊ solidasti auctoritatē libri tui int' supiores q̄ tibi docibiles eēnt. ⁊ inferiores qui eis s'b derent' ⁊ ɔgregasti societatē īfideliū in vnā ɔspiracōnez vt apperēt studia fideliū. vt tibi opera

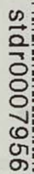
misericordie perēt · distribuētes eē paupib⁹ ter
renas facultates ad acq̄rēda celestia · ⁊ inde ac
cēdisti q̄dā lūmaria i firmamēto v̄bū vite hn̄tes
scōs tuos · ⁊ spiritalib⁹ donis p̄lata sublimi au
ctoritate fulgētes · ⁊ inde ad imbuēdas ifideles
gētes sacramēta ⁊ miracula visibilia · vocesq̄ʒ v̄
boꝝ ẜm firmamētū libri tui · q̄b⁹ etiā fideles bn̄
dicerent̄ ex materia corꝑali ꝓduxisti · ⁊ inde
fideliū aiam viuā ꝑ affect⁹ ordiatos ꝯtinētie vi
gore formasti · atq̄ʒ inde tibi soli mētē subditā ·
et nulli⁹ auctoritatis hūane ad imitādū idigē
tē renouasti ad imaginē ⁊ similitudinē tuā pre
stātiq̄ʒ intellectui rōnabilē actionē tanq̄ʒ viro
feminā subdisti oibusq̄ʒ tuis ministeriis ad ꝑfi
ciēdos fideles i hac vita necāriis ab eisdē fidelib⁹
ad vsus tꝑales fructuosa in futuꝝ opa p̄beri vo
luisti · Hec oia videm⁹ ⁊ bona sūt valde · qm̄ tu
ea vides in nob q̄ ꝑ spūm q̄ ea vidēm⁹ ⁊ in eis
te amarem⁹ : dedisti nob Dn̄e de⁹ pacē da nob
oia em̄ p̄stitisti nob · pacē quietis · pacē sabbati
pacē sine vespera · Ois quippe iste ordo pulcher
rim⁹ reꝝ valde bonaꝝ modis suis pactis trāsitu
r⁹ ē · ⁊ mane q̄ppe in eis factū ē ⁊ vespera Dies
autē septim⁹ sine vespera ē nec hʒ occasū · q: sci
ficasti eū ad ꝑmāsionē sempiternā · vt id qd̄ tu
post opa tua bona valde q̄ʒuis ea q̄etus feceris
req̄euisti septio die · hoc p̄loq̄tur nob vox libri
tui q̄ ⁊ nos post opa nr̄a · ideo bona valde · q: tu

nob ea donasti · sabbato vite eterne requescam⁹
in te eciā Tūc ei sic requesces i nob queadmodū
nūc operis i nob: ⁊ ita erit illa reqes tua p nos
queadmodū fūt ista opa tua p nos Tu āt dne
sp opans ⁊ semp reqescis nec vides ad tempus
nec oparis ad tps · nec moueris ad tps · nec qe
scis ad tps ⁊ tn facis visiones tpales ⁊ ipa tpa
et qete ex tpe · Nos itaq ista q fecisti videm⁹
qr sunt · tu āt qr vides ea sūt · Et nos foris vide
mus quia sunt ⁊ intus quia bona sunt · tu autem
ibi vidisti facta vbi vidisti faciēda · Et nos
alio tempore commoti sumus ad benefaciēdum
postea q̄z ɔcepit de spū tuo cor nostrꝝ · priore āt
tēpe ad malefaciēdū mouebamur deserētes te ·
tu vo deus vne bone nunq̄z cessasti bnfacē · Et
sunt qdā bō opa nrā de mnnē qde tuo · sed nō sē
piterna · p⁹ illa nos reqeturos in tua grādi scifi
catōe speramus · tu āt sūmū bonū bono nullo in
digēs semp qetus es · qm̄ tua qes tuipe es · Et
hoc itelligē qs hoim dabit hoi? Quis āgelus an
gelo? Quis āgelus hoi? A te petat · in te qrat ·
ad te pulset · sic sic accipiet · sic inuenietur · sic
aperietur · Amen ·

Tredecim librorꝫ confessionū beati Au
gustini finis felix Per Rychardum
de paffroed Dauentrie in platea epi
impressorum diligenti examine corre
ctorꝫ · Anno dn̄i Mccccl xxxiij ·

Augustinus
1583